

శ్రీరస్తు

శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్న
హనుమత్కమేత
శ్రీరామచంద్రవరప్రహ్లాదేనమః

శ్రీ రామచరితాంతర్గత
సుందరకాండము

శ్రీరామకృష్ణసోదరశ్రీనివాస
ప్రణీతము

28-87, బాలాజినగర్ - నెల్లూరు-2

1985

సర్వస్వామ్యములు -

గ్రంథం రైబి

మొదటి కూర్పు -

1000 ప్రతులు

ప్రతి పెరి ట 35/-

ఈ గ్రంథము శ్రీతిరుమల - తిరువతి దేవస్థానమువారి

మతగ్రంథ ప్రచురణమునకిచ్చు సహాయము

అను పదకముత్రింద చెలస ఆర్థికి

సహాయముచే ప్రచురించ

ఎడినది

కమలాంబికా ప్రెస్ - నెల్లూరు

శ్రీమత్సుందరకాండప్రాశస్త్యము

శ్లో॥ చంద్రవీరిం బమాకారం వాంఛితార్థ ప్రదాయకం
హనుమ త్సేవితం భ్యాయే క్సొందరకాండ ఉత్తమే॥

చంద్రవీరింబమును బోలిన వాడును వాంఛితార్థము లొసంగు
వాడును హనుమంతునికే పూజింపఁబడు వాడును, అగు శ్రీరాముని
సుందరకాండమున భ్యానింపబడువాడు శ్రీ రామాయణము నందలి
ఇతర కాండముల కంటె బడవడగు నీ సుందరకాండమునకు ఒక
ప్రత్యేకత గలదు

నిలయన రామాయణమునందు చెప్పఁబడిన కథయంతయు
సుందరకాండమున ముచితమైనది సుందరకాండమున శ్రీరాముడు
మందరుడు అందలి కథ మిక్కిలిసుందరమైనది నీక సుందరి
వసు సుందరిమైవది కావ్యరచనయు సుందరముగానున్నది హను
మంతుడును సుందరుడే ఇంతయే సుందరకాండమున సుంద
రముగాని దెద్దియును లేదు

అందుచేత వార్మితి మహర్షి ఈనంపమకాండమునకు ప్రత్యేక
ముగా సుందరకాండమని పేరుజెట్టినాడని పెద్దలు చెప్పుదురు

సుందరకాండము రామాయణమందు హృదయస్థానము ఇందు
హనుమంతుని పాత్ర ప్రధానము (రామాయణ మహామారత్నం
వందెనిలార్కృతిం) హనుమంతుని వీరవిక్రమముల విశదపరచు ఈ
సుందరకాండము ఈమ హనుమని చరిత్రముగాన సంపూర్ణముగా పారా
యత్నార్థమైనది ఈకాండయందు శ్రీనీకారాముల కథయంతయు సూచి
తముగాన ఈ కాండను పారాయణము గావించ శ్రీమద్రామాయణ
పారాయణ వలము లభింపఁగలదు సుందరకాండమును పారాయణము

చేసిన మెడల ఎద్దింపని కార్యమని లేదు ఇది పరితపింపినటల
మ రెద్దియును పరితమ వివృతాలదు

అన్ని పేదముల యందును శ్రీరాముఁడెట్లు ఉత్తముఁడుగా
చెప్పఁబడుచున్నాఁడో అట్లే రామాయణమందును సుందరకాండము
ఉత్తమముగా ప్రతిపాదించబడి యున్నది

సుందరకాండమును చదువుట వలన విమల వలనను, వారివారి
కార్యములు ఎద్దించుచున్నవి అనర్థములు నశించుచున్నవి

విశేషముగా రోగార్తుల కి సుందరకాండము పరమోషధము దీనిని
యావశ్యవము పారాయణము చేయవలయును

జీతేంద్రియుఁడై పారాయణ కెయవలయును ఈ ప్రకారము
నిత్యము పారాయణ చేయజాలనివారు ఈ క్రింద పేర్కొనిన మార్గ
ములలో దెనినైన ఎన్నుకొని దాని ప్రకారము పారాయణము చేయ
వలయును

1 ఈ సుందర కాండమును 32 అవృత్తులు పారాయణము
చేయవలయును

(2) మొదటిదినముందు —హనుమంతునకు చూడఁజూచి విద్యుంసంక
వరకును

రెండవదినమున —కాండము పూర్తియగు వరకును పారా

యణము చేసినమెడల 34 దినములలో 32

అవృత్తులు పారాయణము చేయవచ్చును

2 24 పర్యాయములు 72 దినములలోకూడ పూర్తిచేయ
వచ్చును

(3) మొదటిదినమున —నీకారందర్శనము వరకును

రెండవదినమున —అశోకవన భంగము వరకును

మూడవదినమున —కాండము పూర్తియగు వరకును

3 4 దినములలో ఒక అవృత్తివంతున 12 అవృత్తులు 48
రోజులలో పూర్తి చేయవలయును

(2) మొదటిదినము - పీతా నందర్పణము వరకును

రెండవదినమున - హనుమంతుని విశ్వరూపము వరకును

మూడవదినమున - రావణుని హనుమంతుఁ డుపదేశించు
వరకును

నాల్గవదినమున - కాండారము వరకును పారాయణము చేయ
వలయును

4 30 దినములలో 3 మారులు కూడా పారాయణము చేయ
వచ్చును

(3) మొదటిదినమున - పీతా దర్పణము వరకును

రెండవదినమున - త్రిశుల స్వప్న వృత్తాంతము వరకును

మూడవదినమున - చూడామణి వ్రదానము వరకును

నాల్గవదినమున - లంకాదహనము వరకును

ఐదవదినమున - కాండారము వరకును పారాయణము చేయ
వలయును

5 పూర్వము చెప్పిన విధానము ననుసరించి 30 రోజులలో 5
వృత్తులు పారాయణము చేయవచ్చును

6 దినములలో కాండపూర్తి చేయుచుండ వలయును

7 21 దినములలో 3 అవృత్తులు పారాయణము చేయవచ్చును

ఒక్కొక్క అవృత్తిని 1 రోజులలో పూర్తిచేయుచుండ
వలయును

(4) మొదటిరోజు - రావణుని ధార్యలను హనుమంతుఁడు చూచు
వంతవరకును

రెండవరోజు - అకౌతవమునకు రావణుడు వచ్చువరకును
 మూడవరోజు - త్రిజట న్యన్న వృత్తాంతము వరకును
 నాలుగవరోజు - హనుమంతుడు విశ్వరూపము చూపు వంత
 వరకును
 ఐదవరోజు - పంచ సేనాపతులు మరణించు వరకును
 ఆరవరోజు - హనుమంతుడు మరల వీరను చూచునంత
 వరకును
 ఎడవరోజు - కాండమును పూర్తిగను పారాయణముచేయవల
 యును

7 12 దినములలో 2 ఆవృత్తులు చేయు విధానముకూడ
 కలదు

8 ఎవ్వరినీ మందరకాండమును ప్రాళకాలమున ప్రారంభించి
 మధ్యాహ్నమునకు లోకల ఒక్కరోజుననే అక్షరలోపము లేనటుల
 పెద్దగా పారాయణము చేయుచున్నాడో అతనికి గరుగుపుణ్యము ఇంత
 యని లభిశేషుడును చెప్పకాలండు మందరకాండము పారాయణముచే
 యువిధానము లింకను ఎన్నియో కలవు గ్రంథ విస్తల భీతిచే ఇచ్చట
 చెప్పలేదు

క్రొత్తవయ్యై పారాయణము చేయదలచుకొన్న వాడు పైన
 పేర్కొనిన విధానములతో ఎ ఒకదాని నైనను ఎన్నుకొని వియమము
 తప్పకుండ పారాయణము చేయవలయును

ఈ చెప్పబడిన కల్పములలో ఎకల్పము నెన్నుకొని పారా
 యణము చెసినను పూర్తియగు రోజున శ్రీరామ పట్టాభిషేక
 పుట్టిమను చదివ వలయును పూర్తియైన దినము శ్రీరామ
 చంద్రుని పూజించి తమ కుటుంబసారమున బ్రాహ్మణులకు భోజనము
 పెట్టవలయును

వ్రతదినము సుందరకాండమును చదువుటకు పూర్వమును, చదివిన తరువాతను జక్కెరపేసిన వాలను పండులను శాంబాలమును వివేదింపవలయును

సుందరకాండ పారాయణము వలన పంచు రోగములు నశించుచున్నవి సమస్తపాపములు నశించుచున్నవి సతావమును గోరువారును, ధనమును గోరువారును సామ్రాజ్యమును గోరువారును మోక్షమును గోరువారును, గృహధాన్యాదికమును గోరువారును సుందరకాండమును పారాయణము చేసిన నాయనలములను ఎడయచున్నారు

దేశమున వర్షములు లేక కరువు కలిగినయెడల సుందరకాండమును పారాయణము చేసినచో మంచివర్షములుగూడ కురియును

ఇంతయేల సుందరకాండమును శాస్త్రోక్తి విధిప్రకారము పారాయణము చేసిన వారు ఇష్టసద్ధిని ఎదియునుట జగమెఱిగిన సత్యము

పారాయణకాలాదులు

1 చైత్రము రాశ్రీము మాసము - ఉత్తమ హుళము

అషాఢ పుష్యమాసములు - విద్ధమాసములు

అశ్వవి రేవతి పునర్వసు పుష్యమి ఉత్తర హస్త చిత్తూ ఉత్తమ నక్షత్రములు

అది బుధ శుక్రవారములు- ఉత్తమవారములు

కిర్కాటం మీనలగ్నములు-ఉత్తమలగ్నములు పై హుళము లందు వర్షములేనివేళల లవకుల శారణము దండలము విర్ణయించి సూర్యోదయాది 4 అడియలు అనగా 1 గం 36 నిమిషములు గడచిన తర్వాత ప్రారంభించి మధ్యాహ్నము లోగా పూర్తి గావించవలెను

నియమములు

కావ్య పారాయణమునకు-ఉప్పు, కారము, శాంబాలము, ప్రీ చంఢోగము, పారాయణ కాలమందు వ్యర్థపు సంవాసము గోలతో

గోకుట, పరవింద నలుపుట ఎమరుపాటు, వగుటివేళ విద్ర ఎగఁ
ప్రసంగము తియ్యని ఎండివంటలు వర్ణింపవలెను

అధశ్యయనము గాచిందవలెను (నేలమీద వండుకొనుట) పా
యణ మధ్యకాలమందు ఆవలింతి దగ్గు, తుమ్ము వచ్చినయెడల రెం
మాల్లు అదమవము గాచించి కళ్ళను నీటితో తుడుచుకొనవలెను ఓ
ఎంగి ఆహారము ఉత్తమము

పారాయణ స్థలములు

శ్రీ సీతారాముల దేవాలయము వదితీరము తులసివనము, లే,
తులస మొక్కపచ్చిది ఉత్తమము

పారాయణమును చెయ్య స్థలమును కుట్రముగాచించి గోమం
ముచే నలికి స్వల్పవచనాదుల కాంతి గావించి కదళి వారికేకాదులు
దివ్య మండవము విర్మించి అందు శ్రీ సీతారామ లక్ష్మణ భర
తశ్రుత్తు హనుమదాదుల వ్రతమలనుగాని పణమునుగాని ఉంచి అల
కరించి భక్తితో ప్రాకర్షణ్యముల గావించి తులస మల్లిక దంప
పుష్పాదుల శ్రీమద్రామాయణ గ్రంథము (లేక మందరకాండము) పై
నుంచి అగ్రంథ దీపము స్థాపించి విధి పూర్వకముగా పంకల్పను
గావించి రాము నిర్మయించున్న కల్ప వ్రకారము పారాయణను
చేయవలెను ఫలసద్ధి తప్పక కలుగును

కృతజ్ఞత

అమూల్యములగు సలహాల నొసంగి నాయాగ్రంథ ప్రచురణ
మున తెలిగినో తోడ్పడిన A V S రెడ్డి (A S) గారికిని అర్థి
సహాయ మొసంగిన తిరుమల-తిరుపతి దేవస్థానము వారికిని శ్రమ
మనక పరిక్రమించి అనతికాలములో గ్రంథమును ముచ్చటగా ముద్రిం
పించి యిచ్చిన కమలాంబికా ప్రెస్ వారికిని వారి ఎన్నిందికిని మిత్రుల
కును నాహృదయ పూర్వక కృతజ్ఞతలు తెలుపుకొనుచున్నాను

పాటూరు శ్రీనివాసులు

పీఠిక

సరసకవి మోచర్ల రామకృష్ణయ్యగారు

—————

శ్రీరామచంద్ర చరణ ద్వంద్వైక దశమ కాయము చేతను శ్రీరామ నామ ప్రకీర్తనము వాఙ్మతము శ్రీరామ వర తత్త్వభాసము చిత్రముచేతను నిరంజరము నిర్వర్తించు నా యిష్ట దైవమగు హనుమంతుని సముపాశ్రయించి ఆయన యనుగ్రహము వర్ధించి యీ పీఠికా రచనమున సప్రతిబంధము చున్నాను

ఎన్ని యుగములు గడచినను వన్నె తరగని ప్రతాభరణము లను విశ్వ సాహిత్య చక్రికి శ్రీమంజున శిష్యులు వ్యాస వాల్మీకి మహర్షులు

భారత రామాయణముచే యిది

రామాయణ మహా కావ్యంతర్గత మయినది సుందర కాండము మహాని వార్మికీ ఈకాండముమీద ఎం యుమానమో రాసే సుందరకాండమని పేరు పెట్టుకొన్నాడు సుందరకాండము తొని రామజీయమున కేది ప్రత్యేక కారణమని వేర్పరిచి వరిశిలించుట కన్న చేయదగిన విశిష్ట మరియుకటి గలదు

అది ఈకాండముతొని దృశ్యమును సుగ్రహైన దృష్టితో చూచి యానందించుట

ఓక్కవరి ఎంహావతారము కావించు పెరి మనకు రావ వచ్చు వారెవరు'

అశ్వవాక్య పరిసారము విమిక్తము జనకాక్షును శిరపావహించి
రాజ్య పదవీ పౌఖ్యమును వర్ణించి హెరారణ్యముం ప్రవేశించి
తన్ను విరువక వెంటవచ్చిన ప్రేయస నెడలొక శ్రీరామచంద్ర
మూర్తి

ఆ పుణ్యశిలను వెదకి వర్తమానముం గొనిరా నుగ్రీవాక్షాబద్ధు
లైన వానరులు

అమె లంకాదీశ్వరునిచే నుహృతమై వట్లు నంపాతి తెలిసి
యుండుటవలన ఆదీప్రమునికు నోయరావలసన కార్యభారముగల
పురుషు

ఆ వానరుల యపు నిలుపు పనిని అనగా శంయోజన విస్తీర్ణ
మైన నమృదమును దాటి కార్యము సాదించి బానిస హనుమంతుని
కార్యారంభము

ఈదృశ్యము తొలిదాయ ఇదె

మైనాక నమ్మానమును గ్రహించి మరసా విజయమును
ఎంబాకా విధ్వంసమును సాదించి లంకావర్జితమును అంజనేయుడు
ప్రవేశించినాడు

లంకాధిదేవతను విద్ధించినాడు మాక్ష్యదేవాము దరించినాడు
పీతాదెవి విమిక్తమై లంక పలుకెలంబలా గాలించినాడు కాన పరి
తపించినాడు విర్యుదము ననుభవించినాడు దైర్ఘ్యము తెచ్చుకొని అశోక
వనముం ప్రవేశించినాడు అమె దర్శనము లభింపజేసుకొన్నాడు రావ
ణుని యవాప్య ప్రసంగమును జానకీదేవి విర్యుయ క్రత్యుత్తరాదిత
మును వివి అదను గవిపెట్టి విష్ణుజముగా శ్రీ రామ న కీర్తనముతో
నుబ్రమించి యెదుటఁబడి తన్నుం దెలుపుకొని నమ్మిక పుట్టించి
శ్రీరామ వృత్తాంత మామెకెఱంగించి అమె ప్రాణముల విరివినాడు

ముద్రిత పండిచ్చినాడు చూచుచుంటి నందుకొన్నాడు అలోకవన
విధ్వంసము గావించినాడు పవపాలకులమర్దించినాడు రావణపైత్య
మును బ్రహ్మవ్రత శ్రుతుఁడును జంబుమారిని మంత్రిపుత్రుల నేడు
గురమ పంచసేనానాయకులను నమాది శంయోగ విమోక్ష తత్త్వ
వేత్తయగు అక్షరమారుని సంహరించినాడు ఇంద్రజిత్తుచే పట్టువడి
రావణాసురుని సాన్నిధ్యమునకు గొంబోరిడినాడు లంకా దహపము
గావించినాడు సీతాదేవి పెరిపు గైకొని మరలివచ్చి ఆయమ కుళం
బార్త శ్రీరామచంద్రున తెలింగించినాడు

అది సుందరకాండములోని ష్ఠాంశదృశ్యము

ఈ కాండము పందరి కథాసాయములు అంజనేయుఁడే
సముద్ర లంఘనము ఈ మహాకూపుని మొట్టమొదటి దుర్బటు
కార్యము

యోగ్యుఁడని కిది సార్వము అకాళ గమనమును గూర్చి
యోగ్యులములలో పరంజని ఎట్లు పేర్కొవినాడు కాయాకాళ
యోగ్యుఁడంద పంశయాల్లము తూల సమావత్తీ గృహ గమనమ్
(శ్రీవ 48మా) దారణ ద్యానము సమాది ఈమూఁడును సంయమ
వివింతుకొనును

ఈ గీరమునకును, అకాళమునకును ఎంబంద మేర్పరచి
సంయమమును సారస చేయుటచే ఎరిగిన యోగ్యుని అకాళ గమన
మును ఎంబటిల్లఁ జేయుచున్నది ఈసాధనవలన నాధరుని కఠింము
తేరికయై దూదివలె బరువులేని యగును

అకాళ గమనము చేయుటకు ఉపకరింతులు

శ్రీమ చ్యుంకిర ధగవల్పాదాచ్యులందు తల్లి యవసాన కాల
మున అకాళ గమనముతో పయనించి తల్లి సాన్నిధ్యముఁ దెలిరరు

అధిగమ్యతి రాత్మయోగకత్తే రనుబావేన వివేద్య చాక్ర
వేద్యః అవలంబిత భారకాదౌ సావచిరా దంతిక మానసాద మాతుః॥

అంజనేయుడు మహాయోగి కావుననే మార్గమార్గోకయన్
దూరాలో ఊర్ధ్వం ప్రణీతాతేక్షణః, దురీడ హృదయో ప్రాజ్ఞాన్ ఆకాశ
మనోఽయన్ ॥ దూరమునుండి దారిని చూచుచు ఊర్ధ్వమున వింపన
చూపుచు లభించె ఆకాశముం గనుచు గాఢమును వింపించినాడు
సాగరమున లంబించి గలిగినాడు ఆకాశ గమనమున శేయం గలిగి
నాడు యోగివద్దఁడే గాక హనుమంతుడు మహా విద్యాంశుడు
ఋగ్యజు స్సామ కేదంబుల నద్యయించినాడు వ్యాకరణ వండి
తుడు శ్రీ రామచంద్రమూర్తితో యొకపేవు మాట్లాడినను కొంచి
మెది యుంకల్లము అయన నోచ వెడల లేదనియు అయన వాక్కు
సంస్కారక్రమ పదవన్న మయు మంగళకరమునను మనోహరము
లను అగు వాల్మీకి నుచ్చరించు చున్నాడనియును శ్రీరామమూర్తియే
అప్పుండా కాండ ప్రారంభమున ప్రవచించినాడు సంస్కారక్రమ
సంస్కారం అదృశా మనరించికాం ఉచ్చార రతి కల్పాజీం వాచం
హృదయ హరిణీం॥ శ్రీరామభద్రునిచే నిర్ణీతప్రళంబుల నందుకొనుటయే
కాదు ఆ మహానుభావుని పరివర్తంగ రాగ్యము నందు కొనఁగలిగిన
మహాగ్యము ననుభవించిన వాడు హనుమంతుడే

ధీమంతుడును మహావిరాడును వేద సంపన్నుడును అగు
హనుమంతుడు పీతాదేవి సుకలవార్తను వానరుల యొద్దం గొవి
వచ్చినప్పుడు వానరు లందఱును హనుమంతుని తమ చూపులచే
మోయుచున్నారో యనిపట్లు కానవచ్చినది

సాక్షామానం భూతైష్టం అపివంశం మహావీరం హను
మన్తం మహావేగం వహన్తైరివ దృష్టిః॥ సుం రీస 4వ శ్లో 4వ
నవీనమైవ వర్ణనము ఈనాటి సారస్వతియు రోనెకాడు ఎకాలపు వాక్య
యము లొస్తే సమ ఉండునా? ఉన్నదా? అని సంశయించి దగియున్నది

అద్భుతమైన నాన సౌందర్యముఁ గల హుట్టములు సుందరకాండ
ముటా అనేకములు అన్నవి అవి గదివి అనందించి అనుభవించవలసినవే

నిశ్చయముగా రాహుయము పీతాయా శృరితండుహా
అనుట సత్యము

లోకోత్తర చరిత్రమైన పీతాదేవి యొక్క వరము నావన
వృత్తాంతము

అను కీల సౌందర్యమే మందరకాండమున మ గోష్ఠ్యాలముగా
ప్రకాశించుచున్నది

ఉత్త మోత్తమ సాధు సంపత్తి గల హనుమంతుడు రామ
కార్య దురంధరుడు ఎంతో కష్టపడి పీతాదేవిని కనుగొన్నాడు వరమా
నంద భరితుఁ డైనాడు

వారిరువురి సమాగమ హుట్టములో అభివృత్తము లైన, కోమల
నావములు హృదయ స్పందనములు నాన సంపలసములు మార్పులు
ఆవేగములు భయసంక్రమములు మానవ స్వభావ చిత్రితములుగా
ఎన్ని కల్పముల కైనను మానతోపని వెలుగుగా ప్రకాశించు నవియై
యున్నవి

సరి సంపదలను ఉనికిఁబ్బయిన దైలోక్య రాజ్యాధిపత్య
మును ఒ నైపునను, పీతాదేవిని ఒ నైపునను త్రాసులో నుంచి
ఊచినచో, గౌరవ లాభవములు ఎరికిగా వెల్లడి యగును'

పీతాదేవి సౌందర్య కల సంపత్తిలో కదారవ గాగముతో
తైలోక్య రాజ్యాధిపత్యము తులతూగఁ జాలదది రాజ్యంవా త్రిపు
రాతేషు పీతావా జనకాత్మకా, తైలోక్య రాజ్యం న లం పీతాయా
నాన్నయూ త్కలాం (సుం 14వ 14వ)

ఇది హనుమంతుడు వివరించిన యథిప్రాయము ఈ పీతా
దేవిని రక్షించుట కొంతే రావణ తుల్యుడైన కంధుని శ్రీరాముడు

సంహరించినారు మరియు ఈనాటికి నిమిత్తమే భయంకర విక్రమమైన విరాధుని వధించినారు ఈ వతివ్రతామతస్సిత ఆవదలేకుండు నట్లు చేయుటకే ఖర దూషణ త్రితురులు మున్నగు యుద్ధాన్ని వేరి రక్తమును దురమున తుదముట్టించినారు వారి పారితిమై దుర్గతమైన వానర రాజ్యము సుగ్రీవునకు వమర్చితమగుటయు ఈ ఎచరిత నిమిత్తమే

నేనింత కష్టపడి ఈ మతరాలయమును దాటి లంకాపట్టణము వచ్చుట ఎంత అన్వేషణము చేయుట, ఈ విశాలాక్షి కొఱకే

ఇంతేకాదు ఈనీలాదిని నిమిత్తమై శ్రీరామచంద్రులు ఎదు నాల్గు భువనములను తలక్రిందుఁ జేయవలస యవసర మేర్పడి అట్లు చేసినను అదియును యుక్తమే యని నాకు తోచుచున్నది అని హనుమంతుఁడు భావించినారు

ఇట్టి సౌందర్యమునకు వివిధమైన ఈ సుందరకాండమును భగవదనుగ్రహగ్రంథమును తేటతెలుఁగున పరివర్తియఁ జేసిన వృద్ధులగు శ్రీ పాటూరు శ్రీనివాసులుగారు నాం ఆ ప్రవర్గముతో చేరినవారు

వారి యారవనము ప్రసన్న మధురముగా నున్నది ఇది ముద్రితమై వెలుగులోనికి వచ్చి పాపాత్మి ఎపాపకులకు హనుద్విత్తులకు భవతారక మగునట్లు శ్రీరామచంద్ర ప్రభువు అనుగ్రహించుఁగాఁ! అవి యాశించుచు విరమించు చున్నామ

(3d) హైదర్ రామకృష్ణయ్య

14-12 1982

“విశా వికేతకము
అత్తితోట అగ్రహారము

నెల్లూరు

శ్రీరామ చరితము
విషయసూచిక

	పుట
1 మంగా శంసవము	1
2 ప్రార్థనాదింము	4
శ్రీరామ చరితాంతగ్గత క్షిప్రంభా కౌండము	
1 వార్యపాదక హనుమ ద్ధ్యానము	8
2 హృదయ నివేదనము	10
వీరాశ్వేషము (క్షిప్రంభా కౌండము)	
1 ముగ్ధిపుడు వార్య ధారమును హనుమంతునిపై మోపుట	12
2 శ్రీరాముడు హనుమంతుని చేరిరి తర ముద్రిక నిచ్చుట	14
3 బుగ్గిపుడు వానరులను పీఠము వెదకఁ బంపుట	16
4 వాసుమంతుఁ డంగదాదులతో వింధ్యమున పీఠము వెదకుట	17
5 లంకాదుల కవుల సుర్వాహ నిలుపుట	18
6 రాములు దాదుల యుత్తరముఁ బ్రసేపించుట	19
8 వాసుమంతుడు న్యయంప్రధానో సంధానంచుట	20
9 న్యయంప్రధాన హనుమంతుని నీల వృత్తాంతముఁ జెప్పుట	20
10 హనుమంతుడు న్యయంప్రధాన కవుల వృత్తాంతము జెప్పుట	21
11 న్యయంప్రధాన కవులను నీలము నుండి వెదలించుట	22
12 అంగదుఁడు గడువు మీరినందుల నివారించుట	23

	పుట
13 అంగదుఁడు తెదోపా యోక్తుల వచించుట	24
14 శివు లంగద వాక్యముల రామోదించుట	24
15 హనుమంతుఁ డంగదుని సమాధాన పరచుట	25
16 అంగదుఁడు మృగీవుని గుణములను విందించుట	27
17 సంపాతి యంగ దాదులఁ జూచుట	28
18 సంపాతి యంగ దాదులతో సంభాషించుట	29
19 అంగదుఁడు సంపాతికిఁ దనవృత్తాంతంబుఁ జెప్పుట	31
20 సంపాతి అంగదునకు తన వృత్తాంతంబుఁ జెప్పుట	32
21 జాంబవంతునితో సంపాతి నీత వృత్తాంతముఁ జెప్పుట	34
22 వానరులు పమ్మద్రుతిరముఁ జేరుట	35
23 అంగదునితో కవులు వారివారి లంఘన శక్తిఁ దెలుపుట	36
24 పమ్మద్రుమును దాటంగ గలుగు లంఘనశక్తిఁ గలవారఁడు లేడని అంగదుఁడు కగచుట	37
25 జాంబవంతుఁడు హనుమంతునిఁ బ్రోత్సహించుట	38
26 హనుమంతుఁడు కవులతో తన పరాక్రమముఁ జెప్పుట	39
27 హనుమదాదులు మహేంద్రాద్రి నెక్కుట	40

శిష్టాంధా కాండము - సీతాస్వయంబు నమాన్తము

శ్రీరామ దరికాంతగర్గతి నుండిరకాండము

1 హృదయ వివేదనము	41
2 హనుమంతుఁడు మహేంద్ర ఎర్వకమున విహరించుట	45
3 హనుమంతుని విక్రమమునకు మహేంద్ర పర్వతిను చిత్కొనుదుట	46

	పుట
4 హనుమంతుఁ డాకాశమున కెగుఱుఁ తోపుచు కప్పులచే	
పెరిపు దీనికొనుట	50
5 హనుమంతుని గమనమేగ వర్తనము	51
6 నముద్రుఁడు హనుమంతునకుఁ తోడ్పడ మైనాకునిఁ	
బ్రోత్యవాంఛుట	53
7 మైకాకు డాంజనేయున కెదురు వచ్చుట	56
8 మైకాకుఁడు తన పూర్వవృత్తాంతము	
హనుమంతువకుఁ దెచ్చుట	59
9 మైనాగుఁడు హనుమంతుని తనయాతిధ్యము స్వీకరింప వేడుట	61
10 హనుమంతుఁడు తనకార్యమును మైనామినితో చెప్పుట	62
11 హనుమంతునకు మురిసె యాధ్మపదుట	64
12 హనుమంతుఁడు పురన వోటఁ జొచ్చి వెడలుట	67
13 అంజనేయుఁడు ఎంపాఁసు వధించుట	68
14 హనుమంతుఁడు లంకాశీరంఘఁ జూచుట	70
15 హనుమంతుఁడు లంకావర్షతమున దిగుట	71
16 హనుమంతుఁడు లంకాపుఁ జూచుట	72
17 హనుమంతుఁడు లంకఁ చొర మసూయంఘ యొచ్చుట	73
18 హనుమంతుఁడు లంకలో ప్రవేశించుట	74
19 హనుమంతుఁడు లంకితోఁ జయించుట	76
20 హనుమంతుఁడు లంకలో ప్రవేశించి నీతను వెదకుట	78
21 హనుమంతుఁడు మండోదరిని నీతగా క్రమించుట	79
22 హనుమంతుఁడు మండోదరిని సేవగాదని ఎక్కుయించుకొనుట	80

- 23 కరాగనా దిర్కపసుకలు హనుమంతుడు దింతిండుట
 24 హనుమంతుడు సీతాదేవిని గావరి విచారకుడుట
 25 హనుమంతుడు ప్రాణారంబు జేరి సీతాదేవి గావరామికి
 వ్యవసరుడుట
 26 సీతాదేవి తెదివి శ్రీరామవితో జెప్పిన గియగు నవర్థంబు
 హనుమంతుడు యోచిండుట
 27 హనుమంతుడు ప్రాణ జ్ఞానము చేయి యోచిండుట
 28 హనుమంతు డశోవముం ప్రవేశిండుట
 29 హనుమంతుడు సీతాదేవిచూచుట
 30 హనుమంతుడు సీతాదేవి చూచి తనలో వితిర్కించుకొనె
 31 హనుమంతుడు సీతాదేవి స్థితికి దుఃఖించుట
 32 హనుమంతుడు తిరుగఁబరిం గూర్చుండి సీతాదేవి దుష్టత
 ఎరికించుట
 33 రావణు డశోక వనమునకు వచ్చుట
 34 రావణుడు సీతాదేవిం తెరఁజొప్పుట
 35 రావణుడు తన కోరింను సీతాదేవితో చెప్పుట
 36 సీతాదేవి రావణునకు బద్ధిసెప్పుట
 37 రావణుడు సీతాదేవిని జెడరించుట
 38 సీతాదేవి రావణుని ఎడపంబులు కలుగుట
 39 రావణుడు సీతాదేవిపై నగ్రహించుట
 40 దాశ్యమాలిని రావణుని ఎత్తిమువచ్చుడ
 41 రాక్షస ప్రియ సీతాదేవికి బోధించుట
 42 సీతాదేవి రాక్షస ప్రియ తన మనోనిశ్చయము తెల్పుట

	పుట
43 రాక్షసప్రియ సీతాదేవిని కలుసు మాటలాడుట	102
44 రాక్షస ప్రీతి మాటలను భయపడి సీతాదేవి యేడ్చుట	103
45 సీతాదేవి రాక్షస ప్రీతికు పరుషముగ ప్రత్యుత్తర మిచ్చుట	108
46 హనుమంతుడుగోకనుగ్నయైన సీతాదేవింగని విచారపడుట	110
47 ఆజిజ తన స్వప్నవృత్తాంతము రాక్షసప్రీతిగ చెప్పుట	111
48 సీతాదేవి శ్రీరాముడు రామికి ననేకవిధముల ఎరితంబుచుట	115
49 మరణోద్యుక్తయగు సీతాదేవికి కథకనునము లగుట	118
50 సీతాదేవితో నెట్లు రామ నగునని హనుమ యాచించుట	119
51 హనుమ సీతాదేవి విను ణ్ణ శ్రీరాముఁ బ్రకంబించుట	120
52 హనుమంతుడు సీతాదేవితో వంశాంతంబు	123
53 సీతాదేవి హనుమంతునితో తన వృత్తాంతముఁ జెప్పుట	124
54 హనుమంతుడు సీతాదేవి శ్రీ రామ లక్ష్మణుల చరణార్చనఁ జెప్పుట	125
55 సీతాదేవి హనుమంతుని రావణాదని శంకించుట	128
56 హనుమంతుడు సీతాదేవి నందెహము దీక్షానెట్లు కాంచుట	128
57 సీతాదేవి హనుమంతుని శ్రీ రామ లక్ష్మణుల చిహ్నము లగుట	130
58 సీతాదేవి హనుమంతుఁ శ్రీరామ నుగ్రీవ నమాగమ ఎఱిఁపఁ జెప్పుట	130
59 శ్రీరాముని విరహ భావము హనుమంతుడు సీతాదేవి చెప్పుట	134
60 హనుమంతుడు సీతాదేవి రామ రామాయనిఁ జెరిప విధంబుఁ జెప్పుట	135

	పుట
61 హనుమంతుడు సీతాదేవికి శ్రీరామ ముద్రిత చిహ్నుట	137
62 సీతాదేవి హనుమంతుని ప్రశంసించి శ్రీరామాదుల కళలం ఎడుగుట	138
63 హనుమంతుడు సీతాదేవికి దైర్యోక్తులు చెప్పుట	140
64 సీతాదేవి హనుమంతునకు రావణాంధుఁ డెట్లైన గడుపు నెఱింగించుట	143
65 హనుమంతుడు సీతాదేవిని తన పిచ్చున నెత్తువాని పోయెదినది చెప్పుట	145
66 హనుమంతుడు సీతాదేవికి తన దేహమును పెంచి చూపుట	147
67 హనుమంతునితోడ సీతాదేవి తాను రామికి కారణముఁజెప్పుట	148
68 సీతాదేవి చెప్పిన కారణముల విని హనుమంతుఁ డామెను ప్రశంసించుట	152
69 సీతాదేవి హనుమంతునకు కాకాసుర వృత్తాంతము జెప్పుట	153
70 సీతాదేవి హనుమంతునితో శ్రీ రామ లక్ష్మణులకు పందెవార్తఁ జెప్పుట	15
71 సీతాదేవి హనుమంతుని చెరిత తన చూడఁజూచు విచ్యుట	160
72 సీతాదేవి తన్ను గుఱించి శ్రీరామునకుఁ జెప్పఁజూచు హనుమంతుని వేడుట	16
73 హనుమంతుడు సీతాదేవి పందెహముఁ దీర్చుట	16
74 సీతాదేవి శ్రీరామ నుద్దేశించి హనుమంతునితో పలు యి	16
75 సీతాదేవి తన పందెహము హనుమంతునితో చెప్పుట	16
76 హనుమంతుడు సీతాదేవి పందెహముఁ దీర్చుట	16

	పుట
7 సీతాదేవి శ్రీరాము మధ్యేంది హనుమంతునితోఁ బలుకుట	170
8 హనుమంతుడు మరలిపోవుటకు సీతాదేవి చెప్పడుగుట	173
9 హనుమంతుడు సీతాదేవి దగ్గర నెలవుఁ దీసికొని ప్రయాణ మగుట	173

నుందరకాండము - ద్వితీయభాగము

1 హనుమంతుడు కార్యశేష మాలోచించుట	177
2 హనుమంతుఁ డశోకవనమును పొరుజేయుట	180
3 రాక్షస స్త్రీలు హనుమంతు వృత్తాంతము సీతాదేవి వడుగుట	181
4 రాక్షస స్త్రీల శోకవనము సాదగుట రావణునకుఁ దెల్పుట	182
5 రావణుడు హనుమంతుని మీఁదికిఁ గింకరులఁ జంపుట	184
6 హనుమంతుని జయఘోషము	185
7 హనుమంతుడు చైత్యపాలకులఁ జంపుట	188
8 హనుమంతుడు జంబుమాలిని వధించుట	189
9 హనుమంతుడు మంత్రిపుత్రుల నేర్పురం జంపుట	192
10 హనుమంతుని మీఁదికి రావణుడు సేనానాయుఁ లేపురఁ జంపుట	192
11 హనుమంతుడు సేనానాయుఁ లేపురం జంపుట	194
12 హనుమంతు మీఁదికి రావణుఁ డిగ్గఁ జూరుం జంపుట	198
13 హనుమంతుఁ డక్షరుమాటుం జంపుట	208
14 రావణుఁ డింద్రజిత్తును హనుమంతుని మీఁదిం జంపుట	204
15 ఇంద్రజిత్తు హనుమంతుని మీఁదిం యుద్ధమునఁ జంపుట	207
16 ఇంద్రజిత్తు హనుమంతుని బ్రహ్మాప్రముఁ జంపించుట	208

	పుట
17 హనుమంతుడు రావణుని నానదులఁ చూచు	212
18 రావణుడు హనుమంతుఁ బ్రశ్నింప పెద్దల వియోగించుట	2 2
19 హనుమంతుడు రావణు వైభవముఁ జూచి మెచ్చుట	213
20 రావణుడు హనుమంతునిఁ జూచి యోచించుట	2 5
21 వ్రహ్మయ హనుమంతుని ప్రశ్నించుట	217
22 హనుమంతుడు రావణుని దవ వృత్తాంతముఁ చెప్పుట	218
23 హనుమంతుడు రావణునకు దాను లంకకు వచ్చిన కారణము దెల్పుట	219
24 హనుమంతుడు రావణునకు బుద్ధి పెప్పుట	222
25 విభీషణుడు రావణునితో దూకినుఁ జంపరాదని చెప్పుట	228
26 రావణుడు హనుమంతుని తోకఁ గాల్చి నాళ్ల వేయుట	230
27 రాక్షసులు తోకఁ గాల్చుచుండ హనుమ యాలోచించుట	231
28 సతాదేవి యగ్ని శోత్రునిఁ త్రార్చించుట	235
29 ఆగ్ని చల్లనైనందున హనుమఁలుఁ దాళ్యర్థమందుట	236
30 హనుమంతుడు లంకఁ గాల్చుట	238
31 హనుమంతుడు సీతాదేవి దగ్గమయ్యెనని కరలాప వసుట	246
32 హనుమంతుడు సీతాదేవి నగ్ని దహించఁదలదని విశ్వయంచుట	250
33 హనుమంతుడు మరల సీతాదేవిని దర్శించుట	252
34 సీతాదేవి వెలపుఁగొని హనుమంతుడు వ్రయాణమై గొప్పుట	256

సుందరకాండము - తృతీయభాగము

1 హనుమంతుఁ దరిష్ణాద్రి నెక్కుట	257
2 హనుమంతుడు మరల సముద్రమును లంఘించుట	259

	పుట
3 హనుమంతుని సంహారమును కవులు వివి హర్షించుట	261
4 హనుమంతుడు మందిరాద్రిపై దిగుట	262
5 హనుమ కవులతోఁ బాను పీఠాదేవిని చూచినది చెప్పుట	263
6 హనుమంతుడు తాను లంఘించి టొలువచ్చిన విధం ఎంతయు కవులఁ జెప్పుట	267
7 హనుమంతుడు పీఠాదేవిని దోడ్కొనివచ్చి శ్రీరాముని దర్శించుట యుక్తమని చెప్పుట	268
8 హనుమంతుడు కవులకు పీఠాదేవి స్థలిని దెల్పుట	290
9 అంగదుడు పీఠాదేవిని దోడ్కొని వచ్చున సమ్మతించుట	298
10 పీఠాదేవిని చూచి వచ్చితి నని శ్రీరామునకు చెప్పుటయే సముచితమని జాంబవంతుడు చెప్పుట	294
11 కవులు మధువనంబుఁ జూచుట	288
12 దధిముఖుడు కవుల వారించుట	299
13 అంగదుడు దధిముఖునిఁ దన్నుట	300
14 దధిముఖుని వనపాలకులు సుగ్రీవునితో కవుల దుశ్చిన్దలు దెల్పుట	300
15 సుగ్రీవుడు లక్ష్మణునితో హనుమంతులు మధువనంబున విహరించుటఁ జెప్పుట	303
16 సుగ్రీవుడు కవులను తప్పర, రమ్మని దధిముఖునిచే వార్తఁ బంపింప	304
17 సుగ్రీవుడు చెప్పిన వార్తను దధిముఖుం డంగద దులకొఁ కొప్పుట	308
18 అంగదాదులు సుగ్రీవు నదిలఁ జూపుట	308

	పుట
8 సుగ్రీవుడు రామునకు దైర్యోక్తులుఁ జెప్పట	308
0 హనుమంతుడు శ్రీరామునకు నీతాదేవి స్థితిఁ దెల్పుట	312
1 హనుమంతుడు శ్రీరామునితో నీతాదేవి వాక్యములఁ జెప్పట	314
2 శ్రీరాముడు నీతాదేవి చూడఁజేసి జూచి దుఃఖించుట	315
3 హనుమంతుడు శ్రీరామున కభిజ్ఞానముగా కాకామర వృత్తాంతముఁ దెల్పుట	317
4 నీతాదేవినిఁ దా సూరార్చిన విధంబును హనుమంతుడు శ్రీరామునకుఁ జెప్పట	320
5 నీతాదేవి నందెక వాక్యములు హనుమంతుడు శ్రీరామునకు జెప్పట	329
6 హనుమంతుడు నీతాదేవితోఁ దనకునైన నంభావణము జెప్పట	334
7 సుందరకాండ వద్యములు	
సుందరకాండము-కృతీయభాగము	
సమాప్తము	
సుందరకాండాంత వద్యములు సర్వసంపూర్ణం	
శ్రీరామచరితాంతగీత	
శ్రీరామ పట్టాబిషేక ముట్టము	
1 శ్రీరామ పట్టాబిషేక మగళోత్సవము	337
2 ఫలక్రతి	339

శ్రీరస్తు

శ్రీ వీణావిజయ భరిణ శత్రుఘ్న

హనుమ త్సమేజ

శ్రీ రామచంద్ర వరప్రహ్లాదే నమః

శ్రీరామ చరితాంతర్గత

సందర కాండము

మంగళా శంసనము

౨౧ పె॥ జయము రాఘవము జయము లక్ష్మణునను
జయము జనకపుతరు జయము ఎవన
కారుడైన రామదూరను హనుమంతు
ను జయించు హరిః నందితును॥ 1

౨౨ పె॥ స్యుష్టయగురి ప్రశంస బ్రాహ్మణ గోష్ఠింబు
ములకు వెళ్లు వదిము ఎదుగు గారా
వ్యాధులము నందు ఎరియె లవవి పా
రింతుగాల బ్రహ్మ సుఖింతు గారా ॥ 2

౨౩ గీ॥ ఎర్ష మునుము ఎరిగారా ఎములందు
పైలు ఎదుతో బృథి వరిలు గారా
జీధ రిహులు కాగారా జీడిరంము
మిమల గాంబెలుగాల బ్రాహ్మణ శంకరా ॥ 3

౨౪ పె॥ మరులు లేక బ్రహ్మ ములులు / రై ఎ గారా
కాదు బంధుగాల శుభ్రులంతు
ధవవిహిత లవవి ధనిలు రాదులు గారా
బ్రతులు గిరుగుగాల ఎర్షకలము ॥ 4

- ౪౦॥ శిరికోటి విస్తరిము రము
 ఎతి చరితము దానగిల్లు శ్రీకృష్ణరమణ
 షీరివి మహా పాశంబుల
 చ్యుతి నొనరింపంగఁ జాలు ముప్పిలమో॥ ౧
- ౪౧॥ వె॥ పాదమైనఁ గావి పదమైననుం గావి
 భక్తితోడుల రముమతి చరితము
 వివిధ బ్రహ్మలోక మును జొందె ఎద్దుల
 భక్తినికోడ మోక్ష ఎథము నొందు॥ ౨
- ౪౨॥ వె॥ వృక్షుఁ జంపింట్టి వృద్ధిక్రపునిఁ బోలు
 విక్రమావిక్రమం విమోచనంబు
 నను దిశేవంశ్య నను రామవిమలకు
 మను ఎతి కరుణ మంగలము॥ ౩
- ౪౩॥ వె॥ శౌర్యములను దీర్చు సముదయంబున ముకు
 పులను దిశల లోక ములను శేద
 ములను వీరు నెపుడు గలిగెడుఁగావు
 మంగళంబు రామ! మహాశివ!॥ ౪
- తే॥ గి॥ దైత్యులనుగూడి పాల వంద్రింబు ద్రవ్వఁ
 ఎనెడి వక్షు నదితి యొనంగినట్టి
 మంగళము నీట నగుగాఁ! మనుజురాధా!
 రముకులాంతోదించుద్ర! శ్రీ రామలద్రా॥ ౫
- ౪౪॥ చినతామరుఁ డమ్మలంబున
 ఎవి పయనంబై సవేళ వాల్మీకీనకు వా
 చినత యొనంగిన మంగళ
 ము యొం పగుగాఁ దళంధాక్ష్మిణి! ఏంక॥ ౬

౨౦|| మనసున వాక్కున కాయం
బున బుద్ధిని త్రిగుణమందుపుట్టు స్వభావం
బున నేనొనర్చు సర్వం
ఎను నీకర్పింతుఁ గొను హ్రమా రహురామా|| 11

౨౧|| అరిణి ఇలాన్వయ చంద్రమ!
ఎరిల ఎగు నీడుచరిత ఎరియించు నెడన్
దొరికిన దొరఁగులును నమ
కిరుణు మన్నింపుమయ్య! కాటక్థ మణి|| 12

౨౨|| ఎదములు పాదాక్షరములుఁ
జిదివిడునెడఁ దప్పెనేని జ్ఞేధవ! నాత
ఎదముల జీమియింపుము వి
ఎదయుగం తెంతు ఎతిసావన! రామా|| 13

మంగళాంసనము-నమాస్తమ

శ్రీరామచంద్రార్పణమస్తు

ఓం కరుణ

శ్రీరామకృష్ణ పోదర శ్రీవివాస

ప్రణీతము

శ్రీరస్తు
శ్రీరాఘవచరితాంతర్గత

సందరకాండము
(ప్రార్థనాదికము)
నాయకసప్తతి

కం॥ శ్రీరామనామగానసు
భారసమును బ్రావీతావి తన్మయత సుఖం
భౌరాః మగ్నులయి పం
సారి విముక్తాత్మలైన సాధులఁ గొలుతు॥ 1

వార్షికి స్తుతి

కం॥ సమనీయ రామగాదమ
రిమితీయముగా రచించి రామాయణ ర్
వ్యము వెలయించిన వార్షి
కి మహర్షికి నేనొనర్తు కేల్మోర్చి నతుల్॥ 2

కం॥ వివిధాశాఖను కలిగి
రవికులుచిన్ రామరామ రామా యనుచున్
ప్రవిమల బుద్ధిం దలఁచెడి
కవి కోరిమున్ స్మరింతు కమ్రవచక్కున్॥ 3

శ్రీమద్రామాయణ ప్రార్థన

సీ॥ వార్షికైన పం భవమయి శ్రీరామ
పాదోద్ధివింజెరి పావన మయి
విశ్వంబునెల్ల పవిత్రమయిగా జేయు
శ్లో॥ పారాయని సంకల్పిత మయి
పగ్గ తిరింగాళి సంకలంబయి కాండ
లను గ్రహ మీనాదు లకు నెలవయి
వంస్పతి దుఃఖంబు సమయింబఁగాఁ జేయు
రామ నామామృత రసమయ మయి

తే॥ గీ॥ పున మజ్జనమున మహా పాపములు
తొలగఁజేసి, మక్కుట మొనంగఁజేయు
విమల రామాయణాపగ వినుతిపేతు
రామ పాదార్చిఁదేరి మార్గముఁ జూప॥ 4

హనుమ ద్ధ్యానము

౨౦॥ శ్రీరామ ముద్రికనుఁ గొని
తారానుతుఁ డాది ముఖ్య తరుచర తతితో
ధారుణిమత పెడకంజను
మారుతినిం ప్రస్తుతింతు మాయ భయంబుల్॥ 5

తే॥ గీ॥ ఎల్లకాల్వసు దాటి నవిదముఁ దోఁ
జరిది లంబుంచి జగతి వంజిత శోక
వహ్నఁ జల్లార్చి లంకను వహ్నఁ గల్గి
తరణికులుఁ డెరు యంజన తనయుఁ గొలుపి॥ 6

పై దె హి ధ్యానము

౨౦॥ మామిజయై జానుయై
రామా మణియై యయోధ్య రాముని సతియై
భూమిపై నాజ్ఞం జను శ్రీ
రామునితో వనితఁజను ధరాసుతఁ గొలుతున్॥ 7

కం॥ రావణు లంకవివాళముఁ
గావించెగ నవతరించి కామాంధుండో
రావణు వంశవివాళము
గావించిన జనకరాజు కన్యఁ దలంతున్॥ 8

- ౪౮॥ శివశిఖర సందేశంబును
వివరించిన వ్రాసినముఖ్యము-విరుని హను ౨౯
ది ౨౭లు గాల్చిననంగనె
విని చింతం పోగులు నీల వివరింతు వెనక॥ 9
- ౪౯॥ వావని రోంబు గొల్చు
పావ 1 అని యగ్ని గొల్చు (వ్రాద్ధింపెడి యా
వావన శిలను నానకి
నామము దెంతు నాదు పాము నాయు॥ 10
- ౫౦॥ కృప నిండు ఎరకంబు
ఎని వచ్చుచి యిండు పుంస నట్టి మహిమ
జలమాన్యులు జలపాల్కులు
నిరయము నే ప్రస్తుతింతు ననునమ భక్తి॥ 11
- ౫౧॥ పూజార్థము నీర యందు వి
ద్యా 1 ముఖుల్ సుతిండు బాకరధి మహా
కై కమలంబున వి
వ్యాతిగ విలంబులు పూమింక దలంతున్॥ 12
- ౫౨॥ శామరిన నెత్తుడిగు శ్రీ
రాముని యంతస్థలమున రాజిలుచు నదా
ని మిత్రాదులు గొల్వంగ
ఎనిండు పుంస ము హను నెంతున్॥ 13

౨ || కొవల్య, రుజా, దయ
కొలిం యుజ్జలయ, గాది సమసియగుణన్
మాకులను పెండ్లియాడిన
కావరి తేజస్ - తిష్ఠ వంశజా, గొలుచున్ || 14

౩ || సనమి యాజ్ఞాపాలన
ముక్తయ పొమ్మితి, గూడి భ-మిజకోడె
ఎంమల తేగిన త్రిజగ
జ్ఞానమందుని రామవంశ-సమృద్ధి సెలున్ || 15

౪ || వనముల నొంటిగ నుండగ
దమజారు రావణుడు నూమియను ఎం
గొవిపోవ పుణ్యశీలన్
గుణాన్ వెదురి కామ పంకజా, ఎలయెన్ || 16

౫ || హుమ త్యాహ య్యంబున
ఎంజాని నయ్యంబు, జేస ఎంబ్రాల్మణిన్
వనచర నాథుని వారిని
ఆంబులలు గూర్చు దారి-ధాత్యజా నెంబున్ || 17

౬ || దిగనాథు హుమ సుఖి
జనహల్మి, పెదికు కొఱు, డను వానరు లం
దున సేకవార్త, దెగల
ఘనులని హనుమంబు, ఎంపు క్షేదవు, గొలుచున్ || 18

౭ || అన్వేలియంగుళియక
మనిలజా చేతికి నొసంగి యశవసుతి
మృది పల్కు దుష్టమణివంశ
న ఎంబి కొనల్యరామ నర్పింతు మదిన్ || 19

పం॥ వేకువఁగట్టి యోధికి
క్రొంతులనొ లంఁదేరి-ఁజూర్చి దశామ్యన్
సేతను గూడి యయోధ్యుఁ
చేతొ ముదముప్పి చెరు కీతివఁ దలఁతున్॥ 20

అ॥ వె॥ కల్పరిగుపు క్రింద కాంచన నిర్మిత
మండలంబు నందు మణిమయ మగు
పుష్పకము పుండి పొలితి నాప గూడి
హనుమచేస లందు కొనుచు నేడ్చు॥ 21

అ॥ వె॥ మునుల సంపములను-ముందిరినొని సూరి
భరతుఁడాది ముఖ్య ఎరిజపులు
చుట్టఁదేరి కొల్చి నూత్ననౌ ఎరితత్త్వ
మెఱుక ఎఱుచు జ్యోతి లెంద్రుఁ దలఁతు॥ 22

అ॥ వె॥ ఆంధ్ర సదంబి ప్రా యి పర్య వం
ఎదిల నొంగు రామ భద్రు నాది
ఎర్దురులను వ్రాలి పావా రామా! యని
హాటి వాచుని న మన్నింతు॥ 23

పం॥ సౌమిత్రి తొడఁ నొడిగ
రాముని సమన్గ రింపు రామా మణినిన్
హమితి నేంతు మమంబున
నామిరినిఁ ప్రస్తుతింతు సదమల భక్తిన్॥ 24

ప్రార్థనాదికము సమాప్తము
ఓం నమో

శ్రీరస్తు
శ్రీ రామ చరిత్రాంతర్గత
 సుందరకాండము

కార్యసాధక హనుమ ధ్యానము

- ॥ ౧౭॥ సాద్యుడదివి సాదింఁ గిరి నేడ్చు
 కలుగు నీ కరావ్యకార్యమేది?
 పాల్గొనరా! నీ ము! కరుణాభి! నాడు కా
 ర్యముఁ దీర్చు మయ్య! రామదూత!॥ 1
- ॥ ౧౮॥ చేయఁ దగిన దావిఁ జింతించి మదిలోన
 యత్న మమరఁ జెన హనుమ! వీవు
 ఎట్లులైన కార్యమిదేర్చి నాడు శో
 చిమును బాధమయ్య! కల వతిం॥ 2
- ౧౭, ౧౮॥ ఎముచి తొత్పావా వగుచు కేవరి ఎహరి!
 మానసంబును విల్చి నమావార మతి
 కార్య దీక్షను పూయించి కష్ట విరతి
 విడుపుఁ టొందెడు మార్గంబు వెదికు మయ్య!॥ 3
- ౨౦॥ ఇక్కార్యము నెర వేర్పఁగ
 విక్కముగా పిత డగు వనేచర! నను నీ
 పెక్కిరణి నైనఁ గావుము
 ఇక్కణ్టుఁ బాప దుష్ట మెడలించి వెనన్॥ 4
- కార్యసాధక హనుమ ధ్యానము
 స మ స్త ము
 శ్రీ రామకృష్ణ సోదర శ్రీవివాస
 ప్రణీతము
 ఓం శత్రుక్

ప్రస్తు

శ్రీరామ చరితాంతర్గత

సెందర కాండము

(౧వ అనుబంధము)

సీతాన్వేషణము (కిష్కింధా కాండము నుండి)

హృదయ నివేదనము

కెం|| శ్రీరామ! భవ విరామా!
తాంబూళి సామా! సురాధి పంపి విరామా!
మారుతి మనోహర! దామా!
దారుణి తనయాభిరామ! దళదళ రామా || 1

కం|| విమలమగు రామ శరీరం
మన నే కిష్కింధకాండమును విరచిం
మనమున నెంచి రమ్యాద్యహా!
వినుఁ బిలిచితి హృదయసీమ వివరింపఁగన్ || 2

కం|| విను కిష్కింధా కాండం
మన సీతాన్వేషణంబు మామిల! విరచిం
మను బూని కలముఁ బట్టితి
ననుకంబ ననుజ్ఞనిమ్ము యర్కం పఠెగా! || 3

కం|| రవింబుఁ దొనఁగిన యుంగర
మవనిజులనొపంగు కొఱం శనిజుఁడు వడిన్
స్థలమగులతో నయనంబయి
వివిధ వైభవములను పెదకి విసనా ద్రులొనన్ || 4

౧౦|| ఒకరిది ఒకరికి చేరగ
ఒకరిది ఒకరికి నొక్క ఒకరికి దేని
ఒకరి ఒకరి, ఒకరికి ఒకరి
ఒకరికి ఒకరికి ఒకరికి ఒకరికి 5

౧౧|| గిరి సమీపము మెట్టెడి
ఒకరికి ఒకరికి ఒకరికి ఒకరికి
ఒకరికి ఒకరికి ఒకరికి ఒకరికి
ఒకరికి ఒకరికి ఒకరికి ఒకరికి 6

౧౨|| ఒకరికి ఒకరికి ఒకరికి ఒకరికి
ఒకరికి ఒకరికి ఒకరికి ఒకరికి
ఒకరికి ఒకరికి ఒకరికి ఒకరికి
ఒకరికి ఒకరికి ఒకరికి ఒకరికి 7

౧౩|| ఒకరికి ఒకరికి ఒకరికి ఒకరికి
ఒకరికి ఒకరికి ఒకరికి ఒకరికి
ఒకరికి ఒకరికి ఒకరికి ఒకరికి
ఒకరికి ఒకరికి ఒకరికి ఒకరికి 8

ప్రకాశము

ప్రకాశము

శ్రీరస్తు
శ్రీ సీతాంజ్ఞాన భరణ క్రతుష్ట
హనుమ త్సమేక

శ్రీ రామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీ రామ చరితాంతర్గత

సౌందర కాండము

సీతాన్వేషణము (కిష్కింధా కాండము నుండి)

ప్రౌ ట ం బు ము

కం॥ శ్రీమ న్మంగళ గుణగణ
రామా! కౌసల్యరామ! తారక నామా!
మామిజ మానస సువలయ
శోమా! శ్రీరామ! మోహ శోక విరామా॥

సుగ్రీవుఁడు కార్య వారమును హనుమంతునిపై మోపుట

కం॥ జనకజన్మేషంపఁగ
దినమిటి సుతుఁ డవిపి వాల్మ దెసలకు కవులన్
హనుమంతుఁ బిలిచి యనె విటు
మనము బ్రహర్షంబు వొంద మందస్మకుఁడై ॥

1

చ॥ వనచరు లందు పేటి ఎరి
వంతుఁడ పీపు మరుత్ పుమార! శి
యనుమమమైన బుద్ధిబల
మారయ నే నెఱుంగంగ రానిదె'

సకమతి రార్యమున్ నరున్
గల్గిన వాడివు రాముడెవెన్
జనకమఱం గన్బంగొనగ
చాలు పమర్థుడ య్య రామన్ ॥ 2

ద॥ పుడమివి విక్ర చూడనివి
పోవఁగ రానివి యైన చోలు లే
యెడ గలవయ్య! మేనును ది
వాంజెడి వచ్చాని కుండు నం దిన్
మదియని మేటి వీడుడవు
మర్మముగా గల వీడుకత్తి నా
విడ మరుగై నదె' యరయఁ
గా విజరుండె' మారుతాత్మజా॥ 3

౧౦॥ జవమున నీవతయగు నా
కవమనితో నముడ వయ్య వావది నీవున్
జవమున నఱుగఁగ నేర్తువు
ఘననయల తోయదులను వ్యోమము నందున్ ॥ 4

౧౧॥ పీ ఎఱుగి రాది తావులు
సావది యెందైన నెఱవె' ఎటులం కత్తిన్
పోవంగల వెయ్యడకేవ్
చావిడ వర చూడఁగలవు క్షోణి లయన్ ॥ 5

౧౨॥ నీయి నాన తెఱ్ఱకొని
నిరజ నేత్రను దెత్తు నందు నే
చూతి ముందరిన్ ఎరిచి
పొల్లును దోనివి జాన చేతిన్

నావయి నాన బెట్టుకొని

నాడు రమాదప్పహరి డిష్ట క్షేమ

ఓక తోడుతర్ పెదిరి

ఉర్విజ జాడమే దెమ్మ పావనీ॥

6

శ్రీరాముడు హనుమంతుని చేతిందిన ముద్రిత విబుధ

క॥ ఎవనజా తోడి ఎద్దుజారు

మల్కుడు నుండగ లిట్లు విన్న యా

రవింబ శేవరుండు రము

రాముడు మారుతిఁ జూచి మార్కం

భృనఁబ్రీతి పాత్రుడగు

బంటుగ కార్య భరీణు గాఁగ చా

జవముని గురైజింగి గూఁ

సొండు మరుత్పురుఁ జూచి యిట్లనెన్॥

7

కం॥ కనుపు టుంగర మీయ్యది

జనరజుట మౌంగు మయ్య నత్తరమె చియన్

జనకజ కన్యౌమ నా ఎం

పున వచ్చిన వాడ వంపు పుణ్య క్షోణా॥

8

కం॥ నాపేరున గల దియ్యది

మాపుత్రిఁ చూచె నేని పొందును హర్షం

తో ఎవనజ! ని కార్యం

బావయి నెఱవెరింగిది యరమర లేన్॥

9

కం॥ అది ఎలికి యంగుళీయక

మును దీని రమాద్య హండు మోద మెలరన్

హమమ కరంబునఁ బెట్టుగ

నవిరిజాఁ దది స్వీకరించె ననువమ భక్తిన్॥

10

మృగిష్టా వాసరులను పీతను వెదంఁ ఎంపుట

౧౦౪ అంతట ఎగ్గివుడు కడు
నంఁసమున కవులఁ జూచి ఎడగున ఎచిడెన్
ఇంతఁ ముందలి నటు లొ
అంతయు మిగులంగ నిక ఎల నద్దెకన్ ॥ 11

౧౦౫ వెలు ధిరా ఎలాదను
లరయఁ మునఁ దీయ వలయు సయ్యె యెడలన్
వెతు ని చోటని మిగుల
వెతుకంగన్ వలయు విసుగు వెరయును లేన్ ॥ 12

౧౦౬ మాచిది రామ కార్యమవి
మానన మందున విర్ని క్రద్ధ కే
బుది రకఁ దొయి రఱు
వర్జువి దెవిరిఁ జూచి మానముం
మింపక ముందె రావలయు
మేలగు మీ ఎలకార్య దైర్యముల్
వంపక లేకఁ జూచవడగు
నాను కులొడవు కార్యవద్దితై ॥ 13

౧౦౭ ఇనజం దీప్తులఁ బల్కుఁగ
వినతుఁడు ప్రాగ్విశకు నేగి, వెదలె సుషేణుం
దును ఎడమరి దిక్కుగ నా
హనుమ జనెన్ దక్షిణముగ కురి ముఖ్యులతోన్ ॥ 14

శీ॥ గీ॥ అందఱును విక్లు జనుచుండ నన్ని దెవల
రుత్తరంబుగ శఙ్ఖలియును వెదలెను
వనచరప్రముఖు రీరీతి ఎయన మైన
వెంకుఁ బోయిరి ముఖ్యులొ విసన చరులు ॥ 15

రే॥ ౧॥ పరణి సూనులు భారణి తవయ వేదక
 కవవతంపుల ఎవిల త గడువుఁ బెట్టి
 దశరథాత్మ లిర్వు రాంఝా మండు
 ప్రప్రహ శై లమండుండఁ ఎదున పైరి॥ 16

వానయి పీఠు వెదికఁ చోవుట

౨॥ కానయి లింజట వసుమతీ తలమున
 వన దుర్గ గిరి గుహ వాఙ్మలందు
 ఎల్లెఱ్ఱలు యుడు ఎట్టాంబులను రా
 వార గొప్పర ముల కింబుమలు
 మారుమూలల యందు ఎర్క దేశంబుల
 రాత్రింబట్టి ధరాతనూ
 నొక ఎన్నె వెదకి కాంక్షింపి నతిసెందు
 గానక సురా గురుదీర

చే॥ ౧॥ ఎక్కిమోత్తరి ప్రార్థికా ప్రాంతముల
 జవిన వారెల్లరును రాగ జనకజాత
 సరస రాగలవాఁడు, కెనెరి మూరు
 తాంజెయిందు మూలమే యందు ౧౭॥ 17

౩॥ ఎ॥ అనలెల్ల మూరుత్కృష్ట పైఁ బెట్టి
 గానిరి సంత నా ఎత్తవ్వు కులులు
 రుచివరాధిపుండు దక్షిణ దిక్కుగా
 పరిగి ఎట్టి కవుల వాక్మనెంచి॥ 18

ఎ॥ గడువు గతించె మానమును
కానబడంబు వనాఁడు దొక్కడే
పుడిమి తనూభవన్ పెదికఁ
చోయిన నాంబు లెందు మోయిరో
తడకు వ్లవంగు లంగవసు
నాందితి మందురో యేమనందురో
తడవును పేయ కారణము
దట్ట దిబ్బులు దలంబు చుండుగన్ ॥ 19

హనుమంతుఁ డంగదాదులలో విషయమున వివరించు *

ప॥ హనుమయు శాంబంతుఁడును
నంగదుఁడు ద్వివిధుండు మైందుఁడు
ఘనులు ప్రసద్దులై వ కల
కాంబులు స్రుత సీతకోసమై
వన గిరి దుర్గమస్తదల
వాగుల గుట్టల లోయలందెటన్
ననన్ద్రదేశమంతట
కల్లగవీయం మాచిరింపిన్ ॥ 20

౨౦౧ శంకరానందమివి
మహారాయాదంబు మిగుల వ్యాకులపడియన్
అనునను దైర్యోత్సాహము
లను, జ్ఞానము పెద నుని, విలంబముకై ॥ 21

౨౦౨ కరిలి ధరామిత్రుడెందు
దక్షిణదేశము మారుమూలం
చోరగ నసాధ్యమై నలు
చోతులఁ జూచును నీడరేమి పా

వరులు విషాదపూరిత ము
 సంఘం మండగ వంగడుండొగిన్
 తరువదముఖ్యులం గని ము
 రామదురోక్తలం ఎల్కెవిష్టలన్ ॥ ౧౭

• అంగదుఁడుతిప్పరి పుత్రాహవణుచుట •

౪౩ వగవఁగనేరి విష్ణు కిం
 వర్యుఁడు బల్కిన మానమీక్రియన్
 వగవులతోడనే గడవ
 వారిజవేత్రమ జూడనేర్తుమే ?
 వగమొగతిందె మాప మీ
 పాఁడు ఇట్టులఁగూరుచున్న, నీ
 నగమిప్పడెక్కి చూతము చ
 వంగ వసాధ్యములొ వ్రాదెకముల్ ॥ ౧౮

౪౪ బొంగిన మవంబుగలుగు న్న
 వంగుంటి పవనసుతుఁడు వసుమతి మత జా
 డంగిలవాడవి నమ్మి యొ
 వంగఁడె ముద్రికను రామవంద్రియంబు వెనక ॥ ౧౯

౪౫ నమ్మకొనన్ రహూద్వహుఁడు
 నమ్మి దినేశసుతుండు ఎంపె మీ
 రిమ్మొయినుండ భూమిసుత
 నెట్టులఁ జూడఁగ నేర్తు రింకఁ బో
 దమ్మన కీకన్బందము ము
 దంబునలేచి, గిరీంద్రమెక్కి యొ
 క్కుమ్మడి వందఱుంగలిం
 యుర్విలోన ప్రమంబుఁ దోపఁగన్ ॥ ౨౦

* హనుమదాదులు యుద్ధవిలంబుఁ బ్రవేశించుట *

ఆ॥ వె॥ జీత్తిపాన లంఘు కొన కొన్నివలముల
 వారిగించి దాహ మతియింప
 జలములున్నచోట దెలియక పెడఁచుఁ
 తోయి, యొక్కవిలంబు పొయఁచెరి॥ 26

ఆ॥ వె॥ దాహమునను నోరు రడియారిపోగుంగ
 విలంబులోనికేగి జలములున్న
 వట్టులున్నవేమో? ఎరికింతమని కవుడే
 విలంబు జొచ్చి మదికి వెలుపుదో॥ 27

ఆ॥ వె॥ కనులు గానరాని కటికచీకటిలోన
 తడవుకొనుచు దారి వడుగులిడుచు
 పోవునంత శుకట సువంశోహన ముగో
 ద్యాన మొకటి తో॥ తరుచరుల॥ 28

ఆ॥ వె॥ చొచ్చియందులోన నిచ్చవచ్చినయట్లు
 వతిము లారగించి జలముద్రావి
 సంకనమున నుండి సామీరి మతికొంత
 దూర మేగి విమల తోయములను॥ 29

ఆ॥ వె॥ కలిగియున్నదాని తాసారముం గవి
 నుల వండువు నయి శానుఁప
 చెంతకేగి దాని పొంతను విలంబు
 హర్ష్యమొకటిచూచి యండుచెరి॥ 30

తే॥ గీ॥ మణిను మంజై న కొందిన సుందలమున
 ఎరిమశంఖుల విరెడి విరిసరిముల
 నామహేంద్రుని నతియేమో - యుగగవోర్పు
 వరఁగితానవిరి గవి ఎవనియతుల॥ 31

హనుమాతుడను స్వయంబ్రథతో నంబుండు *

చ॥ కరములమోడ్చివిచ్చి హన
కాండసహస్కములున్ తలూముల్
తీయలు నిమంజముల్ నుమ లి
తా ఎరిగోపితి వృక్షాలముల్
విరిసిన పూలతావి మురి
యెదెడి కానన మామ లియ్యెడకా
వరలుట చేమిరాతువన?
సావనివిం గవి యామె యట్లనెన్॥ ౩౮

* స్వయంబ్రథ హనుమంతునకు నిలవృత్తాంతంబుఁ జెప్పుట

తం॥ నన్ను స్వయంబ్రథయందురు
నమ్మంగుణ! వినుము మేరు సావర్ణికి నే
నెన్నఁగి పుత్రిక నగుదును
మన్నిలయందీడ్చి హేమ మందిర మలహా॥ ౩౯

పీ॥ విను కొల్లె మయుఁడిను చిక్కింక విరించె
దలపోస జలమును నరిపనంత
వృక్షగర్భుఁడుమెచ్చి యతనికి బహుచిత్ర
కల్పనలను జేయఁ బొసఁగట్టి
కల్పవిద్యానంబు చేసార వర మీయ
వరిలంబున చేసి ఎహావిచిత్ర
ములు నైన హర్యముల్ జలహర్షి రాసార
ములను నుందిర ఎనమ్మలను చేసి

తీ॥ గీ॥ హేమయను నప్పురినఁగూడి కామభోగ
ములను దెలుచు బహువర్షములు వసంప

వీతాన్వేషణము (కీ కాం)

21

మృత్యుడు సహించుకొనక మయుని అండు

వలమున హతుడై య వి వ్యవధివము॥

21

౨౦॥

హిమయు ధాతయొనంగ

హేమయు కాదానఁగి చవియె విచ్చేటను నె

డేయెను గుంబవి యన

సా పరివచింకె తనదు చరితం నిటలనొ॥

25

హనుమంతుడు స్వయంబ్రథం శరణవృత్తాంబుల చెప్పెడు

సీ॥

దశరిధివాడెంద్రు తుయుండు రాముండు

తమ్ముడుసోమి కి ధారసీత

అనురింగఁగతిమ్ము జింకాజ్ఞఁ జారింప

వనికేగి యొక్కడో యర్థంబు

వివసంచదుండ భూదప పమాటలు లేవి

అరుణమెంచి నులుంది దశము లభిమి

జనంజన గొంబోప నిసపంగణలు వారి

తమ్ముని తోడ స్నేహితులయి

లే॥ గీ॥

సారివింగూర్చు రాముండు ధాతజాండు

వసుమతిసుడ వెదంగి ప్లవగవరుల

వన్నిదెనలఁ గలంగ నందుమేము

దక్షిణానిముఖం బగ్గాఁ దరలివచ్చి॥

26

తే॥ గీ॥

వెదంరానట్టి కేటవి విడువబుండ

ఎరళతంబుల గుహలను వసుమతుండు

బుద్ధివాతను పెదకి యవ్వమలయను

కాంచరేం వినుగెత్తి యడకు మేము॥

27

అ॥ వె॥

బుక్కచోటఁదేరి దిక్కుదోచం యుండ

క్షత్తిపాప లలము కొనియె హను

వలములను రుజింది జలముల కొఱకలి

వివిధ దేశములను వెదికి వెదకి॥

38

కం॥ వచ్చని యాకులు తీగలు

విచ్చిన హృషటను మనసు విఘంభనకుల్

వచ్చెడి వాననలం గని

ఇచ్చట జలముండునండు విట కరుదెరన్॥

39

అ॥ పే॥ విలము కానఁబడిగ జలములకిని యందుఁ

కొచ్చి వింకరెల్లఁ జూచిచూచి

మరదివార మమ్ము మహామత మాటను

గడుపుఁదీరినట్లు కానఁబడెడు॥

40

అ॥ పే॥ వెలికిఁబోవు దారి తెలియరా కిచ్చట

నున్నవారమమ్ము నమ్ముకాంగి

దారి జూప వెలికిఁ జేరునుపాయము

దెలుపుమన్న యామె ఎరిగెనుట॥

41

* స్వయంప్రభ కపులను విలంబముండి వెడలించుట *

తే॥ గీ॥ మయ వివిర్మిత మగుటచే మార్గపెట్టిఁగి

పెరిఁజినకేలఁ దెలరటి విజ్ఞుఁడైన

కన్నులను మూయ మీమ్ము మీ రెప్పుడోటి

తిరపుదాద్రిత! చేర్చెద సతిజవనమున॥

42

కం॥ అనేడి స్వయంప్రభ ఎలుకులు

వివిసౌతనె వనకొండు వేవేగమె దాఁ

జని వానరముఖ్యులయన్

వినిపించె స్వయంప్రభాన్య వినిపందినకుల్॥

43

తే॥ గీ॥ పవనజావి మూలలను వీర్చి వ్లవగిరియ

లంగదాదులు జవమున నరుగుదెంచి

సీతాస్వామి (క కొం)

93

ఆంగననుఁ యె నామె మాహా త్కృతమునను
శీఘ్రముగ వారు వింధ్యార్ధిఁ జేరి నిలిచి॥

11

కం॥ గిరికిందిఁ గానవచ్చెడి
తలుపుల పలపుష్ప కొలి తము లగువానిన్
ఎరిమఁముల విరజిమ్ముచు
పరిలేడి సుమాలములనుఁ ఎరికించి వెనన్॥

15

, అంగదుఁడు గడువు మిఁజనుదుని వివారములు

చ॥ విలమున నుండువేశలఁ బ్ర
వేశముకొందెను హేమ మద్రులన్
గలుగు లకా నింజములు
కొండములుంగల వృక్షజాలములె
వెలసె మనోజ్ఞుఁడై కనుల
విందుఁగఁ బూవులనుం జిగుళ్లనున్,
నెలగడువుం గుండె నిట
వీరిజనేత్రను జూడఁబుండునే॥

16

కం॥ వనరుహనేత్రను జూడఁ
మనమేగిన రవిమతుండు మన్నించునొకో?
మనకొవఁగిన్ నెలగడువుం
గనఁబండ గతిచిహ్నియై కడకీరితిన్॥

17

కం॥ అనియిటు నెగడుచు నంగదుఁ
డనియెన్ పువరులఁబాది యర్కజాకడకున్
జనిన ప్రమాదము ఎద్దము
మనవచ్చు భయంబులేక మనమిడునున్నన్॥

48

కం॥ శిరార్చిత యుఁజిలమున
నిచ్చుయెందుఁ బ్రతుకవచ్చు నెవ్వరిభయమున్

మచ్చునకై నను దోలెడు
చొచ్చుటను నసాధ్య మర్క మానునకై నన॥ 49

అంగదుఁడు ఖెదోపాయోక్తుల ఎవించుట *

సీ॥ క్రూరి న్నదావుండు శత్రుత హృదయంబు
అర్జునుఁజంపించె నవని కొలుచు
అర్జుణోయినయంత నతని సమాదంబు
అర్జుండు గాఢోకో యవని నేల ?
రామునాత్మనుగాదె ? రాజ్యంబును సన్ను
యవరాజుఁ చేసెను కవిమతుండు
సోమిత్రి భయమున పామిజ వెదింగఁ
గవుల ఎంపెనుగాని కరుణఁగాదు

లే॥ గీ॥ హొతును జూపి కర్వణియింపఁ జూచె
తరిణికు చేతిలోఁ జావు కప్పడింను
కాన ఎక్కుంధకిఁక నెఱ రామ మీర
లందఱు ను మంద నిలట భ యంబుచేదు॥ 50

తే॥ గీ॥ మోక్షంబు రింది గలుగ న హస్తమగుట
మిమ్మహాశ్రమ విడుచునే సహం నుకుండు
ప్రతిఁ దలచితిరెని నా వలెను మీర
లుండ నిందు యున్నదవ ముండఁబోదు॥ 51

* కవు లంగదు వాక్యముల నామోదించుట *

కం॥ అంగదుఁడిటు పల్కఁగ ను
బొంగుననుడి తాఁడనియె మధమతఁ గె
భృంగి నొనర్చుండిన, న
భృంగినిఁ చేయంగఁ గలము వారికమాటా॥ 52

- కం॥ జనకౌత్సకౌ నందదః
జనదము మగ్రీవుకదహ జానక వాదన్
గనఃకాలమేవ విట వీ
వచినట్టులఁ నుండిపోద మందఱ మనమా॥ 59
- ం॥ తాదం దాడిన యట్టుల
దారాసుకు వాక్యములను ద్భ్రష్ట కవులున్
గారవమునఁ బొలింపం
గోరఁగ నవనజాఁడు జూచి యింతొత్తుండై॥ 60

* హనుమంతుఁ డంగదుని నహూధాన పరమట *

- చె॥ గీ॥ అంగదువిఁ గాంచి యనెజిటు హరివతింప !
వానరులలోప భద్ర నావంబు గలుగఁ
చేయఁ జూతున్ ? ఎవటుఁ చెయఁదగునె ?
వీడుమాకుల కెవ్వఁ దామోడమొంగు॥ 61
- చె॥ గీ॥ పలచిత్తులు వానరుల్ వకుల ముఖుల
విడిచి యిచ్చోట నుండుదే ! వెళ్ళివగ్గులు
పీఠి మాకుల చిందువే ! కోరి యిటుల
తరతే మరుతోడ నై రింబు దలఁకయ్యు॥ 62
- చె॥ గీ॥ వీలుదును జాంబవంతుండు నెనును నెట
మర్కటాధిపు పక్షింబు హనుఁతోము
పామ దానా ద్యుపాయముల్ పొగవింప
ఎలయుతునితోడి నై రంబు వలదు ఏం॥ 63
- చ॥ ఎరియునితో విరోధమును
జాయకు యెప్పుడు ప్రాణహానియున్
కలుగుదాన వత్త్యమెట
గల్గిమిదేలను గాదే ? యర్కమం॥

గలియుట యంతలోనె యెటు

గల్గెను రాష్ట్రరహముఁ గెల్వఁగన్
వలయులంబు, నాపలుకు

శాసనమునం దలబోయి మంగదా॥ 58

చ॥ మఱచితిఁజెప్పి లక్ష్మణుఁ

డమామనతేజః దుదగ్రహపురై

శరములనేయి వివరించు

నెర్వము ధ్వంసము గాడె? వాచితే

గురుతరమా శరంబు లొక

కొన్ని గలట్లుల సేపెఱుంగినే?

గిరులమః శిల్పః గల్గినవి

గిరుడగిలవె? మిమ్ము నంగదా॥ 59

చే॥ గి॥ వీరి దూరుదు గాఢయ్య క్రోఁతి జేరు

విన్నుఁ బట్టి వధింపఁడు వీరజాప్త

మరుదు సీమేలుఁ గోరెడు మగుజుఘర్మ!

వయవదగ వెల? వీవిట్లు వావిఁ దలంచి॥ 60

ల॥ వె॥ ధర్మవిదుఁ కలందు ధర్మముఁ దప్పించు

దీడు సేయఁబోడు కీకరాజ్య

మందు నిలాపుచిన్ను నర్కసంజాతుండు

ద్రోహగాఁడు భయ విదూరఁడతడు॥ 61

ల॥ చ॥ హనుమ వరించిన మామల

వినిశంబునె వారి యకుండు విడివని వైరం

బున, రేతెత్తఁగ న్రోధం

ఎవె, విట్లుల సాగ్రహంబు నధిం ఎగుదున్॥ 62

* అంగదుడు సుగ్రీవుని గుణముల విందించుట *

- తం॥ వారివీఁ జంపందుట కా
వేరిక కాఁగోరి గాదె? యెటు వాడనిగన్
వాలుదువు వాయునందన!
వారినుఁ దొరుకు జేసె వరుగులఁ బలున్॥ 83
- అంగ॥ అరియటు రెప్పియె విధముల
విన నందను దూరిదూరి యంద్రాత్మక నం
దనుఁ దాగ్రహమున నెమ్మన
మనఁ గల దంతయును దెల్లముగ వాకొనుచున్॥ 84
- తం॥ రాముం భద్రవిం నేగుట
కోమలివిం దనుజవినుడు గొంపోవుటయున్
రాహుర్కనుకుల నభ్యము
భూసునిపతివెత వారి శుభమింపదుటన్॥ 85
- తిం॥ భరిణకుళ పెడం పిపులం
దూని నరుగుట అందు కాము దిక్షిణదికగన్
ఎరతెంచుట జలములకవి
విరవిరఁజని విలములొఁ బ్రవేశించుటయున్॥ 86
- అంగ॥ వెలువడు మార్గముఁ దోపక
విలమందున దిరుగుచుండఁ దెట్టిసగడువో
నెదిగడచుట సుదతి దయ్యో
వెలుపలికిన్ నచ్చుటాది వివిధాంశములన్॥ 87
- దం॥ తలఁచుచుఁ గీళ్లం నందితఁ
గదియుం గది యంగదుండు ఎఱవరియాళ్లవో
దలపోయుచు విలంపంగ
విలంపిరి వానిఁజూచి వికరరాకుల్॥ 88

సంపాతి యుంగగాదులఁ జూచుట •

౨౫ వె॥ నగము మీద మున్ను భగవతి సంపాతి
కవులు నేయుచున్న కలఁలంబు
వివి సమిమందు వనవరింబులు గల
వని యెఱింగి వాచిఁ దినఁ నెంచి॥ 69

౨౬ వె॥ మర్కటములు బయలు మోచుల క్రద్ధతో
వినుచు నానినెలవ్వు పెదకుకొనుడు
నరికి తొదవ కుండ మెఱుఁగువతో వచ్చు
వులుఁగుఁ గాంచి కవులు కలవరంబు॥ 70

౨౭ పీఠ వారిమానుండు సంపాతి రామఁగని
హనుమంతునిం దిల్పి యవియె నిట్లు
వులుఁగుల జేరినిఁ బొడగాంచితిన్ నీవు
ధరణిజ పెదంబు తప్పదమున
అసహృత్త! యముఁడు విహంగము రూపంబుఁ
దార్పివచ్చె నటంఁగుఁ దిలఁగు నేడు
కొకుత్స్థుఁ డార్కంబుఁ గావించినది లేడు
మివారజ వాకులమై మెఱఁగలేదు

౨౮ శీ॥ గీ॥ పీఠఁగావంగ జని మృతిఁ తెందినట్టి
భగవతి జటాయువే మేలు కవులన్న
వసుమతిసుత పెదంబు పాపమునకు
శుభనవిధు చేతిలోఁబడి రావ వలె॥ 71

౨౯ కం॥ జనకజ నన్వేషణం
నిసుంఁగ మన మిందువచ్చి వసుమతి తనయన్
గనలేక, తుదకు నిట్లు
తనువు రిదన్ దొఱఁగు పరయఁ దప్పని దయ్యెన్॥ 72

- ౨౦|| కైరీ పరింఠం నెలమన
హరిగోష్ఠులు రానివి నలు కాంతి పరిగెన్
ఘాతంబులందు మరిణింపెను
శ్రుతిలయ హరించె ఎంకించుండయన్॥ 73
- ౨౧|| జనుల దొడ్లు జలంబులు
జనుల చిహ్న బోలి మదిన్ దానిది నెఱన్
మనవరికాని వారిని
మరికింప రింపులు గూర్చె యుద్ధంబుగాచెన్॥ 74
- ౨౨|| జనుల వేద్యంబు
జనవరికానిందు బల వచ్చి మోటుల్
లయలుదొడంగిచో, నీ
ఇంకంకం బలంబు నీ హేతువున్॥ 75
- ౨౩|| రాక నుండేరీరీ వి
కొంఠులలో నలు నలుల జనుల నుండెన్
జూరింబులు నుండి
హరింపులు నలుల విను రింపులు నుండెన్॥ 76
- ౨౪|| మునెప్పలదో యోలు
లయలు జలంబులుగానీ హరింపులు దా
మయి నుండెను నాలుక
విని చెంబుల చెంది యుని వృత్తంబునన్॥ 77
- * ౨౫|| యుద్ధంబులలో నుండెను
౨౬|| యుద్ధంబులలో నుండెను
యెన్ గూర్చె హరింపులు
యెన్ గూర్చె హరింపులు
యెన్ గూర్చె హరింపులు

- ౦౦౦ది యేమి? దావిరద
 నంబయు నా నవైవరంబుగా
 విర మననయ్యె డెల్పుడి వి
 వేకి జటాయువుఁ గూర్చి మీరిన్ ॥ 78
- ౧౦॥ ఎక్షములు లేవిదార న
 మక్షముల్ యింది విరెద మాటలెల్లెన్
 పక్షిని నెలు మీడి ఎ ము
 రిషిముగఁ జేర్చిగా గరంబింతున్ ॥ 79
- ౧౧॥ పులుఁగుల జేఁడు వల్కనెట
 పోయిన ఎచ్చిన వ్రాణమెట్లుగా
 మెలఁగుమనుర్చు వానరులు
 మెల్లఁగ వచ్చెడి గృప్రరాజు ॥
 క్కులవిని ఫీతివొంది తినఁ
 గోరి యటల్ మనతోడఁబల్కె తే
 పలవడు దీనిఁ నిచ్చటికి
 వానరుల్ నుజియింపఁ జూచెడిన్ ॥ 80
- ౧౨॥ అనియక కొంద అవుడా
 ఎరవరున్ గొందరనిరి ఎడివి దీవిన్
 కొనివచ్చిన భయమేమని
 చను రు లంతటను మాని భయభంగ్యముల ॥ 81
- ౧౩॥ గిరియిది ప్రందలం దమ
 కరిములతో నెత్తి దింప తగిలతి వారిన్
 నిరిపరి విధముల వెడెను
 ల్వరితిగిం తెరియఁగోరి చమ్ముని వార్త ॥ 82
- ౧౪॥ కన్నుల నీరు గార్చుచును
 గిద్దర కంఠముతోఁ బులుంగుజేఁ

దన్నెడువంటి మాకు విరి

నలనె వారిమరులు వచ్చెనే

అప్పుని విన్నయట్లునా

నేడ్యమొట్ట వినారాత నా

దిల్లునా కాతీల మునా

లంచిన నయ నజన్మ బుద్ధమునా

81

అంగణుడు సంగారికి దినవృత్తాంతమునా

౮౦|| అని కరికి రామ నంజురు

అయిన లక్ష్మణునిగూడి యనియలరా

అమర బర్హ సతీరం

మన నుండుద దయలదొండ పుడసలయనా

82

౮౧|| కొనబోయి కలవలక

అయిన పేరికి యేద్య అది ఎక్కలనా

విడలునా రా మా రాని

అని సృష్టికదాంతు అది సంగలయనా

83

౮౨|| దియని పిరికి అలయలయ

అయిన అయిన అయిన అయిన అయిన

అయిన అయిన అయిన అయిన

అయిన అయిన అయిన అయిన

(రానినా) 84

౮౩|| అయిన అయిన అయిన

అయిన అయిన అయిన అయిన

అయిన అయిన అయిన

అయిన అయిన అయిన అయిన

85

౮౪|| దియిన అయిన అయిన

అయిన అయిన అయిన అయిన

మనముల గుందుట, జలముల

ఁని విలమంతొచ్చుటయును హరివరులు వెనక్ ॥ 88

౪౦॥

వెటవది మార్గముఁ దోలె

లవరవాటునను నచట కాలముఁగడవన్

జలరుహానేత్ర న్వియ్యుభి

వెల్లువరికిం ఎంప వింము వెలువడ మేమున్ ॥ 89

౪౧॥

వెలగిడుపు గితిండుటచే

లరుహ మిత్రుని ధయము ప్పావంతములోనన్

లవరపెట్టఁగ మాతెటఁ

దలచుకొనంగ వెలపు ధరఁగివపడిమిన్ ॥ 90

౪౨॥

ప్రాయోనవేళ మొక్కఁదె

చేయంగల కార్యమందుఁ జేరిరిమిటకున్

ప్రయోదాయక మైనది

ఎయొక్కటి దోలెదన్య మియ్యది దిక్కన్ ॥ 91

౪౩॥

అంగదుఁ దీట్టులఁబెక్కి వి

హంగముతో చనియె మరల సకపిఁపెయన్

దొంగిరిన దనుకాఁ దెవ దె

భుంగిని పెట దాచియుండు ననిరుహానైలన్ ॥ 92

అ॥ ౩॥

తెలిసయిన్న నాఁకఁ దెలియఁజెప్పమటన్న

పుటఁగుజీడు కాలి పుక్కుతోడ

తన చరిత్రపైల్ల వినుమని యారీతిఁ

జెప్పఁదొడఁగె తనదు పెంజెల్ల ॥ 93

సంపాతి అ / దురం తన వృత్తాంతముఁ దెప్పుట

తే॥ గీ॥ వృత్తు వధంస్ప మునుపు నిద్రితముగను

జరిగిరట్టిది యాకథ హరివతంస!

యాన్వేషణము (కి 60)

8

విన్నవించెద వినుము మె మన్నదమ్ము
లిర్వరము యౌవనమ్ము రివామనాదు॥

9

౨౦॥ ఇనమండలమ్ముఁ జేరిఁగి
ననుజమ్ముఁడు నేను వేగ నరుగుదునుండ
దినఁడు అరితి కిక్కిరి
వనాశమ్ముఁడు తెలివిదప్ప యరవింగూడె॥

10

౨౧॥ వె॥ పరకుసెందుకుండి నశ్వరంబుగ నేను
హంతదూర మేగ హాటవిచేరి
గారిఁ దిన దీతిఁ గాలె నాణెక్కలు
నేలఁదీరి నెగురఁ జాలవిపుడు॥

11

తే॥ గీ॥ ఎక్షములు గారి బోవుట వలన మునరీ
ననుము పైఁబడినందున తరుగబలము
తోడఁబట్టిన వారిని దునిమిరట్టి
ఖలువి ద్రింపఁ నిటు యింది వలనవచ్చె॥

12

౨౨॥ వె॥ అందుఁబడి యా విహంగంబు నంపాతి
వారింనయుఁ జూచి ఎరికె నిటుల
కలవరంబు! సంక్రింపదరుఁ డొనాడు
గొలఁతి గొలఁతి గొండుఁ బోవు చుండఁ

13

౨౩॥ రామ! లక్ష్మణ! యని యా
మామణి యేడ్వసాగె పాప దళాన్ముం
దామెను దక్షిణ దిశగా
బామనమునఁ గొంచుఁబోయె తరుచరిముప్పు॥

14

౨౪॥ వె॥ అరుణి పీఠగాఁగిఁ దలఁచెదనంచు నం
గతి నలకుచుండ ప్రాసాదున్న
నాంపంతుఁ డడిగె జానికి ఎరిదోటు
తెరియజెప్పుచుండు పులుఁగజేరి॥

15

౮౧౧ గీ॥ విష్వమనాగ్నాచేతగుల వెడలి చూచి
 స్వేదన కెలియదీ యవనివార
 యున్న నెల్ల విహంగమ యున్న తాంబ
 గులు నెల్ల దోహదం వంపాతి యటల॥ 101

౮౧౨ గీ॥ ఎటులుడును లంఘన నెఱిగియుండు
 పరకవాంఛ నరలు కెకాని చరణని
 గిహగములు ఎల్లకండ నే వింటి మునుపు
 వినిండు నెమ్మది నిల్చుమయ్య॥ 102

౮౧౩ గీ॥ దొంగలుగారికె మొక్కవోయి జవంబు
 ఓగిదముక నై యొరిమిండు
 నాదారిపడి యుండు నాత్మజాంబు బుపార్కు
 దోగిరింబును దెచ్చి యొనగు నాం
 వొక్కవార దావారి పెక్కడ దొరం
 హరికె తిరిగి వార దొచ్చిపం
 గువీరిన నేను వనధిపత్వంబుల
 దిననెంచి కదలి చెంతను తిరుగుచు

౮౧౪ గీ॥ గూరుచుండిన నరజూచి దారిదొలగెను
 మందు మోక్షంబు కోర నే నరుగ్రహం
 లులు ఎరతెంచె కడలిపై నతిజవమున
 కమ్మలారంగఁ గాంచితి నెంచి వాని॥ 103

౮౧౫ గీ॥ రాహు లక్ష్మణ! యని యొక
 కోరి చిలండుచుండి కోవిద! విలసిల్
 లమయి భగవదు లనిరిటు
 రామసుదామఁడె రావణాసురుఁ డెంచున్॥ 104

౨౦॥ అదాది శ్చ తాంబు న
 సంహారానైవ సంక్రమితుమిదే
 తంబు శ్చ గౌరవోదయేన
 శంకేదేనా మదంబు నాయం సంకెన్॥ 105

౨౧॥ దశరథు వోదంబు మమ
 మమంబు మాత్రమునా వాయు మమంబు
 విశదముగ నైవృతంబు
 దశరథులు చెందు నైవృతుల పరమంబు॥ 106

౨౨॥ సంహారంబు వేరి జరిగి ముగ్యంబు మ
 పయోజనంబులు పరిపాదంబు
 కాన నెదెడినాడు దశరథుల పయోజనంబు
 కౌంబులు గొంబంబు తాంబు
 ఆంబునై పరిపాదంబు పరిపాదంబు
 పరిపాదంబు పరిపాదంబు
 పరిపాదంబు పరిపాదంబు
 పరిపాదంబు పరిపాదంబు

౨౩॥ గీ॥ పది పది పది పది పది పది
 పది పది పది పది పది పది
 పది పది పది పది పది పది
 పది పది పది పది పది పది॥ 107

౨౪॥ గీ॥ పది పది పది పది పది పది
 పది పది పది పది పది పది
 పది పది పది పది పది పది
 పది పది పది పది పది పది॥ 108

౨౫॥ గీ॥ పది పది పది పది పది పది
 పది పది పది పది పది పది
 పది పది పది పది పది పది

చాయంబులను బెంచి గంటలు నేయును
కడలిబొంబు జేరి కాంచి జుంధి
భయంకరాంగులై పాదోధి దాటంగ
నెఱవెడలించి యున్న కరుణలన
తారాసుతుడు తనదగ్గఱుం విచ్చి
జలనిధి దాటంగ చాలు సలము

తే॥ గీ॥ కలుగు నారెందఱొ నా సతెయవలయు
స్థవగవరులారీ రెలుపుఁదీ బుములన్న
వనవరప్రముఖు లందఱుఁ బలి రిటుల
ఁబుతము పంపించును నాలి తనయునను॥ 109

అంగదునితో కవులు కారెరి లంపకత్తిఁ దెలుపుట
పీ॥ దాటఁ బుడు నేను బా యోజనములని
ఎరికెను గజాడిను వానరుండ
ఎగిరి దాటఁగఁ గల్గి దీరువది యామడ
లని గవాక్షిఁడు ఎల్కె హర్షమునను
ముప్పదియామడల చుప్పించి యెగురింగఁ
గలనని ఎల్కెను గవయుఁ డవుడ
నలుది యామడిల్ నలువుగా దాటుదు
వంచును కిరిభుఁదూహించి ఎరికె,

తే॥ గీ॥ నె ప దామడలైన నే నెగిరి మాతఁ
గలనటంచును పలికెను గంధమాద
నుండు నరువది యామడల బండికముగ
పైఁబుడుఁ డమరాదు దాట నొట్టఁడననె॥ 110

తే॥ గీ॥ ద్వివిధుడును దెప్పదామడల్ వెడలుదు నె
ఎనుచ దామడ లైచో నెగురనేర్చు
నంచు ఎరికె నుపేణుండు నంత తొంట
దామడలు జాంబంతుడు నరుగుదు వనె॥ 111

అ॥ ౧౬॥ వారితనయుఁ డనెను వార్నిధి శరయోజ
నములు కాదేర్చు క్రమములెం
మరచివత్తు సన్న మాటయి నంశయం
యగును దోచు తరిగి పోవ ఎలమి॥ 112

అ॥ ౧౭॥ అంతఃస్థ మిది నంత ఎలయిన్ని
వాడెవండు వ్యవగ వరులొక
ఒరిధిదాటి సీత వాడఁ గన్గొని రా గ
లట్టివాడు చేయి అద్రివరుల॥ 113

అ॥ ౧౮॥ అందు చింతఁబెం యంబోదిలంబుది
తిరిగిరాఁగలట్టి హరివతంబుఁ
దొక్కటొడునై న లెక్కలొనికి రామి
నాక్కలొప వ చి యంగడుండు॥ 114

పముద్రమును దాటంగలుగు లంప సకక్తి గలవాడు చెడని
అంగదుండు వగరుని॥

ప॥ గడువుగలించె ఖామిసురఁ
గాంచెడి మార్గము దోచెడియ్యె నీ
ఒడధిని దాటగల్గు జవ
సత్త్వము బందెడి వాడు లేడికే
పడుపున దాటగల్గుదుము
వార్నిధి సీతను చూచుకెట్లు లీ
పుడమినుతల్ గమంగొనక
పోతుటయెట్లు' ఎవ్వరు చెంతకున్॥ 115

చ॥ వ రుహనేత్రఁజూడఁయె
కావరనాధుని చెంతకేగినన్
మనలను చంపింబి కు
మండనుఁ దిర్కజఁ దూరిక రుదనే'

మరుగడతే ప్రమాదముగ
 మారెనువారిము పంపవలస! యే
 మౌచు? పాపవృద్ధిలు
 నక్కముఁదోడుదు కుర్గపెన్నుగన్॥ 116

౨౦౧|| ప్రాయోపవేశమున ని
 పాయముఁ దొఱఁగించయె యెల్ల కలగదు మార్గం
 బెదులు పాపయోచించిన
 పాపజనివెలఁ జిక్కి హతమగుకంటెన్॥ 117

౨౦౨|| అని నిలఁబొగులు గల దుఁ
 గని దట్టంబిబుఁడుఁ బెట్టె పాపలచంద్రా
 శిష్యులుపార్థం వెలుకేర్
 కొనపాగుగోడు ఎల? గుండఁగ నిటులన్॥ 118

పంపవలఁడు హనుమంతునిఁ ప్రోల్పవాసము

౨౦౩|| అనిచి నివనజుగవి
 హను! యెమియు వెలుం పట్టు మౌవం
 చులుఁ బానియుండ నగునె?
 గొవె? పరయనాం వెలువలు మాదిల్॥ 119

౨౦౪|| గీర్వానము పలుకెడి
 బ్రాహ్మణులనునందు లేదు హరిమలదుర్
 దౌసుర పరగణముల
 నెఱుంగు నెఱుఁగుదయ్యె పవక విన్పున్॥ 120

౨౦౫|| వివాహముఁదైవము
 కెయిగునే వాయువాన! శిర్దులదైవన్
 కివేచ్చున? నీవత్తిము
 వలనఁగొడులును కావ వత్తునె? గుళర్॥ 121

౨॥ వె॥ వింగి దొంగలకల్ప సీతాశ్రవణ చిత్ర
 అంగి రిరిగిరాంగి లక్ష్మ వాడ
 మునుపటిది దాటు ఎప్పుడు దెక్కయే
 లంకకేరెదా ఎరింటెదె॥ 122

౩॥ వె॥ జనకారమందుఁ జూపె మూర్ఖునిదెన
 ఎవర వే మును ఎ వనకరయ
 నాట ఎరిమొనందు లోకేమి కలదయ్య
 వరిఎరిం బ తోడు ఎదిదె॥ నేడు॥ 123

౪॥ వె॥ జనన నమయమందు వర్ష దిప్పరిం
 బ్రహ్మ రుద్ర ఎవన వానవాడు
 లోనగిసట్టి వలము ఎప్పువీడ! వారి
 బల మహా మయ్య ఎవనయ॥ 124

౫॥ వె॥ జరిధిఁ గాఁచి ఎప్పుడు సుఖజాచి రా
 గలపు రాక్షసెందు తలదనరికి
 నెలకఁ దెగిలట్టి ఎరిము రిన్నది
 పెడలు హనుమ! వేగ కిరలిఁగాటి॥ 125

౬॥ వె॥ లెమ్మా! హనుమా! యింను
 పొమ్మా! పాదాధిఁదాటి సుమిత్రార్త
 తెమ్మా! ఎవనరవయ క
 ఎమ్మనుఁ మోర్చి యగము గైకొని రమ్మా! 126

౭॥ వె॥ రాంకంతుఁ దీమిల నామరి బలమెంది
 బ్రోల్చినాం నాయు పురుఁ దిన్నదు
 తనఎరిం బఁ దెలిస తుదయలను గాంచి
 ఎరిం దిమిల తనదు ఎరిము పేర్కి॥ 127

హనుమతుఁ ఁ యెరికో లన రాగ్రపముఁ చెప్పరు
 ౮॥ జరియరిం దె తోడు ఎరి
 గాంచిల మిత్తుని మండిలమి నే

చిలచీక బోయివత్తు వను
 రాష్ట్ర మిప్పులుగాగఁ జెతు నె
 పరిగిరులం చెల్లు వల
 గొందును పెరుగులు మాయుడు
 వలగొలిపిండుగ సు
 కర్తి ము వడిఁతోయి వచ్చెదన్ || 128

ఆ॥ ౩॥ చెయవన్నాఁగి చెతును కయ్యన
 వసధిఁ దాట అంకఁ జనెద పిపుడు
 మామియను పీఠి బొడఁగిని వత్తు
 తెలిసొత్తు దనుజ నిలమునెల్ల || 129

ఆ॥ ౪॥ అనకరాత్రి దాదరాన్ని కే
 లంఁదెచ్చి రామ లక్ష్మణులం
 ముందునింట నింట నందెఱామెలేదు
 స్లవగములార! భయము వలదు || 130

హమిరుదాదులు ముగ్ధులై నెక్కితి

కం॥ హమిరులఁ దీటులఁ ఎక్కితి
 పివర ముల్లను గూడి పర్యతరాతం
 ఎయ నమ్మహెద్ర పెత్తెను
 జనకాత్మని వేదముకొని జరిగిదాటన్ || 131

కం॥ శ్రీమత్ సుందరవదనా!
 యమలవహ్నా శుభ్రం సర్వభాగజ్ఞా!
 కామలసాయక శోభా!
 సామీరి మున్నరొజ సంప్రీతవరణా! || 132

శ్రీరామచరీతముగ్లం కిష్కింధా కాండమున
 సీతాశ్వాసము - సమాప్తము

శ్రీరస్తు
శ్రీరామచరితాంతగీత సుందరశాండము
హృదయ వివేదనము

41

- ౨॥ వె॥ మెఘమధ్యమమున మెఘపు తీగమఁ బొలి
ఎడిమకొడి వనింప వుడిమికనయ
పురి నయోధ్య నేలు రిరజివంశజ! నాడు
చిత్తకంఠమున వనింపుమయ్య!॥ 1
- కం॥ నీవు ధరిత్రీ సుతతో
పావనిలక్ష్మణులతోడ నిరతాదులతో
దెవ! మదీయ మనోన్మము
తాళముగఁ జేసికొమ్ము దశరథరామా!॥ 2
- కం॥ శ్రీరామచరితముని వో
మూర్ఖాన్వయ! వ్రాయబూని సుందరశాండో
కొరికి నిడు అనుజ్ఞను
దారుణీకనయా మన్మథా ధామా! రామా!॥ 3
- తిం॥ శ్రీరామ ముద్రికిమఁగొని
పారావారము తరించి వవనజుడవలన్
దారుణీసుతఁ గన్గొని రిము
విరుళ రివ్వార్త చెవిని వేసెడి వకంబు॥ 4
- కం॥ సుందరమగు నీచరితం
జండంబుఁ హృదయకలక మందు వెలుంగన్
దెండంబును గరిగించెడి
చండంబున వ్రాయ నాకొసంగుమృజ్జన్॥ 5
- కం॥ కంఠమును కింఠును నీయవి
విండించెడిఁడ నీవు విద్విమ్నతో నే
జరికింప నీకు నొక ను
కరణంబుగి నుండుఁడ కాంక్షస్థమణి!॥ 6

౧౦॥

శలికన పలుకెల్లను నీ
పలుకుగ నేదలఁచువాఁడ భరతాగ్రజ! నే
బలికెద పలికించినయటు
పలికింపుము పలుకఁదిగిన పలుకులనెల్లన్॥

౨౫

మనమున నిర్ని నిపు వృక
మండన! శన్నియమింపవ్రాయ,
మనము వికాసమొందు జన
మాన్యమునొ కలమఁజెసాగు వా
క్కిమ నమ్మతన్రవింతి వడి
నద్దములేక మ గోష్ఠ్యలంబుగన్
జను మించు కావ్యవన
చాలము క్లాఘ్యమునై ఎరుంధరిన్

౩౦॥

కావున నాహృదయంబును
దేవా! ప్రేరించి విడు దివ్యకోకిల్
చావంబున వెలిగింపుము
పావనమగు చరిత్రవ్రాయ బ్రజ్ఞ జనింపన్.

మం॥ ద్వి॥

ఎచటఁ దిరుగుచున్న నెచ్చోట నున్ని
నాడు స్మృతి పదంబున వసంపు రాచు!|
హృదయ నివేదనము
నమాప్తము

శ్రీరామకృష్ణ సోదర శ్రీనివాస బ్రజీలమ

శ్రీమత్సుందరకాండ మహా మంఠ్ర

అగ్నిశాసన పరశాసనాది

అస్మాకం నమః సుందరకాండ మహా

యారాతోఽగ్నిశాసనాదిపద్యద్వంద్వ

నివారణార్థం సర్వాభీష్ట సద్విధ్య

యందరిచాది సారాంశం పఠ

అన్య క్రియందరకాండ మహా

యం లబ్ధ్యున్నట్లు అంశం

రామకథాదు తివరముల విష

యాదుల శక్తిః సముద్ర చారిచ

సర్వవిష్ట నివారణార్థే సర్వా

లక్షణ పారాయణ యేవ ని

లక్షణ పారాయణ యేవ ని

అంగుష్ఠాధ్యం నమః

స వి ఛాయాగ్రం నామాశయ

లక్ష్యార్థం నమః

మ స మైకాంబరీకే లభ్యం

మధ్యమాధ్యం నమః ॥

స స ఆరాగమితే దేవయా

తామచార్ద్రం నమః

స సే నామైకాయాధికం

సర్వార్థం నమః

స వి అక్షయంబరంబం

స అక్షయంబరంబం

సర్వార్థం సర్వార్థం

శ్రీరామచరణము

అదిది క్రామిడే తుభ్యం హౌ రాక్షస మర్దినే
హృదయాయ నమః

గాయాగహ విరాగాయ పురసా మారకాయచ
శిరసే స్వాహా

మైత్రా దర్శినే కుభ్యం మైత్రాకగిరి మానినే
శివాయై వావత్

అహాగమినే దేవమానినే సర్వదాయినే
కవచాయ హం

వాయుశత్రాయ శిరాయ లక్ష్మి దర్పాహారిణే
శ్రీ ఆయాయ వావత్

అక్ష హస్తే నమస్తుభ్యం పుష్పవహ్నా ప్రదీపినే
అస్త్రాయ వత్

అష్టమిత్రి మతానాంభ గర్భభంగకృతే నమః
మా ద్భువ స్సువరోమితి దిగ్బంధః

ధ్యానం

సర్వనిష్ఠ వివారణం శుభకరం ఎంగాక్ష మిశ్చహం
సీతాశ్రేష్ఠ రత్నరం కలవరం కోటిష్ఠ సూర్యవ్రతం
లంకాద్వీప భయంకరం వకలదం సుగ్రీవ సమ్మోహిణం
దేవేంద్రాది సమస్తదేవ విమలం శాశ్వత్సదాశం భజే
బుద్ధిర్విం యకో దైర్యం నిర్భయత్య పురోగతా
అపార్యం వాక్పరుత్సంభ హసూచ త్పరణాద్యవేత్

శ్రీసీతాలక్ష్మణ భంతశత్రుఘ్న హనుమ త్సమైర
ప్రరామదండ్ర పరబ్రహ్మణే నమః
ఓంకత్పత్

శ్రీరస్తు
 శ్రీసీరాల్మీన తరతఃప్రజ్ఞా
 శాశ్వతమే
 శ్రీరామచంద్ర సంప్రకాశే నమః
 శ్రీరామ చరితావర్తత
 సుందరకాండము
 ప్రారంభము

౧౦|| శ్రీశకుందా మన
 రాణీప నందన భంగరాజ! ఎఱంగా!
 క్షౌణ్డపాత శూన్యంబు
 రాణి రవిరేఖ! వారిరా యుద్ధే!||

౨ హానమనరగదు మహాంధ్ర సంస్థానమున వికారిం బట

౧౦|| తిరుమయి నెందడింబు
 ఎరహానామన శూన్యంబు ఎరతెంచి నెవ
 గిరి నందన శూన్యంబు
 పృథివి నందన పరిచి బలంబు నందన|| 1

౧౦|| పరిచయంబు పరిచయ
 మనముంబు పరిచయంబు మిలచి మనమునరిచి
 మనముంబు పరిచయంబు
 మనముంబు మోధి రాణి పరిచయంబు|| 2

౧౦|| మె|| మనముంబు మనముంబు
 నందన మనముంబు
 మనముంబు మనముంబు మనముంబు
 మనముంబు మనముంబు మనముంబు|| 3

౧౦|| విమలంబు విమలంబు
 మనముంబు విమలంబు
 మనముంబు విమలంబు
 మనముంబు విమలంబు మనముంబు|| 4

- కం॥ మరకంమణులం బోరెడి
 ఎరవర్ణముఁ లిగి జలమవరె వల్లించి
 వరరెడి చ్చిహ్నులుఁ
 దిరిగె గవంపతివి మఱపుఁ దెన్నెడు నటులన్॥ 6
- కం॥ యక్షులు వెఱపుం బొందఁగి
 వృక్షములు దిద్దుంగులు వృక్షచయంబున్
 వృక్షంబుకఁ ఎడద్రోయుచు
 కలికలందు తిరిగి హరిక్షమిటుల్॥ 7
- ఆ॥ వె॥ హనుమయున్నయట్టి యమ్మహేంద్రాద్రి
 దిగువ కొండెల్ల తెలుపు నలుపు
 నెఱుపు ఎలపు వన్నె లిరెడి చిత్ర వి
 చిత్రమైన మణులపెరి నొప్ప॥ 7
- ఆ॥ వె॥ కామరూపులైన గందర్వ కిన్నర
 యక్షగణము చేర నమర సమలు
 నైన ఎన్నిగులను నమరి కిందోయికి
 వింశతిగొల వుటల నొకఁగొల్పె॥ 8
- ఆ॥ వె॥ వారణసురుల వెల వరలు నగ్గిరిల
 మందుఁ దిరుగుచుండ నినిమితులు
 హదములందుఁ దిలుగు చుదపురేసుఁగు భంగి
 కరలుచుండె మదికి వెఱపుదో॥ 9
- కం॥ ఎవలంబు ఎయనమగుచును
 రవిని విరిందికి మరుత్ వు రందరులం దా
 ఒవమన మొగిద్ది కరములు
 భవిజల వహ్నియది భూకములఁ దిలఁది మదిన్॥ 10
- ఆ॥ వె॥ అతినమర్దులైన యంజనాక్షుఁ డింత
 తూర్పుమొగముఁదెన దోనకొగ్గి

- స్వాక్ష్మయోనియై యవియవిః దరిపోన
ఆర్థివిని దళిత భాక్తజలను॥ 11
- తే॥ గీ॥ దశత విశాఖములుఁడునై కరలిపోవ
నాస్మనెంచి ఎఱ్ఱేపు లంద జరయ
జలధి లంఘించి దలచి కేళిమతుండు
తనువుఁజెంచె రహస్యహం దలచి మదిని॥ 12
- ఆ॥ వె॥ పర్వదీపవసుండు వాధోధి లొంగిన
విధముఁడోచ రామవిసురందలచు
కొంచు హనుమ లనువు చెంచె వామాద్రివి
మఱుఁ దెచ్చుకటల వెఱుఁబుట్ట॥ 13
- ఆ॥ వె॥ లంకెదురు విరిచి లంఘించుచిని
రెండు సాదములను రెండు చేతు
లూచి శిరముండు యువీం పై కెగయంగ
నద్రె రెండుగదియ లట్టై కదరె॥ 14
- తే॥ గీ॥ కదలియెఱుంగని యగ్గిరి కవతంసు
పీడనమ్మవఁ గదలంగ వృక్షములును
పూచియున్నట్టి పూవులు పుడమిరాల
పర్వతము పూచెనాయన్న వగిడిఁదోచె॥ 15

హనుమంతు విక్రమము నగు మహేంద్రగిరి చిత్రాపటంబు ౨

- సీ॥ పెరియేరులకు జలం బులు తారు నగ్గిరి
హనుమంతు పాద పీడనము చెత
ఎండిన యట్టుల మెరుగ్గా జలముల
విడిచింపఁ దొడగను తదవులేం
జరువరుచేఁ బిడి తంజై న నగ్గిరి
తలము, క్షణముగాఁగ దానినుండి

కవశమ్ము రోశమ్ము గలరాళ్లు నీలవ
ర్ణపు రాళ్లు వెలికి గీరియగఁబోదె

తే॥ గీ॥ పవనజుదెక పీడింబఁ బడిన యమ్ము
కౌండ్రి ఎర్రకమందుండి యంద్రసీల
మణులు వెలువడె నెన్నియో , జనవేయ
లెక్కఁజనురావియట్టుల మోక్షివరిగి॥ 18

తే॥ గీ॥ పర్వతంబెల్ల పీడింబఁ బడుటఁబ
హారయందున్న సూతముల్ శిఖిములయ
మృతముగ నేడి సాగెను వివిధగతుల
వృధివి దిశదీలందుఁ బరఁబడుట॥ 17

॥ ఆ వె॥ పవనము వలనఁ గలిగిన పీడన
మునను పరిగి తైలమునను గల్లు
పణులు ఎడఁగలందు న్నవ్వుహమ్ముల్
గలవి వెలివచ్చి కలచెకిలల॥ 18

ఆ॥ వె॥ కోపమునను గలవ క్రొవరంబయి
తెలిగెరాళ్లు వగిచి వేడిమి ని
ఊడలను గల్గి యాండియు పగ్గిరి
విషమువిజగియ్యె విషధరిమల॥ 19

ఆ॥ వె॥ క్రొవరంబయి పరిగి రును లై యగ్గిరి
నానుపులు కాల సానువులను
ఉన్న కొండలలువ లన్నియు పరిగి వి
షమ్ముఁ గ్రమ్ముకొనుచు చ్ఛయె వెలిం॥ 20

ఆ॥ వె॥ ప్లవగు పాదములను పాదపం యల క్రొవ్వి
పడినవిగుచు పూలు వడియె గిరివి
దాకుపులనుఁ గ్గి వ్యాధివిగన్నట్లే
రాళ్లుపగిచె కాళ్ళ రాపడికిం॥ 21

అ॥ వె॥ రక్తపిందనమున రాజీండు యగ్నిరి
చూచుటను మిగుల చోద్యముగను
కానుపందె నపుడు గై రిం దాతువుర్
వెలిగె నద్రి దీపం విధమున॥ 27

ఆ॥ వె॥ వర్షతంబు పగుల ఎంబూతంబులు
పగులున్లు దోలె నగిరిరము
విడిచిచివిరి యుప్పులు ఎరుగదీ నాకా
మునకు నల ప్రాంతిమిగల జరింప॥ 28

క॥ గిరినిన్ విడిచిన విద్యా
ధరు, లతివలతోడఁ గూడి తరిలిరి మింతుర్
ఏరియించెడి చారణులు
ఎరిమాత్మధ్యానిమందుఁ ఎరగెడు యుప్పులు॥ 29

ఁ॥ వరియై గింద్రులు ఎద్దులు
రలురుఁ దదె పొండయిత తనువున శిశుం
ఎరిగెడు మంరాలయమయి
ఎరియించెగ నండు నపుడు అమలౌదాము॥ 30

ఁ॥ అనుకొను మూలులు చెవులకు
ఏరిఎంపఁగి విరులయను చింకనపుటన్
విని వారలమ్మహేంద్రము
గవి యగ్నిరి వాయుబాహుఁ గాంచిరి శ్రేష్ఠు॥ 31

అ॥ వె॥ మేరునగము తోలు మేనుఁగల్గిన వానిఁ
చూచుచుండ వారు చోద్యముగను
వెంద్రుకలు విరల్చి విడులింపి లొయింప
నరచిహమమ యద్రు లడుగునటుల॥ 32

ఁ॥ గగ నమున కెగురఁబోవు
వగచరు దాదీప తోల నాగేంద్రంబు॥

- నిగవతి వట్టివయట్టల
నిగవడి నయ్యుద్దిశిఖరి హరివరులు వెనక 28
- తే॥ గీ॥ వెగవంతుండు నై న విప్లవచరువి
వెనుకైతెలాడు వారిండు పెద్దదైన
వన్నగండును చాళ్ళు తన్నుక వడి
వెడలు గడురువి బోల్కి గాన్పించె నశులు 29
- అ॥ పే॥ వరిమఁ బోలునట్టి వాహయగ్ధంబు వ్రం
తింపఁజేసి గాని విగియఁబట్టి
వన్నమగను నడుము పంకోచ మొసరించి
పాదమలను ముడిఁగి యురయమున 30
- కం॥ మెడియును భుజయగ్ధంబును
తిరువడిగమ విగియఁబట్టి కలవరుఁడంతన్
తిరుయక శ్రీశోనిములు
పొడిమాఁగ, వింగిలెగ పోవఁగ వెంచెన్ 31
- అ॥ పే॥ గగనమునకు నెగయు కలకులశ్రేష్ఠులు
తిర్వముముఁగాఁగి నుందిదృష్ట
వోవుచున్నవండుఁ బోవ నుద్యుత్తరై
ప్రాణమలంబు విగియఁ బట్టి మించి 32
- కం॥ ఎడిమావి కల్గదృఢముగ
ముడిచి వెనన్ చెవులరెంటి మోదమెల్లన్
దృఢతరమగు వ్యాంబులఁ
తిరుయక శ్రీశోనిమి కె ఆరుచరులువికన్ 33
- హనుమంతుం డాకాశమున కెగుర తొవుచు తివులచే నెలపు
దీనికొనుట *
- కం॥ అరుదర శ్రీభులాలా
నరింజరు రామచంద్రు నారాచమటర్

- అరిగెద లంఠాపురి వి
ధరణి నకుఁ గానొచ్చు తరలెద దివిన్ ॥ 34
- ల॥ వె॥ న్నర్గమందు సీత వాడ లేంన్నచో
తిరిగి లంకకేమి నెఱుగురాడ
ఎంకి సుదూరబట్టి ఎంధించి తెచ్చెద
నెటులనైన పీత విటలఁదెత్తు ॥ 35
- క॥ సువియత పరబడియన్న
స్థవగోత్రయారా' ఎంకి వదసుని తోడన్
జవమున లంకం చెలిం
రవిసుత రాఘవుని ముందు రయమున నుంతున్ ॥ 36
- ల॥ అని శాంపవ త్రమముఖ్యుల
సును జెప్ప నమీరసుతుఁడు కుతు'మెలర్చన్
మంమున రాఘవుఁ దలఁచుచు
విరువెది సగపా' ఎవన వెగముకొడిన్ ॥ 37
- ల॥ విఘ్నీధి వెగయంగన
సంమునఁగల నంశయంబు మాని, కపిచం
దసుకొనె తార్చునిపోయె
జననేర్తును సేను నాంబున వంతున్ ॥ 38
- హనుమంతుని గమరేగ వర్జనము
ల॥ వె॥ వాసుమ యెగురగానె యంబరవీధి
పర్వతముననున్న పాదసముద్ర
వెంతునంట వియె వినువిధి కనిలచే
పెల్లెల్లియెడిన వ్రేళ్ళతోడ ॥ 39
- ల॥ అంబరమున జనెడి వాసుమంతు హుత్రుజే
గమున కతనితోడ గగనముంగు

- కనెడి వృక్షవయము సాగనంపఁగఁబోవు
ఎంబులనిము ఎనిన ఎగిడిఁ దోఁచె॥ 40
- ఆ॥ ౩॥ ధామజీస పెంబుఁడరిరెడి నైశ్యమా'
యని యటుల కలు రావశంసు
నను సాలమాది వరలవృక్షంబులు
పెంజునంటి యుండె వెగగతిని॥ 41
- తే॥ గీ॥ మేరుశిఖరంబుఁ బోలిన మేనుగిల్లు
ఎవనఁబడు శూచియన్నట్టి పాదంబులు
మధ్యంబుదింగ గన్పట్టె మందరింటె
పూచెనా' యనివటుల సొంపును దిలిక్కి॥ 42
- ఆ॥ ౩॥ శ్రీవీధివలన నల్లద్రంబుతోవల
కడిన వర్షంబుల ఎగిడి మేటి
తరువులెల్ల బడియె నిరువుచే జలధిలో
చూచుటను మిగుల చోద్యమొనఁగ॥ 43
- కం॥ ఎఱుపైన పూలు మొగ్గలు
తిరువరు శాయంబు నిండఁ దారావదమం
దరుగు కపీతుఁడు, మిఱుగురు
పురుగుల, గిరి రెయివెలుగు పొలుపువఁ దోఁచెన్, 14
- కం॥ వనచరుఁడు దూరమేగఁగ
వనధింబది తిరువులెల్ల వయనంబగు నా
నిని వాగవంబ వెనుకకు
చమదెంచెడి ఎందువర్గ సరణిని దోఁచెన్॥ 45
- ఆ॥ ౩॥ తరులు జలధిఁబడిన తరువరు పేగంబు
వలన గలిగినట్టి వవనవేగ
ముసను కొంతదూర ము బ్రయాణము జేసి
జలధిఁబడియె పూలు, చల్లినట్లు॥ 46

- కం॥ జలవిధి లాలిన పూర్ణులఁ
ఎలుక్కులవెల్గు విష్ణు పదమట్టుల నా
జలవిధి కందోయితి విం
ఎలరింగఁగఁ గా ఎంచె పజరంగులతోన్॥ 47
- కం॥ ఎఱుపులపూలు మెవం
గరిలందినయిటుల నిండ కివవరుడవురు
మెఱుపుల మెఱుపిడి మేఘము
తరతీవిఁ గన్నపై కన న గరిఁ జనుచుండన్॥ 48
- కం॥ వనది యిం జనుచుండఁగఁ
గనులంచెను ఎవనమరుడు కదిలినిమింగన్
జనువానిభంగి నింగివిఁ
జనుకెడి వినువిధిమింగఁ జనుకట్టుండెన్॥ 49
- కం॥ గిరినన్నిభ దెహండగు
హరిసిరుడు తోపుచుండి నంబరిపీఠి
మెఱుపె న్నాతవి కన్నులు
గిరిశిఖరిముమీడు కన్న కెలల మార్కిన్॥ 50
- ఆ॥ వె॥ గిరినమానుడైన కీశవయ్యఁడు వ్రేళ్ళఁ
జాచుకొనియ నాశినమరక చోవ
ఎకవి బాహుయుగము ఎద్రి పెల్వడివచ్చు
అయిదులలల పాము లటుల దోచె॥ 51
- ఆ॥ వె॥ ఎంగళంబులైన పెద్దవో కిన్నులు
గల్గినట్టి మెటి కివవరింబు
కిన్నులరెండు దోచె వినకళాంకులు మింట
వొక్కసారి నుదయ మొందినట్లు॥ 52
- కం॥ ఎఱువగు నాసాములుమల
వలెదు నక్కిలవరుండు బంతెంబునెడన్

- అరుజొక్కమండలంబన
చరివర్ణమొకొడి విష్ణు వధమునఁ దోచె॥ 63
- ఆ॥ ప॥ గుండమువందు అరువదీఁ జనుచున్న
అనిలముతుని నాల మట్టెచెన
పూజింపఁనున్న పురుషులకు ద్వైతమట్లు
రినులించువుగను గానువంచె॥ 64
- ఆ॥ ప॥ ప్రాజ్ఞుడైన వైష్ణవగ వర్ణ్యుండు వక్రదం
జ్వలను నొప్పువాడు సుధీర్ఘముఁ
నెదివేళ తొకఁ జ్రమమట్లు ద్రివ్యఁ
దోచె పెద్దిగిదివి ద్యుమతివొల్కి॥ 65
- ఆ॥ ప॥ ఎటువగుఁబడదని ఎఱుదుల,
రకుచరమణిఁ ద్రులైన భాతులురంబొ
గిరివరమట్టులాలె
పహద్దులమందురులుఁ ముదివేయవ॥ 66
- ఆ॥ ప॥ ఎవనవేగఁ రివి ఎవనపంపాతుండు
ఒదికింఁదఁబోని మెలనపులు
కార్యమిలను ఎరు ఎవనవేగ ద్దని
మెల గర్జ మను మించియందె॥ 67
- ఆ॥ ప॥ పెడినుదీచి దోను ఎయ్యమై జడదినై
దక్షిణముగ నాంగఁ దరులరుండు
ఉత్తరమును నుండి యుల్కి దక్షిణ దిశ
కలుగునటుల దోచె నద్వివేచన॥ 68
- ఆ॥ ప॥ రరణి వచ్చిభుండు ఆరుచరమణి శరీ
రిమును తెంచి యంబుమున దోవ
మోంకొడి నలఁ ము మెదివేయఁబడిన మా
నుగ మటుల దోచె వింగిలోన॥ 69

- అ॥ వె॥ గగనమండు జనెడి ఎలయును నావి
విడలియ నొంటి గెరిదియ
జదిదీయెద యోడి జ ఎప్పట్లు గమియె
చూచుటను మిగుల కోద్యమెవఁగ॥ 60
- క॥ వనదివయ నెచ్చ పెచ్చట
వనచరిత్రుండుఁ దిరిగె వాయువు నరతున్
వనిధిఁ గలియంబెట్లు
జనియించెను నురుగులెగియ లలివిధివి నుడ ల॥ 61
- అ॥ వె॥ హనుమ జనుచునుండి నల్లిపై సుగిరాల
మైన యశస్వి యురిము నందు బాట్టి
నట్టి ఎవనగతి నలలు ఎయోదిట
వినుమడింది పైకి వెన్నె వచ్చు॥ 62
- క॥ పగనజ వలవం గలిగివ
ఎవనజవంబునను మెను నాతంబువనున్
రివము జనించె మి గోదధి
నువి దివి వల్లెవల భయముఁ బుట్టెడు నటులన్॥ 63
- క॥ వనదియందు జనుచుండిగ
వెనువెంటనె మేరువంబ పెద్దవిగ నలర్
శిరియంపఁగి లెక్కించెడి
చుమిజువి కై వడివి బొందె హుతి యవును॥ 64
- అ॥ వె॥ హనుమ యూరగేగి మన పైకిలేచివ
జలము విం లోవిలలదిమందు
గిలె మింటఁ గ్రమ్మ గన్పెట్టె నారద
త్రమను టోలి మిగుల వ్యవ్యముగను॥ 65
- క॥ హనుమంతుని వేగమునకు
వనదితరంగమంబువెంటఁ ఎదిపోవునెడన్

- వినువీధివిభూమందల
మను తీర్చినయటలనేత్ర ముల కగవడియెన్ ॥ 66
- ఆ॥ పె॥ ఎలదిలొనఁగల్గ జలము కేసరీసుతు
గిమనోగముం కడువడిగను
మింటకెగయ జుడిది మిగిలిన తిమినత్ర
యిగములాది కేకల జలచరములు॥ 67
- కం॥ వయవల విడిచిన మనుజుల
వలె నవయవ ములును వెలికి వాహుమిగున్
కలయాపునఁ గన్పట్టెను
జలది యింక వ్యవగమము జనుదెంచు కెడన్ ॥ 68
- కం॥ గినువిధిం ము హుమను
గని నర్పము లాత్మనెంచి గరుడవి గాఁగన్
మనమున వీరివింపఁగ
వవవిధి దాగినఁ గానఁ గుండంగన్ ॥ 69
- ఆ॥ పె॥ తలచరేంద్రు వీరి దిశయోజనముల
బొడవగు పయోది కుగ కదియు
నట్టిదోఁచె ముగ్ధ రామద లంతగా
బొడవుగలిగి మించు బోవుకడు॥ 70
- ఆ॥ పె॥ హుమను వెంటనంట యులుగు నాచివీడ
అట్టిఁబడి గవగ కందిముగను
విర్మలం మరైన నిరద ఎంతైన
వలెను దోచె జలధి కలయమందు॥ 71
- కం॥ ఎయాభారము లేకనె
వాయుజఁ దాకాశమందు ఎయవిండు నెడిన్
కాయము తెల్లయగల గిరి
యా యురక్షణులుగఁ దోచె హరివీరు గవన్ ॥ 72

- లే॥ గీ॥ మారురాత్మజఁ దేగన మార్గమంజు
జరిము లాలని వేగఁ జమున తొట్టి
ఎగిరి నేర్పిత వేగెగ పశుధిదాని
రాల్చు పోరిం పరుగిది రథవంపణి॥ 73
- ల॥ వె॥ తెలుపు తెలుపు ఎరువు వరువు వన్నెలుగల
మేలు ఎరువు మన శరీర మరుదు
మీల పరువుతోప మేదినిపై బండి
మోలఁ గురువంద చోద్యమగఁ గు॥ 74
- ల॥ వె॥ అల్పవర్ణింజ్జి యందుదంబుల మధ్య
చోరుఁ చేయొనూని వానియగు
నానిమ వోపుచుండి ఎగన మయ్యతి
వాటసంబుతోపు బంధువుల్లు॥ 75
- ల॥ ఎనిది నాదెలు ఎనిది
గని ఎనిది నెనిది ఎనిది
మనిమిది ఎనిమిది నిది
మనిమిది ఎనిమిది మనిమిది॥ 76
- ల॥ ఎనిమిది ఎనిమిది
నాదెలు నాదెలు పాదోధియి
నాదెలు నాదెలు
నాదెలు నాదెలు పాదోధియి॥ 77
- ల॥ ఎనిమిది ఎనిమిది
నాదెలు నాదెలు పాదోధియి
నాదెలు నాదెలు
నాదెలు నాదెలు పాదోధియి॥ 78
- ల॥ వె॥ గని ఎనిమిది ఎనిమిది
నాదెలు నాదెలు పాదోధియి

ప్రతిదింఁ జూపుచు పొడిరి గంధర్వ

గి యి బధిఁ గొతుకము దలిర్చు॥

79

౮॥

యజ్ఞులు దిగ్బలకులును

అజ్ఞులు వర్షగులు ఎబుధవర్షులు మానుర

రాక్షసులును హరిశ్చంద్రు

వీ బుధులొక్కటా గడి రతి హర్షమువన్.

80

* ఎబుధులొక్కటా హనుమంతువను దోర్బర మైనాని

ప్రార్థనామకు :

సీ॥

సగల వం ఓలై న యజ్ఞులు బులుల

రెండులును దలగోప కదలి జేరు.

రామచార్మలలు గొఱు పీరధిని రాలు

వన నందిలు నెక్కరిం బంగ దలచి॥

81

దం॥

యదిం నొందిన హనుమంతు

యదిం నం దావుదొనఁ నలసన పాయం

దిడిం ప్రస దావుదొని వడి

గల సుం ల దిట్టిండు గారవమొప్పన్॥

82

అ॥

యముండు నెంచి మైరాశమమ మీటి

నర్తి శిరిముల బ్రకర్తి నొప్ప

నదియందు ఎన్నై లరాజుండును

నం నెంచి న్నవగవయ్య కడకు॥

83

౯॥

వది విభండు సత్వరమే

సర్వలరాజున కిట్లులెక్క పా

నవి జగదాత్మజున నెడం

వచ్చుడు నుండె వియత్పదంబునన్

నయెడు దింపనెట్లు జేర

నా నీ కిది గొరంగి గా

- జనంగలఁ దండుకై తగిల
సాయమొనర్చు గిరింద్ర! చెచ్చర! 84
- కం॥ వెలయని యెంచు మదిలో
ఁజ వేగంబునను లంఁ కఱిగెడు చూడన్
శతయోజనముల పంద్రం
ఎరికప్తము గాదె దాని హరిమొట్టునడున్ 85
- కం॥ చనుమింఁ జాగుచేయు
ననిలజఁ దిలుదెంచు దారి కద్దంబునునై
విరువీధి విరిచి విక్రాం
తివిఁ గైకొన నెలపు మారుతిఁ జూపగున్ 86
- కం॥ మైనాఁ దాంజనేయున తెదురువచ్చుట *
రాఁదఁ దిట్టెల్లకఁ గడు
నంతపమొంది నగేంద్రుఁడంతటన్
వేగమె మంట లు విరు
వీధిని విర్చిన దారికర్ణమై
తా గిని మారుతాత్మజులు
దానవుగాఁ దలపోస యగ్గిరిన్
వేగమె దాఁ జొమ్మునను
బృథ్విందెన్ శిశిరంబు ముక్కలై 87
- * మైనాఁడు తన హృద్వి వృత్తాంతము హనుమంతునకు దెచ్చుట *
కం॥ వె॥ మనుజు వేషమాచి మైనాఁ దంజనా
కృజన కనియె మ్రొక్కి మహారణిఁ
పవనతనయ! నేను ఎర్వతరాణును
శత్రుభయముచెత జరిధిచుండు 88
- కం॥ తొండు గల్గియుండి మను
తీవున నంతరవీధి కేగుచున్

గ్రహున నేల వ్రాచుచు న
 గంబులు భూకలమందు నిట్టులన్
 ఎక్కుడి కంకుడన్ దిగి ము
 నీంద్రుల తావస సాదుకోటులన్
 చిరుక్కులఁ బెట్టుచుండఁగ శ
 చీవతి గన్గొది క్రోధమూర్తియై॥

80

తే॥ గీ॥ ఎర్వకంబుల వక్షముల్ వజ్రమనమ
 వజ్రమనమందంగ బెదిరి నే వరుగుఁదీయ
 వాయుదెవుండు నన్నతి క్వరిలగతిని
 ద్రోసుకొనివచ్చి పాత్రోధి ద్రోసనంత॥

80

అ॥ పే॥ అక్రయంబు చిచ్చి యూదరించిన వాఁడు
 లుధిరాజు వన్ను పమయమునకు
 రామ కార్యముగ భరానుక పెదకంగఁ
 జనెడు మీ నేడు పాయవడఁగ॥॥

91

తే॥ గీ॥ అలచి వచ్చిటులందిరిచ్చి దళరధేకు
 కోడలిని రామవల్లివి వేడెనయ
 నమల చరింపి సాధ్యని నరియ కొఱకు
 తరళసుతురాజు విటుల చాళరధి పనిగ॥

82

ద॥ వనవిధిదాటి లంతఃకౌర
 వచ్చెడివాఁడదె వాయుజాండు ఎ
 వనువగు వట్టుఁజూప తగి
 వట్టుల వింపుగ పండ్ల కాయలన్
 దనువఁ గదయ్యి వేగఁజని
 తానము వాయుగ విక్రమింపనౌ
 వనరులఁ గూడ జూవనగు
 పర్వతరాజు! యటన్న వచ్చితిన్॥

83

* మైనాడు హనుమంతుని కృత యాతిధ్యమును స్వీకరింప
వేడుట *

అ॥ వె॥ విమిషమాత్ర మివట నిలిచి వేహానగు -
రిధ్య మివడు నీవు తీసికొమ్ము
చిత్రమించి ఎదల వెడలనొను తీపిళి
తడలితెడు కొడుమును వొంద॥ 94

అ॥ వె॥ నగర మంశమందు ఎన్నింది వండున
సాగరునకు రామ చంద్రుఁ డన్న
గౌరవము గలదు రావున నాశని
పవిగఁ తోవునాడు నగుట వలన॥ 95

అ॥ వె॥ పీఠ పూజనల్పి నిమూలకంబుగ
నగరి వంశశాలను నక్కరింపఁ
దలచి ఎంబాడు తరువరీ కావున
నిలిచి పొమ్మయొక్క నిమిష మివట॥ 96

అ॥ వె॥ వీరంద్రీ సాయమున నే
నో తరువరీ సుఖతమందే నుదధినిఁ బూజ్యం
రాశని కొడుకిగు నికును
నాతోచిన కొలది మెలొనర్పఁగ వలదె॥ 97

అ॥ వె॥ విం పూజనేయ వీరంద్రీని పూజ
నలిపనట్లుఁ గాదె? సాధువంధ్య!
పూజ లిందుకొని ప్ర పూర్ణ మవంబునఁ
దనువ దగును మమ్ము తరుచురెంద్ర॥ 98

అ॥ వె॥ గిరిరాజు ఎవనినందను
కరివరి విధములను నిట్లు ప్రార్థన ఎయిన్
తరుచరమణి గిరివరుఁ గని
వరమానందమును తొంది కలికె నిట్లుచిన్॥ 99

హామందుడు తన భార్యారమును మైనారితో వెప్పుడు

కం॥ వివివంతనె నీలుదులు
మము ప్రహర్షంబు నొందె మూర్ఖచరిత్రా
కిరుక విహించి పూజరి
అను దిరుగముగాదు లంఘం తోలయన్॥ 100

అ॥ పె॥ రామ భార్యమని బరాళపూజను జూడి
నడుగువాడ గాన న్నదిరాజి
నడుమ విలువరాదు కడువడి ఎరి దు
ది న్నమించుతోగ నడుగవలయు॥ 101

తే॥ గి॥ అప్పుడ దుండగనే లంక కరుణలయ
దగు నెయ్యగ రాదింక జరిజమిత్రు
ది న్నమించగ నుండెడు నవవి రామ
రిము పోక జవమున జనంగవలయు॥ 102

అ॥ పె॥ ఒడ్డునె నేను అవనినాతి శర
మటుల జనెది నందు న్నదివరుల
ముందు ఎదికిద విందుంగా రా ది
ఓంతు గిరినిదా యుద్ధివరుడు॥ 103

అ॥ పె॥ క్రమము దొలుగలదె' కలయోజనంబుల
వనది దాటు దొంగ ఎవియె నాం
ఓంతు వింగి తెగసి యతిశవంబున వియత్
ఎధముఁ బట్టి యె పవన గతివి॥ 104

కం॥ గిరికిరమందు నాగం
అరువది దింబము నంపి త్వరిత తి జనన్
మలనర్థ మహుల్లూడులు
వరమాడ్పుతి మిదియటంచుఁ ఒరికిరి వెదగన్॥ 105

- కం॥ హనుమనయన్ మైనామడు
గనఁబఱచిన యాదరిమును గని దెవేంద్రుం
డన శ్రమ మగు నానందిం
బునుబొంది గిరింద్రుఁ జూచి పొగడెనిటు ॥గన్॥ 106
- చం॥ మావిభు కార్జుండుకై
సావని యరుగునను గాంది పరమప్రీతిన్
సీవాసరించిన శనికిని
కావంబు ప్రహృదమొందె పర్వతరాచా॥ 107
- చం॥ వింభయ మిచ్చినాడెను
ఎకారణ మునను నై శ నెచ్చటనై వన్
సీతావఁ గూడదు భయమిది
పాపారి బడకుంబుమాని బ్రతు కము మఖతర్॥ 108
- చం॥ ఆరియు దెవనియె డ
శ్వనిధివిచుండ ను గిరింద్రుఁ బరిమప్రీతిన్
గని ఎల్కై హర్షమున నం
జవినుతున కొనర్చి యట్టి సాయంబునకై ॥ 109
- ఆ॥ వె॥ రామచంద్రు కొఱు రాయబారంబు వ
బొంది గాదె హనుమ యెవరు దాట
సాహసంకనట్టి జుధివి శతయోజ
నములు దాట సాహసంబు జేసె॥ 110
- ఆ॥ వె॥ అట్టి యుత్తమునకు నందియై విలిచి సా
హాయ్యమును నొనర్చి హయఁగూర్చి
నట్టివాడ వగుట నపరేంద్ర! నీ కార్య
మునకు నామరంబు ముదముఁ బొందె॥ 111
- కిం॥ పవధివిహం దిట్లని కాఁ
జనినంతనె దేవనియెడు జనె న్యస్తానం

- ఋషసు మైనాదుజనె
 యెనెలవున కాత్మ నమ్ముదం విగురొత్తన్॥ 112
- కం॥ గిరివరుఁ దఱిగెడి లోవల
 యరువరవలుఁ దాన్తం యి రాణి చనంగన్
 మరనద్ద మహర్ష్యాదులు
 హరివలు సాహుముసెచ్చి రిద్దురమందున్॥ 113
- హనుమంతునకు మరన యద్దురుకు -
- అ॥ పే॥ ఒంటరిగను వోవుచుండ నా హనుమ యి
 లంఘి నందు సంగయంబు దోక
 మరలు మరనయనెడి సుదళవి వేషేగ
 ఎరిచి కలనిఁజూప ఎలిరిట్లు॥ 114
- చ॥ జవమన కేగువాఁడొకఁడె
 జానికొక్కఁగ యుజుండ నా
 సెవు లిరివిక్రమాన్వితలు
 నాకవిలలు రామయాత్ర రీ
 వ్రవగవరుం దొకంబెటు ల
 వారిశతేజుల మాయలందురన్
 దవులు రావ కర్యము ము
 దంబున వేయఁగలందు చూడఁగన్॥ 115
- అ॥ పే॥ అంబ రమృతంబు నమరులు ఎంబంగ
 నది విశాదీహార మట్టై దాల్చి
 అంబరమున కెగన యువలంబు వోల నా
 యంబు తెంచు చతి భయంబురముగ॥ 116
- కం॥ వినువీధిని నిలువంబడి
 వసుంధర ముఖ్యము కట్టుచు యుద్ధతిమై

- నరేవిటు గిరిగుహ్యరహ
యమనటు వక్త్రంబుఁ దెలుచి యంజరి ముకుతోన్॥ 117
- ఉ॥ ఆదరిగొన్న దాన ఁదు
పార మణిచెడ వద్రితోద విన్
నాకయి యాశ్వరుం దివిఁ
నాడవి యెంచెద నీదు రాకై
పోతను ప్రాణముల్ నిలిచె
టొందివి వానర! హర్షమయ్యెడిన్
ఆశరిదీర విన్నుఁ దివి
హయిగ టోయెడ నావికాంతమున్॥ 118
- కం॥ చనకు మిత్ర దినేదవని వం
జన గర్భజతోడ నా వికాశరి ఎలుకన్
వివి హనుమ నుదీపె నిట్టూరి
తన తెదురై నిలింపట్టి దానవి తొడన్॥ 119
- చ॥ వనములమంది రావపుని
ఎత్తి నయోధ్య వురీతు కోడలిన్
జనకుని ఎత్రికిన్ ధరణి
నాతను పీతను దుష్టరై న యా
దనుజుఁడు రావణాసురుఁడు
రాశరథిన్ కనుగొప్ప దొంగయై
గొనిచనె లంక తేనిటుల
కోమరినిన్ పెడకంగ వచ్చితిన్॥ 120
- కం॥ ఆపనీకుని రాజ్యంబున
నివలించెడి దానపాతి నీవును నాకున్
ఘవితనయ పెడకఁటోయెడి
యవనంబున నేయనిగూ, న హయం బివురున్॥ 121

- తే॥ గీ॥ ఓగిరంబుగ ననుదిగ నుంటివేని
 లంకకుం జని యా నిష్కళం చరిత
 నరస యవ్వార్త రామున కెఱు ఎఱచి
 ఆవల నావార మయ్యెద నమరవారి॥ 122
- కం॥ అరియిటు మాయతి ఎల్కంగ
 మనమునఁ గినున్ వహించి మాయావి యకెన్
 వను వందింబంగ నెంచితే
 వినుచినకే టోవనిక్తు నే వావరుడా॥ 123
- కం॥ కనఁబడిన యాకడెంతటి
 పనుఁడై నను టోవఁజేరు కనుగప్ప ననున్
 విను నాట వరముఁగల దిటు
 తివవలచితి వోగిరముగఁ దినియెద విమ్మన్॥ 124
- కం॥ ఇదె చూడుమంచు వక్త్రము
 వదియామడ లంకఁ దెఱవ వననాక్ష్మజాదున్
 వది యోజనంబు లంతగఁ
 టొదిలఁగ కొయంబుఁ జెంచఁ టొదిలఁగని యదియున్॥ 125
- కం॥ ఇరువది యామడ లంకగ
 నరగువ వక్త్రంబుఁ దెఱవ సామీరి వెనన్
 పెరుగఁగ విరువదియామడ
 లరస వెనన్ సురసజెంచె నాస్యము మరలన్॥ 126
- కం॥ మరసా కేసరి సూనులు
 వరుసగఁ జెంచుచును టోవ న్నవదవ కనువులన్
 సురస శతయోజనంబులు
 తెఱవఁగ వక్త్రంబు మారుతి కడున్ వదిగన్॥ 127

• హనుమంతుఁడు పురకొరఁగఁ బొచ్చి వెదిలుట •

300 తనువుఁ గుడియించి అగిన
యచువున పంగుష్ఠమాఁబ్రుఁదై చిద్వదనం
ఋణు జొచ్చి దాని యుదిం
ఋణు దూరియు వెలివచ్చి పొడఁగని యనురిన్ ॥ 12

301 పరితృప్తగ తింటివె నమ
ఋరసా! యన నదియునింక జూచుచు హనుమన్
వరమొక్కాహంబున ననె
పరిహానంబెల? నిదు ప్రజ్ఞను గంటిన్ ॥ 12'

302 హరివర! రామకార్యమున
కంఠ జవంబునఁ బోవచున్న ని
న్నరినియ రమ్మిలంచు నిను
నంఁగ దెలక లేగుదెంచి నే
నెఱిఁగితి నీవమర్థతను
విట్లు నిశాచర మాయలెవ్వి? నీ
దరికినిఁ చేరఁజాలవు ము
దంబున జూతువు భార్యనుకన్ ॥ 13

303 జయమగునంచు ఒల్కి వన
జాంచితోచన నాగమాతి తా
రయమునఁ బోవ మారుతి ధి
రాధరమట్టుగ మేచుబెంచి తా
వయనమునై వియత్సరముఁ
బట్టి జవంబునఁ బోవుచుండిగన్
రయమున తోయిదింబదె ను
రిల్గవ నాకని నీద పెంపునన్ ॥ 13'

* అంశనేయండు ఎంపాకను వదించుట :

- కం॥ కరచరణంబుల క్రిందికి
త్పరితగతిన్ ముడుచుకొనుచు తరువలుఁ దఱున్
గిరి తనశ్శృంగులు రెండును
ధరణిని ప్రేలాడ జను విధంబుగఁ దోచెన్॥ 182
- కం॥ వలదిన రూపముఁ దార్పం
గలయట్టిది ఎంపాకాత్మ గని హరిమూర్త్యై
తలఁచె మనంబున విష్ణు
మలవర్చకముఁగి బెంబు కొని రాయుండున్, 183
- కం॥ దొరకల యారహారము నే
తిరిగితి బహుకాలముగను తన నాకిప్పుడున్
దొరికినది మహాజంతువు
చిరచాలపు వాంఛితంబుఁ బెరుఁచె నేడున్॥ 184
- కం॥ అని మదినిఁ దలఁచి ఎంపా
హనుమంతుని నీడిఁబట్టి యతివేగముగన్
తన చెంతకు లాగంగనె
వననిధి కడంగఁబడుచు పావని తలఁచెన్॥ 185
- ఆ॥ వె॥ ఎదురుగాలిచేత నిద్రంగఁ ఎడియెడి
యోడబోల్క వని వయోధిలోని
కీర్పుచుండె నెదియె వృధయయ్యె నాని
మిట్టలగుట తెమి హేతువగునా॥ 186
- కం॥ అని తలఁచుచు దళదళిని
హనుమంతుఁడు జూచుచుండ వంబుధిలోనవ్
గినుంబెచు నీంపాకియను
వనసత్త్వము విస్మించెనె వపువు దలర్చన్॥ 187

ఆ॥ వె॥ వనవజారు దానిఁ బరించుచుండంగ
నరప బంహుయను నట్టి భూఁ
మట్టలేచి పైకి హరించు వీడను
బట్టి చవియె వింగి పైశున ను॥ 138

కం॥ తనదెస కఱుదెంచెడి యా
వనన క్త్యముఁ గాంచి హనుమ హనుజులవన్
వినినట్టి భూతమగునవి
తనువును ఎల్లారచుట్లు తడయఁ బెంచెన్॥ 139

కం॥ తన తనువును పెంచెడి యా
హనుమంతునిఁ జూచి మాత మధురమనఁగన్
తననోడివి పాతాళం
యను బోరెడునట్లు పెంచి పొడిగివి హనుమన్॥ 140

ఆ॥ వె॥ హారహుం యగుచు విరదింబుల మాడ్కి
గర్జనంబుఁజేసి కపవకంఠుఁ
బట్టుకొనఁగఁజోవ ఎవనమానుడు దాని
బావమెఱఁగి మర్క ఠాగములను॥ 141

ఆ॥ వె॥ పెద్దదైన నోరు వీడించి మేనుమ
చిన్నదిగ నొవర్చి క్ష్రుగతివి
దానినోబిఁ జొరఁగ గానంగఁబడె రాహు
వక్త్రమందు శిత హనుకరణ॥ 142

తే॥ గీ॥ అంబా వక్త్రముంజొచ్చి చెదరని ధృతిఁ
తీర్చిగుండెను మర్క విచ్చిత్తిఁజేసి
నోరు మూయ ముందె దా నోటినుండి
వెలికి ఎఱుతెంచి కాయంబు పెంచె హనుమ॥ 143

- అ|| అమృత దూరిన హనుమకు
అదివ కరిరంజు రత్న ధారలఁ గురియన్
బొడగపై వలంబున
వెదిలేడి రయజాగ్గునటు కలప్రవరుడొన్ 144
- త|| గ|| అవవంభపుచే గుండె ఎగులఁగొట్టె
అదివ ఎంబాక స్మృతఁడప్ప వనిదిఁడగ
గగనమునఁ బోవు మాతముల్ గాందిదావి
హర్షము సన్నుతిందె వారాత్మజునిటు 145
- అ|| ప|| అత్తివర్తియ్యఁగలిగి దైర్యంబునుం గల్గి
మాత్మయ్యియ్యఁగల్గి నునిశిలముగ
చింతఁదేసి ఎనివెఁ చేయంగఁ గలవేయ్య
అలుగువాడవయ్య అవతలఁస 146
- అ|| వినుటకె వెఱుపుం గొల్పెడి
మనత్తము సంహరింది ఎవనజ! మాంస
ఎనలేని మెలుఁచేసితి
వనఘా! వీరగుతి అలయ మనుకమయకమున్ 147
- త|| గ|| వివిధ మారాళిచే విట్లు వినుకనొంది
ఎంబా ను అంబ కార్య నం నద్దినొంది
జనుకాశ్చేషణంబున వొవివి టద్ది
గరుడ ఎమ వేగమునఁ జనె కలవరుండు 148
- * హనుమంతుండు లంకాక్షిరింబునుం తొడుట *
- అ|| హనుమంతుం డం ఎద్దిపైఁ
జవిచివి కలయోజకముల జడధికి కవలన్
వనిరాజములం గాంచెను
ఎక మలియగిరింబ్రమండుఁ గన్పడు వానిన్ 149

తే॥ గీ॥ సత్రిపుష్ప కలంబుల వరలునట్టి
 సుందర్యోగ్యన వనములు సొంపెంగఁ
 గన్నుఁదొంగి నానంద కలితమగుచుఁ
 గానులందెడి లంకిను గాంచెహమము॥ 150

హనుమంతుండు లంకవర్చకమున దిగుట -

తే॥ గీ॥ ఆకసంబును మ్రొంగఁగా నఱుగుదెంచు
 మేరుకర్పతిమా యువ మింటఁదోచు
 కాయనుట్టుచె దమజాల కంటఁబడిన
 కార్యసాధక కగును విఘాతమయ్యు॥ 151

తే॥ గీ॥ తలచి ఎవరనుతుండు ధవళవర్చకమట్లుఁ
 గానులంచునట్టి కాయము నువ
 నంహరించి తనిదు సొహవ్యరూపంబుఁ
 బాల్చి లంకవంక తరచివనియె॥ 152

చ॥ గరుడునిన్న వెగముగి
 గందవహాత్మజుఁ దన్నిఁదాటి ఘా
 ధరమును లంబవర్చకముఁ
 బాకి పయిందిగ వృక్షసంఘముల్
 విరివిగ పుష్పముల్ గుఱిసె
 వెల్లువలై గిరియెల్లరిండ, నా
 హరివతు సాదశుత్తమున
 సద్రిచిలిందె మహాద్భుతంబుగన్॥ 153

కం॥ శకయోజనముల దూరం
 బరివేగంబుగను జరిగిన నవిలంబమేరన్
 వెదకినఁ దోచెడు చెమ్మట
 వెతఁగొనినటు దోచెదాంబులు నొపకన్॥ 154

తె॥ గీ॥ పెక్కు మూర్ఖుడలనైన లెక్కలేక
దాటగలనాకు నీరధి దాటుటొక్క
లెక్కయే? యోజనశతంబు లేకమాత్ర
దూరమేగిని గణాతింబ దూరమగునె॥ 155

• హనుమంతుడు లంకను జూచుట •

కం॥ అనితలది లంబులవృత్త
మున నుండి మరుత్తుకుండు ముందు ప్రిహుకుం
లమ ఎర్పలంబు మీదన్
గినిలంచెడి దాని లంక గనె హర్షమునన్॥ 156

ఆ॥ పే॥ అయ్యుఁ డిత్తగిరికి కరుగదెరుమున్నె
నవనజాంబు లంబ ఎంబుకంబుఁ
చేరి లంకఁజూచి వైరులెవ్వరుఁ దేరి
చూడరాని, దాని శూలగుఁగాంచి॥ 157

ఆ॥ పే॥ అర్థిఁ దాటవచ్చు నర్కమామందైన
నంగడుండు వీలుఁదైవగాని
ఆసురిరక్షితంబు నైన లంకనుఁ దొచ్చి
యవనిజాంబుఁజూడఁ నెలవియగునె॥ 158

కం॥ మాకుల మాయల దనుజులు
చోటవ్వరు లంకఁజొటగ చూడనంబున్
కోటులకొలది వొనంగిన
వీటినిఁజూడనీరు దనుజవీరులు పెరిలన్॥ 159

ఆ॥ పే॥ బుద్ధి భేదములనుఁ బుట్టించ నైనను
వలమ పడు దినుజ వరులయందు
దండకమ్మె యొంటి తడువరి కర్తవ్య
మనఁగదోయ నెలవి యగునె? నదియు॥ 160

అం॥ అవియిటు దినుజుల ఎరిమను
అవిరిజుఁ దెడఁ జింతఁజేసె యనుకొనె విజులన్
జనకజ దాడమ దీర్ఘక
మునుపే యిటులెంచుటరయ మూర్ఖతగాడె॥ 161

ఆ॥ పే॥ అవి విదారమగున్ దయ కొంటరిదపు యో
చించి సవనసుతుఁడు సీతత్రుతుఁ
నంశయించి మఱల ద్వైర్యంబును చూచి
సంస్కరించి రామచంద్ర మదిని॥ 162

చ॥ జనకజ రోయబున్ ప్రదమ
చర్యముగా మది విశ్వయించి ఆం
ఒవిమకుఁ డమ్ముహూర్త మట
తైలమునం దుపవిష్టఁడై మనం
బునఁ దలపోసె లంకఁజొరఁ
బోయెడివేళల నెట్టిరూపముం
గొని చన యొగ్గవౌనో? యని
కొంత విదారమునల్ప నిట్టలన్॥ 163

* ప సమంతుండు లంకం జొర సుపాయమును యోచించుట *

కం॥ రక్కసులు పునుఁ దాల్చిన
విక్కముగా గుఱుతుఁడెలియ నేర్తురు దమజల్
దిక్కకపోవఁడు మనుజుఁడు
రంమలం గన్నుఁగన్న రాదెయ్యిడలన్॥ 164

తే॥ గీ॥ కుట్ట రూపంబు దాల్చి నే క్రోధిగానె
పురములోనఁ బ్రసేసింది పోవరాని
చూడరానట్టి చోటులం జొచ్చి పీక
జాడఁడియుదు వాగిఁత నటనరాదు॥ 165

తే॥ గీ॥ జనునందరఁ జాడంగ స్వాంతిమిపుడు
తీవరించెడి ఎక్కిమదిగ దినెఁజుఁ
దస్తమింగం దరెంటి ననురపురివి
ప్రొద్దుగ్రుంతిన మీదినే చోరవలయు॥ 186

అ॥ పే॥ అలింపాతుఁ దీట్లు లనుకొనునంతలో
శస్తమింపె ఎక్కిపూదివి రవి
గ్రమ్మి బీకటబుమి ఎవతంపుడు ఎల్లి
యంత న్వల్పదాన మట్టెదాల్చి॥ 187

* హనుమంతుడు లంఘనోఁ బ్రవేశించుట *

ల॥ పే॥ ప్రొద్దుగ్రుంతి పురివి సద్దుమణంగ నా
పట్టాంబుఁ జొరఁగ వ్యవగరయ్యు
ఎయ్యవగుచు నుండ వంకజవైరి యా
పవనజనరుఁ దోడు ఎడఁగ నెంచి॥ 188

ల॥ పే॥ వచ్చెనాయున్న పరువున నెలరాజు
మింటఁబెలుఁగఁ దా నమిరకుడు
ఎట్టాంబునెల్లఁ బరికించి ప్రాకార
మలనుఁ చేరి లంఘన గలియఁజూచి॥ 189

తే॥ గీ॥ రావణులంబు చేత సంరక్షితమయి
శత్రువులు పొరరావి నికారకృతి
నంగడుఁడు జాంబవంతుడు సర్కసుకుడు
ద్వివిధ మైంద నుషేజారి ఎరులశుకు॥ 190

తే॥ గీ॥ రామ సౌమిత్రులఁ దత్క వేమవయి, ఎ
దన్యులకుఁ బోవరాదవి అనురజలమి
మెచ్చుకొందునుఁ బోయి పమివనుడు
సుత్తర ద్వారముఁ జూచి యొదిగియొదిగి॥ 191

- తే॥ ౧౧॥ పెల్ల పెల్లగఁ జవఁగ రురయతుని
చాపరూపణి లంకణి గాంచి మిగుల
గ్రుద్ధయై యుజచె నిట్లు లా హరచరిత్ర
గిగనమే ప్రద్ధలయ్యెడి లంకణి॥ 172
- ఉ॥ ఎప్పడెవోరి నీవిలరు
రెవందును పొరరావి లంక నీ
వివ్వలదిం దరించి యటు
లెట్టులవచ్చితి వేమికార్య మిం
దెవ్వరిఁ గోరి వచ్చితివి
యచ్చట కాదుననుజ్ఞలేయే
రివ్వన ద్వారదేశముఁ ద
రింపఁగఁ జూతువు పాపరాధమా॥ 173
- తం॥ లంకణి లంకణి విట్టుల
జంబు గొంతైన లే పామిరి యనెన్
లంకణికోడుతి దానవి
శంకింపక వలులు వీడు చరితము మొదటన్॥ 174
- తం॥ వినవలతు నీదుచరితను
వినిపింపుము నాదువరిత వినిపించెదఁ నీ
కవియన లంకణి హనుమం
వినిపించెను తనచరిత్ర వినరముగ విటుల్॥ 175
- ఉ॥ లంకణియందురోరి నను
లంకణిగాచుచు నుండు రెవటన్
శంకణిలేల నీరు, నను
పంగరమందున గెల్చిగావి యా
శంకణిలేన లంకణి
శాంకణి విక్రము నిల్వ ముగ్ధన్

జంతుమగొంతులేకీటుల

పొగుచు నుండివి బుద్ధిహీనతన్॥ 176

కం॥ రావణ పాలిత పురమిదే
ఇవలనను రక్షితంబు ననుగెలువతియే
తోవఁగనెరవు లోనికి
నీవృత్తాంతంబు విన వశేచర' వలతున్॥ 177

కం॥ వివి లంకిణి యను మాకులు
హనుమంతుం డామెతోడ నాకినొనర్పన్
మనమునఁ గృతనికృత్యులై
కివఁబెదిను మహానగంబు కిరణి కడంకన్॥ 178

* హనుమంతుఁడు లంకిణిని జయించుట *

కం॥ వనితాహువంబున విటుఁ
గవింపెడిది లంకఁజూచి కపవరుఁ డవియెన్
విను నీలంకముఁ జూడఁగ
పవివడివచ్చితిని చూచి పరుడి పోదున్॥ 179

కం॥ వలదిన చోటుల నెల్లఁడు
కరియంబడి తిరిగి నగరిఁ గల చిత్రములన్
ఎరురకములైన తోరణ
ములఁ బ్రాకారములఁ జూచి ముదమునఁబోదున్॥ 180

కం॥ మారుతి బలుకఁగ నిట్టుల
పూరాత్మకఁడార్చి లంక క్రోధంబొనఁగన్
దారుణముగ నలుచుచు మితి
మీతిన కోపమునఁ గవి సమీరాత్మజునిన్॥ 181

కం॥ చొరరావి దినుజపురమును
చొరఁజూకునె? వెలుపులేక చూడుము నీన్

- మరూము కప్పదు నేడవి
యజుడేతం ఒకచె లంక హరిపరుని వెనన్॥ 182
- ౭౦॥ వ్రేటునుదివి హనుమంతుఁ డ
దాటునఁ బిడి ఎనుఁ జొడువ దానవి తానా
వోటున నొడిగి ధరాన్ధరి
సాటించి విరించి మున్ను పలికిపి ఎలుంగల్॥ 183
- ౭౧॥ వనిశకు జంక పాపం
ఎని వివే వనపరేంద్ర! యంజరి మోడ్తున్
విరివంతు లంకచరితు
శనుఁజంపని మంచు శనె వనాటున కిటులన్॥ 184
- ౭౨॥ మున్ను విరాట కాకు వరి
మర నమకూర్చెడికాఁడు ఎక్కె ని
న్నెక్కఁడె కాకరోత్తమఁ డ
హాసంబాఁజ్యఁడె నొవ్వఁడేయి నా
దెన్నఁగి లంకఁబం తెడుగు
నిచ్చెడి కాలము లంకపల్లవం
చెన్నుము లంటిడే! దనుజు
లెల్ల వంకలురు లంక కాళహా॥ 185
- ౭౩॥ అనికల్కింబు బయ్యెను నా
మంబునంబు దోచె నేడహనుషరేదా!
దంబుమీఁద లంకను దొర, నీ
శయము మేలొదిల జూరు పవనీదారన్॥ 186
- ౭౪॥ అనిలంకిణి కేదోగిర్ది
శకుంపంబులుఁ దినిలఁబండు కా ప్రాణాకం
బును దాటి ద్వారదేశం
బును మీరి చొరంగిదారి పురిఁ దొడ్చునెడన్॥ 187

- హనుమంతుడు లంకలో ప్రవేశించి నీలమ వెదంబ

౨౦|| ఎవరాజు మేలుగోరెడి
ఎముఖ్యుడు ఎవరాండు కరమమర క్తిన్
రివుల పురించిన దాకా
లశ్మదీడి మణిఁగాచ్చె లంక నతిహర్షమునన్ || 188

౨౧|| లంఠి మదిమడఁచి వడిన్
లంకాపురిఁ జొచ్చి నగరి లాచిత్కమున్
బొంఁమ్ముఁ జూచి మెచ్చుచు
పంజరకృత పెరకె పట్టణమెల్లన్ || 189

౨౨|| ప్రాకారంబుల నెక్కియు
దూ యు మెరుగై నెబోల్లి దూరి గృహంబుల్
ప్రాకాయ మెడలపైచి
రాళ్ళను దీని చూచి వసుమతినుకత్తై || 190

౨౩|| ఎంటంటివిదూరి యనవంశజానిరాణి
వెలదుల మగ్గయో వెదం వెదం
పూల తోటలయందు పూజోడి లందెమొ
యవి యర్చి వనమలం దరల చూచి
ఎడ్లతోటలయందు ఎడలిమి ప్పల జూడఁ
గలనేమొ యవి వానిఁ గలియదిరిగి
మోటుమూలయందు మవాసుకదాడను
దీయవచ్చునటంచు దిరిగి లరిగి

తే|| గీ|| నందులవి గొందులవి లేక ఎందుమఖివి
వెడకిరానట్టి చోటవి విడువ ఎంది
పురిమునెల్లను కలియంగఁ తిరిగిరిగి
జరకనులఁ జూడర కంజనసుతుండు || 191

తే॥ గీ॥ దనుజ ముఖ్యుల క్షేమ లను మసార్య
కుంభార్జ్య పృషణి ఒండుమారి
వజరాంబ విరూపాక్ష భవసములను
ఇంద్రుని ముఖ్యుల బుద్ధి యుద్ధంబు ॥ 192

తే॥ గీ॥ కెదరి యెండులు గాను పుద్ధికురను
రావణుని ముఖ్యులను దొడ్చి రాక్షసంబు
శరణు దొడగించి యుద్ధంబు సకలశ్ర
గానంబుమి నా నుని నిరంబులొది ॥ 193

* హనుమంతుడు మందరహంఢుని సీతగా భ్రమించుట

తే॥ గీ॥ రియమనకు రావణాంతఃపురంబు దొడ్చి
రాక్షసుని ముఖ్యులందు శ్రీ రామదేవి
యొప్పుదేమి యెందులు యుని దు వెదకి
బాట మందరహంఢుని ముఖ్యుల దలచె ॥ 194

తే॥ గీ॥ జనులెండులు మోడగంటిని లలంచి
హర్షముల మోగి యజ్ఞముల సుకరించి
రాక్షసుల ముఖ్యుల ముఖ్యులగులమైచి
సంజయ కెంద్రులు ముఖ్యుల లలచుండు ॥ 195

తే॥ గీ॥ హర్షముల ముఖ్యుల ముఖ్యుల నలచిన
సాక్షుల ముఖ్యుల ముఖ్యుల ముఖ్యుల
మరిలె ముఖ్యుల ముఖ్యుల ముఖ్యుల
ముఖ్యుల ముఖ్యుల ముఖ్యుల ముఖ్యుల ॥ 196

అ॥ పే॥ జనులెండులు మందరహంఢుని
భూషణ ముఖ్యుల ముఖ్యుల ముఖ్యుల
మరిలె ముఖ్యుల ముఖ్యుల ముఖ్యుల
మరిలె ముఖ్యుల ముఖ్యుల ముఖ్యుల ॥ 197

* హనుమంతుఁడు మందోదరిన పీఠగాదని నిశ్చయించుకొనుట *

300|| అని తలచి పీఠగాదని
మనమునఁ దా ద్రొవ్వుచ్చి మహాసుత యెందున్
గనఁబడమిని సానాయ
మున పెదకియు పూర్ణచంద్ర ముఖ యటలేమిన్ || 198

300|| చింతాచరి మానవమునఁ
గొంతవడిఁ గ్రుంగి తేచు కొనునుత హనూ
మంతుని మానవమునఁ దా
నింతులఁ గన్నట్టి పట్టు లెల్ల స్ఫురించన్ || 199

* పరాంగసాదిర్కనమునకు హనుమంతుఁడు చింతించుట *

300|| వసుమతిసుత పెదకియెది
సమర్థులు సంతిషము వందు వివిద్రన్
వసనంబులు దొంగిన సా
సంసౌత్రలఁ జూచుటన్ దురధ్యముగాడే? || 200

300|| అని తలచు సంతరానే
వనవాషివిఁ జూచువేడ్క వయగిడ చూర్ముల్
మనసు వలింఁమి దురికిం
బొవఁగూడదటంచు స్మైర్య మొదలఁగ బుద్ధిన్ || 201

అ|| వె|| క్వరితిగతివిఁ దరలి భరుణేమిటకునై
చొంగరాని బోధ్లఁ జొచ్చిచూచి
నశివనేత్ర లేమి కళవళపడి మది
ధృతిఁదొరంగి పీఠ'తెగిరదందు || 202

* హనుమంతుఁడు సీతాదేవిని గానక వివారపడుట *

తే|| గి|| రావణాంతఃపురంబులో రాముడెవి
కిలదటంచును పంపాతి వయకలేదే?

ప్రతియే యున్నచో గాని ఎద యున్న?

పెరికిరినిఁ గాఢే నర్పిత మచరిమిన్లు॥

208

ప్ర॥ గీ॥ తొరియైన నీలమః వెలుగు రుగ్మ
మంది రావణుడో ఉండు యిందు చేయె?

❖ రాచ రీతిలు శ్రీమద్భాగవత గవి

‘நீட்டை’ ‘பெ’ ‘நா’ ‘ம’ ‘வி’ ‘தி’ ‘ச’ ‘சே’ ‘மே’ ||

204

॥ ॐ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

၁၆၆၆ ခု ဇူလိုင်လ ၁၅ ရက်နေ့

శ్రీమదాచార్య శాసనానుసారము

అమ్మోరియ, పొయ్ వదియె శుభం॥

205

శ్రీ ౧౧ అరచి అంబే నున్న పానం దుండు

పరిశ్రమ (ఆంధ్ర) సంస్థ వ్యవస్థాపక

[illegible]

பெரிய அளவுக்குள்ளே

206

७॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॐ

నా నానా శస్త్రి థిం వెయిల కు నామ లావనా

എവിടേയും സുസ്ഥിരമായി

6. അതുകൊണ്ട് ഈ പ്രശ്നം പരിഹരിക്കാൻ 5.

207

[illegible]

ಪುನಃ ಪುನಃ ಪುನಃ

ਭਾਗ ੧, ਪੰਨਾ ੧੩੩

॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

ఉచిత ముద్రణము చేయబడినది

౨౦౨౧ ఏప్రిల్ ౧౫వ తేదీన

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

എറണാകുളം, 15 ഏപ്രിൽ 1968

208

* హనుమంతుడు ప్రాకారంబునెరి పీఠాదేవి గాన రామి

వ్యసనపడుట *

ద॥ అది కలహోని పావని ధ
రాజ్యజ్ఞాదిక పోవరాదటం
చని మరచుదునెంచి గన
నట్టి స్థలంబుల నెల్ల జూడుచున్
దనిచని యొక్క గొప్పరము
చయ్యన నెక్కియ మాచిరదైవర్
కవణడమిం విదెహుకుత
గంధవహాత్మజాఁ డెంచె నిట్టొన్ ॥ 209

ఎ॥ దనుజవినుండు రావణుడు
ధారుణీపుత్రికతోడఁ వట్టిపై
జనియెరువేక భియయి
జానకి కోయధిలోనఁ దూకెన్
వనజదళాక్షి పీఠ తన
పై నెనటన్ వెలయుంచున్ బా
మనమున రోషమాని గుణ
మావ్యను రావణుఁ డే వదించెన్ ॥ 210

ఉ॥ దానవకాంతలే తివిరొ?
ధారుణీపుత్రిక రామచంద్రునిన్
మావనమందు నెంది, గుణ
మావ్యుడు రామిని దింతిగుంది తా
మానెనో దెహుచున్, పనితి
మాలిన రావణుఁడే దరాత్మజున్
కాననిదోటుకం దువిది
కావరిపెట్టెనో యేమిచెనో ॥ 211

80|| జన్మజను మాదియు నే
 ఎరివరి ఎరిది ॥ జన్మగ వచ్చునె? రాముం
 దీనియల వాడనాఁ డు ముదా
 ఎరిగద మోచెల నయ ఎరివరి వార్తన్ || 212

9 సేరాదెది చెదిని ప్రరామనితాఁ యెన్నఁ గియఁబ నుభవంబుల
 మా ముందులు యోనించుట *

90|| ముదా చేదిని చెరియఁగ
 పనులు దొడగును ఎప్పులము దాదరతి వెనన్
 గలి గ్రామముల మును మును
 యెందుల నొకరి జేగి ఎరువులు వాయున్ || 213

91|| రామలక్ష్మణు రిట్లు ఎరానాఁడ
 చాడెదలము ముదలము నై ఎట్టి
 ఎప్పుడోచి పువ్వుల్ విడుచు పలువు
 నాఁ డ్రుములును నాఁడ పలువు దొటగున్ || 214

92|| కారెల్లులు యెదు రొక్కర్త ఎరిగి
 శురినిఁ కరారి లదివిని మోపయిరొక్కా?
 ముందుల చెదఁగిల మొక్కలరియఁ
 ఎక్కఁ గ యెందులే? రామఁ డయిగ రివిన్ || 215

93|| క్షణముల మోగెగా యెందుల ఎల్ల
 నది నుదించునొకే నామయ
 నీరెన్నఁ డెదు రిట్ల నిలువఁగలన్?
 లంఘనుడోవ నిచ్చునె యెరి యందున్ || 216

94|| నామయం నివలయి
 బ్రేమఁ కారెలది ఎరిగదయమన్

మేనుటవిడి వంతులె

మించిన దుఃఖముతోడ వానరుల్

మాని నుచేర్చులన్ పనిఁ

మారిన జీవిమేల నం చొగిన్

వావరనాడు తోడుత ది

వంబున కేగుదు రాత్రిఁగూండుచున్॥ 217

తే॥ గీ॥ అటుల విజ్ఞాకు వంకంబు విటులఁ గీత
రులము నాకంబుఁ జెందుఁ నావలనిఁ గావ
ఎనజినేత్రినుఁ జూడర వనచరేంద్రు
కడికుఁ మోందుటయె మేలు కాదె' చూడఁ 218

ల॥ పే॥ శృద్ధి వారవార్త వినిపింపడుండిన
ప్రాణభయము లేదు పార్థివులను
బ్రతుకఁగిలరు సీత వార్తన వినుఁగోరి
వానరులును కుభమంబు యడయఁగలరు॥ 219

హనుమంతుఁడు ప్రాణత్యాగియుఁ యెయ యోశించుట

శం॥ సీతముఁ తూడక నెవఁకి
పోతిగిడు వ్లవంగపరుల కొంకఁక, గావన్
ఎ కరుమూలంబున నో
వాతా తమములను నోర్చి ప్రతికేద లేదెన్॥ 220

శం॥ దిచ్చును పేర్చి రయంబున
నిచ్చమెయిం దుముచువాడ నెటుగాంపున్
దచ్చెద జడధింబడి యే
రచ్చంబుదికుండ విడుతు ప్రాణానిలమున్॥ 221

ల॥ పే॥ హుమితాతఁ గనక పోదగ దగవరు
లున్నయెడికు రాముఁ డున్నయెడను

- ప్రతియున్న వచ్చు వలమేమిఁ దోలు
మందదాగ్యు ప్రతు కిఁకెందు కొఱు॥ 222
- ౬౦॥ అం పొగిరి కొంత వడికిని
మనముఁ దైర్వము వహించి హుతి కరణ
ననుకొనె ప్రతికనదో నె
వనినై నన్ నిలువచ్చు కలఁగె మృతి॥ 223
- ౬౦॥ ఎరివరివిధముల నిట్లు
హరిముఖ్యుండెంచి మదివి యాశా ముముర్
నిరియగ హృదయ వనంబున
వరమొక్కహమును బొంది వయనించి వెనన్॥ 224
- ౬౧॥ ఎ॥ నెదియూలు మఱల వివిధ ప్రదేశముల్
పడిరిమిన్న కారణంబు యున్న
నవనివాళ విటుల నవహరించిన నాని
అసురనాడుఁ బట్టి యవనిఁ గూర్చు॥ 225
- ౬౨॥ తే॥ గి॥ అట్లు కాదెవి దనుడెంద్రుఁ న్నిహిద
నీర్పుకొనిపోయి వడవేతు నిశ్చలైక
ముందిరిను, యజ్ఞవకువుఁ గొంపోవు వగిడి
గాదిచోఁ జెల్లగింతు లం శాసరంబు॥ 226
- ౬౩॥ గి॥ దానవేంద్రుఁ దొరర్చిన తప్పదిమున
మర్కటవయంబు జ్ఞానపుల్ మదియవలచె
నందుఁ దలపోయుచును తల వట్టెయెత్తి
కాంచె మోక్క యశోక వృక్షముల వనము॥ 227
- ౬౪॥ హనుమంతుఁ డశోకవనముం బ్రవేశించుట
- ౬౫॥ ఇంతకు పూర్వము నేని
వింతవనంబుననుఁ బోయి పెదకఁగలేదే

- సంతోషం ఎయ్యెడు మది
చెంతమించోయి చాకు నీశాదెవిన్ ॥ 298
- అ॥ పె॥ శూరి మోక్షంబు చోరైన విరువక
లంకిఁ జూచినాడె సంపదక
చాకుగొం ని యశోకవంబును
ఓనవదాత ాడఁ గనుఁగొనంగ ॥ 299
- అ॥ పె॥ అందు ను జందు అంజని లేయంది
ప్రహ్లాదుడులదును నవను నరుని
అయ్యున ను మ్రొక్క యపనిజ కమమలొఁ
గలదొ' లేదొ' మాడఁ గలనొ' చెనొ' ॥ 300
- కి॥ అలియిలు లొక్క మెహూర్తము
మనమునఁ జింతించి పొంది మహతోర్వాహం
ఎవిలజాఁ డశోకపవింబు
జననెంచి ప్తరించె విటల జయనాంబ నొగన్ ॥ 301
- కి॥ మ్రొక్కెదను రామవిమనం
మ్రొక్కెద నొమ్మిత్తి కెద మ్రొదమెలరన్
మ్రొక్కెద రాక్షసెవి
మ్రొక్కెద దివకదజానకు మ్రొక్కెద ३౩ న్ ॥ 302
- క॥ మ్రొక్కెద కూరుముసం
మ్రొక్కెద నిండాగ్నులను మ్రొక్కెద కవిత్
మ్రొక్కెద యద్రాదులను
మ్రొక్కెద నె నానుంబు మువియ్యాలను ॥ 303
- అ॥ పె॥ జనకరాజపుత్రి నాడఁ దీయంగ వీ
నమయమందుఁ దనను పొందుచిఁగ
నెవ్వఁగినట్టి వారి నెఱుంగవి వారి, న
ర్థించి వ రల ప్రస్తు తించి యిటుల ॥ 304

తే॥ ౧॥ వడిగఁ బ్రాకారమెక్కు యా నవవసుతుఁడె
చూచి రమ్మయినై న యశోనాటి
నలరక్షింపై యుండు నవవిరాట
నందు దాచెని గాఁచెల నసురుఁడందు॥ 285

తే॥ ౧ీ॥ అమరుల నంబుఁ బడియందు నట్లు మాత్మ
దీపముం దార్చి వనముని రోయకెంచి
సయనమై యాంజయఁ దవ్వనముఁ జొచ్చి
అవనిజాతిను వెదకెడు వవనరమున॥ 286

అ॥ పే॥ కామండి కాని చయ్యన దిమికుచు
వృక్షసూరియని వెదకొనుదు
వనిమౌల్లఁదిరిగి వవనజాం దొక కరు
కాఁచెరి గాచె సౌధమొంటి॥ 287

అ॥ పే॥ వెయ్యిల్ల ఎచిగి వెలయు నాసౌధంబు
క్రమమన్న శింశుంబు క్రిందఁ
నొక్క నెలక కూరుచుండియుండఁగి చుట్టు
మూగియింది శోభమాచెలులు॥ 288

• హనుమంతుఁడు సీతాదేవిని మాచట

తే॥ ౧ీ॥ ధూళి ధూసరిరాంగియై దుమ్మునేల
మలిన వననంబుఁ దారించి మబ్బురాటు
చందురుచోలి మరుగైన యుండిమునమ
ఁబ్బదాచిని సక్రమ లొలుకుదాని॥ 289

పీ॥ ఒంటిపీఠను నొరుండును ఎదిగుంక
తనువెల్ల గప్పయు దనదదాని
ఉపవాసయ్యుండేన వపువెల్లఁ గృశియింక
విర తప్పవినవరె వరిలుదాని

భూమిలోని నీటి మట్టం
 భూమిలోని నీటి మట్టం
 భూమిలోని నీటి మట్టం
 భూమిలోని నీటి మట్టం

2. 38 సమయము - నానందో జడను దాల్చి
 పీఠమును మోముతో ధర్మసంక
 తాన్ని చూచి మోముల (గొప్ప) జ్ఞా
 మును గురులదాని దుష్ట గ్రుంకుదాని

౬౫ వె॥ వెక్కవే యొప్పు వెలెదిని వొడగాది
 ఒర్వి - గాణి, నందనోపు
 సెంఱు, దలచి హనుమ యాజ్ఞాక్షి పేక్షించి
 నమనంబుకొనఁ దలచెన్మిట్లు॥ 241

— మహానాథుని పాత్రేవిని జూచి ఆయా నిత్యమును

రావణాః యుద్ధానివి
 హవరమున సమహరించి కయ్యేగ్ మగవ్
 ద్దామనుండిగ గంభీరము
 యావనియ గాఁగఁ దోము వరయగ్ గుమ్మమ్ ॥ ౧౪౩ ॥

నగలను మూటగట్టి కల
నాథుని ముదర కేవలట్టి పొం
వగు మెయిదీరపేరిక గ
లట్టివి గుర్తులు గానవయ్యెడిన్
మగువదరింప సంకుంఠ
మాయ యుండుచుండు పోలికర్
లగుది వన్నియుం దలం
గు నె తొలికాగె దోచెడిన్॥ 249

తే॥ గీ॥ మావిభుఁడు తెర్చినట్టి యా మాపరెల్ల
వృక్షకాశను లలపు కింపుడుముందు
మాదరంబున విడిచిన భూషణములె
కొలువడియ్యురై జూదని తెలువనగు॥ 241

చ॥ జనకన్యసౌతు కూతురగు
అంగయ ముందుయైన లేదు రా
మువి పరిధర్మిలన్ని రిము
పుంగవు మానసవద్విధ్యంగ మీ
వనజదళాక్షి యామెమెయి
జక్కగఁదొడెడు నంగసౌష్ఠ్యవం
విసటులతేజానందువలె
నెట్టుడునై కిసుంబుపొరికల్॥ 242

హనుమంతుఁడు అతాదెవిస్థితి దు వింపు ॥
తే॥ గీ॥ రాముఁడును లక్ష్మణుండు నరవక్రిశవం
రజకులునై చరింప భరాలతమున
నిర్వయంబుగఁ దిరిగెడి రీరదాక్షి
రక్కసుల చెతిలొడి స్కంధవలసి॥ 243

తే॥ గీ॥ అలమటించుచు దనుచాంగ పలకఁ జిచ్చు
వీరయలు పాటు కన్నీటి పెల్లువలను
తడిసినట్టి మొగంబును తుడుచుకొనుచు
వృక్షమూలంబునం దుపవిష్టయునయి॥ 244

చ॥ రాముని రంగురీరము
రామునిఁ జూచెడివేడ్క, చూడుకొనిన్
భూమిని వల్లెవల్ ఎఱువ
భూవిభు నెమ్మదియందు విర్చి శ్రీ

రావ గుణాధిరాచ! యవి
రాఘవ నామమునె స్మరించుచున్
ఘామిణి నేలఁ బొట్టువసు
ప్రీత్యుఁ బుచ్చెరు విట్లు రియ్యెడన్ ॥ 243

చ॥ దనుజులొంగవల్ సయవు
దారుణకృత్యములన్ సహించి యీ
జనకి యుద్ధదన్ననిటఁ
శావక ప్రాణముతోడ నెట్లాడె
వినకుల ఎంకఘోషణఁ
దహీనబలాద్యుఁడు రావణాసురున్
దుదిమి మహాభగంబులను
కోర్కొని పొగలఁ దింపఁ గాదొకోన్ ॥ 244

చ॥ పురిమిహిణఁ బాద రమ
పుంగవుఁ దేగతి నార్చి గుందు నా
వదిపున ఘామిణి కను
పట్టుచువాయఁగ నేడ్చి యత్రులం
దడిసిన బుగ్గలం దురువఁ
దామదినెంచక రామచంద్రుపైఁ
ఎరిసె మనంబుతోడఁ దల
వంగను నేరక యుష్ని దన్యమున్ ॥ 245

కం॥ అనియట జనఃజలముఁ
గొనియాడుచు రామచంద్రు కూరిమిసతిన్
జనఁగూడవి కిడి వగి
దినిఁ గలిగిన దాని తెదను దిగులొందు చొగిన్ ॥ 246

౨ హనుమంతుడు తరుకాల మరుగునం గూర్చుండి నీతాదేవి

దృష్టింపి ఎరికింపి ౧

కం॥ తరుకాల మరుగున నా
నరవీరుడు దాగియుండి నారీమణినిన్
ధరణిజు మాచుచు నుండిగ
జరిగెన్ బ్రొద్దెల్ల వేగు నామును నయ్యెన్॥ 259

౩ రావణుఁ దళికవనమునకు వచ్చుట ౩

ఎ॥ చివఁబడె ప్రహ్లాదహులు
వేరువామున, బ్రహ్మరాక్షసుర్
ఘనముగ నల్ప పట్టణ ము
బండ తపోదను శాక్రదుండుర్
గనఁబడె విత్తమంగళము
నా వీరులైన కుంభాక్షముర్
దనుజపురంబుఁ దోచె విను
తంబగు నా యురాపురంబుగన్॥ 258

ప॥ దనుజపుండు లేచి గుణ
భాషిను జానకి నాత్మనంది తా
తనకడుకాల గంధ సుమ
కాంచన రక్త పరిణ శోభితుం
దును నయి దైత్యకాంతలు క
దుంగడు కూరితిఁ దన్నుఁ గొల్క నా
యినకులవార్తి శరకు
నిరివి ఎతను చూచువేడుకన్॥ 257

బ॥ కతిఁతంబు శక్తౌలువ
నిరివి సూరణ శోభిలాంగురై

రతివతిచా వెలుంగుచు ధ

రానుకయున్న యువాటిన్

దితిలహూషణం దిధిక

తేజుడు రావణుడుం బొంగ నా

ఎరివాత ఎద్దివాత కివి

పాప దుష్టుని ఫీతవి త్తయై॥ 256

కం॥

గదగద వదియదుఁ గన్నుల

జడివానగఁ గురియ స్రు జలములు వోరున్

జడియాదగ కాయంబును

వడివడిగా కప్ప మేని వననముచేలన్॥ 258

కం॥

వంగి, అచోదరిములఁ గా

వంగిను నొరులకునుఁ గంటఁ బడఁబండఁగ, నా

యంగన బాహురువుల వె

సం గప్పయుఁ ద్రిప్పమోము కరవేగమునన్ 257

కం॥

విలవంచుచుండఁ గన్పొని

అలుఁదిగు దళకంధదుండు కిమనీయగుజన్

జలక్షిని చూరను

జలహూమిత్రాన్వయాన్తి చంద్రునిరాణిన్॥ 258

సీ॥

ఉత్తలను గూరు చుండిన దానిని

వనధిముగ్ధి యోడ వంటి దాని

వంకకాళరమును వాసన వారిజం

బనఁబోలు దానిని వనరుదాని

మన్నుఁ గ్రమ్మినయట్టి మణివంటి దానిని

వకులిత వ్రతముచె నలరుదాని

విడిచిన తరువా విడమైన దానిని

విడిచిన సొమ్ముల యొడలిదాని

తే॥ గీ॥ మలిన వననంబునే నును మునుగునందు
సున్న విన్నునువలె కడు వన్నెలీను
మెలిమి పుండ్రాయా నమేలమైన
మేనుఁ గలదాని విగువుఁ గోల్పోయి దావి॥ 259

ల॥ పే॥ తిల మనంబునందు దళరథార్కణ తళ
ప్రాణధవునిఁ జేర వలచుదావి
దనుజుడై ద మెదనుఁ దలపోస కోక మ
గ్నాంతిరంగ యగుచు నడిచుదావి॥ 260

కం॥ రామా! రామా! యసుచన్
శ్యామలవర్ణుని కుశంబు పదమలగాక్రతుర్
శ్రీమన్మంగాః గుణగణు
వామాంకంబెక్కుఁ గోరి ఎవరెచుదావి॥ 261

రావణుడు సీతాదేవిని చెరచోల్పెట
కం॥ కనులారఁ గాంచి రావణుఁ
దనుమగుణ రత్నరాశి నంబురుహాక్షిన్
మనమపు దళంగ బాణా
గ్నిని దద్దము గాఁగి వానకు విల్లువియెన్॥ 262

* రావణుడు తనకోరికను సీతాదేవితో చెప్పుట
మ॥ కలికి! చింతనుఁ బొందినేల! నను నో
కంఠాక్షి! వీక్షించితే
పలుకన్ రావె మిఱుకరి! రావణుడ నీ
ప్రాపున్ సదాగోరితిన్
చెలియా! దిన్ కనుగొన్నదాదిగ మదిన్
చింతింప నేనెవ్వమున్

వలపుదీర్చివే? భోగగృహములతో

వర్ధిల్లివే నామిసీ॥

289

సీ॥

కట్టడుకూలముల్ కలుగవె నీకందు

మామచీరేల మంజువాణి

వలచినఘోషణంబులు లేవె నీకిట

భూషణందకదెల పూవుఁబోడి

ఇట్టిసభో? నంతుష్టవు గారాదె

కొదక యేమున్నదె ఓవలయాడి

వలచినదెల్లఁ కలుగదె నీకిందు

కలఁనొందఁగ నేలఁంబునరి

లే॥ గి॥

ఏడు వగుమోముఁ జూచవే నిరుఁమాంగి

యందొలొ చిటల కొలిం వివు

యెమికొదవయె నీకిండు కామిరార్ద్ర

మలనుఁ దీర్చు గలఁ దళములుఁద నుండ॥ 291

అ॥

చింతికుఁబొందినేల సర

వీరుహలోచన! కన్నుఁగూడి ని

శ్రీంశ మఖింఁరాదె? వన

నీను వలంబెడి రాముఁడేడ నీ

తెంతకు వచ్చురేడను? వ

సింహము వారిది రాజీ రాఘవుం

డింతిరా లంక వద్ది నిను

నెట్లుల దాఁ గొనిపోవఁ గల్గెడిన్

292

అ॥

రాముఁడువచ్చునంబును ధ

రాకరి వి న్నొనిపోవునంచెఱుగ్

విమది నెంచఁజోయి తిరు

జీమణి! యెప్పు ససాధ్యమిద్ది యో

కొమలగ్రాతి! రామునయి

కూరిమిరొడుక విన్ను విత్తునె?

రామ! ననున్ జయింప నృ

పాలతనూజాదు చిన్మ్రావించనే?॥ 266

కం॥ వరసకుఁ డెచ్చు తరయగ

తరుణిమణి! అప్పుగాదు దనుజులొసన్

వరదార వనహరించు

సరిక్రొత్తయగుదు చూడు నదమలగ్రాతీ!॥ 267

ంం॥ నకులందజీయందువ నో

యతివా! వినుఁజూరు శ్రేష్ఠమ పరీతి పెంవ

వాతమతివై చరియించుచు

నకులిక సౌఖ్యములఁ బొందు మండుజనేత్రీ!॥ 268

* నీతాదెవి రావణునకు బుద్ధిపెప్పుట -

ఆ॥ పే॥ కందకావరమున కన్నులుగాక

రావణుండు దాశరథి సతి నిటు

లనఁగరానిమాట లన నామె గ్రీరము

రాముఁ దలఁచి మది తిరంఱుఁడే॥ 269

చ॥ కరమకత్రివతామణి నృ

పాలతనూభవ భూమిపుత్రి, కా

వరమునఁ ఎల్కు రావణుని

బాహులము గిడు రోషమూచి ముం

దరఁగల గడ్డిపోచ వొం

దానివి నర్థముఁగాఁగమంది పెన్

అప్పు యమునవడి

పెద్దగక్కెప్పుడు ఎల్లె న్నెయన్ ॥ 270

కం॥ ఎరదాద్రాదులం విహ
ఎరములు తెవనును న్నరులు పలు (1) విరవే
దురితాత్మ(డ) పెద్దలు నీ
తెలుగియరే? కుంసత్తి దిదియని యెప్పుడున్ ॥ 271

కం॥ వినిపంపరే? నీరులు మఱి
వినియును తెలు పద్ధిచెక వినిచితె వానిన్
వినిగూడిని ఎదురు న
న్నన నీకెద సావనీతి యైనను చేదె ॥ 272

ఉ॥ గార్యలు రెరే నీరు ఎర
గార్యం దెచ్చుట వాదియోనె? నీ
గార్యలు నింనెట్టో ఎర
గార్యలు వారింగార యెట్లు రి
చొర్యపు క్కొయిల్ పరిప
గొర్యముగా ప్రపంచమౌగ నీ
దైర్యమిదెట్లు లన్నినది
చావనాయు! ఎగ్గచేదొకో ॥ 273

తె॥ గి॥ ఎరనకుల చెట్టెయెట్లుచే ఎరమధర్మ
మయ్యెనని య నీనతి నమ్మె డిరవా
రిందుకుయు ధర్మముగను గుర్తించి నీరు
నకుల నిమ్మల కవ యొసంగగలవె ॥ 274

ఉ॥ నీరుడనీవు నీమదిం
నీరియదిండ్లో కున్నయెట్లులన్
దోచదు మందిచెట్లయను
దోచదు చిల్లమగెల్వనేరకే

తోచినదెల్ల నెఱు వది
దొంగులును నెంచుచు నీ
తొలకకార్యమె తిలపు
హెరీ! ఎరంగ వలన్ హరించుటన్

275

రాము నెఱుంగి పు రిము
రాము ఎలంఱుఁ దృణింపి నీ
తేమవి వుద్ధెనో యిటు న
వాంఁడుగూర్చి దుష్టచిత్తి శ్రీ
రాముని చేతితోఁ ఎడిన
రావణ! నికిల బావుడిప్పువే!
క్షిమముగొరితేని వడిఁ
దెయ్యము రామునితోడి నయ్యుమన్

276

రాముని ఎత్తినై న నను
రాజననాయక! పాడిదప్ప నీ
వెమవి లెప్పనాచా? యది
యే యిపు డియ్యె వివాహాతు, వీ
భూమిది కొన్నినాళ్ల యని
బొందివి ప్రాణములుండఁ గోరితేన్
రాముని ఎప్పుగింది నను
రాఘవనిన్ కరిణంబు వేడుమీ!

277

ఎనక మడియవార్కా లవి
గెకపు బుద్ధినిఁ ద్రోసిపుచ్చితేన్
ఇనకులభూషణుల్ రిము
రేకర్షుడు బిద్దఱు నాశిలర్ప వి
దనులంబులు పోకమగు,
దిగ్దముకయ్యెడు నీడులంబు నీ

కమ సురజంబు తప్పదు ॥

అంతస్థులొద్దిపుడేత రావణా॥ 278

అ॥ వె॥ రామచరణము రావణా యెఱుగవు
వ్యర్థముగనుబొదు వదలెనేని
ప్రహృదుడై న ప్రతుంగనేరి
వివరన్న యెంత మాచిరుకు॥ 279

అ॥ వె॥ శృణ్వెంకమందు యట్టిని నిక్షు
కులజగును నేను కొదైతి
రామవత్సినైతి రావణా వలకునే
అన్యపురుష ప్రాణ మైన విడుచు॥ 280

॥ రావణుడు పీతాదెవిని వెదిరించుట

కం॥ అవిలక్ష్మ జనకనందవ
మనమున రోపంబుఁబెరిగి మనుచాకనుఁది
బ్లినె ధరణి అనయం నొ
పీ నను చులకనగఁజేసి చెప్పుచువె యటల్॥ 281

కం॥ కరుణించి విడిచితిని నే
ఏరుగక గాదెతి బద్ధ భారం నెఱుగ
ఎరులైన విడుతుకొక్క
వరిమైన ఎథంబునందుఁ జనుమింతైనన్॥ 282

చ॥ గడువు నొసంగినాఁడ విను
జంబుశేషణి రెండుమాసమల్,
గడుసుదగంబు మాచి నను
చాతునిగాఁగ వరింపజేసి ని
దురుసు కనంబు గాతుగ
తుంటలు తుంటలుదేసి తొయ్యలున్

గుడుతురు వంటజేసి ప్రతు

కో? మరణించా? వరింపు మెదియో॥

283

తే॥ గీ॥ గుడుపుఁ డీర ముంచె లోపదవయేని

కుంటకాలని నినుఁగొని వండి రినెడి

రిసురకాంబ లకుంచు ర క్కములజేతు

కల్క జానుయనె దైత్య పల్ల సుపకు॥

284

• ఎతాదెవి రావణుని ఎరుషంబులు ఎఱ్ఱుట

ఎ॥ ఎరుకఁగరాని ఎఱ్ఱులిటు

ఎల్లెడవోరి దురాత్మ! నీచ! నీ

ఎఱుల విన్నయంటనె

కుక్కమువేయనె విన్న నాటన్

కిలుగిమి రామునాళ్లు యతి

కష్టమనం గడియించు నత్తి॥

పరిమును ధరివోయఁగను

రావము యొప్పిమి నుంట విట్టులన్॥

285

తే॥ గీ॥ నన్ను మ్రుచ్చిరి పఱతెంచు నాడు నీవు

రాహుని కంటఁబడమని ప్రతుఁ గంటి

వర్ధనిమిషంబు చివందు కాగియున్న

నేమి యైయందువో రాక్షసేంద్ర! విధి॥

286

• రావణుడు నీరాదెవిపై నాగ్రహించుట •

చ॥ అనివదాంగ సూమిజ దు

రాగ్రహదృష్టచిఁ జూచి నీర నా

దనుజవిసుండు చెంతఁగె

దానపాతల నిర్వి మీర రి

యినదులవంశ పూర్వము

యించని మీహత స్వచ్ఛుతిన్

నమ మదిఁగోడుకట్టుల వి

నందగుపోదల నల్పి యెఱుఁగెన్॥

287

కం॥

పరియగు మార్గంబున ని

తరుణిని విలువంగఁ దగును తగువాతపోదల్

నరలుఁగొందెని కుదిరిన్

కిలుదనంబునను నైన గణుఁగిరెయ్యన్॥

288

కం॥

ఎట్టుల నొడిచెడి పండిన

కుట్టురుదన్ నటక తుంటు తుంటును మీ

రిట్టిట్టినక తుంటుడు

పొట్టులు విందంగ తృప్తి పొందెను తంగిన్॥

289

• భావ్యమాలిని రావణుని కర్థమువల్పురు •

చ॥

అవియెడి దైత్యవల్ల నుని

యాత్మనెఱింగిన భావ్యమాలి ఆన్

మనమునఁ గొంపట్టి యొక

మానినితై మది గుండనేల' యీ

వరితిమమిందు గొంపుగల

భామలు నెఱుఁగెందు లేరె? న

ష్టనువగురితిఁ బొంది, దను

కాధిప' పౌఖ్యము లందరాదాకా?॥

290

కం॥

అనికల్క నవ్వి, తననతు

లనుగూడి గృహంబువేర లంకేశ్వరుఁ, ద

ద్వైపాంగవలు దరిత్ర

తనయను దుర్బాషలాది అగ నవిరిట్టెన్॥

291

॥ రాక్షసశ్రీలు సీతాదేవి పోడించుట

కం॥ రావణునిన్ వరియింపుము
రావణసారిము నైన రాజ్యమునున్
వీవే రాణివి యగుదువు
మావచనము లాలించు మంజులవాణి॥ ౧౨౨

బం॥ వినకున్నను మామాటలు
కవికరమనియె విన్ను కవితీతంగా
నొనరింతుము ఎండిములుగి
దనుకెంద్రుని శాసనంబు తప్పదు అవ్వీ॥ 293

॥ సీతాదేవి రాక్షసశ్రీలను దనమనోనిశ్చయము దెల్పుట

కం॥ దానవహంతిలు దృఢిముగి
దానవహుని వరింక దిగు నందు నిటుల్
జానకవిం బెదరింకగి
మానసము దృఢింబుఁడని మహాకాళి యనెన్॥ 294

బం॥ చంపందలచిత్త చంపుడి
తెంపున నేయనఁ జేయఁ దెగవదిడి నె
తెంపునఁ ఎక్కెది నాదు త
లంపు వినండి తలఁప లంతేకృరునిన్॥ 295

తే॥ గీ॥ దీనుడై నను రాజ్య విహీనుడైన
పూజనీయుండు ప్రాణవిహంబు నాకు
శక్తినిరోపింతును నువ ర్చరిచెనెను
నెటుల నావింతురో రామునటుఁదలంతు॥ 296

కం॥ దమయంతియు నరుంధతి
సుమతియు సావిత్రియు, ననసూయానతియున్

తమమకుండుఁ గొలిచిరయలు

విమలమతిం గొలుతు రామవిని సరిగింబున్॥ 297

రాక్షసప్రేలు సీతాదేవిని కలుసు చూడఁబులు

కం॥ భువిరాత ఎవకవిటు దా
నకకాంతలు జనింపందనిను క్రూరముగన్
నవయంగేయును దూరుచు
రవళించుచుఁ ఎలికిరిటు ధరామలొడిన్॥ 298

పం॥ ఎలిరాత చరితవు నగుటె
ఆతివలలో మిన్నవగుదు వై నను నేడ
ఎరి నెడఁదానన దానవు
గలయెవ్వరు నెది లంఁ గంజదళాక్షి॥ 299

కం॥ పురుషరాటుం జెలుపట్టిర
వరవిప్రులఁ దతఁడు చంద్రవదనా! వినవె
నరివచ్చునె శ్రీరాముం
దరినూదమఁడైన రావణాసురు తోడన్॥ 300

పం॥ ఆదిపులఁ గాయల నాచలఁ
గుడుచుచు ఎడదారియగుచు గుడిసెలలోనన్
జడమరిఁదోరి కుంపెడి
విడుగునకై వగవనేల ఎద్దుదళాక్షి॥ 301

కం॥ రావణుఁడన సామాన్యుఁడె
భూవలయమునందు నతని వీర్యపదాకన్
దేవాసురుల కసాధ్యము
వీదియఁడన నతనికంత వీరజనేత్రా॥ 302

కం॥ దమజవిభు విభునిగాఁగన్
మనసచ్చి వరింపజేసి మానిది విన్నున్

మనుజుష్ఠీఎన్ విదురుమె?

కనవే మమ్మందు దనుజహంకలు సీరన్॥

909

రాక్షసస్త్రీల మాటలను భయపడి పీతాదేవి యేడ్చుట

పీ॥ ఎరకువుచు జూచు భయపెట్టె నొక్కతె
ఈశునుఁ జూచె టొటి యొకతె
మెదడుఁ జీర్చెదనని దెదరించె నొక్కతె
కొలఁ తిందునకుంచుఁ గూసెనొకతె
ఖండింతునంచు రింకొన యొక్కతె వనియె
వండిపెట్టెద నింపుఁ ఎరికె నొకతె
నరమాంసమన్నచో నాకితి ప్రీతియౌ
నని మిమితి నవ్వె నసురియొకతె

తే॥ గీ॥ టొమ్ముఁ జీలిచి నే రుధిరమ్ముఁ స్రీరిఁ
గ్రొలుడు నకుంచు నొక్కతె ప్రూరబుద్ధి
ఎరికి తనమీదఁ బడినంత నెలఁకనీత
విగ్గఱగ నేర్చె యెడఁదలో తెదరు గదుర॥

304

తే॥ గీ॥ ఎరులై సార కనుఁదోయిఁ నాచు వ్రతు
జరిమలు వడంతకువు కందాశనేత్ర
గాలితాడిఁ గదలెడి కిదళినాఁగ
కానులంచెను వలియించెఁ గిన్నుఁదోయి॥

305

తే॥ గీ॥ రాక్షసస్త్రీలఁ గాంచి దరాలమాజ
వీరచేతమ వణుంగ వేణయు, విటు
నటును బొడ్లును నర్పమో యిసఁగ దోడె
కంజనేత్రుంఁ తెమ్మటల్ గ్రమ్మె నొడల॥

306

తే॥ గీ॥ దనుజహంకల మద్య నవ్వనజనేత్ర
లేళ్లగుంపును దిక్కుతోదేళ్లచేతఁ

బట్టువడి క్వదఁగుండెడు నట్టి యాచ
లేడికా వింపందెను తోడుకెం॥

307

లే॥ ౧॥ దెవకస్వనమాన పై దెవా రావ
ణువి ఎలంచును రావ వనితలాడు
కిర్కశంక కరోర వాఙ్మయల వినియు
భయము కోము పెనకొ స్యాంతమందు॥ 308

లే॥ ౧॥ పుష్పర యగొంపుక్షంబు పొంపిచ్చి
కొమ్మపండ్లుకొవి నిర్చి గోడుగోడు
మందు విరిపిచి యాపదయందు ఆనకు
నండయై యుండఁగలవాఁ నెవంబెమి॥ 309

ఉ॥ ఏరినింపి మృది వి
మెముఁ గోల్పడి మెల్లగైత్తి శం
జాతదళంబి పన
చాకిరించన! రామభద్ర! సా
తేతపురీస్థపాల! యి
కేలుఁబెట్టి సుమిత్రసూరసన్
పూతవర్తి! సాదుగుణ
పూరిత! లక్ష్మణ! యందుఁ నిచ్చుచున్॥ 310

కం॥ జనకజ ఆలపోనిన్దుట
ఏనుజాంగవందుఁ డిక్కు తప్పంబుకొరం
గను, మార్గముదొంచే
వనరుచునుంటిని విఁతెమి ప్రభుకీ భద్రన్॥ 311

కం॥ ధనుజాలచేలండి నే
నినకుటని న దాంఘ్రితి నెట్రాహం
ఎనఁ దెగిన యిట్టువనె, నా
శనిమును బొందెదను, లేదు నంశయమిం॥ 312

తే॥ గీ॥ కంజదగ్గనెత్తు ఎంహవి క్రాంతగమను
ననసువి కృతిజ్ఞు ప్రయరాది ఎమలవరితు
దర్శనమునకొనురారు దన్యతమలు
అర్చనశ్రుతి కేమ ననర్హనైతి॥ 313

తే॥ గీ॥ నాపురాంత పాపమీ నాడు నాకు
రమణులొంపొదిచంద్రు దూరంబుచేసె,
విషము గ్రోచినవాడు తీవిననట్లు
ప్రాణదపుషిడి వేచితి బ్రతుకఁజాల॥ 314

కం॥ రాముఁడు రాఁగఁడవి యీ
కోమలగ్రుండు సమ్మ గొవిపోయెడు నం
వేమాత్రము సమ్మమును
నామదిం గలుగఁదెలు ననాదగి నైతిరే॥ 315

లం॥ మానవజన్మమే హేయము
రాన ఎరాధినుఁడగుచు తలఁదాచుకొనిం
గా నెంచు బుధిహేయము
హువజన్మమున మగువ మోతెమందురే॥ 316

తే॥ గీ॥ ఆడనృంపు నెత్తి యీ యవవి మీఁద
ప్రాతర్జల్లన నెడిబాస ఎరువియింతు
దిక్కులేమిడ నుంటి మదిందలంప
వింతిగాదోయి నెను తీవించియుంటు॥ 317

కం॥ దినమణివంకజు రాసువు
కనుఁగన్పు సుంగ్రహించె కలువాయ్మండి
దనురాధిపుఁ డనురాంగు
లను తిక్కతి పెరల నిట్టలం ఎరుచుంటిన్॥ 318

లం॥ రాముండు దంకు నాచీ
హుమివి వేజేమిలెదు, పోవక ప్రాణం

- విమెయి ప్రతింజనెన
నాచది యొక బాతింజనా యన నొప్పినః 316
- తే॥ గి॥ క్రయ వీరిని నాకారి గోటితోడ
నైనఁ బామ నాయంతరాత్మ నితఁడు
ఎఱింగియుండఁడు గాఁబోయి యెట్టిపాద
లైనను నహంబు రావణు నంకునొల్ల॥ 317
- తే॥ గి॥ నదయహ్మదియందు రాము డిక్ష్వివంశ
సంభవుఁడు వర్ణవిదుఁడును సత్సవర్త
సమ్మ గలవాఁ డెఱెఱికో నామనంబు
నెఱింగియుండఁడు నాల్గవ మిటులఁ జేసె॥ 321
- తే॥ గి॥ దుష్టులగు మరిదూషణాదులను గూర్చె
దనుజుని విరాదు వధియందె దిఁములు ఎనిఁ
గొల్చుటన లెక్కయె రము బంజరునకు
ఎఱికో నమ్మఁ దలఁపఁదీ యనఁబడుంబు॥ 322
- తే॥ గి॥ ఆల్పవీర్యుని రావణు నాజిఁగూర్చి
తడు ఎమర్థండునయ్య నిక్షిప్తంబులు
రావణుని జంబ వేగ నన్ కావరాఁ డి
ఁదెలికో? లంక నెనుండు పెఱుంగఁదేము॥ 323
- తే॥ గి॥ వంక్రిములు లంకఁజొఱంగ నెవ్వారికైన
శక్యమా! యని యనవచ్చు వృధవు నిన
కుదని బాణంబు చొరరావి స్థలముఁగలదె?
రాముఁడల్గిన లంక చూర్ణంబుఁ గాదె? 324
- ఉ॥ రామునిధార్యనైన నను
రావణుఁడె గ్రహయించినట్లు శ్రీ
రాముఁ డెఱింగియుండఁడు ధ
రావణుఁ డియ్య దెఱింగియున్నచో

చిపెయి హరిమందురే' మ
హితి దుష్టుని సంహరించి నన్
క్షేమముగరఁ చేరొనఁదె
శ్రీమమె నామది వంకవలంగన్॥

316

4॥ రాగణ నాడి మార్కొని, ఛ
రాన్దరిఁ గూలెను గృధ్రరాజు కా
చావఁనుండినన్నది ని
శాపిరకాదుఁడు ఎమ్మఁదెచ్చుటలో
జ్ఞావి' బోలుతం ఎలుక
శాస్రవచేల ర మా త్తమందు ర
జోపి'నుఁజంప లుకరడిఁ
హృద్ధిమఁజేస ఎయోధిఁగల్వఁదే'॥

320

3॥ 1॥ ర ఎయినిలోది అంహాపురంబునంబు
పైశ్యముల ఎంబువర్గంబు సంహరింపఁ
ఎఱఁగఁ బ్రరాముచేల ని ఎల్లఁజంబు
రానిపో'నదే? శరవహ్ని నీలంబును॥

327

4॥ 2॥ రామఁబఁదాం నేను ధరాన్దరిఁగడి
ఎటుల రోదంబునుండేపో యెఱుచె శరత్
రాక్షసస్త్రిలు లంకా ను రంబునందు
ఎచ్చెదిరుగా గర్భి విహీనలంబు॥

328

5॥ 3॥ రామహమ్మిలురిరు రీ రావణపురి
అం నెల్ల దివాంచి యే లంకా
చంక రాక్షసపోట ఎత్తానముగ నొ
ఎచ్చెఁబు, నా శౌగ గగనముకరే యు॥

329

* నీకాదెవి రాక్షసత్వములకు ఎరుకలుగఁ బ్రకృత్యం మిచ్చుట *

కం॥ మానవ భోజినులారా!
రానవపురి దగ్ధమగును దైత్యులెల్లన్
మానసికీడగు మేదిని
దానవవల్లభుఁడుగూని తత్కంఠంబురయన్ ॥ 330

కం॥ నావలెనే మీరిందఁబడు
మీవిమలముఁ దలఁచి దలఁచి మిచ్చుటముగ నా
భోవుదునుండఁగ నిర్వృత
నేవిందును నాదుమాట విన్నంతె యగున్ ॥ 331

కం॥ గరువు పదినెలలు మును
కిదెగాదె దానవముండు నిలఁ పెంపకెలన్
గడువుండె నదిగలిచిన
దురు ఎన దుష్టుండు ఎన్ను దునుమఁదె' కలఁ ॥ 332

తే॥ గీ॥ కటింహానంబుఁ దినెడి రంకుల తెన్ని
ధర్మమార్గంబుఁ దెలియదు దనునానె
న్యాయము వచింప రాఁచు న్నన్నగోప
సంజాకొని తిను చర్చి యన్నంబు నందు ॥ 333

కం॥ బ్రయదర్శన శ్రీరాముని
నయగుణ రక్షిత నయమ నా ప్రాణధవున్
రయమునఁ జూడం గోరెడ
నయనానందంబుగా మనం బలరారన్ ॥ 334

కం॥ రాముని విడిచి యిది నే
నేమి యొనర్చుంగఁ గలను? ఎట్టలనుండున్
ఈమేనితోడ పనియఁడ
ఎమున్నది? ద్యుమణివంక్య నెట్టులఁ జూతున్ ॥ 335

- కం॥ ఎవనిత వివమునైనం
గోవితెచ్చెడి వాయలె' యవలయనెత్తున
మనమున నిచ్చి స్మరించుచు
తనువు త్యజించెడి ఖలుండు తఱుగఁగములు ౩౩౬
- చ॥ తరణులొత్పించు లిల
దానవరాధుఁడు నన్ను దెచ్చి యి
క్కిరణిని నిందు దాచి మఱ
గారియఁబెట్టుచు పండుపెల్లయున్
ఎఱుంగ రెఱింగిరేపి యిటు
లేమియెఱుంగని యట్టుబుందురే'
ధరణిని నాల్గు మూలలపె
దాశరదుల్ వెదకంగఁ బూవరే'॥ 337
- ౪౦॥ వెదకి ధరావలమెల్లను
మదిలోన విరాళఁజెంది మానగుజాడ్యుల్
వదలిరా ప్రాణంబుల నె
రిదయర రావణుఁడె నారి యనువులఁ గొనెనా?॥ 338
- ౪౦॥ ఎంతటి బాధలనైనను
ఏంతగ నే నోర్చుకొంటి విధిఁ దప్పంక
ఎంతటివానికి నేనియ
దింతిం నసాధ్యమని వచింతు మరీపుల్॥ 339
- తే॥ గీ॥ దావు రాదెమిసాని విషాద పూరి
తమ్ము నయ్య మనంబు నే తనువుఁడొఱుగు
మార్గమె తోదయ్యె నీమాదిరి విడి
నెంతకాలంబు నీవింతు నేమిసెతు॥ 340
- కం॥ మమకాహంకరు యిడిగి, న
తమ్మని నమ్మంను నీవి తమ్మును, కాలం

- విమ్మవాఁ గడిపెడు యునులె వి
 జమ్మ, ధన్యాబ్ధి అవని వరికాడ్డుగొగిన్॥ 311
- తే॥ గి॥ ౧ మనోవాదుడైన శ్రీ రామచంద్రు
 విడిచి ఛాదని నెను తీవించాలి
 క్రూర కట్టందు నైన రక్షింపు నెదిఁ
 దుఁచి సంకెన మదిని శంకా మొదన్॥ 312
- కం॥ జంజ ఎరికెడి ఎఱుల
 విని కొందిఁలు రక్కసిండ్రి ఫీలంగొని వా
 కొరగను లందాధిపుతో
 చనిరది బ్రాహ్మ రితినిరం శ్రిమహానామ్॥ 313
- * హనుమంతుడు గోమహర్షయైన సీరావిని వివాహము
- కం॥ రుగ్ధానుండి కావని
 శరీరించి పరోజనేత్ర ఎదు పాశ్చెర్న
 లఱుగుకొనిపాప హృదయము
 పరిమాల్చెద రక్కసిండ్రి ఎరిము నంనున్॥ 314
- కం॥ రుగ్ధానుండి మేదిని
 ఎఱుకఁగి మురించి వాంతి యొకఁగొని నేఁ
 మీరవిదిరి దురుసు తరమున
 అరుణుడే రక్కమలను తలవిడి పోరన్॥ 315
- తే॥ గి॥ ౧ రక్కసుల జంజ బాసువో రాక్షసేశ్వ
 రుండు తినుఁ ఎట్టుకొన్న రాముండ తన్ను
 చేయఁబదిచి కొరకంబు చెఱునుఁగాదె
 చ్చొనుల విడినఁనెట్టుల గణగువభము॥ 316
- తే॥ గి॥ ౧ ఉర్విజకు ఎంగురీయకం బొకఁగి రామ
 చంద్రు లందె మెఱిగించి జనకలనయ

- తొడ మాట్లాడి యామిద దుష్టరా
నుల ఎలందు ఎరికించి యాతుఁగాం॥ 317
- కిం॥ దుడుకురనింబున వార్యము
చెడు దానర్ జనింఁకుం చెరుగొనఁగూడు
ఎదు మెల ఎవతో దిప్పడు
ఓడుదుడు య లేం కార్య మొనఁగూర్చునగు॥ 318
- కిం॥ అనితలంచి హనుమ కాం
అనర్థముఁ దేసికొంటి దానవతాంతర్
తనుఁ జూడఁబుదు లాగున
ననుశ్రుగఁ గూర్చుండి యుండు నాకరుఁమువర్॥ 319

త్రిజట తన న్యవృత్తాంతము రాక్షసప్రేమ చెప్పు ॥

- తె॥ 111 రజనిచరికాంత లందుండి త్రిజట యెడెడి
వనిన మెల్కొని తనతోడి వారిలే
కలసు గంటి నటించి ఎరితెవిటుల
న్యవృత్తాంతమును వనిస్తరముగాగ॥ 350
- ఉ॥ కంటివిన్యవృత్త మందు తొడ
గంటిని జానికనాఁపురామునిన్
కంటి ముమ్మిత్రాక్ష దళ
కందరు రావణు నాజిఁగెల్చి వా
ల్గంటిని వెంఁజెట్టుక మ
ఖంబుగ నేగఁగ రాఘవుండు నే
గంటి పవృత్రకాందవము
గా దళంబుఁడు నీల్గఁ గాంచితిర్॥ 351
- అ॥ తెల్లవి వస్త్రమాల్యములఁ
దెల్లవి ఛత్రముఁ దాల్చి రాఘవుల్

తెల్లని యేనునెక్కి వన

ధిన్దరయించియి లంకఁబొచ్చి తా

ముల్లము రంగిలంగి వడి

సుర్విజనుం గొని వెల్లయెక్కునై

చల్లఁగినెక్కి యుత్తరది

ఁగానుచుండఁగ జూచితిన్ రిలన్॥ 352

ఉ॥ తైలము మెనదూనికొని

తైలముగ్రోలుచు రక్తివస్త్రమున

ఁచి పోవుచుండ వడి

దానిఁగూలఁగ వుష్పరము దా

గ్రొలిమిరిన్ శరంబులను

గూర్చిన యట్టి రిదింబు వెల్లయన్

దోలుచుఁ దల్లకిందులుగ

దొడ్లఁగ చూచిరిఁ గంటిరావణున్॥ 353

ఆ॥ వె॥ దొడ్లి బురిదివొక దుర్గింధిహయస్థ

మైదొని కొడిల నట్టె చూచు

వొనియు రక్షణముగఁ జెప్పుచుండ కేరంద

కానినగ నొకె గళములట్లు॥ 354

తే॥ గి॥ కుంభకర్ణుండు దిశుండు రామయలు నిటు

రక్తి మాత్యంబరంబుల, రక్త గింధ

రెవనాదుల తోడి నంతామునను

దిక్షితి దిశాముఖులనై రిరిలఁగంటి॥ 355

తే॥ గి॥ పంక్తికంఠుండు ఎదునించె ఎందినెక్కి

మెఘనాదుండు మోరంబు మీఁది జవితై

కుంభకర్ణుండు నొందెనైఁ గూరుచుండి

తైలమునుమెను నలిది తా తరలఁగంటి॥ 356

సీ॥ రాక్షసబృంద మెట్టచి వస్త్రములఁ దార్చి
మధ్య మింశుగ గ్రోలి మత్తుపొడి
గానంబు నాట్యంబు గావించు ముప్పాటర్
అలగంటి మరల రుక్మసుందరివి
అరులు కురింగింప లరిదంబులను ఎవ
ర్దూరించుటను పురస్కారములు
జరిగితోఁ గలిసిన చందంబునను గంటి
దూతగావచ్చి క్రొలయొకటి

తే॥ గీ॥ లం లోనఁ బ్రవేశించి లంకనెల్ల
కొల్చిపోయిన విధమున అలకంటి
మంథులదాది రాక్షసుర్ గొఱులమును
పూనికొని యున్నయటు వస్తుమునను గంటి॥ 357

కం॥ వెల్లవి గొడుగు ధరించెయు
వెల్లవి శ్రువుములఁ దార్చి వెల్లవి గందం
బుల్లం ఎలరేగ సరిదియు
వెల్లవి గజమెక్కినటు వివీషణుగంటిన్॥ 358

కం॥ ఇనంబహుశలు విజయము
దనుజాధిపు శాశనంబు తిట్టం ఎరయన్
జనకశ దిక్కిగు మనకీక
దనుకాంగనలారో యామె దరిఁజూచి డీకన్॥ 359

కం॥ వనబంబెట్టకుఁ డీమెను
దనుజేశ్వరు మాటలింక తల దాల్చుకడి
మనఁబు లిమెయె దిక్కిగు
చినవంకజానెక దైత్యు లెల్ల నశింపన్॥ 360

చ॥ అదిరెడుచూడు దంబుజ ద
కాక్షి నివృధె వామలోచనం

ఎదలెరుగియేయరువు మ

శోమనాశాత్కండు రామదర్శనఁ దీ

నదిమలగ్రావిం గొని ని

జంబుగఁ చొవఁగలండు మ యం

చొదవడు నాదులద్ది నిస

శోత్పలనేర్పియ సేయగల్గెదన్॥ 381

౧౦౩

శాసయిండుగఁ దోఁడె

హుగని పేదలక్షణములు మనుచు యదన్

కొనని చెడుగుగఁ ద్రొయును

హునిని ని పథముఁగల్గు హుయ భయంబుల్॥ 382

తే॥ ౧॥

ఎందురుంటోలు నెమ్మామునిండు నెవురు

కొంతిదోఁగదు యువిది దుఃఖముననున్న

లకు నన్నంబునైన నీ తప్పియండు

స్పృగిల్లదుదైర్యంబు శ్రమగలుగదు॥ 383

తే॥ ౧॥

వృక్షముల గూర్చుండి ఎఱియెంచు

వ్యాగతోన్ములఁ బల్కెను వ్రావ్యముఁబ

సారయారాఁ నీమె కింతిన్బలండు

తూవిమండు వర్షి వేగఁ గొంపోవఁగలండు॥ 384

౧౦౪

కమ్మనితోడఁగూడి గుణ

దాములు రాములు వార్తినానే క్రి

కమ్మగు వాకుగంబును

రావణు ధము లిద్దరంబుం

గ్రుమ్మి నిలింపుటన్ విజయ

హుషణ పల్కుగఁ కోమలాంగియో

ఇచ్చువాచా పెంబుఁగొని

యేగురు లిభ్యమటండుఁ దోఁచెదన్॥ 385

ఉ॥ కాన నాడుఁ బ్రగ్రుడము
 ఎంపును రాక్షసపాటల్లో న్
 హువి గొంచుఁబొత్తునెడి
 మానఁడూ హనవలిం గురంగున
 పూసితి వాంఛఁబెట్టు ను
 తొటల ఎండిన నేయఁది ఇ
 దానవూంబలాభ! తలఁ
 దాల్చిడి మామిట కావనం బింప॥ ౩౭౭

౩౭౮॥ అనివలక ర్రిజుట దావ
 వనితలు మామిట మ్రొక్క ఁడి విదురింపన్
 జన జ రనదృష్టికి నె
 మ్మమునఁ దలబోసె నిట్లు మరి ఎత్తితిదగన్॥ ౩౭౯

* సీతాదేవి శ్రీరాముఁడొ రామి నేనేవిధముల ఎరిపఁగెను *

౩౮౦॥ భరియింపరాని శోకము
 భరియింపరాని ప్రతికియంటి ప్రాణముదవ
 దొరఁడు మార్గము నాకి
 న్నరు ప్రేరణరేడు అనువు వారివంగిన॥ ౩౮౧

౩౮౨॥ త్రొయిన పురుషుడైనను
 కాయువు విండకయె మృత్యు నానఁచుగా
 దెయనువున యోచించిన
 కాయనుట మిట్లురే గింపఁడు మాదన్॥ ౩౮౩

తే॥ గీ॥ యిమిలేనిట్టి దానను కొంపా
 గుములుదానమ కాకుకొన్ఱ ఎఱునివా
 ప్రరికియంటి, హృదయంబు వగులదెమి
 ప్రక్కలుగ వజ్రమున రి గిరింట్లు॥ ౩౮౪

- తే॥ గీ॥ గడువుకాలము లొకరి వృద్ధవుండు
వచ్చు గొంపోకదేవి రావణుడు వచ్చు
దంపు బెరించి గిర్బన్ శంకు వవయ
వయల చేరించు మంగలివాని బొలి॥ 371
- కం॥ దనుజవినువేళఁ శుభ
యగూ దుర్బంధ మందు రాక్షవధంబుం
బొనిరించుకొనుట యుష్టదె
దనుజవిదెఁ జచ్చువంటె దాడెగుదొప్పన్॥ 372
- తే॥ గీ॥ రామ సౌమిత్రులారా యో రామచూత
యో సుమిత్రా మంజోధిది యోది గారి
రాదిం ముగ్ధురట్లు నే దాదరాని
శం వార్పిదిలో ముగ్ధి మ్రుక్కుచుంటి॥ 373
- అ॥ పే॥ ఎమిరేతునిం తెన్నఁడి యాద
మండి గాఁచు నారి దొక్కఁడైరఁ
గానుంబఁ డికట కష్టకాలంబున
మందఁగ్య విటుల గుండవలసె॥ 374
- తే॥ గీ॥ మిన్నిమిత్తంబుగాదె' యీ మ నానిమితు
లరిగిరి మృగంబువెంట నయ్యదియె వీరి
వృవభ సంహాని హరించు ఎదుగుమాడ్కి
హతము గానించెయుండు సాహసముఁజేసె॥ 375
- కం॥ అరయఁగ నాడురదృష్టము
ఎరుగిడి మృగరూపుఁడారి పార్థివనుతులన్
శ్వరికగతిం గొంటోయిన
కరితేనిఁ దోడెడివి కష్టహంబగుటన్॥ 376
- కం॥ దైవంబుగ భక్తకు నె
నావంబున నెంచుచుం బాదలనెల్లన్

- ఎవడువుననో నహించితి
 శేవల మీవుయంటి ఘామిని పొందుతై ॥ 377
- తి॥ భర్తములప్పు నడిచిత
 ఒర్వంబడియేమె ముక్క కర్పింజ్జెన్
 దుర్మతికి ప్పతిమ్మనల
 నిర్మలమతిసెయ ముక్కతికతోరి చెడెన్ ॥ 378
- కం॥ తనువు కృపించి వివర్ధిం
 బును నయ్యెను నాశదోజగె ఘాధవ సీబాం
 దును గల్గబొదు ధర్మం
 బును విప్పలమయ్యె చెడుగు పొడరినదిచ్చెన్ ॥ 379
- పి॥ నరలయజ్జవొంకన వ
 నంబులలో వదులుగేదులు
 తరిం ప్రాంబుదీర్చుకొని
 సాది ని నన్వేదంబుమ వి శర్
 మలుచి గెలవనెత్తలను
 ముంగళగ్రథల చెండ్లియాడి య
 తరుణులగూడి యుండువు ము
 దంబున నంబు దలంబు రామనాగ ॥ 380
- తే॥ గి॥ విరళమును నిర్వి విన్ను నానెమ్మకముని
 సంన్మరించు నెడయు నేలవ
 లంబు వర్ధింబునయ్యె పాలంబుగాక
 నేమిసెయుదు? నెవ్వణ్ణానురాలి ॥ 381
- చ॥ ప్రతికి ముఖంబులేడింను
 ప్రాణధపు న్నెడవాని యధిపర్
 ప్రతుటకన్న ప్రాణములు
 వాయుదమేలగు రామదండ! నిన్

శరీరవి శమ్యయంతి వసుఁ
 గాచెవారలు గల్గెనెవ్వరున్
 చ్యుతిసొరింకుడెహ యరి
 మూలన' నిన్నెద నంబురించుచున్॥ 382

కిం॥ జనకజి ఎచ్చుచు నిట్టుల
 చినువును చాలించెంచి కాగరధివి నె
 మ్మనకుండు విల్చి విముం
 దిననెంచి యు పాయమెది తెలియఁగరామిన్॥ 383

లే॥ గి॥ పలుచి ంలుల యొందించి నరవి వరవి
 కాటిది యారిన నా వోమిన్న
 నెమ్మనమ్మన ఎరిచి ద్యావించుకొనుచు
 వా యూచిందగు శింకులంబు రి॥ 384

లే॥ గి॥ శౌక నంజ్జితాత్మ యాక్షరసయ
 తీవిరకుమీద కాక నశించెను
 చెట్టుకొమ్మను బ్లి శాశ్వతి నిల్చి
 తనువును అల్పదిన పేదవి విగించి॥ 385

• పి ర్వాదుర్జయగు నీతాదెవిఁ కుభవకులంబు లగుచి •

లే॥ గి॥ మనమునందునఁ దలఁగోని శుభదువల
 మును, ఎలందియుశ్రీరామపువి మహాత్ము
 లక్ష్యముని నెంచుచుండ నా లలకుపుడు
 తొంటియట్టుల నడరంగి తొడయున్ను॥ 386

లే॥ గి॥ కుభ విమిత్తంబు లగుచు కా యిహశరేంద్ర
 యాన కలరంగి విదుల వామిక్షయాదు
 మిశము లంబును నడలె కా ఘోషాక
 మెలనుఁ బ్లి మూసన పెలువకొంబ॥ 387

లే॥ గీ॥ మెలు నొనగూర్పునట్టి విమిత్తమునటు
 తోడుచుండఁగ నీతి నంతోషవార్ధి
 శోలూ॥ ౧॥ కాముద్రి నొనలు రాశా
 యుక్తి రావేంటి నదృష్టమై ముసముగొల్పె॥ 388

౨౦॥ డచు॥ ౧౦౦ అష్టలు
 జనుచును నేల ము ర్తిజల స్వప్నంబున
 పవిత్రులు వివిధులు మారుత
 లక మిది భూమిజల పురుష తర్వాది నెంచెన్॥ 389

౨౦॥ హునమున ననుకొనె మా
 వానినందొకా మెకట వసుధాకరయన్
 చాన నేల చు నుండెనొ
 నేవిచ్చుగఁ జూచిచాడి నీరిజూత్రన్॥ ౩90

౪॥ *౦ ౬౬ జూచిచాడి నీరికి
 ౨౦ ౦౦౦౦౦౦ గావి, రావపుం
 దినిలఁగి యేమిచ్చెనది
 యింక యింక నేమిచ్చెనది
 పురుషులైనట్లు జలజ
 దాంధ్రుల కంకణ పాత్రలెల్ల నే
 గొనికెల్ల ర మూర్తిహం
 లుం బులదల జేమార్తనున్॥ 391

౭ 'పదాదెవరో' పట్టు ౧౨౦౦౦౦౦౦ గావి మి యొందించుట

లే॥ గీ॥ గామిలులందొక పాల్గొనిఁ బోవునపుడు
 జనులందొక ముసమున నంతయుంబు
 గామినియు మాట్లాడ వలయుఁ గాన
 తగు, ఎవె యెందు నాయు నీ పలుకమందు॥ 392

అ వె ఎదురుల్తుంది మది ఎ య మను
ద జమాయగా గి దలచి కన్ను
గాన మరుగు దు నీన ది కా క్షణ
చరితమును వదిలు రిర కివిక గ 393

తే. గి కన నన వ్రావ చ దుదరి
మరికి దిన ద మజమాయి నుదాని
ల ఎ పోవదు దినులు ద రథాక్క
జుదిదెలు గరు చరితము వినరః దు 394

క మమయని ద్వి బుట్టి
గువ రీ గను క్క శవవిజ నన్నున్
గన గొది ధృ ని తొ దెడ
గి ల దెకమ వెతగి కు నెన్న 395

అనిత గి ఎవకమాను
రినెట్టుల ఎ వి గ నశిమబరవ లై
విన మృదుగా జముల
వివకలు ద బుట్టుటాది గన మునన్ 396

అ కు లాదెవి గన కట్లు శ్రీరాము ప్రక ఎ చుది
ధరకయోధ్యాధీశు దళరథు ఖతు క
వనము కు రాము రి యన జ గాది
ధిరశివ శోడరా ద ధశాబుల రి
కృతార్థును ది వ్రదవ
దవనిత గా వోవ కడపుల శోనరి
నవాకివెద దు కర్క బతును
శోడ ప్నేమాముడేని దువిమి వారివి ల
వరసరమ్మని వవచరి మ

తే గీ॥ వెది వివిధప్రదేశముల్ వెదికిన
వెలియలేనియక న పాతి తెలు (గ విని
యొజన న బువైన మ శోధది విలు
దాటి ల కను విటగ ది ధరణియకమ॥ 397

చ॥ వాకరవిరు న్యములు
పావనశీల చెవి ద గ వ
మాదివి శానకీరమణి
మ ల వాక ములన్ పరిండునే
దాన్య వైన వీ దెవదా
దా గి యట్టులను దెవ దు దా
మానుమ దుని చి వారి
వ ధ్య మొగ బునవ్రాడు ము శయన్॥ 398

ల॥ వె॥ శ్రోసా చు కన్పఁ దోయిని సారి ది
వృక్షాకల దు వెదకి వెదకి
దాగియి ప్పరిపది దగ్గతొమ్మన
రాడుకుప్పదాని పాణిశాచి 399

చ॥ అనలుదరి వ భారముఖి
మర్కటమియ్యది వి గొల్పుచు
సులూఁ దో చుచున్నయది
కాందిరిక్రొంది యేమిడు నా
కను నమశూరపన్నదా
బ క్ష్మ శోభన! రావ చ ద్రా యా
ఇకనుకశీల! వారుగుణ
సా ద్రా రహా క్తమ! యందు నేట్లుచు॥ 400

- చ॥ కని వానుమన్ పది ఎడి వి
 క్వర కామరపాడి శి -
 గనినది నక్కమో? క యో?
 కాన గ జాలక యు టిన దుః డా
 సులసువిచ్చియించి తన
 క ది గని ఖదు భీమవైకమున్
 అనిలక గా ది భీతయయి
 హారమునాయక! యు పు దిచ్చియన్ 401
- ౯ వె॥ నేంగొటి గి తెలివి గోలుగోలునదయి
 తెలివినా ది కొ త కల క దేటి
 కలనుదుడరాదు కలనవి య దురు
 కష్టములు మరెన్ని కలుగ గలవో? 402
- అ వె॥ కలుగుగాకుభము కాన్కొమ్మలయలకి
 రామలక్ష్మణులకు రాఘవుల
 జనకభూచివ నకు జన న కాయుతి
 వ ద్దియగున గాక వృద్ధుల మి 403
- ౪ యి స్వప్నమున్ క నిఁ
 గ టిని స్వప్నమున డు వన్న నా
 క టికి శూర్మిరాదు ఎటు
 కా వ గనేర్తును స్వప్నమి క నే
 సు టిని కలుజిది
 వోర్వి గ జాలక సౌఖ్యమ దు నే
 సు టినె? నిద్ర బోవ దితి
 డన్నది తాగదవ్వయ్యెయగున్॥ 404

అ॥ వె॥ రాముని యిటు ధర్మాని దొడ్లును
 గొరిగివచ్చిలోన జొచ్చి టములు
 నాకు యేటినుటము నాకేటినిద్దర?
 స్వమన్నన నది ఎక మగ నె? 106

బ॥ ౩॥ రామరావ యి చు రఘురాము నామమే
 కల చుట కే లనుదోరి
 చెప్ప దో చెప్పేము రామచరిత్ర ట
 త్రమను దో చెప్పొక్క వనవర ట 108

తె॥ గీ॥ త్రా తియెయన్న పీఠి ప్రస్తుటముగ
 కన్ను దోయి దోయినే తియెదుట
 గాను చుచు మాట్లాడు కలన ను
 ద్రా తిజిలితులిగా ద్రోయ వలనువడునె? 407

చ॥ ఎటులను నాలుకున్నయ
 తె॥ గీ॥ కరుదొ ధ్రువ ట నా
 యెదుట పరి చు వా డి తె
 యెవ్వరెఱు గని రామ వృత్తమున్
 విదితముగా నట చు వృత్తి
 పీఠిర దిత్తములోన నె చు నా
 యదనున నె నయి
 దక్షై శ్రమ టగ వృక్షకాళిన్ 108

* హనుమ తుడు నాదెంతో ఎ ధాను చుట

౩॥ దిగివడి యెంతాది పిరు
 దీరకఁ జూచెడి వారిజాక్షిన్
 మొగిదిచేలు నమ్ర న

గూవ గనేల నమ్మ మగ

వా యలు మామ చీరతోడ నీ

వగిదిని కొమ్మ ప్టుకొని

పారెడ వ్రకులలి యి వారలన్

409

400 ఎచ్చటన ది విన్నిటకు

నెవ్వ యెచ్చెను? త డ్రియెవ్వ దో?

ఇచ్చటను టివేల? వవ

తేక్షణ! నీమ నాధుడెవ్వదో?

ముప్పట గొచ్చునెత్తును

మోదము గూర్చెడివారు లేరె? యో

ఎచ్చరితో వది వుమి ర

సాదువర్తితప్ప నా య దో చెడిన్

410

411 మను కొ తగా గ మదికి దోడెడు న దు

క్షత్రియోత్తమవగు గవ విదెవవు

ద దకనువన ప దళక రచే నొగి

నెవారి ఎ విడిర యవనిమితగ

411

412 మనమున దు ద తు మాచిసీవ టి నిమ్మ

నేషభాషముల విధము జూడ

రావ వర్షియగు ద రాశమాజగ నె తు

చివగవలకు నీడు వృత్తమెల్లె

112

* ఎకాదేవి హనుమంతునితో తనవృత్తా కంఠః క్షేపకు *

చ. అనియెడి వాయున దమని

వృద్ధశేషణ నత దూది యో

వనచరనాథ! నాదుకథః

విల్కింద క్రద్ధగ వాలకింపు నే

ని దరిం దము

జననవిశ్రాంతిన్ భరణి
జాతను రాహువైవిసాదు నే
వని ని రాహుడు జన
వండ్లు దునొ రమురాముతోడుతర్,

ఉ॥ ద్వాదశ వర్షర బులు య
భామతినుండితి న త రాహున్
భూధవు డేయ భూవిధరు
బాస గ కైకయ నట్లమైన నా
జ్యేష్ఠనాజ్ఞ రాఘవు డు
కానభూమల శేగుమ డ నే
వాళుని వె బది రితి వ
న బులసు దీతి న కన బునన్

తే॥ గీ॥ అష్టజాదిమ లక్ష్మణు దనుసి ౧
ద దళను వ డ గామేము దమజవిభు డు
ముద్దిలి చి నన ౧ నిర్మి డెద్ది రె డు
రెలలు మాత్ర తె గడువని వలికి దవియె॥

తే॥ గీ॥ ప్రాజవిభు జాద గోరి నే బ్రతికియు టి
బ్రతుక నామిద దుష్ట డ సాం తిక్కి-
య డు వమ జ ఎ తిను నిది మోసక బు
గడుపులో రామవిసుడు రా గల దా? లే దా?।

* ఎం వ తురు ఎల దేవికి శ్రీరామ లక్ష్మణుల కుళంబా
దెలుపుట *

ఈ॥ జ కిజుల్య-విక్రమ వివి
సాంత్వనవాక్యములన్ వదించె వం

జననివయో దు ఖూను

న శయమల్ మది దీనుపట్టుగా

జనకజ! మమ దె నను

జన్మవిత్తోరుక రాక్షసులు నన

విదేమ విన్న జాని కన

ఎల్లంగ బల్కుమకు మీ లక్ష్యము

మీలు తడి బెట్టి టను క

దు గద భక్తిని దెల్పె మ్రొంగున్! 417

క అని తరుణ జనకశ్చరిక

నపై న క్ష తప్రతి కపినిన యటలన్

వివి చెడి యు క

నృత్రుడు ముదితు దగుచు జానకితోడన్ 418

క నమ్మిక గలిగెడు పటుల

మృతమగురీతి నిల్కి నవినయ లీన్

నెమ్మది ఎమ్మోది ఎ గ

కొమ్మనుదిగి తనదుచె తను జరుగుతరన్ 419

ఎకాదేవి నామమ తుని రావణు దని క కి రుకు *

క క కి చి మదిని జానకి

తేజ్వరు దేమొయిని క క కి మతియై

జ కు గలుగ గ తమపువ

ద కగ జడమతియునై త ద ద పెదప్పల్ 420

ఉ మెల్లగ బల్కె వాయుజు గ్రథ

మి రి దశాయువిగా గ కాయమ

దెల్లెను గ్రమ్మ చెమ్మటలు

నేర్పుదు పెద్దగ నోయరావణా!

- బ్లిలుంక్కి నాయెదుది
కానలో చరియ చ క్రో తిగా
మెల్లగ మారినావె' విను
మి రి మాయ మారి గల్గెనే' 421
- అ॥ వె శ్రద్ధకాలయ దు వ చి దినట్టుల
న దినమ్మోయ వసవరమ ౪
వచ్చినావె' యిది పా నమ్మ కా
ప్పకను దీవ నిలుల క్లేశమయ' 122
- ౪౦౫ అరివరి వె దియను పనే
విను జాడ గ మనముని దు నెనయ జని చెన్
ఇన యిదూ వు గావేన్
మనమువదిగ్గేలఁ గలుగు మాయని ఎయము' 123
- ౪ 1 భునముగ న న మదిలో
జనియి చిన న కయ బి మనెడుగానన్
ఇది బ గు వర్ణనమున
విని ఎము నమ్మెదన్ గవప్రయగన్ 124
- ౪ ౧ అనివరికి ఎక తా నను
గొనెప్పిల మనమున దు క్రో తియె యైవన్
వసవిది దాది గల్గెనె'
య మానముఁ దో చె దీవి నరింప య తిన్ 125
- ౪ వె రావ మాతయేడ రావణుల కలఁ
గొచ్చుకేది చూడ చోద్యమయ్యె
రిరియొ' నిజయొ' నెడు కుదరగన ఎయ్యె
లను ఎంవి జూది గలదె' కుహు 426
- ౪ గీ॥ స్వముగ న తిమ దు గ న్నట్లుదు డ
లయిదియది దు నెట్టులఁ భువగలను'

అ ప విడిచెల్ల దళ రు వలన గల్గు
మామయేగావి కాదిది మర్కట బు 427

పె ఆరితల ది ఎక వారిముఖ్యతోడ దా
బలు క దను డ పవనమతు రు
అమె నువసెతి గి యనుమానము తీరు
నట్లు వితి నిటు దరాత్మజును 428

గానుమ బు డ ఎకాదెవికి ఎ దేహము దీటు క్లు కల రురు

1 అనుమ మ్మి ము ర ఘమి
దర్శనము రు ప్రతానమ రు చ
శ్లెల హృదయు రు మన్నుడు త
ల ఎన గొవివచ్చువా రు నా
తిని వనరాజుకు రు నుభ
శీలు రు కారవమరసు ర కీ
ర్తినిశ్చయహరిపామ్య రు చ
రి చెడి వా రువ్వదర్శనం నా 429

1 పె ఎదురులేది బలము వదిలమై జొదిలెడి
రవిలోద్భవు రు రామవిభురు
మృగముపె ట తో ఎమిల ది దొ గమై
విన్ను దెచ్చినట్టి నీచు ది క 430

1 పె అవని క్రతుక గల దె? యులురు దెవ్వ రైన
రామదామలను యామి బడక
నీడుకాడ దెలిసు నీరశక్షణ! నేరు
వచ్చి దనమ్మ! ననచరు ర్ము 431

- రాముడ బివగ వచ్చితి
 కోవంగాత్రి త ఎ ము నన్నయగన్
 రామువిదూతను వారుమన
 ఇరు వివి కాలకి ఎ నశినదాక్షి! 492
- క డ య దిదీను శేమము
 ఎనుడ? శౌమిత్రి వీరు రిములు హెచ్చెన్
 ఇనక డు మిగ్గివు రా
 యన బుమిత్రుండు నేమ మెలు గ గ య 493
- ల॥ వె రామలక్ష్మణులును రివిసానుడను రిన్ను
 ఎన్నిరి చుచు ద్రు నతమలగ్ని!
 రాక్షసుల జిక్కి రాశీవశేత! మా
 న వ్రముచేతి ల్ల రిమ్మ! 494
- క॥ యము వ గా శేరి? నవ
 గ్రహమలి! రామలక్ష్మణుల్
 యు శాశోవిదు య దిన
 ఇథలయాజు య శోధిరాగ ౮
 కయిర! రి ది శో శురధి
 గా వనాయ ఎ హరి చి వి
 యమునా చు శో శుర
 రావణ శమ జగ్గమ ఎరో! 495
- క॥ ౧॥ కమ్ము నానాది నే దశావనుడ గావ
 భ కుము హువి వచి గ వచ్చు ననివ
 గా మ గది నశి యదీ దిక్ష్ణ
 న శ ము దీర ల్కా మం జాతహార! 496

నతాదేవి హనుమంతుని గ్రామ త్వరా హృ ౧ ౬౪౭

౬ వనవరనాయక! నీ ప
 శరవ కలవోడి ఎడ్డ పెట్టును బ్లెగ్
 నని ఎటుత్రావ నొ
 నామమా యెదులెత్తి గొన బోమ నుబలవి 437

౭ వరవానర కృమ
 పరినాయ! యెట్లుగలిగె నువరిలగ
 తరిలో లాగ్గయవ ద్రుల
 వరగుణముల దెల్పి శోక గారవ ఎల నొ 438

౮ అనిలు వదల
 పనిచే నామనుకు దిట్ట లననిది! నీ
 విని తెద రిద్దరి
 మనమున నదుమునామ జలవాణి! 439

నాదేవి హనుమంతుడు గ్రామ ఎక్కిరి
 విధ మ్మొద

౯ ఎన్నమవ బువ దిక్షు
 వని రమూద్వనా దూ యో
 ఎప్పుడో! కోరివి
 శ్మరవనా లలక్షణ ల
 యెప్పు గరానియ్యో
 పీళ్ళరుతో నెలగొప్ప ను
 గ్రవ్వనఁ బిల్వమ ఎవి
 తన! యొక విమల! చెప్పెనొ 440

- 3 గీ. శవా రంకర ద్రుఢ పాపాప
 గౌర త్తల మహాదు దర్శన బోలు
 తేజసువ బుద్ధివి ప్రహస్య కిని ముద
 నర బర హర్షిమ భ దుబోలు 441
- 2 వె నల వరి నరక్ష ఎద
 క్కులను ఏది దిలా విక
 ఎలకా ములైన మరా దలను దప్ప
 ప్తొల (ఒక కష్టబాధ 442
- 3 గీ. వర వియకు విర్ర దు విర్రు
 దీని దిలకె యరస స్థి
 డ పాదువుల బ్రాహ్మణును
 లోక క్రాంతి క్రాంతి 443
- 2 గీ. ఎల ము నెయిది మేల కది
 కదిలకలచే విరాళితు డ
 ఏదేదానియి మహా దేదయివకు
 విభావంక విష్ణువిద్యల మేర్పరియిను 444
- 4 దీవర దు
 డ డలి విష్ణు డ బుద్ధి దు డు గాంతు
 డి దువిజానో అన్యమ
 4 ని బోలు ము కలకగ బు 445
- 21 మ. రిగి వె గాదు ము ము కులవా డ
 దీర్ఘరా ములవ దీర్ఘవా
 రుది గలాగనా రు బాబీ రాము
 లూ 4 దు లభించ 446
- 3 గీ. అ వియ కుమ్మ దగ నులరా గురు
 య దులముల వన బావులైన

- వాడ గ్రామమున గుణ వతు డితడు
అన్నకనుల మె గుచ్చున్ । 117
- లలితమ్మ గూడి రాముడ
వశ-! ఇదా యు వశదురముల
దున దిరిగి ఋష్య మూ
ఋన జేరి ఎమివదేశమున తోపునెడన్ 118
- వారిచే వాన్మరి ఎ గ డివ
దాదు మగ్గివు డకువాడు వానరు
అన్నయగు వానినయమున వద్రిపైన
వాస్తవ గూడి నివసించు జ్ఞానా 119
- తే గీ నాచీరి దార్పి యా దారివ వడి
వచ్చువారిని వాణ్మరి వాన్మరి
రామలక్ష్మణులను మా రవలైన
ఋష్యమూర్తిని వేసెనాది 400
- ఆర స సు తనె కరముల
వరిల గ కోడ డమలును దర్పముల
వెళ్ళి గిరికి చెడి చూ
వర దు లిట్లు ది ద్ర న దన కేతన్ 151
- తే గీ పండినట్టివారది గ్రామిని
ప్రాణభయమున విడుగెత్తి ర్యత య
శిఖిమెక్కి వ న ఋన తదగల
దిజేరితి నాకోడ రాముడ । 152
- కం । రితి చిత్ర సావని! యీ
సర మాయి వారి అ సను వచ్చినట్లు
వ సమున ఎ శయమొదవెడి
చనుమయ్యా! వానిమ! వారిజాడనుడి యన్ । 153

- ౨ జ నిమలశునివి నే
 ఎరుగి! జేగురిగి పావనదరితుర్
 వనయితులు రామలక్ష్మణు
 రి లు లేత చ దారి తెడురేగి వెన్ 154
 చే గి త్యామూర్తు దర్శి న టా 7 మనమ
 న సడిగిరి కారి వృత్త మెల్లి
 మీరలెవ్వరు? పురమేది? మిదికార్య
 మేది? యె దెగుతుంటి రిమాదిరిగను 155
 కం ఇన బువ్వు బును వడి
 గనిం ఎ క లక్ష్మణు ది ఎది నెక ఎన్
 గవి చియనబువ్వుర్రము
 గావతెచ్చితివారి కరిం కొన బుగ్రీ ఎన్ 156
 ౨ య ను బుగ్రీ ఎద
 జ గా ఎ దుగానిరి పఖ్యము ఎద న్
 మనముల గల బుగ్రీ యె
 ౨౨ తెలుకొనిరి యంతురలే వ 157
 ల ౨ కుగురి వస్తున్
 కప్పు సతి గ్రహ చి తరముచే వ
 ధిల వెలు యి జన
 ఎ ౨ ల యనిలెక్కె నర్క జాతు తొలు న్ 158
 చ. అ య క రావ క ద్రవివ
 దాంబి యము లాదర బునన్
 వి వివం బుగన్ రికె
 వేదన టా ద వర్కమాన నే
 దుకొదారి మీరుజి
 దోడ్కొచ్చిచ్చెద రికాన గెదన్

వనమున బొంద బో వను

మానము రాఘవు డాడితప్పు 159

ఆ వె: రాఘవు డి ట్ట రా వనేత్రా యీ
రిణి దాని వినిన అరణిమకు డ
ఘనును బొ డ నొమిత్తి ప్రమే
దనుజుని విన్ను గొనిద గ 160

ఆ వె: నెది ఎప్పుడెందు వెలిది! నీవృత్త బు
వనవరేశ్వరు డ విస బలు గ
తా! క్షృణోతి క్షమలవిని
రికి ఎ డ ఎత్కి దా రిథి 401

ఆ మ మాను నాను!
నా నావతిసన్న లోలాడివి నే
నీ మ జూపెది దనుడా
ని ము దునుమ గ లోడ నీదై యు ఎ 162

ఆ వె: అలు రికి విన్ను ఎరేశ్వరు గొవి
వనె వేళ ఎంబ రిడిది
శట్టి మూడు దెచ్చి యిర్కశాకు దొన గ
వ్వరి తె రావ విసదు ల్లి! 163

ఆ వె: మూలివిప్పు హుది మొగుద! నిమేరి యా
భరణమలన వలువ గుణలు టి
విన్ను రిరి చి మదివి న్నుతా గీ! యిరి
నెరి నా కవచ్చ! రికిమిన్న! 164

౮ రాహుని విడవాళానను నానువ తు డ తాదెవి ఎప్పుడు

ఆ గి: ఎమిదెప్పుడుకవచ్చ! రాకె దువదక!
దిశరితా శ్మణ నోన బు దల చిస త

వ్యాదయమే ద్దంయ్యేద దలవదమి

వద గిరి సుఖ్య నాళ విద వ్మ

110

తే ౧ నిదురింతు ౧ రేలిను సిం

స్యా తమ విష్ణు యది భా తు తెన్య

౧ గుమలుమ సు తెడ చిగురుబోజి

నతి హూ ౧ సావన ౧ ౧ సుమరు

111

తే ౧ అగ్నివర్జలమా సును నట్టు తెన్య

కో వన్నాది గుమలు మూ ౧ విసు

విష్ణు దానని కలమును పీఠజాత

మిల్ల వ ల దెన్య గ ౧ మేనిని ము

112

నరాగ్నిం తమకామెయ్యుని తెలివన విధ ము

౧ ౧

౧ లు ౧ నిన్పు గొని

రా రయ్యాదివాతోడన ది ము

గ్రీష్మయ తా సేవె వని

గీ ౧ వధియ ది రాజ్యమ

దీ ౧ నానాకు వి

౧ ౧ తెన్య రామచ దు దో

దేని ది ౧ ౧ ౧

త్రెళ్ళ కనేపెన కలి వ తిన్

113

౧ ౧ ౧ రాజ్య ము వ మగ్రిమ నతి

రా చేయి గ మెచ్చి ధరా సు ని

౧ ౧ నిన్పు తెద గ ౧ పెనుమ్ము

౧ చాడుని గోయది తివరియ

114

ఉ జరిగిది రాజు నెను వ

జా విలోచనా యి దువచ్చిరిన్

శ్రదమిమిన్ దిను గన గ

జా దిరిమోదము రాని, దివిన్

శ్రదమిమిగూర్చివణు ఎ

శ్రీ శి నవా ధవ మి అదితో

తదయ విన్ను శేరి ఎ

న ఎది పోవ ల మైతిరి

170

ఉ ఉన్నది మున్ను చుట్టులిటు

యిది హాత వచి చినా ధ నే

వన్నది ఎత్తమమ్మ! జరి

తాప్తముకు దిటు వ వచ్చిరిన్

ఎన్ని గ నేలెరు న

వీర్తిము గూర్చి వ త్రినాడు నా

కన్నులకి శ్రీ గూర్చు వివ

గా చితనము వరి చె తన్నెము

171

ఆ వె నమ్మి నవ్వుతుంది నరిక్షి! చ్చిరి

నావేయన దు గల గుణము

వనధిదాటి ఎరు ఎచ్చితి న ఆ

అవయు దన్ బుధాని నా మయ

172

క యయదగవలడు నేని

జయప గు నోయమలచరిత! శ్చిత్తుల వి

నయగుజ! గొంట్లోగల ది

జయమయ్యె ది జాబి నా స్థితి

173

ఆ మున్నాదుమూల నదిదాక్షి! మని నాని

కు కు దినె య్దు మనూని ని

న శయ ని దొల గ సాక్షికి ౩౪ మ్మె
భృతి గమ్మ రామ దూ గ గ

171

చ జనక న్ను చమ్మి ట

శ్మేదిం ద ఎన దూ గ గ
నానమయేతి గి వార్షమువ

౩ ముతనెరి ఎక క్లెన్

మనమన మన్న శయము

మూది వీ దొల గదెది రి

కినకలు ద వ తెచ్చితి గ

నా ముదీనిని నాకామగన్

172

1 అమమమమ నీయం గరి

వ యము లనదేతి ప్రేరియ దు ధరించున్

ఇక లి " దీవి వీకి

మూది ఎ తెను న్వి రి పు మవనీలవయో'

173

హన మంత నకాదెవికి గ్రామముద్రీకి నిచ్చుచి

తె రామ ౩ కూర్మి రాశీవనేత్ర కి

మూది ఎనట్టి య గ గ

మ్మి దీవి యొ గ ఎకామతే దావి

కమల ధ్మూనియె జనకాత్రి'

177

ఎనను ప్రవార్షమొ ది గుణ

మూదినిరామని జాననకమగన్

మలిన వార్షబా మ్మములు

గార ౩ మేవను పు క్కరిం

గ జడళాక్షి మోము కన

ఎత్తెను భానుని గన్న ¹దృష్టా
యనునటు రామాము ²శశి

యట్టుల దూచిన ఎప్పువట్టులన్ 1

ల. ౧॥ వరజమిత బయల ఎవ న దేశ
వార్త దెలు మాన మి ముమరియక
అదరమున విని ప్రహర్షాత్మయగుచును
గారవమున గవిని గవి నుతి తె 1

పాదేవి వానుచు ఊని ప్ర స చి శ్రీరామాదుల శరణ
ద సుకు

చ జలనిధి గోశ్వుడ బవలె
చయ్యనదా తన మేటివీపు నీ
లమర చు గోరితగ ?
వారపు గివో నరుయో వ
బులబడధిన్దరి చు నిమ
తోలుదురెవ్వరు? రాఘవ దుదా
శలమునెఱు గతే విలులఁ
బ ఎనె? రావణుడున్నచోటి 4

ఉ. వ క రాక్రమంబెఱిగి
బ టుగ సగ్గనగ్నబావి దాఁ
బ ఎనుపీర్యవ కు బరి
వ తుచి శౌర్యధనుర్ మధ్యవిన్
మొన రామకార్యమును
తే వ జూ యొగర్పు దీరుచిన్

- వ చినె' నిస్సయోజ ది
పార్థివచ దమ ద జాక్షవా! 481
- ఎ శుమే ఎవర్య! గ్రామ ద్రితు
శుమేమిత్రి? ఇ యోధి
సద్రమేగుతు దు వనిజా శౌ ల్య
యూస ఎమియు శీవ ము చు లరె?
ఎచ్చునేర్తలు శ్ట బునమ ది
శౌల్యమెజుల మార!
వద్దియోగవ భ మ చునెరాము ద
ర్తవ్యనిమ కు లే ద!
- త గ మరక యునే రాము తెల్లికార్య
మలమ ది ఎ మానమ ! మో శా
మ ఎర్గి బుతో గూడి పెరి గువా దె?
మలుచెనే నమ్మ దూమై శల కవ 482
- ది గరతు ద పైర్యము శునె!
రిడెమకు దగిచరా? తనతోను వన్
ఆరి యిరి లం ను బొచ్చునె?
రిడి దొడ్డిదితోడి తరచరముల్లా! 483
- ఎమలలకు ఎ శారి గ
చి దెక్కడఱుగు దె చు వాకవర ము న
వి ది దొ యునిశిరముల
ఎ ఎకాప్రముల నామాలియ 484
- అ గ యర్థియై దె ఆ ద్రిపైవకు తె
వాదులపై చుంతు నిక లేకు

దది మే వ్రేతు మిది జా నానైది
విరి నా యన విరియు 1

క నావిరు య నన్ను దోడ్కొని
బోవ గలవా యది మ తొడమినయాళన్
భూవినివార్తిను విరుదు
సావది నేర్పరి యు య ప్రాణముతోడ 48

క అని ల్కొ వసువి తలుత
సదరియి నవవి తొది ఎలుకక మోవ
బుమ ప్ప వానుమగినావి
వినయ బుమ భక్తి ల్కొ విరి న వదితో 48

వానుమ కు య ఎకాదెవికి దై ర్మ్యక్షులు చెప్పులు

క కిరము మోర్చి నాకి యు
అ బుమ తొది దినేవ వళాన్
గుణి ది వది వ మెనున గ
గుర్కొడవ గ విన గ గోడ నా
ధరణిజ క బనానుత కు
దాత్తక బల్కెను దనెల నో
తరుణి వది కు నేను జది
దాళరదులవిన వీమకోబ్బధన్ 188

చ. వవదరయూధముల్ నడువ
వాసరనే త దినేళనూన నా
క్షిప్త రముత జరు ద నను
జన్మభి గూడి వయోధిదాటి ల
న వది తొచ్చి హొవికి
అ బుల రావణు హొనేను విన

గొని పురికేగువచ్చు! మది
గుడ మవ్వ! కయ బురేది ౧ 180

ఆ వె కృద్వియోగవన్నా దవలిన మనమున
విన బ డు మిథము నెఱుగుడమ !
వూటాచిరిత ౧ మూమి! కృతియ దు
తన దులల మ ల! కొవ ద ఐ ధువు 190

క 1 సాయ నమయము రుగ
ఓయమ్మా! వ వలము లొక కొన్ని ౨న్
ఆ య ర డు దు దిను దా
వేయ ద వా సా యుక్త చేప్తులు ప్లి! 491

క సాములు మీద ఎడినన
దోమలు పెనమూ గియుప్ప దులు మోస గన్
రాము దెఱు గ డు రీ య
కొమరి! ప్రాణములు నిలుపు కొనియే దుటచేన్. 122

క 1 విధుర బోవ దెన్న దు
రిధురపట్టినను నిన్ను నీరజనేత్రా!
మధ్యయ! ఎకా య బను
విదురలో గలవరి చు నీమిథ దమ్మా! 493

ఆ వె క తేడిమైన గనుల వి పైన
ద బుజ్జి! నిన్న నార్మి దలచి
క్ర గిబోవవచ్చు! కువలయదగనీరి
వర్ణ ద తలొనె వ్యధను బొది 494

ఆ వె హనుమ బలుల ఎల్ల యర్కబురేగ్వరు
వసుమన శేఠి మాత్య విరివి

- చి శో యద తె గ్రామద ద్రవి
మూర్తివ ర్న న ని సు దు దో ఎ 195
- తే గ రామనిశీర్తనమ్మ ద రాతనా
వినివయ ల శోకమ్మ వినికటా ని
మమ్మగ్రద్ధిర రా దు మ ద మ్మ
గలు సూమిని బోలి సూ రి 498
- తే గి ఎకనన కను వి గా చి ఎలిసెరుల
భావిభ ద వ శోవ్యధి బొగిలెనువి
ఎవ డా గ్ని బర్కివ బ్బువివ గ
వి కలిస్తెన యర్ప య విధము దో 187
జీవి నెడు సత త్రము
సావని ఎ దు ఎములను ఎడయిది య దున్
దైవము వికవిధమున
బొత్తున సంచార మొకటి బొడవానెడెన్ 498
- రామ ఎ శ్లోకా దర
సామిరీ నేమ నికుల న అము రో
నీమాదితి వ దుకుక ఎ
ఎమగు సంచారము విధియె శో శువు తల పన్ 498
- కం దరియ ఎరావిశోకము
దరియ ప గ తె? ఎమ గ్రద ద టా
హరిమూర్తి యేమివే సుదు
ఎరుపోక్షమ దికుల వల బొగులుచు మ దన్ 500
- తి ట్టు దు బావరిసిది
నీదగోర్చునో రాఘవ దు దా
నెట్లుల దాటు నీజలధి
వేగరిరావణుని గారి చు న

య దంబా దిము

పైట్టు వెట బెట్టుగా
యేగి కేట్టుగా? కేమివేరు? ఏ
గట్టు రాటు మార్గమేది
గన్పడిదొక్కటి వేరు పాపప్రీ!

రాకేవి హనుమ తు రావణుడు బట్టిర గుం
కెరిగి యట

౪౫ ఆర్కం మిశ్ర రామన
వల్కుముపాపప్రీ! వత్సర గున్
నిరి ను తెది మామము
సోని గాన దామ్యచేతిలో
దొణి కమలన్మే ప్రాణములు
గోయగోచర డి దుగ వే
గింప ట్లు శేయనగు
శివరా! తిడితు గ రాది వ.

6

చే || గీ గడుపు మూద్యయ బాగా గను విది చె
రావణులు రామదే రాకయన్న
సోమగుణ తద్య బి దాకరధికి
అగ్రా దుమాదగ వనతనయ!

6

|| ఆ గ్రా దిరా క్త ధూమిక
సంక్కి శేక్వరు చ్చిరమ్మ నే
చె గ్ర పీమేమూలమున
దీరుయరాకి మీ మువ్వరా
నున్నది కాదుమాచివిన
నొ గు న విధిషణుడు న

ఎన్నఁజుఁడు ఎల్కొను

— వి దు దొయ్య దజర 501

చె కాల మున వ ది ము

చెరుగుగవేనోడు వాకులు పెప్పెడిమాటర్

— డిచెవిల తెట్టి దుట్టించ

పెడిదారి ద్రొక్కెదరు క ఎవరవరి ధర 502

తే గీ విజుడు వివేకియైన వివేకియగుడు

ఎల్కొనెల్కొనె వివేకి నా ఎక్కిముఖుడు

త్రోవెచ్చిన యెల్లు నా డి రి

రా వివేకి రియ లముమకులు 503

తే గీ పొరుగులు సుఖావాసరిత సార

లమిలగు నెప్పున వ్యయ రులమేలు

మరుగ దిది యాదిగా వరలు మిగులు

ములు రమార్తము దుని లవు వాసుమ! 504

తే గీ ద ర మున దు నొక్క దె విలిది

అనక నుండలేకయే యునుర లము

దియొలు వేలగు వనతరయ!

ఎ వారి ఎ దె ముని జన స్థానమందు 505

కం గ్రామము గదిగోర గ

— రా ము దె కవా ది నానవిలాభ్యన్

మాదుతి! కేనెలు గుడు సా

కారిని కదియెటి గినట్లు లర్కాస్వయంపిన్ 506

ఆ వె రామనామనెడి రిచి రీత రిముని

ద జవేనలొడి వనధురెల్లు

ని పోవు లభ్య మివకులుం దరిగిన

మాదుతి! యు ద మానును ద 507

ది అక్కడ వసుధాయ
 క్రమశబ్ద బుడగారి న జన
 తనకు గాది ఎక్కె విను
 త బగి కీర్తిధను డి రాక్షసు
 దు చు విమల దను
 గొనివది చి రియ బునన్ వియన్
 గొనివనువచ్చు నము నును
 కొమరి మాన దమ్మ! శోకమున్ 611
 వానర భట్టా లు
 నేరల! దరలివచ్చు రాము డి న
 భామజ ది దగ్గు ద గ
 దా కి తరి య గల డ జడవిధి ప్పటిలో 612

వాసుమతుల ఎకాదశిని తన పిన్న పుత్రుకొని పోయెదనది

చెప్పుట

ఇందు కోపన్ గొనిన
 నిడునివన! రామది ద్రు దే
 తె దుచు దానవేశ్వరుని
 ద్రెళి వేయును నిన్ను గాచు శో
 ఎరువు లిదాక వితి
 కేసరిమక్కతె వ రనేర్తువే!
 యు క థ గు బుకలిన
 రయ బున నెక్కుము నదు ముప్పై 613
 వ నిధిదాడి నిన్ను కవ
 కొమరి! రామవ ద్రు చె

కు పరితే ప్రబాద విది

కద్యము కోరివేని మైతిరి!

ద కాటకాలు నై మతి

దా ఁ బ్రితమైన ల సేవ

గౌరవక సేవల తిది క

శుభశుభోద్యమరాణి! ముఖా! 515

క జానకి! ఎకా! యి మమ

నానవి! యే ము దిప్పు లయ బైరన్

మానిని మయవ! లాలని

మాననిన న్ - ర్త మ్మ! కవాణా! విను! 516

తే॥ గీ॥ ఇ దుమతి! ద ద్రుదోద రోహిణియు బోరి

యాలమగర్భబాద్ధి నలయస్థు

మలముకా! చేర్తు మ్మ! న మగని దిగు

వీసై గూరు ము వేడ్కి ద ర 517

క వ విధి! నాన ముని నే

వనయనయనా! ఆరి దు శుభగళి నీ

వన ఎమగుణ! శిశు మని

గమము కేర గలవు కా శ్లో కదన్ 518

తే॥ గీ॥ విన్ను గొనిపోయి ద గ వీరజాక్షి!

నన్నునర్థ గ గ వార లెన్న లి

నొక్కరు యిదు లేకమ్మ లెక్క నాన గ

తయము లేదమ్మ! నానె ట నియవసైవ 519

తే॥ గీ॥ ఎటుల వచ్చితి నో యిది కలుల నేమ

అర్థము! కొ ముఖోయిద న నిరమున

- న ఎ కుమారుని న విశ్వ కమతిని
రమ్మవారి న భయము ది గునిమ్మ! ౫1)
- 1 ఎవర డాది మాకు
వని యాస్వర్యమొ ది కనింజ! నీ న
ఎవనత్తవరు అన్నవె! ౫౨
జనమున గొ యావిల జడ ది పరి 620
- ౫ వె మర్రికు అ బుద్ధి మాన వ తియొరి
౫ యార పెట్టు లేక గలం
రావ గ్రు ది రయము నన్నెడు
జేర్చి నేర్చి వరియ చ్చినినియె 621
- 6 జన ఎలి న ఎలు ర
ను ఎగిని మోములుకొని హనుమ టుల్
మనము కుమార్ దాక
యనరానిదా ని స్ప రకె వర్నితులన్ 622
- ౭ క్రొత్త ఎలాభవ బొదవె
క్రొ విగ నన్ వరిహాన వా యమల్
మెత్త తెగి నీమె డ
మేమిదన్ ఘనాయు రీగతిన్
చెత్తగ ద్రోవేల లవ
చిత్తము వచ్చివ యెట్లు వత్కెడి
రిత్తగ దో చె వావలు
రీతి క ఎ గి నీమె కిత్తజీర్ 623
- వామమ ఈ దు తాదేనికి త దెహమును పె రి చూడు
౭ చూడ నానిజరూము
తాపెల ఎ కయమకు ను ఎవనజా ద రి

- భూమిము దువ్వ దా
 నా ట్టువ కాసు ది యితిరథ ముగన్ 52
- అ. వె దుది లనుపు నెచి తోయ్చాప్తివి మిద
 ల ట దా నెవ్విర ట దోన
 జనకాకతోడ ననె విట్టు తోదెవి
 జరిధి దాట గిలుగు విలములేదే 525
- క ల ను లకే య నే
 క యెదె డ గొరు జన గల్గుదు శో
 శేయవానేత్రా గన
 శి ఎళు చేర్చుచిన్ను జనవిభు డ న 526
- చ ఆవిలజ ఎయ్క న్ వివిన
 య బుజనేత్ర క ద్రుతోడి వి
 ట్టినె వానమా యెజి గితి మ
 హాల ఎదివొప్పు యమమన్
 ఆమ మమైర తేజమి మ
 హ్యు డవి వటుగా యుగ్మ 5
 వనవిధి నెట్టరాచి యటు
 వచ్చితి వ విరివ డ వర్తివై 527

* హమమ కునికోడి లాదెవి కాసు రామి గారి ము గా ట్టు

- అ. వె వీడు వెట రాగ నోడ విడ కాల
 ద్రి రో వచి తు నవపరి ట్టు
 వాయవేగముగను వనధిపై విరుగిడు
 వేళ నామన దు వెలుగు గొనదె॥ 528
- చ. అమమ వాయు వేగమున
 నట్టి యిరి చెడివేళ నీవు నా

- ను మదివిగ్రవ తొదలు
 కూడని పీఠిని ఎ వ త నే
 వరది గూ దురే జ
 క బావ న్న మి గిలాళి క
 ది య పీడు? యదియ
 తీరని కష్టముదె? మారుతీ! 520
- చ అదియునుగా నన్న గొది
 య బాధి దాటును ది దైత్యు
 య్యది పొడగా దిరేని విమ
 న్ద్రవచన్ వడి - దురే?
 కదలముదె? యద్దమువ
 గల్గి యా య లెక్కతన్
 విధి వరియ ఎ యి విది
 వేద్యమె తె ముత్తహావా! 530
- త గి రక్కసుల చేలలో నెమ చిక్కితేవి
 ముక్కు ముక్కులా పో మూ నమ్మ
 దరు? దురే? మారుతీ! తరుణలేవి
 రక్కసుల తగా విది లెక్కయగునె? 531
- త గి రక్కసుల బురు యవ / లెక్కరేదు
 పీఠ చును నెలు దు ఎ ద!
 తావి రక్కసులాదెడి జ మాది
 లను విక క ప్రాణ లలను విరువనె? 532
- త గి పార్థివి ప్రాణములు రాదు క్ర మి ద
 విలిచియున్నవి నేవిల విలువ క్ష
 బ్రతుకనే? రాకుడ ద్రు ద వ ఎయ!
 ఆ వికమ్ములు చిత్తురే? యక దురే! 533

గ న మ రాజుల సేవోద ని స్కవముగ
జూదివల్పు యామక నిభములు
కలదుం నట నులు య మయ్య
పావని వేగ జని రామ ద్రుతోడ 551

వరిసక్తితోడ జనరెడి
యతివని సేవకు డెని యన తరుణ మా
యతి నేదా గొల్లెను
అతులిత వియవ క్రత లు హరివర! నా 552

దశ దాదా
శశవదన! యుగ గవయ్య సామీరి! యిటన్
విశదము సేదవిమ సర
వశ వా టురాన్ లేరు వ్రాసెక్కరి న్ 553

ఉ సూరిరాముల రయి
అది అది దానిదిర్చి రావణు
పోరకగర్వి ధువాత
శ్రతి వే ముగా వధిచి వ
గూరిమి వెట వెట్టొని
గొప్పవ్రేగుయొక్కే తుదన్
శ్రూరదళాంకురై దమవ
దావట్టిది హుతాత్మదా! 554

గ రాముని ము జెప్పగ
మామూర యి! విడిచి వొనిగటన్
రామునితోడ ముఖామణి
సేమామాన్వితు సర్వ కేమ పోరన్ 555

తే గీ గరుడ గ ధర్మ కిన్నరా మరులనైన
యక్ష రాక్షసులైనను నని రాక్షసు
రామచంద్రుని దా రేన్ రణమునైన
[అతిపీఠ గ రేరయ్య ఎవనకవయ] 580

తే గీ ఎవ్వ ఎవ్వ ఎవ్వ సర్వముని
చిత్రకార విధుని విచిత్రవరితు
ప్రళయాలాగ్ని దృఢుని సర్వ
మద వి లక్ష్మణావృతు మనా శత్రు 540

చ మ గొన మార్గము
గప్పడ బొక్కలు యా జనేయ! వే
జవి రియవ శూరువ
అరి ము దెల్పుము నాదుమాటగన్
అవముని లక్ష్మణావృతుని
నర్మ లోదపు నర్మముతో
దమ ఎయ్యమ్ముగమ్ముని ఎ
ద దునట్లుగ బయ్య పావనీ! 511

తే తే గీ రామచంద్రుని విటుని రము వాసుమ!
అదురని చె రళ నన్ను జేర్చి
శోకినప్పాని జల్లార్చి కుద్ధమరివి
అత్యమము గట్టుకొనుమో యి అ్యచరిత! 512

తే తే గీ జనకా జనకా గవిటు
వాసుమ కు దగియె గ వవరిజతోడన్
అమవవ చాతుర ఐవ
మనము ప్రహర్షి అచో ద మ దన్నుతు రై 513
ప్రయదర్శిని! ఏదగు
దూమమర దగినయతు విహిలముయ్యెన్

శ ట్టిన నీ ము

చూపెను స్వయం జ్ఞాన మన బుద్ధి

—దెవి ఎప్పుడో రజముల విధి వాసుడు తు గామెన

ప్రళయ మతి

— ౧ అం వ అం నీవిటు దరిపోతి

వట్టి దాటెడు వేళల కగు మ్రాద

మ చు న తియ్యొవి లేదిమ్మ! సయ మ

వనదిదాటి జాలనే! వనజనేత్ర!

—జ్ఞానాంబు నీవి

న చి వయ్యది ముక్తమే మి క

దారుణిలోన గ్రాణదం

ద గ నొరుపు? న వ చు వి

దారుతర ప్ర ప్తి విలి

సర్వ పరామము రామమూర్తి

దారునైవ నీది

ద గ యన్యుల న దాక్షిణ్య! ౫

వివిధ చెద రామమి

జ గ! రిచ్చేకముల స్వయంబు

దవి న న పాల్గొలు

జన ! శ్రవణ కల పైరి ప గదె! 6

—వె న యివి న గ

దెవి! మరళా దెవి దెవి నైకన్

నీవల్లమన కొన సము

గావనమ నానవాలు న జగ నీ! 64

నందరా దమ

విను జూచి వచ్చి కట్టెం
 విన అప నవ్వు బుచ్చి డ నై
 అనువైన రుణిజానము
 అనుభవము 'నీర్లు' అనుచు బిల్లి

శే గీ ఎవరు దీక్షింపింక నా మ శ్రేత
 ను గ్రహు గి బిరు నా కుంబు
 ప శన నవ ప్రామ భద్రు దల
 ఎరింగింక హామతో శిక్షి మిన్న

* తాదేవి హనుమ తు కామరి వృత్త రమం ద

వివి న కురిజాన
 అనుగా ప్రామలన పుణి శ్లో-
 మనచిల్లము
 విన అను నొ టిమ ద అది జరిగినట్లు

క సా జగ దెచ్చుమ
 యో ఎవర య చు బిల్లి సుర్విజయము
 కామరి వృత్త
 దా జరువికోడ నరసన యట్లు

ఎ ప్రామవ ద్రి! మున్ చిల్ల అది జన
 మ దాకినీ తీరకు దు మరము
 వ బాకప్తు కానవు గురి యోక్తి
 వ ప్రదేశముల విమల అగ ధ
 శు బుచ్చు గడు పొటార ననముల
 దిరిగి తిరిగి మన ముచ్చుంపుంపు

ఎడలి గొలిచేను వడి నీడు తొడిమీ ద

మ ది గ ఎవ గా చి యొ డుకాది

తే. గీ. ముక్కుతో నను తొడవ చురుక్కుచున గ
తు టరి పులు గు పైకి నేచు తిప్పెళ్ల
విసరితివిగాని యదిబో నె ల తెట్టు
చు డగా దాచిపై కోవ మొదివనా 656

తే. గీ. తరిమికొట్టు గా ది వీ తరువుచుర్వ
నున్న యొడ్డాలుమను డీ చుడు ద నెడల
న కు ము జారిగా జూచి హాస ముగను
వ క్కమవి నవ్వచే నీవు మనుమతిక! 657

త. వెతల తెట్టుకు తా ము
వరివిటు రిహాసముగను క్కన నగ
రిరిగ జది దిను లజ్జయు
మితిమీరి మన బున దు మెజమెజ పొడవయ్యె 658

తే. గీ. చేరినే నీడు ఎర్య ఎమయ త
న్ను దోయవి బాష్పమల్ గొర్పుకొనుడు
కుండు కొనుడు డా జూచి తోయజాడ!
యూరడి ఎవె నవ ప్రేమమీల మున్ను 659

తే. గీ. నిడుర గ్రమ్మ క డ్ల నే కొడ్డితే
విడు నర్య కమన ను డి నిమ్మకముగ
వ కలేదితి నామి ది నట్టె నాడు
తొడమ కరము చి వీవు విట్టరను గడుర! 660

త. పొ తను పొ చియు దె నది
పొకిరి కాకము వన్ను జూచి నా

ఎ డకా డము

చె తళురి ము క్రమము

‘రగ నెద్దు’ రమ్య

ప్రాము డి కొణిము

పార యల్పది రత్నముల
‘రగ’ నీడుపేవబడి

నేగిరపాటుప నిన్ను లేపితి

చ ఎలు గిటు దుష్టబుద్ధియు

నొకనె బాటున దాగియు డి కా

లుగ గ తెలసజ్జీద

గాయము గాచి ‘ర’ నివర్

నెల ! దెవ తొన్నెరిటు

నీ ‘ర’ము దెల్పుము దుని

వలుకమె ‘ర’ వచి ఎ మరు

గై యును న్న విదోషనూను దున్

త గి కాకదూని నీ ను డి కాచి విన్ను

ఎరుగుదీయును ను డ గ సరసివై

దర్శనోపను మ త్రిచి దావిపైకి

విడ వద్రహ్మప్రమైయది వె క డదె?

క రో టుల మూడి టను

‘కా’నురు దె దు తన్ను గా చెడివారర్

లేనినికి దెవవిభుడు ది

వొకనులును టులులు నిన్న వోర్వ గొమిన్

త గి తుదూ వీ పాదపద్మమర్ వెదికికొనుచు

వచ్చి గంట వేడివ నిచ్చియభయ

మృతమున కొహతిగ ఎయ నంగులు
అది యిది గోరజే? ఇంకేద్ర

దావు దువ్వర
పోవదెకుడి చ్చు నీదు శా మెలు గన్
దెవెలుర మర్త్యుని
రావి ఎ గంగుగదా ద పారివమ్మా!

క . కా ముపై బ్రహ్మపుము
నొకతైగాదె విడిచి-దను నేడి
శో లనాయ ద శి
ఏ రతి నుపేక్షన యి నేల? మహాత్మా!

చ దిగుమణివ శమాన! భవదీయ
వరాక్రమ మేనెలు గతి
ననియెడిదాన గాన విను
క రతి సాహ సన్ లామ్యునిన్
మహముకె చ న్యము
మాన్యచరిత్ర! ద హర్ష్యరిచ్చిమే
ఎన రథర్మము చు గు
క ఎ వది ఎవ? శీపు నాగి

అ వె. నా ద ఎలి వట్లు నె దే నలు వు
దాదవతిని నే నాద బోలి
బొగల వ న వచ్చె పురుషోత్తమా! దీను
రాలియ యి జూబో? కరుణ

క ఉదధిసమావ గతిరు ద
నియు న దివ్యాత్మవిదు డు నర్చిలు డున్

ఎదురెఱుగని రణకోవిదు

దదియేసే విదవ దత్త వసురాశియన్

567

తె. గి అను ద దివ్యాప్తవిదుడు రా ఎది మే
త్తర ఇదాము డురల స వారి
దలవ దదియేమొనా వ గలుగకు దకు
ఎమి యేదు నవా మిటుల డ

568

అని దీ ఎలల చెడి

వ దునాదిగనేఱి జూది పావని యవి

కనలను తడి తెచ్చి గనే

లను కొమ్మా! వకుమాది లన గుమమ్మా! 569

తే. గి చెప్పదమవే మాణులు జేసి యాదు
పిచ్చి పో వనూది వరూడి!

ర్పివిమల ఆనయ వికు ప్పా మ దు

దిలచి దుదు ద నీధపుడ తల్లి!

570

తే. గి అన్న దుల వలో ముగ్ధియున్న కళవ
మమిక్రా త్కాదు తవ యన్న పోలి
కొక జిల్లికాదు, దై జ్జేటిలంబ!
ఉన్నవా రివ్వు! ల్పయి డన్నకోడ

571

ఉ సమ్మముదుమాది దిన

నాదుని వ కలియ్యరు న

విక్కురో! ఇమ్మ చి వది

త్తివి గు దుదు సున్నారు లే

రవత్త ములుగా ను మ

డ ! విసన్ గుగొ డ గా ! వే

గమ్ముగ వేను తో మ భువి

కా తున న వివరి కు నర్వము 672

తే గి కష్టకాల మ నేటితో గడచెమ్మ
మ చిదినములు వచ్చిన వ ను వమ్ము
వమ్మ! నీకి నేం నతమ్మ! నీవు
ఆర్తులై యున్నవారమ్మ అర్క లులు

673

చ ఆవది ! నీడుకాడ దెలి

య గనె రావు లాగ్రహ మవన్
జవమువ ల పై తితి

ఎర మువ్వుము నేయ దురే?

భుగవభు ను దిన్ లువి

బోయ గూర్చి తె భువిభు బొగిన్

దివిజ దిల్ ముగి ద్రులు మ

తి నియగోనిబోదె వేయన్ 674

అడల మహ్మా! దశి!

కురుము దోయివెడిలు తోయకలు బుర్

దువడి తితిని ముదితి

నురువ ద ఎల్కలె ములు స్త్రీ! 675

చ వనజ! యేమిచెప్పినది

వ లోచన కయ దు భూ

ధృ దు రమూద్విలు దడి!

దాడునే క నేమి చెప్పుదున్

జవమున నన్న తేరి గుణ

నా ద్రు దు లక్షణ ద జనానా!

సవిలక శేమియన్నదన

స్వామిరీతుక శేమి ఎల్కదున్

70

వరవరాన శేమని

వనజాశీ! పల్కువాడ వానరముఖుల్

నమజేరి య జూసుక!

వినిల యులక ల్కా విరవలతుమన

577

తే. గీ. మిదెచ్చుదునోయమ్మ! యి దురదప!

య చు బల్కెడి పావని నత్తెగాది

క టి తిడి తెట్టి శోకమ్ము గ్రమ్ముకొన

ఎరికె నీరీతి తానకి వవనజా

578

ఎతాడెవి హనుమ కువికో రావ లక్ష్మణులకు న దేవ

వార్తలు చెప్పి ఫలి

తే. గీ. పర్వమదర్శనున కొలకొలుతున

కర్కవ శనుడా కున క్కమ్ముఖున

కళి సదుజరిధికి నీ వమము హనుమ!

రామ! మ్రొక్కెనునీగు ధరాసుక యవి

579

తే. గీ. శ్రిద ద్రుల నెడబాస తరుణి బాస

భోగదాగ్య బులను బాస ఫలముబాస

జన విగరామద ద్రు న్ జననిగా గ

భావముననె చి సౌమిత్రి వచ్చెవనికి

580

అ. వె ఆన్మ వదిన యన్న ఎత్తగల్గెవాడు

మఱిదిలక్ష్మణు ర మామగారి

వ టివాడ మిగిలవ కు దెలుగు

రక్కసుల వేస టియు ట

581

మార్గోపదేశం
మృద్ధుడు ద్రుదంబుల మితవనం ద ప
ద్ధమకంబుల నది ము
ద్ధివరిత్రుల కన్న కిదిగా దువ

అం ౧౩౩౦ లక్షణుని శేష మదిగి య్లు
వానమ! ఎల్లము మి మి తాత్మల
మి లి న రామం ది దువ
నల్లు గ్రామం మి మా జయి.

అదు దుల మి గ నల్లు త్రోవ
ప్రాణాదు బా గ లు దన
ఎల్ల ముల్కి ర పా ల్య మెదన
శేయ నివే మి మి మి మి
మతివతి యుమి నవ
మా గవ రామం మి న
రిగ నిగ్గా మి మి
యి గల్లు మి మి గ్రామం
స్థం ది నివ వచ్చి నను
దారిగి కొవిమిమ్మ శాశి
వరవం గారి తోచినటు
నన్నును గి మద్దరి కే

వి లా మి వేతి దన చూశామచి విచ్చుట
అని తన ముగా గన
మి గామచిని ది ఆపనిజ ప్రతిన్
దివచి వ గామయ ద
ప్రతి మినిగ్గా గామయ రిద దుగ

అ పొగి కుశమున దాని న్ని
వ గ్రములు బ్రహ్మచారి న కు న
వ గి ద్రిమొక్క నిలిచి
చెరు చిత్త శీత తేజు 69

తే గి స్వామయ గ్రహము ద్వి
య్యు బ్రాహ్మణుడు ధర్మ
స్థితి గురూను బుచ్చెత
ప్రేరి ఎక్కడై యి మారుతి 70

తే గి జన గ్రామ బద్ధుల బ
నైనమణిపరము ను గా వాసుమయ్యుడు
మాడు బుగ చిమరం బ్ధుని
నొదివ రీదివట్లగా తొడెనుము 71

అ పాపముచే నజిరి
యిది పవమానన ది
ఆ పవన మధున
కి దగ జేయము దీని మాద గి
భూపరి తైవర య
ముఖుని సన్ను నదిచూచున్
దూమహాన దొదిగర
కి మవవ దు ఎక్కిరి చెరివ 72

తే త ముచిత్తావావగు కేరి జ
మా బుని గిర్పి ఎవూమా మది
రాక్షసి వలాయ చి కట్టిచి తె
ది లిదొదెడి మారణ పెద మును 73

నిమగ్న మన బోయన
రామ ద నావెతల బాస రాగ దీ దువ
పామిరీ యోది యము
నీమీ దనె భరిమెల్ల నిలిపి వాసువా! 692

అ॥ వె ఆన గ నటులకు న బ్రతిజ్జన
చేప ఎయి మైన తేలియకు
చి కమల నీడు గ్రమ్మ రావేదన
మన పది వెసల హనుమతోడ 693

* ఎకాదేవి తన్ను? తి చి ప్రామువకు బెయి
హనుమ తుని కేడ ఉ

హనుమా! కల దీగతి
ననుమా! ర మువరున ను నా ని మూన్
ల ముది లక్ష్మణు పేరు
చిలిలన! కేనడిగినటు లను మాతనితోన్ 694

దినవాళ హనుమ
బసియా దర్మ కార మడిగితి నన మా!
వనరరయల న దణ
న అనయమున నడిగినట్లు లనుమా! వాసుమా! 695

తే॥ గీ॥ రామగ దు దు న్న దురంత
వారినిది కెట్లు రాట వలని దునా
దాని వట్ల నారన చి కే ధా
వల్కుమా బుద్ధిదాతుర! జీతి పెరియ! 696

క . విశ్వాత్మానా నీ వా
ది క్తి రోద్యుత ము దీవర! దైర్య

- కృది యొడ టు
రియ్యత్సాహుస బ్బామయ ఎ ద్రా' 597
- 6 నామల వివేచిన్
మావవి గారుషము మానుతేజ
దాసరగార్థులు దు దా
దాస మును సడ బి తరు రమ్య 598
- అనలు వమాకయ
దనియె ఘాంవి గ సర్క లేతు
దనుజునుతోడి వి -
జరుదె చెడి - డెవి త రి మిట వ 599

వాసుమ తు ఎ తాదెవి దెవాము దీర్పుది

- 8 జ్ఞా ఎ ర మిట
వెల్లువలై రాగ వె రి ఎప్పిరనయా!
జ్ఞోపత వారినిధిన్
చల్లె గ దరియి చి వీడు బ్బిది జేతున్ 600
- త 9 అక్కలై ను క్కచు దైన గారి
మనుజులును గాగ దెవ యవ సభృతులు
వై నను వి గ్రామ గాజిలోన
ఎల్లలేరిము నిజము క కిం వ్య! 601
- అ వె అరి రా మనిధి ల దాక వేక్రు డ
వ దివే జ్ఞు బడిన దరిటి
వరిగమో - డ పరుటి గ్రామము దు
అమర లము సడ చునవ్వు కొమ్మ! 602

తాదె రూము నుడేరింది వామగ దళనితో యి

తే 4 హేతు యు బలును విన వి అగుట్టు
నల్లవా గుర గు కే రిలుతు ద
భర్తృప్నేలా బిగివృక్త ఎడెడి కువ
మ న విన్నటి భూత ల మాని

(07

వానుచు వామానోక్తి?

నవియెన్ ఎ ప్రతి మెర కు న జ యక! ఎ

మ యవళు విషమేరి

విరు గుత్తతి యివల్యు విమలవివేళా!

(01

వామ విలిలి ముగవ

రేఖ యాజు ను ఎ అ రే యి క్రమము

దామకొ మవలనరితా!

గీప్రావ ధృతియొకి త నెగడెలు ఎ న

(03

నిర్మాగు రాల వేనెలు

జుర్రువగ కోవమ్మా దొట గి మితి తున్

విరియముగ నే న జన

గుం! యొక్కి కవేళ గడిమెద ఎంన్

801

వోవ ద చితివేవిన్

పావని! పొమ్మి కరామ శ్రుతిని భూర్

నీవు వోవ గి మేమువ

వోవ ప్రాణములు గియవ వోవ? వామమా! 802

తే 5 మర మీ కు వచ్చెడి వరళ మేన

ప్రాణములు నిబ్బవో? శిదా? ఎవవరనయి!

ఎ కయము దొడెడిది నీవు కవికమి ద

శూలర కుహార మెటుకరి తు

802

లే గి కను తో విన్న జూచిన అంజమున
 నమలబోయెను వది గల న శయలు
 నీవు నిండివనవరుల్ చరభివెలు
 దాని గ రని వమ్మితి కాకుమదిని

109

తాదేని కమల దేహమును వాసుమ యనితో చె'ట

ఉ కాని క త్కవ కవిలు
 శ్చైతన్యవాసులు రామలక్ష్మణుల్
 వానినైక్య మెప్పిది
 వారిధి దాట గ నెత్తురయ్యో యో
 నారముల్ గీపు బి
 వ తి దునొ గుడు డ వాయి
 వానిన నాక యను
 బోవ వసార్థము గాదె' మాదుతి

810

మనమున యోచి చెడి కొం
 దిని నీరధిని దరి నాదవాక్కటియేన్
 నమిల దు వాసుమా'యే
 మనెదన్ వివరము తా' - లో వలన్

811

ఈర్య యను దీర్చ
 కోరివర! నీవు దక్క నొక్క దేవిన్
 నాకన ల గన్నట్టి డ
 క తీరితి నీకెడ నెట్టున్ వాన కూ'

812

ఇనక ఒ డెటులేవిన్
 వననిధి దరి చిరచ్చి పొందకాస్యన్

దునుమాడి కన్ను దనఁగిరి
గొనిపోయెను యెఱుఁగు గూడెల హాసమా ॥

నికొచ్చుచుండును
దశ దశ గాల్పి యగ్రమున గన్
ద విదన దురుకు గలివ
య మది రాకే దు ద్వి మై యురాదన్ ॥

లే ౧ నడుచొందు మ దిగియట్లు
రాని మదగన మార మి నొక
ఎయ్యవన రాని ఎవన కో ఎవనక యు
యిని భరాత్మక ఎలు గ నిమనయమున ॥1
ఎవరము హేతుయిత్తము
వికర మ మృదువు గను విన్నన బా
న నొనరు నెమ్మనమున
మది గ లు వారిమి లు ల్ ॥

నానిల యిది రాదెని దెహము దీర్చుట

విని వచ్చుట దురు
నాతక వియె వరము న త్తు గూర్
ఇవ లు గిచ్చుట
ధిది రా గూర్ జ్ఞ రెణ గీర్తి ॥

శ్రీ! సుమానుము
తల్లె వ్రువ నొక నం లమల్
నెల్లవరుల పరీ న
లెదల లు వత్తు రెల్లరుకొదై 018

- ఇట్లు పాఠము
 వివక్షాదు పైర్వయికోద నిజు రాగధో
 యాత్మాత్మావళయ
 మును మామము నాదుక్యమున నమ్ముమిన్ 119
- గీ
 బుద్ధి లక్ష్మిమగ్ని ము బుద్ధు గరిగిన
 బుద్ధుల ము బుద్ధుల వన రాగ
 గరిగి తల దివదో గరు గగనము ను
 క్రింది మధ్యను తో గరిగి దవదన 120
- మునునానరు లక్ష్మిల
 వనదులతో గూడినట్టి వసుమతికుట్టున్
 చవివచ్చిరి వినువీడిని
 జనని నాది ఎవని జననత్వమున్ 121
- వివక్షా ముదాకొదలు
 జనని లక్ష్మియేది చరు దున నే
 వివక్షము లేద నా
 న్నను గ్రహ లక్ష్మివాద నగినదా 122
- 1
 వినుకే వివివక్షన్
 జనని లక్ష్మిమగ్ని జలజాత్మవివ
 దము కద గరిగని వేరుగ
 వివివక్షావలననే దేవి వివక్షరాగిన్ 123
- కావల ము మునుము
 దేవి లోకము విత్తు తెలివిగినటున్
 నీవిభుది విన్నగొద
 తోవ గరిగి ముదిగులు తోడి వినుమా 124
- 1
 తెప్ప నామములపై
 దప్పక రామముల దెట్లు తరువరనన్

చచ్చిదిలకకొచ్చును
చెప్పినదె కదలరాగ శిశుముఖి! 1

రామయల సాయములు
రామయల సేదయల గూర్చున్
తాకిదామ్యుని నీవి
దో వలకాక్ష! దుమము మరు లక్ష్మిన్ 1

రిమార్చి దమన రణమున
చదటి కొవిటో గల దు దాశరథి విమర్
కరియి యెప్పుడు ఎరికో
కర్కరికగ న్ జెరిగలవు ధరణీకవలూ 1

రామ సుహరి గు
రామ! నాది ది రిలనే వచ్చున్
తారిమి రామ సోక బున్
జారి ము కులము గూరు క్షృణుతిపేసన్ 2

న దరలు ది ది నయి ప్పి లొ ద మ్మతిని
మ మి నుల వి శతలై ఎరిగఘామి
రామయ దామయ శ్రామయేక
దిల గ జాతువు అత్యమహ్మా! 62

బుచ్చిరి యిల మాయమైపోవు నీ
వెలు న్ని సముద్ర వాసురి గూడి
గడ జ్జ రోవాణిబోరి పెరెది
వి ఎరితిరి మ లే గూడి 73

రిణిజ భక్తి గిలవ గ
అరుచంద్రయ్య మోగ రాశరథియు రి
వతిది సుమిత్రాక్ష ను
అతె యు నిచ్చ గావ జగ దీ! 691

- ఉ అరది యొక్క మాట లిటు
అర్పి తో వనియ చి వాయులు
దా రయ జరు గలియ
అలరతి బయన బునై శు శో
దారత క్కెనె డి మును
దారుక్కుకి కె వ్వు! నా
తీయన వార్తి గు దెద
దీరత! ఎ జనైతి! జావతీ! 012
- క కనుమూయ ద రిమూలము
డివన రాణి విస న నానగుజాడ న
మ ము ద యి విర తర
మున దొగు శు ను ఎక్కి పుకరి కా! 013
- తె ౧ వల బ్రువి తె ధరా లయిన
ఎవ్వగ సాళము నై ఎ పంనాక్షి!
అధి దెక కమ్మ! తెవ్విధి పర చూడ
లక్ష్మణుని బోయి వెళ్ళ దిలాశమాణ! 014
- క ఇ మార్య క ద్ర ఎద్యు లు
లలనా పీస ది మతాని లలి శుభా య్యల్
ఎ వ తు లో ములు వై
రు నాల్పెడి నాం ల ముం వాదళ వేల్! 015
- క నేరడి జని రమన
సేదన తయన దెయన వీరజో తుల్
సావనకరితులు వత్తు
దెవే దైక్కా వి వధి కులు వియ! 016

తే గే పైరి బలముల నెల్లను బవరమ దు
ముల బలముల తోడిను తా రాచి
కాలు ము నిరమువ నాకలు దళాన్ము
నర గురిమ్మ! గ నేర్తు కమ్మ! కనుల 83

తే గి రాక్షసులచేత నిటు పరిరక్షితములు
పెరియు ధారుణి యా క వెతల బడ గి
కది మహే ద్రుని గూడిన చ ఏమొ ది
కూడెదవు రామ్మని నివ్వు కోమలా గి! 83

తే గి ఆ దా ను దృతి గొను మననయన!
యె చు య పవన బల సన గ నామమ
దబోయిన మడిలోన దివ పర్వ
మటుల శోకాగ్ని దహియి చువట్టి మదికి 84

తే గి పవకమాన దు ఎక్కిన పల్కె లొక్క
యి త శ్రమణాన మనసున కీయదృతిని
పనవరే ద్రుని తొడగా చి పలికె త
పసుమ! కీరితి బలుకుమ చు 85

ఎకాదశి గ్రంథము పద్యే చి హనుమంతునికో
బాసె

తే గి శోకానల మార గను
నానాన నిరామభద్రు కాయ బెటులన్
నానారి దీర గ నే
నే రణి వృత్తి ఎనేర్తు నిద్దవరిత్రా! 86

తే గి కాకి నేత్ర బా గోనుబయి గ దళాగ
మునను తిరిత బాతెడ స్వేదమువన నాన
చుమత మీర గ ను కుది మణికిలనట
ల ఎమని పల్కె సామిరి! దాళరధికి! 87

3. గీ॥ వరుణ వృద్ధశ్ర వ తి ర మురుగు
ఎరికిని దీనితోర్చి భూరి విక్ర
ముడం నీ ర్చి ము దగమును ప్రార
వాల్తముం జీర్ణ నేరికొ ఎరియ ను (13)
- క ॥ సీరజమణివి దాదితి
నోరమువర దావి జూడ నొక్క వ
స్వారస ముఖ్యంబి నన్
గారవమున గా చిరముని కృష్ణుని (14)
- క వెతయన నముద్రమన ది
పరిమళమొదటి రామద్రా వెరున్
పతిగు విష్ణు స్మరి ము
గతమునుగడపతి కురి క గడు కొం (15)
- చ తెలియ నెట్లు నలు
శేర్తువ గ్రామము బొదిలిం
విలువ గదాల పీ డకుని
గిర శ్రేష్ఠ దళాలు జూడగన్
దొరి గెన మేన ప్రాణమును
దుష్టుడు క్రూరుడ పా రక్కను
దరిగిన కేమి కేయలు? చ
వాని కల ఎ మొ రి వాని (16)
- క వడ జని చున మేనన్
కడియాలను నోడి మాట రది యి తెర్
దడదడచుని కొట్టుకొని
జదివె తివి దళాన్య జూడ జరి దళా (17)
- చ॥ రిం జని నట్లు నిలు
కొ ముగాయరి నేత్ర ర నా

రివిణ్ణి గా ది మాకులి వ్య
 త గొనెర' మదం ' జావళి
 తరణి బి రామ్యు సు
 తప్పక రిన్గొనిపోవమ్మ! మా
 తరొ! కపథ బు తేనెదను
 తప్పదు నానవ బు మైతిలి! 818

౪ మతి మతి గాయత్రితు దనె
 మానవత! రి మరాము దెప్పుదన్
 మరువ ది విన్ను గో మున
 ప్రుగ్గడు దెద క్షుణ్ణి పో
 రుణి నేత్ర! * దెద వి
 పణ్ణివ ప మన మన్న పీదవు
 ప్పొరిం మనోజవ బునను
 ఆ బరొ! వచ్చెదరవమ్మ! యిరున్జునున్ 819

౫ ఎ చటి శ్రమం బడినను
 ఎ ర రి జాత గ ది వికరుణరాజన్
 ఎంత కొల గువ పీం ర
 వ తయు ఎ దియమురేడు అలిగులవేత! 820

౬ ఎనగలు విధ్దలు రి
 జనుదె దెడి వార మ్మ! నరగువి విన్నున్
 గొనిపొయెద రవరీము !
 ఎన బుకో వీడుపీట కేందు తల్లి! 821

౭ వమతి తొల గేరు కా ము
 గవచ్చెన్ కీప్రముగనె మందాశీ!
 మవముని కోరిము మామము
 కవ దమ్ములఁ దులుపు నోయ కణములి తల్లి! 822

హనుమతుడు వరిపోవుట ఎఱాదెవిని

వెలవ గుని

చ అరిగెద రామచంద్రుడ

కట్టమీ! యీ సుర్తనెద్దియో

తరణిలాల్లి చంద్రువ

దావగ కళాగిరి

దంతవిరుడు దాగిని

తప్పక నమ్మెద నట్లు లెప్ప నా

కలువరేణుడు గని మ

ద బుగ్గ జానకి లెక్క నిల్వలెన్

గిరి

చ వీరు వారి గిన్నె కిమ

వీయమనో కటిరాజుయ నా

చు దైవ రాముడు

చిత్తును గుప్త నమ్మ మారుతీ!

సోకదు శత్రులు నవ

జూచితివ యను ఎ కని పు న

జా కమలాక్షివల్కి విని

ప్రాజరియై హనమ తు డ తదన్

గిరి

హనుమ తుడు ఎఱాదెవి దిగట చె వుతీకొని

ప్రయాణ మగుట

క తమను తెలి పాగకము

దాట గ నుత్సాహన్ వహ ఎ బా

హనుమముగా చి భూమిని

యక్రమం బులు ప్రస్తుతిస్తులన్

మనమువ కోకివన్నా పెను

మ తలుగా దహి చ దైవ మున్

జెన గొవ మోమున ను విని

ఎ చె విలువ వినుతి ను లోనుట ల్. గీరి

కం. జనకజ కుశల బడిగెను
అవ మ్రామునను నాకది తమ్ము
డనగు దువో లక్ష్మణుగ
వనచర నాధునకు లోడి నా రతతిన్. గీరి

చ అనిలజ! రాగుడ ద్రువ
న తయై తెప్ప వి తోనముద్ర మే
యచువున దానవోనో కగు
వట్టి యుపాయము రి చి నన్
గొని చనువట్టుగా వసుము
క్రూర నివాచర బాధ న్ మన
బునక ను తోచు వట్టులుగ
దూచుకొన్ వివరి యి మాయతీ! గీ7

కం. కుభమగు గాత్రత త్రోవన
వత్తుమున జ ములను ప్రిభువ న్ బల విర
ఎభయము గల్గెడ నీ
ప్రభువట్టి గాత్ర జ నుము వన నూరా! గీ8

క. దినమతో క మధాకర
జననాయ! రామగ ద్రా న్ముజసా ద్రా
హమచు త్వేక వదయుగ
జనకమతా హృదియలోల! జగతిసాల! గీ9
ఎది శ్రీరామ చరితాం రత ను దర కా దము
ప్రభుధాగము సమాప్తము
శ్రీరామకృష్ణ సోదర మ్రివాం ప్రణేరము
ఓంకర్పత్

శ్రీ

హమమ తుని జయహమమ

- గో జయబృతి రో రామో లక్షిణశ్చ మనో ల
రా జయతి సుగ్రీవో రామేజావ సారి
ఆ వె జయమ రామమన యమో లక్ష్యణాని
జ కము రియి లాన్తి ధ సారి
తున గీతతి దోయజమి క
వన కర్మన క భవ మన 1
- గో దాహా కో చే ద్ర్య రామసా క్షిప్తకర్మణ
వాసుమా క లున్యైరా నివాన్త మారుత్కా 2
- ఆ వె కో లే ద్రువ న రామ ద ప మమ తు
ద ద్ర నయ మారుత్కా 3
కర్మపైన్యమలమ న హరియేనరి తు
నివరమ దు జానా మి పేర్మి 4
- గో సరావణ వాన్త సే ఉద్దై తవల భోక్
శిరాన్తి వారి సాదపైన్తి వా
తే గి రావణ వాన్తై కం రిజయలోక
ఎదిరి ల్య సేరి రి క్యది ద్రువ మ
సాది జుల కిం ను వా వా న
మల ద్ర హో చి యరి ల మ నాన్తి 5
- గో ద్యయిత్వా శ్రీ లా మభివా క నైతితి ।
మృత్యుర్థో గమివా వి మిరా ర రాక్షసా ।
ఆ వె ర్వాచయలం వాదయ సేన
పురిని ల గూర్చి ధరివోక
వాద ద్యమల ద్ర జమిల్లి యామిది
కొదెద రామం దు నమోమన 6

ఓం తస్మత్

రజు

అలక్ష్య భరత క్రుష్ణ
సామన్యవేత

రావణద్రవ్యవ్యాకేనమ
రామచరితాతర

నుండర కాండము

ద్వితీయః సాగము

1 ముతీలు దర వదా!

శ్యామలవర్ణ! ఏదా గా! సావ రమణా!

తామరసా సుతా శోభన!

సామీరి మనస్సులోని సు రశా

హాసమా వసమగు వీని

అవకలు గలవని భయపడలె

సుమునిలు దీక్షింప

జాను దిరిగి ముడిచి దిశగ పోదలచి వదిన్. 1

* సామనులు దుర్యోధను మోచి సుత

అచమలో విజృంభ

ధారుణ్యుని (జూచివచ్చి

అది మౌనము మిగిలె

దైలు అనేక మదెట్టిదో సు

దలచెడిది దుర్యోధను

పాపము ఎరల ము

అది మునుపేయె

సాయముల ముగియె

(23)

అ స ఏ జవరుల ప్లితగు మెచ్చద ము
ఏది అది దా మును లోక
కలు గాన దైత్యుల దురసామ
య ప్రయోజనములు నావె

అ ప ఏది అది వేద మహర్షులు
కదనమున నె ఏమహర్షులు
మరి అది దురము నావె
కలియనచ్చు దైత్యుల మదెల్ల

అయమరి అది క
కెనుగాని కమాద్వయ న
వ్యయముల ది శోచన
య పెనె? యైనను రావార్యముం
చెడ ది శేయ పరి

వర్ణములు నె నె? శోచె?
వసుమ తు కార్యము న
అప్రదమై లిశ మియి / నా

శ్రీ గీ ప్రదమ కార్య ము దైత్యులము నెల్ల
దా నెల మున ను దమల లము
క మ గల కార్యములు నికరముగాను
లెక్కెద నుయల లెక్కె గోచు

దమల శోకలవా ము
కమ బాధితివే దాన గూరు దామన
గని వానిలము నా ల
మున తోలిది చూడ కియమము నిదియె యగ నె?

౨ వే॥ వైరివలల తలయ దోని చు
మదిల ను బాస యుట్లును
తెక్క జ్జీ వైరి ను కడగి ఎగ
నా నువాచ వరయ మన గాదె॥ 8

3. గీ॥ ఎది గాది జేతు న వెచి కవి
కొలది సొల్యమన బ్రవ్వి గొవ గలాలు
ఎలువిధ వరి మోచి చి ఎలురెలు గి
యల్లములనేయి లెనట్టి యిం విజ బా॥ 9

4. గీ॥ నమ గార్క న కే ధరా మాజ
జాతి దీయబడే న తన లమయ్యె
మీది గార్క బని నా దిగా దనజా
లము నే రీతి అ లనొర్చి 10

బో ద్వి రావణాచి
నారి రాచు పెట్టిదో వజే
తిరువ నున్నదో యువని
దీ జావము గురైతి గా
జేరె నా క్కరి క్కరివి
చెక ద వలొంకమున
నారి రేల దీర్క గా
గొండ క్కయు మె తెడి 11

5. ను దిగొన న మన ను
మన గ దో తెడి నాదయమారి
ధ ను నేరు నార్చి దులి డ్డి
నావము దోలి యయ ది నామ ప॥ 12

- శే. పంమ విద్య మైరక్లు వినివతోడ
 మ ది ది దా వే ద్రు తు భ దివకువ
 కిమర లమల శక్యమిహోద గణ
 ఎ యి ఖగ ఖ షమ సత్వరిముగ 10
- చ అదియె హెర ముద్దముగ
 సయ్యెన్ వ ది విఱులెల్లరున్
 యెదిరి ఎటుదును నా లకు
 లిద్దర గూల గ మొక్క బోక నే
 ది ముగా దినేశుకు
 వట్ట వేగి సవిస్తర యగా
 కొడవ యొకి క లేవకుల
 శ్రీ కుంజెడికి వి ప్పి చెడన్ 11

వాసుమ తు దశోకవనమును పొడుకేయిల

- 5 అది తలనోప మారుతి యు
 దిగ్రమహాగుగవ టి లేది యు
 వ్యవ కరుణ న విజిచి
 పొదియుల్ పెరిరి ౨ తీ గలన్
 తునియలుగా గ ద్రు చి డ
 ద్రోప ద్రుమా ల వ శ బో నా
 శవము మోవరై క్రిధలమ
 లెవురు రమ్య లాకయ బలన్॥ 12
- చిక్రలయము నెల్ల వి
 చిత్రముగా నాడుకేసి చెడవిదియని శే
 మాత్రము మిగుల గ నీ కు
 శ్మ నుమాదులకు నూ వ మెల్ల తెడన్, 13

చే గీ తా రి తా డివి నేల గూలివట్లు
 దిగి న్నొద్దు జిక్కి కాలివట్లు
 ధ్వ ము నే యా ప్రపదావసా
 వ న డి న్నొద్దు గు జేరె 1

1 లకల అధ్యాప
 విల గూలిడి కరిలవల్ల నేర్పడు అగ్రసుయన్
 లు మూలల పురిమెల్లను
 లవరమును జొందునట్లుగా విని చెన్ 1

క చెడ గు మూచి చుగు గూ
 నెడి ఎఱిల నా ల ను చెడరిక ధృతి
 వడివడి నకువిటు దుగె
 తైడి వ క్కొన నా దెలయి వి డన్ 1

చే గీ నేల గూలి రాడిసా ర వేల ఎవి
 నా న దై న్న ఎదావసమును జూచి
 వసుమరీమరి కె ర (బాదుడు డ
 వీరరా పులి దార్పి ఎ వరుడు 20

చే గీ చెడదుఁ బ దైక నకు మనో చీ రమెగు
 దనుజూ ల ను న్నా వా వ గాచి
 వీరి న్న దై వ్యవనిర లావేరి మన
 వసుమరీ డ మ న్నొరి ఎరి రిటు 21

రాక్ష త్రులు హ మ అవృత్త మును
 ఎరాదేవి నడి గుటు *

చ 1 ఎవ్వ రె నరా యీ
 దెప్పని కొఱు అవచ్చె నేమకె నీళ్ళో

విన్నెరగా పెడుకే
బువ్వనవరు దేమిప్పెనేటి ౧౪ ౧౬ ౨

౮ ఎవి జనాత్మజ య
వసు మీరిటుగ నే నాకెటు తెలియ
దన ౮ మాయలు దొ
దనుజా దవి శయలు దిగిలెడు మదికి 23

ఆ వె పాము సాదములు పొయితి గివ యట్లు
మాయు కెలు గు మాకులెల్ల
కాన వదొనేనెలు శ ౧౬
కామరూప క్తి ర దేమె 24

రాజుల మ్రొక్కెనెరు బురాడి రావణునకు

దెలుపుట

౮ వ మరీయెనె బయ్య పయ్యలు వినిపి త
కయ దీ కొ దలు రుగుడియి
మటిగొ ద జులతో మాటున దా
కొ దలు రావణు నొల్పి శి
అవధరి యి మనాగము దెవ్వ దొ
వచ్చు నానకొడి ముచ్చు చి
ప్రపావన బులోవల ఎన్నె రా ద్ది
శ జేనెన మి వనమునెల్ల

ఆ వె అం దవరాధు రాజుల వచ్చున
దూకయ నొ? ధనదు చూ యగునొ?
జన జా వెద మి రాము డి వ
దూ య కొ? తెలియ దువ్వుది 25

6 ఏన దమ్మా! హత దవి
 భుజిను మేముగ నెలుగ పొరువి లెవన్
 ఎవ దోసో యీ యు
 ఇటు ధృని మోసో ఎట వ యన్ 26

7 అయి మోరూ వట్టె తల్పి
 తొల మదవ దు ర జాచి
 అరు లతా కుల్లముల న్నె అతిదె వత
 అరులెల్లన! వా డి వుదందె గండు 27

8 వ మెల్ల ద ఎమెనరిదె
 అన అ వసులు కు వృక్షశాసను నోకచి
 చ చరివిరు విరువ
 దర కాధి! మిగె ల్గారు వనోద 28

9 అర ఇల్ల యు యన య
 ఎల్లసరి ఉనొస గుర వున్
 అనదరవరుద న్విడిది
 ఎదురు జూడి య్రావలెనో?
 అన ఇరడిజ్ఞామె? ఏ
 అయ నెలు గ గరారు నీ
 మనిషివియ నేర్తు ము
 రాధి! యా చేష్టలెన్ 29

10 వ మెల విలుక గలి
 వనసులు క్క మెయి క్కసాదమవన్న
 వనకా నేర్త్రయ
 మునిదొ విమవ దె వి తో దుపదిన్ 30

క వనమునద్య మున గ
 విని భూతి య వచ్చిమృగాడివ్
 గది మాట్లాడివదాది
 దనుజే ద్రా శక్తీయ దిదే వాచిన్ 81

తే. గి సిక్కుమి చియిస్పట్టి నె క జారి
 ఎరు య నానరు దెవ్వ రో ఎఱిరి చి
 ప్రాణము తోడ బోవుతే? ఎ క్తివదగ
 యన గవిమిమ ది దిదన ఎత్తి య 82

ఆ వె మ రువత్తిరు ది మ యచకే పై
 ఎదె చములుబొట గిది కిప్ప
 దోయరు ది బాష్పియి బార గ
 క్రోది యైర దరుజ జరు 39

రావణుడు వానమ తునిసి దిగి గి య

అం

న ది దర్శములయి దు వా ఎద్దు
 తగతోడ తో గ దగివారి
 నెను దిదానెల్ దమలాం య సా
 ధన శిష్టవాస్తై త రువారి
 ఎ కి యం న చరమమ్యుతో
 నే ముఖ యన నెదిరివారు
 వివిధాయుధ య విసర వడి వారి
 ఎ కి ని గాయి తనయి దవు

ఆ వె అలిగిదిట్టయగు నల్లార్చివారి య
 హెది రణే పెద్ద ప్రహే తగా

సార్వభౌమ వాని హృదయమునుగిసి
చక్షులెల్ల నె న పరుగులెత్తె

94

హృదయము నెదిరి జయహోషము

జయమగు శ్రీరామునకు న
జయ ము కవి కమ్ము దైవ సౌమితి వే
జయమగు రాముడు నె
చయనము లాత్మికిమిత్రున

95

చే గ దాసు కను నెను కొనిల్య నయం
మాకుభాగ్యము కను నైరి మంప క
పాదన బురి శిలలన బా విధముల
సావనమునకు హృదయ ను ది ద్రువన్

96

వేపురు దళ రంజన
కారమదగి తు నెదిరి కలసున నిలవన్
చావ పోవ క రు
దేవా కను నన్ను దాకి యున్నారినన్

97

అ కను ధృ నము జేద
క క దనుజవయల కార్యమదచి నే
న ముఖమిది
న జములకెలుగి పోకు పార్థివుడ

98

దనకాదు బె దొ డెనకు
హృదయ కు దావ్య భీకరాకృతు లి న
విని కి రు ల వ్రాము
అవికెన్ దిలవిదిరి విప్రుదౌర్ధ్వముతో

99

ఆ ౩ ఎన్నగము ఘ్టు ఎడరాఁ బోలి
ఎరియ కేల బట్టి పరయకుఁ
రాక్షసులను నదఱును కేగ బరిమార్చి
కొరణాగ్రమున దేరుకొనియె 40

క దనుజ బలపర్చి మడచి
వానమఱు ద రోరణా నుడు వసన్
కను నాన్న నివాళిశీలు
చనుదెచి దాన్యుడ నిర్వరగ మై 41

క ఎడిమొక్కిలి రిక్టుల
వడిరిమిలవాడు కరి మాడు శి
విడివడివచ్చితి మీకున్
వడిగడి నిస్వార్థ రెలుల నువగు మీకున్ 42

కి కడ రివడ ను నే
క కనురే డ బలు ప్రోలు రై
ది య ము ఎది
పొకిము ప్రాప్తమగు బోలువ ఎన్ 43

తే ౧ రాక్షావీకమున నాచి వాసమ
భద్రవోల్పానామై యుడ ఎడిసేద
దనకకైరి బా మాడ్కివి గా ఎ ఎ
ద్య మొరి దానిది తిక్కణ 44

తే ౧ విరిచి పెల్లడిని వి వోలి
అచు ప్రాచి కి ర బుసండు చేరి
మరి జాతె మదియ్య దోయగ
న బా ను బామ దళ బురి 45

తే గి మేదిపైకై గిరిబొమ్మ మేను తెలి
 బులుగు తెలివితగ్గి దో వాసుమ
 కట్టబొడగనిలు చుక్కమొది
 పొడయది కన్నయ్యలు అది 40

తే గి చెలుచిల్లులు ఒకట్లరివళిశే
 రక్మి గురెదరి పెక్కులగు తె
 లగునని బెడ్డగానార్చి రదియి
 లదుచా గనుపైను దానలం 47

తే గి అత్తరిదు దైర రామన గజయలు
 అలమగులు మహిమ దైవ లక్ష్మి
 లార జతుమగ్గ నర్కన దతునైన
 హరి ఎగ్గి న వి లలు గు 48

తే గి దాలు దిననేర అల్య నయ న
 మాదు మ్మ దన వైరిమర్దను ద
 పాదలలుల ? లని బిగినిదము
 నానావమిపేలు హనువ లు ద ఒకప్పు 49

తే గి నేవురి దొక బలశేవ
 గావరమది గుట నెదిరి ల నమస్కన్
 పోవ గనేర దెవి దేన్
 జామనాచే గు న గరహున్ 50

తే గి ల న ది ము న్న
 క చే క జ వా
 ఎ జముఖి జక జి
 ఎ జము గి బొమ్మ వాడ్లి 51

నామమే కుదు వైత్యపాలం జి పుట

అని పటపీఠం గుమ
హృదయము నలుగు నా
సయ్యదికి రావము క్ర
త గడువ వడి వైత్యపాలం ర
వనవరపీఠం దాకి బల
వ కుమ మార్గం చుట్టుమట్టు గా
నదిలజ్జా దా గావలయ
మ దువ జిక్కివవాది పోలికన్ }

అ వె చిక్కి మధ్యమ దు రక్కంబలయ బ
జాచి హనుమ లేయ జాచి ప్ర
మన్న పేరికొని మిన్నయొత్త భ బ
వట్టెఁజేతి త్రిం న దువ డి

అ - అదితిమైన యగ్ని జ్వలితమై ప్రాసాద
మెల్ల నుండు హనుమ యన మడి చి
నట్టి వార్ష మునకు అయిరళిల బమ
యమువి ఎదనమున న న మణి కు

తే గీ. అదియే నయరులు వినునట్లు లనిల యుదు
విగ్గలగ ది క్కెల్లఁచు వెగ్గడిం గ
వనవరులతోక వసు జోలువార లెన్న
వే కొం దిగ వ వ్నారు పీఠవరులు

6

తే గీ. ఎక్కినామ వెదికి గ వివిధదిశల
కర్కూరాసువి యావతి నజిగియన్న
వారి లభి లలు లయకుర్ వ్ల గగరులు
వరిమున గ్వరావట్టి దానా లలు

6

దియేప్పుల త్త బును
మది దుల గణా లిపి వరలివారల్
దిహర్లగణ లి బున
బొదలెడివారలున కళపు గు దున్

67

తే గీ ఎ దతో యున్నవారలు కొ దల దు
వాయువేగ బునను బోవువారు గలరు
పాటిలేవి మహాబుల్ న త్తపిరి
యున్నవారలు రవి బ్రతు నొద్దవి భద

౪8

తే గీ మూర్తి వేయమ పదిలేని మూతవేలు
వేనవేలునునయ కవుల్ వావరే ద్రు
నొద్ద గలతె కదో వారు యుద్ధమునను
ఎద్దపైయున్నవారలు న యలు

69

తే గీ మిమ్ము న ఎ మీ దిమ్మువేతు
రనురవుమేది' ఎ మీయునురు లేదో
సర్వమును నానమోను విశాకులారో
రానిపునితో విరోధ మూరకన బోదు

70

హనుమ తు దు జంబుమాలివి వధించుచు

తే గీ హనుమ యిటు బిల్కురు తెది క తల వి
కాబరేవరు ప అన జ బుమాలి
నాగ నొప్పు ప్రహస్తుని న దను దు
రక్తమాల్యా బర బుల రమణదార్పి ।

81

తే గీ తు దల ల ధరి య చి గొప్పవైన
విల్లు దారిది విశిఖముల్వేయనే ది

- దం ౨ శేర్పి దళదొడ్ ధ్వజమేన
వారిపారి చి వేగ పామిరి ౧౭
- ౩ గీ జరయి ఎ రిదొడ్ రుమువ
మృదాయ ౨ ఎ డలవిరుది
జ ఎమాలివి గా చి కేరిమిరు ద
అబ్బి గ తులువైదుచు తొ ౨రిల రు ౪౪
ఎరు దైర్య స్త్రైయ దిజీతావ
వార్ప ౪ గ నాయనినాబ్బి గవి
కరము ౪ది గై ౧౧ ౪ మమలి
వ మతు బాహు మ్మ వదరములను ౪౪
- ౪ ప వేగొను క యిది మి నెయవది గె
వరుని దెహ ౨ గవృత్తై తిరణి రణ
వి ఎ లైన ౨ మి విధము గా గ
రక్తవ దివది దు న ముమైవ
కో దహణ్ణుగను ౨ తగొలువ చుదికి ౪౫
- గీ కులు తిరముత్త తిరము తాకిడి ని
కరము కోప చి భీమవి తు వాసుతు
వామమొకర్పి పెన్ కిల్లగ్గ వా ది
అయరుయనేయిగా నల దాగ్రవా ది ౪౬
- గీ ఎదికర మల వే యా ర వృత్తి
తు ఎ లగ జేయ కదిగిని యనిలమతు డ
కృం మగ తె రి చి సాలమొకటి
గిరిగిరి ది ప్ప గా జాచి మరవిరోధి ౪౭
- గీ శంపత్కయమున దాని పరికినైచి
వారికూ వైది ది క ఎరువి

భ ములను నాది గానే పోయి
చదువో ఒకరను వదిలినది

68

తే గీ ఉరమునను నా బిగానేయి కర విదారి
గొ గయి నా మున దరుగిగు
సరిమొక్కటి కే నాని మురిపి
అనురుని మర నుకొ నన్ను వైవ

9

తే గీ అనయన బలు విర్నిష్ఠమైన కిరవ
తుర గిమును రథ న శుక్తునియలద
నొక్కరి గొ జ మున లిహారి
వదిల హ శేలరిగొ నుని ద

70

అ తే జ బ మారి నాట నామి మును
విన్నవి ఎదిరునిననిది
మదిది శాకున దహర్మ మార
తే అనురిని నామమతోడ తోర

11

తెం క్షురితగతి ఎ ప పారిలు
ఎరమోతానా బుతోడ వనూ క వుట్
హరియ తును చు నరిపి
రిముగి ధ ముతే ఎవలు ది న్

3

ం కరదాపా ద్యా మునిము
గరియ ది వినిల నిరక ద్యామములన్
మముల యి భవముల మును
నరది ముగి వేగ రుదె చుడన్

73

చి 1 శరు యిచ్చే ఎది మున
మరణి చివారి కిది శుక్తి మూర్తి

మరియు ౪ కి దిన యే

గ్గిరి య్లులు ఎతుల దలచుకొని యేడ్చిరాగిన్ 71

౬ | దను లిన్క ద గర్జవ

ఎవ్వముల నెడ ౪ నేగి సావనిగల చో

లు నేరి చుట్టుమీ గ

ననిలజా ఇలు చూచి యావావటామిన్. 75

వాసుమతు ముక్తిప్రతుల శర్వర విభు

౭ | కొరత గా రాని ఎఱి

కొదల గేలవలాది క్రోధియై

కొదిల గొళ్ళ జల్చి బలు

ప్రకారవికారకోటి ద్రు నే

కొదిల హరులైన కల

జరు చేయద డసాగి వే

౪ జనల నేరి తేని వడ

౪౪౪ బు వి య క్తులై.

76

వాసుమతుని మీదికి రావణుడు పోయెనట

పుర నింపుడు

రావణు డెచ్చరణముకీరెల్లను

ఆలిచి దళకర దరియమున

దీరిచె ౪ పచ నానులను వియ

సోగడరిర్చయూపాక్షణం

శర్మ వాసులను యివిక్రమోత్పల

విభాగియకలను పీర్కధనుల

వడివడిగను జని వనచరునిం బట్టు
కొని తెరు మీరు తేలవను జూప

తే గీ దేశం విరోధ భి లేకమైన
గం గనెయక కార్య మి ఎలవలయు
క్రొత్తిగా దార దరయ నాకొత్తు వచ్చి
నట్టి సుఖముగ నె తు దిట్టారా' 77

ఓ మును నాగ యక దెవత
అను గ దిర్వలను పోరు న మీసాయ
యన గెల్పితి వారిశి
వనగరుని ఎ ఎరేమో? వరము యు॥ 78

౪ పట్టుకొని క్రొత్తి మీరి
వృట్టునకు దె ద దారివలనను నిది రా
బట్టవలె కొన్నిన గురు
లెట్టెన బట్టు దని నహన లాభ్యున్ 79

౫ వనచరుని మేటి బల
వ తుని వాటిని వానికమ్మ దొ
కనరుహకు శ్రవ దమని
తట్టుకనుబట్టుని లా వ తు నీ
యని ద్వివిరున్ మహా య
లోకములోక క్రి ద్ది గప్పవా
తిని గమగొ పి ని రిటివా
రిన్ ఎనవిమ్రము జూడి మెన్న యున్ 80

తీ. గీ. ఎదియో గొప్పటాకి మీమాదిరిగను
వానరాళ్ళుంది అల్ప వచ్చెనను

మదికి దోచెడ సామాన్య మర్కటమని
తల ఎరడు వాటుని దనుజులారా! 8

ఆ వె. కీట దిశఁడు వీచి యెచ్చె యటచు
అయిదు దనము జూచవలవ దెచ్చుడు
ఆహార మిలో జయ జయ మిలు
ల చినటుల రావు దైత్యులారా! 8

ఉ. పున జాగరూ లయ
గ్రాణిడి వారపేరు లోడ మీ
చేన యెఱిగి ఎ గరము
యెడి మీ డు మహా విలాసముగా
భావమున దు గురైతి గి
భ దనహుతి చరి ది యెట్టులేన
తేవలె వానరోక్షముని
తేనువమన్ వెన జూచి వలెన్ 88

తే గీ ప త్తిక ధలు దీరితి లికిన త
శర శరాసనములతో నికాట మూఢ
మాహావ మన కఠిగి ఎన్క కరుని
యెట్లు లోలిల్లుదున్న యాహుమ జూచి॥ 84

వామమ తుడ వేనానాయ ల నేపుర జ యట

ఆ వె. తాకి కలన విరిచి దనుజులెరుఁడు దు
ర్బుధు దనెడివా డు ధమన్నైతి
ఎదుకరములే వామమూర్ధ మవ
నాటువటుల న క వగుచువా డు॥ 85

తే॥ గీ॥ శరశర యను వాసుమ శీర్షమున వేగ
నాటినేయ గ న జరార దివ ८
వక్కుమది వచ్చి కొయ్యమన వర మును
మి చురమి తె చి క్కొమే మి టెగెన 86

ఆ॥ పె పెద్దపడుగు బడిన విధమున దుర్భయ
రథము మీ దండ తుం గములు హ
త ని య్యె యొర ని క్ష యిలు
భగ్గుమయ్యె ను దు డియెనేల 87

ఆ॥ పె దురమున దు దెగిన దుర్భయ గవి
దనుజరులు వాసుమదాకి వియవ
కోవలెనెడల్ వియపాక్ష యొగ్గాఢ
రా జకేయిని 9 88

తరువయ క్ష యన ము
ద్గరము తో మోడ తోన ఎరు దయకొ
పెరికి రువొబి గ్రహమె
యరముల బ్రహ్మి వార యి గూల 99

తే॥ గీ॥ వ్రువను దొ వట్టిమమువైవ దాసురు
దను మ 7 నాలిలు నువొవ ५
రత్తదారలచే శరీర ని దడియ
వవనన దమ దుదితార్కు ఎగిది కోదె 10

తే॥ గీ॥ వాసుమ యిట్లుల రత్తపర్తా యు నయ
మ ది డి లదిమ్మగ ఎటి యి దితముగు
భూధర కృ గము తెగర్చి గోలు బు
ప్ర మూదులపై నేయ వన తిని 11

తే గీ సర్వతాగ్రణి తాకున ప్రమ భవే
కర్ణ రియ్యరు మదియ గ క ము రు
డమ సైవ్య బులని రథ కణ తుం గ
సముదయ బును సర్వ నాళ బు లేనె 92

అ వె; కరుణచేత కరుణ వారులచే వారును
బాది నేల గూర్చి ఎవవజు రు
రిధములై త్రికొట్ట రధముల భగ్గు బొ
వర్చి మునుప రా యవంగ వెళ్లె 93

క 1 పీరుబువ వానాన బులు
దారుణముగ నేల గూరి కరువరమణి తా
జేర గ తోరణముం దా
మారుతి కప్పబై యముని మాడ్కి గన గన్ 94

తే గీ స గర మన శత్రుల స హరించి
తోరణ బునఁ గూర్చున్న మారుతాత్మ
కాతు డొక్క త యూపరి నల్పకొనుదు
స గరోళ్ళవాడై యు దె శ్రమము దీర 95

వాసుమ తుదిమీదికి రావణు డక్షకుమారు
౨ శ్లోకు

ఎ భ దన బున గూరి న హాన తుర్
వరివారిమును వారి వానానములు
వాసుమ తు దాహవ బున బొ దివిజయ బు
తోరణాగ్ర బుగ గూరుదు డ
తిసురనల్లభ వాసు డయ్యాయము వా రు
సూయి శియ మరస్తు మెంచి

- వవనన దను దా కి ఎవర ము యే గ
కలహియయి డ నాకల పెత గ
- తే గీ సరమల తోపయై ప క్తివదను డవుడు
అద్రవర ము దిమనితోడ నాహన ము
మేయ బొమ్మల నతి నతీ జులని
ధి దివోళ్ళాపయై వా రు బయలుదేరి 36
- అ. వె. చిత్రకార్యక ము చే బూచి హవ్య ము
వలన ్ర జ్వరిల్లు పావనము
మ దిందరు బాలమూర్తా రు మార్క్కి ణ
ల రు తేతరెక్కె శీఘ్రగిరి 97
- ఉ మున్ను కవ ప్రదావమున
మోదికలర్చగ బొ దినట్టి ఎ
పప్పు విఘ్నానా చితి ్ర
బా కరిర బయి పెలునట్టి తే
రు స్మరణోజ దెక్కి కడు
రోషమున గ గూర్చున రు దా
పన్నగవైరి వేర జను
ఎన్నగమట్టుల కాని ధు దై 38
- అ. వె. శ్రమము బావుకొనుదు ఎ తోడ రితు దై
త డనము గొరు పవనమూని
చె క వేర రకము బి ల గొల్పెడ చప్పు
డక్కె వ్యోమ టూము లదరు వలుల 39
- క . కరుణెల్ల ఎ కరి చెను
వారులున్ సకిరి బె రావకాత్మకనా కే

నరి తొయి య గన్నెత్తెను
ధరిణిన్ దివాయి న బోవు దూసుని మాడ్చిన్ 100

తే గీ ప్రళయ లాగ్ని శోత్ర మి గిరివెల్లు
అనిలవాది జూదిన ఎనే యతి దమిత
భయము నాశ్చర్యమును బొది లము విక్ర
మ మి కలవా దివ దవి వది దలచె 101

తే గీ న గర్జరినున్న తేనితనూజా
గమవచేగ మి త్తీరు గాచి వెలచిరి
ఎ వికె యంత లమున్న వితనితేని
నైన్య ఎలమె తయో యవి ఎ కయి ది 102

క తుని తోడ తోరగ
నా రమా? ఇతనిలలి మన తము గాదె?
దుకము వీని నెదుర్కొని
బ్యాగి గిడియి కు గెల్చి కలముల్కొనెదన్ 103

తే గీ అతి వర్షా మళారి కయ్యని నుకుని
మూడి బాణ బలను గొట్టి మోహరమును
బోర దగివట్టి యోధు డి మారుతి యవి
లారిని భమిశ్చర మి లా దనుజుకరు డు 104

క వనదడువితోర తోరగ
మనమును దృఢతరము తేని మారుతి కెద్దరై
లనిమొవ నెదిర్చి నిర్విక
వామకు నజినకు మోరమగు దురముక్తెన్ 105

తే గీ అనిలవా దును నడియరు నానావమున
నిర్వి తోర గ కమలమ వేర్చుమొలు కు

- దెవ దానవుల గూడ తెలియరాని
 వీరి మునియ్యలై మనముల కరింపుడు 106
- క ఆరివీర ఖయ కరులగు
 తరువరు డను శ్రీశా దాడి దంపడి పోరన్
 తరితి వెలు గ భయ దె
 వెలచెన్ ఎవకు యవీవ మృత్యు భరి చెన్ 107
- ఆ. పె. కావ్యరీతి నెడి గి శరముం ఎ ధి
 విడవ నేర్పినట్టి వీరవర్యు
 దసుంవిరు మకు రు హనుమ తుపై మూడు
 బాణములను విడువ భయదలించి 108
- క శరముం లాకిడిచే నా
 తరువరు దెహమున కోటికలు ప్రవి వన్
 తరుకార్క దో యవ గమ
 వరలెను పవహారములు డ భ డనభూమిన్ 109
- తే. గి అర్క ఒని మంత్రమైన యా వారివతి మ
 నతి విదిత బు లై నట్టి యాకుగముం మ
 భనువున గూర్చి వేగ యుద్ధమున దాక
 కాలు దువ్వ గ నక్షా దాగ్రహముడ 110
- తే. గి కాంమును తె చి చంద్రాస్కరుని శరణి
 కన్ను దోయిని జూడ శ య
 వీరకృతితో వెల్లి వీనువి
 ము రు పావని యధిక యిరు వగుడు 111
- ఆ. పె. విగ్రహ చి తా ము శోగ్రకోప మును
 ఎ క్తివదనసూన వానిపైవ్య
 ములను జూచుచు డ తి రి చి యక్షగు
 మారు దనించేగు మారుతి మకు 112

- తే ౧ విప్రమైస్త్వధనం విచిత్రమాలగు
 బాణముల స్వకరి రి యుప్పవనముతుని
 శరివర ర ము వ నాకరుసరమణ
 చలనమును దొ దడయ్య - శరగతికివి 1
- తే ౧ విక్రమ న బలమున వీర్యమును
 వెలి లేనట్టి వీరు దక్కలనువ
 న క రాక్తికాని వాడి బాణవర్ష
 భారం ఎడితు కలు నరు శర 1
- తే ౧ గర బున నను గె బాణ వైరి
 గురిగ రి దన్న గర్వా ద కలితు దళుతి
 బాల దొది హనుమ తు బాహు లము
 యు గ దుతిచే కల నెదిరిగెల్వ
 పాపాల చె నట్టి దుక్కానా రిమి 11
- తే ౧ ఎప్పుడై యిదియున్న నేలబా
 విరి గ య చేరు విధము దో వ
 అతిబలా వై న వానమ తు నెఱు గమి
 నట్టి దని నెదిర్చె ననిలముతుని 11
- తే ౧ వానుచు నెదిరి చి నిర్విస యజ్ఞ బాణి
 నేయు శరకాలముల లెక్క పేయ క్షురు
 బాణశతు బాణి నేలపై రెడ నటుల
 బాణసేతులు విదళి చి కలవరు శు 11
- తే ౧ శరములు క్రి ద యుగలు
 వారివరు విదుల్చునురు కవయవములన
 రమున తెగయ గ వాచిన్
 దరిక వ గయ బుదో చె దరికప్రతికన్ 118

- ఆ. వె. అ జరమున కెగియు వాసుమ తుపై నక్షిః
 డరద ము దు ము ది శరములేయ
 వర్య మున రాళ్ళవానను పేము దు
 సురిసవటుల బడియె కరుదరువయ 110
- ఆ. కా. అధిక విక్రము రు వనిలమున వే
 గురి మనోజవ ము డసవ్య
 వా రు ఎవనకు దు బాబబాబునకు
 వడుమ దిరుగ గాచ్చె కరుదరుమన, 120
- అ. క. తిరుగుడు మనోజవ ము
 వారిఎరు బాకమున వనిలనిక గిన్
 శరముల మధ్య దిరుగ గ
 హరివరు దెహమున నానవయ్య ర బల్ 121
- అ. క. ఆ ఎమున ది / వాసువ గ్గొట్టి
 భమ్యునెత్తి బాబము దొడ గుడు
 గివ మాకుగములు గ్రమ్మ ప్రయోగి సు
 నొకొచ్చె మది మహాద్భుతమవి. 122
- అ. క. కార్య రైర్యములను పాటేనట్టిః
 కత్తి డరయ విది రాహవమున
 వెట్టు గెల్పగలను నేమిపేయ గవలె
 రవి దివారమగ్నుఁ దియ్యె హనుష 123
- క. పగకుది ప్రేటులు లన
 డగుల వి గెడివిధ మ కావెలి గి వెసన్
 గగమున దిరు చు డగి
 ఎగవా డలి ఎ వేయి బాబరయ మల్ 124

- తే. గీ హమమ వత్తు మనమ నాటొన గ వారి
 శక్తి సామర్థ్యములకు శే రియతు డు
 ప్పా కమన మెద్ది గాదిని జ వగియగు
 దైర్య మెద సన్నగిల్ల దా దల చెనిటు । 1
- తే. గీ లము జాత వసార ము బాలమూర్య
 కా తిని బోలు దీప్తితో గ్రామవా డు
 బాలు డయ్యును నేర్పిరి త రసమున
 యుద్ధమర: ము దెలి న యోధు డితఁడ । 1
- ఆ వె: శౌర్య దైర్యములను మయజక జూని
 స గర ము యు క్రమము
 తెలివ పెరిగ గల్గు కేజి క పతియి
 నితని గెల్వ వేర రెవ్వరైన 12
- తే. గీ నన్ను జూచుచునే వీరు నాయెదుటనే
 విక్రమశ్వాసముల జూని వెలుపులేక
 దైర్యమున చరి చెడ శౌర్యగారి
 వీని జూచిన దెవరికె వెఱు గొవరె? 128
- తే. గీ రణము న దున వీని ఎరాక్రమ ము
 వృద్ధి బొ డుచు ను డు వీరు డిత
 దు డ బోవ దు మారక ద డిమగరు
 నన్ను నవమానము చగా నున్నాడె 129
- తే. గీ వీనిచే నెవ? నాచేత వీర? ప్రాణ
 ము ను విడుచుట తధ్య ము రిలను వీని
 గా రిన ఎవె కోని మ గయరు వితరు
 కన్ను గని కో కలికు దై యున్నవా డు । 130

- క వాసుమ తు డివ్విధ ఐన
వ వసున తర్కి యకావి మానాక మత్తియై
ఆనుకొనె విట్టల నత్తిని
ననునమరిలు నాహవ ఐ న దు వది తున్ 181
వాయమల గూర్చెద కొలులన్
రయమున భగ్గు ఐ జేతు రథమును తుద వి
రృయముగ సజి పది చెద
వయమార విడియె దనుజన దను గూర్చున్ 182

హనుమ తు దక్ష మాయ జి ఎరు

- క వె అదితల చి మదిని నతివమరు తు జే
జమున పిర్యమునను సాహసమున
వెరికిలేని వా దు విమల యతు ద జే
నరిసి తు ద సజి జ దల చి 188

- క గి దైర్యమును జేగమును రదర్పమును
గల్గి వెలుగొ దు పీరు డ కువరు తు
త్తి రాత్మజని రథాశ్వముల నెన్ని
ది తి గూర్చి గనె చి దామి లెర డి 181

- క వె రథముమీ ద దుమికి రియమున నతిదేశ
గొట్ట తుర గములను గూలెనెవ్వి
రథముమీ ద గొట్ట రథము భగ్గు యె
హరిబోయె వన్ని నేరిమిద 186

- క గి వాసుమ యతిదేశి దె ప్ప సక్యములును
రథము గూరిన య రనే రథము విడిచి
అథము దనుస్సు దార్చి రోజులమె సజి
దెగిరె స్వర్గ ఐవక బోవు యుని విభాన 189

గగన క మ దు నిర్మయ
ముగ దిరిగెడి వాని క్రిముఖున దను దా
నగదరు య వామము కని నే
య్యగ బట్టి దద్యయ బు రోము మీరన్. 187

శ గి ఎవ్వగ బును వెది కు డీరాజ
విదము రో గ నాకవి వే మ కుల
నిగనిగ ద్విప్ప ద వేగిరమె వేయ
నేల బడె వా యు వృక్ష బు గూలినట్లు 188

శ గి రము యజ బులును తొరల్ కటి ల బు
న దురు మగలు యెముకలు చెదతపోవ
ఎ క్తిక తాత్పర్యం దు నీ డ ప్రాణములను
బరలు నంతనవ ది రాకరుణను దు 189

శ గి అభిని బు ఎవట్టి వా రా జనేయు
దె కటి బలాఘ్న రో యని ది క దవిల
వెలుపు బొ డ గ రాక్షసుల్ తరవరుగని
ముదము బొ దిరి పాదువుల్ మునులు యులు 190

శం గూరు దగు నజి నిటల్
హరాగ్రిణి మాయతాత్పర్యం దు గూర్చి బహు
ద్వార బు శేరి శ్రీహమె
కోరికమున విశ్రమ చె తు ఎ తెలుగన్ 191

• రావణు డి ద్రక్షిత్తును వాసును తుని మీదికి
పుట

శ గి ఆజ్ఞః దనిలరచే వాతు దగుని దివ్వు
ద ముఖ రాత్మ రోషి చి తవయు మే మ

నాదు రాచి చి తనదు మన బు తెలియ

ఎరికె గ వీరముగ ను బు విస గ

142

స అప్రవేయిలలోన ఎగగజ్జు డ నపు

ఇ ద్రజిత్తను యుగ్మ ద్రికలను

వెల వ నా తపు నరిగయ్యుని కొల్పి

వివిధ మహాత్మ న వేదీవైతి

వెదిరి వీతో జోర త్రిదిశేపరికె గాదు

వానాదుల కై న వలన పడదు

న గ యవః గెల్వ జాలినవా డె దు

గావరా దిద్దా తిలోన నెవల

తే గీ నా ము తపు కిలనలో నీకు గెలుపు

నెక్కయ విడి నామనో నిక్కయ బు

గాన వేచి తరేక ల య వస కు

మణి ల య తప నిన్ బ్రోచ నెప్పు

143

స। కంప కి కరులను కడకేర్చి క్రుచిలోన

మహాకపిలున్ యుమాలి ద్రు చె

మ త్రిపుక్రల యమమ దిర యు నె

నానులన జ్ఞ రీర్పి చ నె

అశీల కలదయ్య గజవి తొరిగొనె

వాయ రిధ న మల హతము దేవె

కొర దైర బల సాటిలేవట్టి నీ

రులకెల్ల శ్రీమములో దూ యమాపె

తే గీ వానరు దయ్య కడు లవ బు దిశ ద

బలమెఱింగి చరింప గ వలయి నెప్పుడు

- బనసు గాని పీయ దు నే నమేయ
 మైవ గౌరవదావ బు మానియు దు । 144
- తే గీ : కంపరునికొక బోదిగో విష్ణు కురిసి
 జీ తనేయుము ము దుగ వి కకలవి
 చులకనగ ద్రో వేయకు కంప వక్ర
 భరివైబో ముష్ణయ్యుద్ధ బ వ దు । 145
- తే గీ : మేయ తైన ఎవరు చేతిలో
 క్షణిక కాల బు లోప ఎమబోపే
 పైవ్య మక్షిణముగ మన్న ఎమయమువనె
 ఎ వారి గ వలయు కేరితనూజా 146
- తే గీ : తన సులభు దు గా కయ్య ఎవయ మేత గీ
 ఎ స్మరి నే మహాప్రముల్ ఎమరభూమి
 బుద్ధి ద్రుప్తుల కలముపై శుద్ధమతివి
 మ ది బోరినవిన్ను వరి దు జయము 147
- తే గీ : బాం కదాది విసు బు బాం నైన
 రాజనీతిది విరవ గ రామి విన్ను
 దం చితి విపురు నే ఎవరమున
 బోయరా త ద్రో విజయ బు బో విరమ్ము 148
- కం : వివిధ మహాప్ర బంధి
 వవిరళముగ జీ త తే వారిముఖానితో
 జవమున బోదుము జయమగు
 దివిజారీ బోయరమ్ము ఎరమతి వగుమి । 149
- శ : రావణు డిట్లు లక్ష్మ విని
 రావణి లేచి ప్రవక్షితి చి -
 బోవదగ నాజికిన్ దమజ
 పుంగవు న్నామ మొంది తు ఎ

కావితులై మ గోతుక
 వన్నగవైరిని మీ చువట్లుగన్
 తోవ గలట్టి ఎంబాములు
 బూర్చిన తేరున నెక్కి కి హమే

180

ఇ ద్రదిత్తు హనుమ కుమి మీ దికి యుద్ధమునకు
 తోపుట

వనచరశేఖరు గదియ
 వజ్రవిరోధి గళా గ విప్పిన
 బును హనకార్యక క్షనము
 భూమి నభయ ప్రతిధ్వని ప రా
 వివి కలగు జరు క కడ
 పెద్దగపాత్ని హర్షచిత్తులై
 అమవమ బాహువిర్య మహా
 మాన్విల శౌర్యసమగ్ర మూర్తియై

181

తమపును జెంది రావణిని
 దారి గ పోరు మహద్భు జునై
 నెనుకరుగ చు లేకొ కడు
 పెద్దగి విద్వలు తోరుకు ద -

దమితుమారు బాణములు
 తా నొక్కటియైప వాయు
 భుమ నెడ వ్యర్థమయ్యెను కృ
 రిమ్మనకు పొసరి చు మేలబుల్

182

1 ఉక్కమే లను గల్గి తెక్కలు ది
 యు దరములై నవియు పరివూదనములు

వజ్రపావ వేగములు పై న బాణము మ
 వవవ దున్నపై వెయి బాణములు 15
 దనుబులు దేయ బాణము
 లను క పై బడగను లావమెర గన్
 అనిలజ బాక బస
 ను కెగ దరి చె తప్పకొన శరకొడిన్ 16

గురి జాచి కొట్టి పావని
 బొరగు రావణి కంము బొడగుని దక్కన్
 శరముల దున దిరిగెడి
 హరిముఖ్యని గొట్టి సాధ్యమగు కేరి చి 17

అ వె అయరని మెలు గ దయ్యి మరుకొన్నాని
 దవిలను అ మ ఎనురవయ్య
 బెలు గ నేర తె నిరువురు యకా క
 తోడును క మి క తారలల్లు 18
 విడిచి శరములు మూరి
 బడరిని దా గ వెర కొక్కటియైనన్
 వడివడి నెల గూరి
 జడివార తోల జాచి శక్రారి వెలన్ 19
 దచి తనా ది యాశ రు
 మదియ ల బాణములనేత మరి ఎట్టుబడ
 దిరుమల బెట్టెది చిడ నె
 వ్వయివున య గిక్కెట్టి బవర మును 20

ఇ ద్రక్షిత్తు వాసుమ అని ప్ర హ్లాదుమునం
 ధి ము

తె: 1. అనిరంబు యోచి చి బ్రహ్మ తనకు
 మునుపొన గిన ప్ర హ్లాదుమున స్మరి చి

- అవిలనుకు మీ ద విడువ నయ ప్రమోదకు
ఎట్టుగదె వాయునాని దా ట్టువ దు 1౦9
- అ వె అత్త లమువలన వట్టిట్టు గద గ
తా కివిలక ద నేలొడిగి
చేష్టలుడిగి హ్మచే నీరుదిగ వ
ర టు దిల చి వది తిర టు 110
- క నలువర టు వి యుడి
కలిగి ఎదు ప్రాణహాని కట్టిననై నన
తొల గరు తన తానుగ
ఎలిలకల్పాత్త మెదుర కక్కమె నా 111
- ఆ వె న ననాత్త కర్థు డనగు నా
కాద బుగిదాదె హ్మ ర్థు ను
ప్ర దది ది కన్య మొక్కై
గలుగి దప్త ధ్మ కార ము 112
- లే. గి అత్త ధ్మ దనై న నన్నవిలు దీ ద్రు
దక్షుల గళి దును గాకు రనవరతియి
సౌఖ్యం గ ర గులు నన్నుఁ ట్టుకొన్న
ప్రా గయ ము దనేర దెప్పట్టున దు 113
- క వె ర గుల ర రాక్ష కర్మరు జాచి
వలు రి ఎ వి తల ర్థు
తెలియచ్చు దావ కలుగు రక టి
ఎక్కవ దు ట్టువద దె మెలు 114
- అవి ల చి నెమనయ్యున
వానువ టు ర్థయించి యత్తంబు 115

- తనకు గల గౌరవము వే
ర్పివి బిడ్డ దయ్యె శాలిమిది దార్పి వె ౯ 10
- క మనకున పీఠ గౌరవము
దమజాల గాన బడుచు తనమన మితరుల్
కనుకాన నేరని గతి న
జనుకాను య మెరి ౭ నా వికాటల యెరుటన్ 106
- క తన ౯ తన ౯ య
దమజాల బిడ్డ ద పతని గట్టిరి త్రా
ళ్ళను నారచీరలను నా
తవిలజా నతి తరిచె వెదరినటు విగ్గజగన్ 107
- తే. గీ నారచీరల గట్ట గ వదిలముకువి
వడ్డయొన్మత్త ధ య ట్టువీ దె
అత్తని ధ విముత్త దయ్యెద్రీ తరు ను
ట్టుబడియ దె త్రాళ్ళ న్నట్టున దు 108
- ఉ చిక్కెనుక్రొ తియ చు తన
తేలు త్తీరవార మ చు పె
పెక్కిన గర్వమేర్పడ వి
వేక విహమలు రాజీసాధముల్
గ్రక్కన కాళ్ళ దన్నుచును
తజ్జరి నాడుచు గ్రుడ్డుచున్ వడిన్
చిక్క మెలు గనేరక వ
వేచరు నాథ వెట్టి రీక్రియన్ 109
- అ॥ వె వానుమ యెలు గ దయ్యె వత్త విముత్త ద
నై తిన చు గాన నురు లతని

మ దరణా దమ

వె ల వెట్టుమన్ను రిది వాచిది
అప్పు డ్ది గిది గియు దె

ఆ వె త్రాళ్ళవెల గట్ట తోగరమణవిప్ర
వ్యాత్ర మాణిజ వెయద్రవరువి
గట్ట ఉ విదవ గవి మేఘాడుడు
విధగ త్తరియన ఎవి జాగవి

తే శి వ్యర్థమయె ఎ ప్రవృత్తి విధ మిందు
రాంబీరి విధ మి నామమూరి
ముం ఎ విరెవు ప్రవృత్తిమన గిమత్తు
దైన నాకవి గట్ట దెయప్తమైన.

1

చ అని లలిహోయ్యుర ఉ దమ
జా ఎ చువు విమక్త దై పా
వని రే గి గాడును

పాదమణి గుడిజ గుచ్చుచున్
కవి రిచ్చెనలే విలు

అరియ వెట్టులు రిలుచున్ రిశా
వను డ క్కిన్ దని

గి విర్విరి వాని విర్విరిన్ 17

అనిలమకు ర్వికాని గుర
దమణాలు ఎ జాచి తోడి దానవు రిశ
దన ము న వన్ను
దనితోడి న దు విరికి రాళ్ళర్కము నీ

17

క వనచరు ది ర దెవ దే
పనిమి దన్ వచ్చె విశవి వి న దెవో రె

వ్యసితాః వ్యాధి వీరవి
 వనితాః జాత మహా యతా రోచుః ।
 పట్టాడి కొట్టాడి చ పిడి
 కట్టావ పివి బట్టివా ముడిన్
 దిట్టవలె గామం చెడి
 కట్టాడి కట్టాము లోవర్చె న్నాటి వీరిన్ ।
 వాసుమతుడు రావణుని చాదురి
 జూదలి

ఎలువారు ఎలువదము నిటు
 ఎలు యిది క్రివదముని పొడి
 ల చె నున్న ముక్తల
 ఎలువారు న్నెలను ఎళుకు పావని న్నె
 రావణుడు వాసుమతు బ్రహ్మి వ న్నెల
 నియోగి బులి

తే ౧ దివ్య మణిమయ కాకుల దెలిరియి
 నానాస్థలి ఎగురు నవనరమున
 రక్కసులతో ను పొరగా చెరిగెను
 ట్టవడి యాద్యుని మన్ను పవనులరి ।

ఉ కాసుమను దశాసుడు
 శ్రీ తినిఁ జూడకుడు నావనిన్
 జూపుచు వ శివపర్వము
 కోడ్యము నొప్పు రిక తెవడన్ పి
 దేవనీమి ద వచ్చెన్ నొ
 పెన్నరు ఎరొ? మేరికోపమో?

- ఎ ప్పరిమో' పెలు గవరె
వీ నివల్ల నట దు ర్కివన్ 16
- క వినివారలు శ్రీ గ
వనిలాత్మలా దవియె హనుమయ దురు వను వే
వసవరవతి వసుభన నిలు
వివడి వర్చిలని ద్యుమతేవి శ్యవి దూ న్ 18
- ఆ వె: హనుమ ఎలికి యిటుల ఎనురేశ రు డి ద
గద్దెసేదమ డి కదలకు ద
వరలచే దమ్మ పట్టి తెప్ప చే న
ఉన్న రో పారితాత్య దురు 18

హనుమ తు దు రావణు వైరవము నాచి మెదురు

- ఎ వ చిము యి లమర్చిస మేరైన
న రీ యి గలుగువాని
వెలలేని కూసల విలుకెల్ల దారిచి
కలిక దు నాలు కై క్రాలువాని
కమ్మారి వ దిన గ థ లే మున
వ్మవి వాన ల్ డమ్మువాని
కాటుగా డి తోర్ పద ల్లవై నట్టి
మేనికా కులంద పెలయువాని
- తే. 9 వ దురు బోలు త యి గమైన
ముర్కయిల పోరిములు ప్రమో మె గ
నరము దున్నునిని ముచున్న
ప్పటి మ కిరత్న ఎరిగి వర వాని 11

శ ప వె ఐదు బులు గలిట్టి ర బలా
యర స నొప్పు గొప్పవై టావూ
వు ను గు వన్నెగరిన కేయూర
ము గు వ దముల న రుదావి 183

త గ వన్నెలిసెడి ర ము గు ద
స దిసెట్టి ర ము న నో సమువ
రాక్షసులు వి సముములు ఎర
వి పేరొక గ ఐ ఐ యావి 184

త గి అయిది ఐది స వ్రాస్తాడుర్థ
యలు మహాహృదన్ బయసు సమాప్త్య
యర వెలు గ గ వా కలు దు నా గ
స్వవాసిని దనుతే ద్రు సుగ్రతేణా 185

త గి ాచి యా ని యద్యుతాకార దై
సాహ ఎరి ఐరింను కేయూర ను
అక్కలో పెచ్చి ఐ వి య ఐ వా ది
స ప్ల సాచి చి యాచి దె స జాచి 186

శ పి పై సవ ఐ మది
కె వ గ నె కయి సద్య ఐ వి
భాకము దెవమా పేరి
య దు కను గొక మిట్టి ఐ లె
డి ని తోలువా దిల మ
శ్రీ ద్రుని మి చ దె యెట్లుజాచివన్
నా చిరిత్రు దై మెరి గ
పాత మూహము క్కొసర్పి యా

రీతిని నువ్వు పాటిస్తున్నావా

యిట్లు దునై నుర మానశా 5

187

ಅ.ವೆ. ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಕಾರಣ ಏನು ಗಾಡೆ?

పర్వతే ద్రు డాది నిధి దేవ

తా నిమూనామెల్ల తల్లదీల్లుచు ను దు

అచటవర్యు ధరి చిన మదిని

186

ద మనుజులమీద యేలని ?

మానవభోజిని మాట విన్నచో

తమిళ నడ | పాఠములు

విల్లడమొ దగ నీతచి మరె

మచియెదరి ధర్మ లి న

మొదటి గ్రామం భూమి కలిపి

ద్వైపయోగము య నర్హ మేతి

శ ద్దా రి వ దె? ధాయశ్శ్చరిన్.

189

తే గీ॥ ఎమిదో వస్తా న ల తేకుపీవి

వర్షా లేదు ఘనత్రయమున నెవరు

నమోది ఎలా ఉంది అది చూడండి సర్కార్

మూలము కయమే దువట్టు పె

190

రావణుడు హనుమ తుని జూచి యోగి చుట

చ. అని వచ్చిమాననూను డిను

రారినగూర్చి మన బులెట్‌ల చి

తనము నొద్దును దురై

డా వభర్త ఏకాన్యు ద జన

రసయుని కీకముఖ్య

దగ్గఱ సున్నటువ దివాని దా

గది మువ ద నదియు

ర్ల గ వా బ దో? నదియో? యనన్ 191

తే ౧ మహా శైలా గిరి నెత్త మునుకొనునెడ

ద్రివిడి మున్న కుచ నులుగ దెచి

జ్జీవ దీక రుతె చిన్నులును

వచ్చెనోతె నాణదే వచ్చెనొక్కో? 192

తే ౧ వారా ప్రితి దాల్చిన వా డి క

వివ్వ డి క సు డి? యొను ఎడ ద

ట చు దంబో? క్రోధ వారాక్కు దగ్గ

క్రమమన్న క్రమమిది వ జాచి 193

తే ౧ దుఃఖము తెచ్చి దగిలక గి

మిరిములగు నా ములను గ వీరిమైన

యర్థ మచ్చితి దోకిరి గు ఎదము

ఎరితెవిట్లు నా క్తివదను డిలురు 194

౪ ఎవ జవీవు? వారగరి

జోడి వచ్చితి నేదెవర

వివ్వన మిట్లు ధ్వ ముగ

జోనానచ్చితి? రెవ్వదాన నీ

వివ్వనది దరి చి వి?

చ దువిదా యు ధీ న దగా

జవ్వయొనయ్యదేల? రణ

౦ గవిహార మదెల? య దిలుర్. 195

తే గీ ఆడ పమా య చ బ గ నమరనాథు
నాన నమాత్యు దైవి బ్రహ్మ డబ్బడ
ఆవిలలితని బొడ వి చునుయమున
నడి పట్టుల నా ని మా త్మ దెలియ

198

బ్రహ్మ డ వామమ తుగ్గి ప్ప కు

వనవరము గ్గి ఫీరిం
భ డము గూడ నిల వ ల్గ కే
మోనరు కీర్తన ని రి
సున్నుని మున్నుట లాకలుని ని
గ్గవిలవనా కేవ డ డము
అరి కల యో? కుమ వో? యా
ధ దు డా? అనికో కవన

నవ! చూ యు తో? అబ్రహా? 199

తే గీ రావణు జ వ ఎ గోరి రావణు జ
దూతగా నానానిన్ ప్రోత సే
ఎక డ ఎ న నేపైర గ్గనె ఎ
భ కుము కలిది ని కున లు వి తు

198

నే గీ ప్రోతిమా తునిగా న ను నిన్న
౨ ఎడ బిగ్గ క దు కరయ
గద్దు మునీ డావ ఎ రి యున
అలో పు డవార స్కాలము ౨

199

ఆ గ్గ నిజము బ గెది రిలున ప్రాణు
డియవా డ ప్ర కు రీ గాదె?

అదేత నీవు గల బడవేది

ఎలవచ్చినా ద విటలు వియిం.

200

॥ నామమ తుల రావణనకు దవవృత్తా ర మ
వృత్తు

క అవివర్ణ ప్రహస్తాదు కా
విని నామమ నికావరే ద్రి వీక్షి చి యాన్
నను రి ప రెవరు ముమ మీ
దమకొనినకు లి ది వదులు యమ ధవదులలోన్ 201

అ. వె అట్లు వ ఎలేదు మేదారి గామ
జాతిమాత్ర విసవరు ద వగుదు
వి య్నా జాత గోరి ఎన్నుకొ టివి మపా
యమగ వనమనెల్లి వాతమునే త 202

క ॥ దనుజులు రవ తుని నను
అనిలో మార్కాన గ వారియ దతి తోదవ
వనునే గా చుకొన గను
అని నిలిపి వసురని ము వదలిలి పెసన్ 203

క ఎయివు బేసాము
వాయెదనిర్వీర్యుడుగు వారతము వను
దాయ గనేరరు వైరులు
పాయమవాయె యిరే ద్రి రి ని ఎదయన్ 204

తే గీ. బ్రహ్మదేవు దొని గిన వర లమున
తలుగనేర దహయ మెక్కొనిమునను
దిప్పు జాచెరి వేరుక నీదు నితుని
దేరి బ్రహ్మహమునకు నే తిక్కా ద. 205

౧ దదరా దము

* వానమ కు కు రావణుని దా ల క

వచ్చిన-దము దెయ్యది
 క దనుటయి త్రాళ్ళ గట్టి
 వనతనవాప్తులు తోయెవ్వర్థ యి నే
 ఎనివది ౧౦ జూదగ నిలు
 జుకుదె చితి వర్కవ శాతుది దూక

అ. వె వీడు మేలు గోరి నె య్కమాటల
 నారకి ఎ మయ్య యురరాద!
 అదిగినా డు ద్రాతవగు వీడు శరణు
 తొన్నరామ్మిట యి ఎ క్తివదన!

క ఘ గిలు దు నాతోడ ద
 శగ్రీవా! ఎలికెదిటుల శ్రద్ధ వపై
 వి నామూడి వినుమ ప
 ఎమగ్రముగా శు మది తో చినటుల

1 దళంధరా! ద్రు తనయి య రాము య
 త ద్రియాజ్ఞును సయోధ్యాపుర యి
 వీ డి తిమ్మ యి దార తోడయిరావె యి
 ద దాటవినె ను ద రివి
 ఎడివి గోప్పె య వస దుర్గ నకుల
 వెద వెద నె దు నుదరి గనక
 కీకనేత వన దు గిరి యొప్పుమూ య
 కేరి ను గీవుతో తెరిమి కేసి

వే గి ారిది వదిలి రాజ్యము వారిపోద
 దనన మగ్గివన తొ గ ననవరే ద్రు

దవనికాశను వెది దా నద్రులయి
స్థలదెలలకు నినువ నగచరులు 209

వే వేలుగ వరిగిరి
వానిరకు బు కుహజవ బువ వారల్
దా వాయ ! పడిరిని
నా నికొడి కొనచు జనుకు డిగి 210

శరియోజనముల జ విధి
వె ఎని దిలే పవనవేగ బుని దా
ది విడు దివినియె
ఎ వారి రి దివేశవ శజ రాడె 211

వినుమొకమాని తెప్పెద వి
వేకివి ప్రాజ్ఞ ద వెల్లిప్రముల్
ఘనముగ నేర్పినాడ వెలు

గ దానిట్లే దాకి కలేదు రి
మనమున దో ఎ దవ
మావకిర బు న గ బునా

మలన ల్పరాదని కు
త వెలులబ్బు నధర్మవృత్తిన్ 212

ద వారిని వీరెలు గ వాణ్ణా
నార వీరుని రాక్షస ద్రా యు
వారిని నొక్కొకరి త్రిది
వ బువ క పెని రానిపు డి వీ
క విరోధ మాళవి
వి దునిధాన్య నా గి రామభూ

సాయిని వేది మీ కరణ

పార్థివుడ గరుణితు రావణా

21

ఉ । రాముడు కోపగి చుకొన

రావణ! లక్షణ దప్పక దయ

కో లగాత్రు రిర్వరును

మోరక రావనముల్ ధరి చుకో

నో మనుకాకే ద్రా అని

నో మర్థుడెవడు? డ డ న

ఎవయిరో ఎరాడు లోక

య కు యోచనల్యి భూమి

21

క ఖరదూషణాది విరులు

వంపరుకో బొరి ముప జనపాపముచన్

కురణి లె? శ్రీరాముని

శరములరా డికి శోర్యజాలక ప్రవేశిం

21

తే॥ గీ॥ ఇ లేకన హరిమును నొసర్చి

సుఖమునో దివి వారిని శా ఎ య్య

లేరు లేరయ్య యె డు నిలి షలైవ

మరెవరులై న లలి పక్షరేర

21

క । అని సుగ్రీవుడు నీకో

వసుమతి నాడి ల్కె శ్వేతి నీ

యము మేల్కొన వా ఎ

జనకొక్కడిని య్క రాముడు ద్రున వడిన్

21

వాసుమతుడ వాసున బుద్ధి న్నది

తే గీ ఎది దుర్గవని మది నెచివా?
అట్టి దర్శన బృహతి
మీ దీర్ఘ బున ను నామోదమైన
మార్గమెన్నను రాము య మానసముడు 28

తే గీ చక్ర తయానక ఎన్నగి బు
బోలు దియని తెలియ వావుబోటి
రెచ్చి ప్తి బులను గొనితెచ్చు త
వట్టి జ గ చి వి ప్తి న దు 210

తే గీ దెవదానపు లొకమైన దితి లేక
నకణా ను రక్తి చూస గలియ
విషంబితమైన యన్నమీ ఎక్కినాక
కవ గురిపొలికి మృణు గవ్వార 220

తే గీ మొర మొదరి చి వేకొర యట్టి
అయిదు రోలు తెలు న కణుక బోన
రెవదానపు లెవలు నికాతిరూర
జాలరని చుప్ప రుముద్ 231

తే గీ వరముగ నీవుట్టు
నావి ఎ వరము తోడ ర రెల్లెవ్వడవ
రాకణా నంనా యల
దీవరము ఎరి ద చు నెలు గవె? పీడ 249

తే గీ వారికమ్ముని ముక్తి వసవరే దు
జాడవె? యాత డరయ యజు దె? ప్తి

ను దరచా దము 223

గు దె? రాక్షసు దే? యురు దె? మరు దె?
రాసరు దు రావణా! నిన్ను క్రతు నీ ద 223

క । ధర్మవం బెప్పుడ
ధర్మ బొసరి ఎ రాదు దళక లో వెన్
ధర్మ బొసరుఁ గూడ ను
ధర ము తెలుసు ను మృధర్మ విరయన్ 224

ద తపమొనరి ఎ పిచ్చ వన
త గడియి చిన ధర్మసత్వ
వివగ మయ్యె కొ త మరి
యాదను దప్ప యధర్మవృత్తిలో
తపయి దానై చిరి ముఖ
ఎ దిగా ననుభూతమౌట నా
తమున మ చుచ దమున
కాపిష్ఠియము వాళనై దనెన్ 225

తే గీ । ధర్మ ఫలమిట్లుల తోవ దానవే ద్రు
నేడ కాపారణి బు తోడ వేయ
ధర మును తేలికనా యా యధర్మవ ము
నాం గలదెది యివ్వెడ నా ధ్విదయ్యె 226

కం । నీవీ యధర్మ వలమును
రావ ! పొ ద గ గ యిమ్మొదులకేన్
తోడు సలమునాం గత
కావరమున తేలిక కలుష మెయిన్ 227

తే గీ । మున జనస్థానమున వైవ దనుజ వధము
కరి రాక గొల గూర్చుట వసవరే ద్రు

కోడి జ్యవన్మద మును దులను నము

మాని చరిత్ర పుట్రుకొద మా జూట 229

చ రంగ శివు - నొక్కా?

దైత్య శేత్రా కన్నవా ము

ఎల్ల నేలమరుముగ

ర్వవిన్నా ముక్కనె?

జల రిథ శ జల బలము

దూర్ణముయో? నీదుల వీ

ల ముద వీయలర

మనె? రా శ కామ దీకర. 229

శ గ ఆవరి - మ కా గిరికూని

వారి చె నది రామ ద్రు రిథిం

శయగం మె కల్లు తిలల ము

శర మొరి చె నని వి జ నై 230

శ గ పా - తై ను దుదన!

మున శిల్పి - ము

ను ము చ కొద ర్ష ముమక గ

శేర్తవే? నీదు దూర్త? నీ వాన! 231

శ ఎతె - చితు ను

రా రి దొ గిరికొన్నా? ము

చనినజ చ మునై

మహిష శాస్త్ర ద

నవ ర శాస్త్రము

శ ననీరపు కొలపాకనై

స దరకా దము

అప్పుకొనె గో బున

అప్పుడు వృక్షుని నీ రావణా

తే ౧ వసుమతిమిత్ర ప్రావ బువలవ ల క
దధిమైతీయే వేనా దౌ దళభాత్మ
తాకు కోవ బునను విహా బునో రు
అది బురుజులకోడి రాకొరగూర

ఎరిస క మిత్ర తా ధవ

వాలుల పమాఖ్య ను బుద్ధిహను దవగుచున్
వాదొయిరి కున్ మావి

వాతవ న బులను విను మహాన రాధ్యా

చే ౧ రామక ద్రుని మహామహిమ దా
నెఱుగుదు ను సర సప్త న
అయిరి ఎన్ను కు రా ఎర
ల ౧ దర్శి వి అయిరు రావ
గ్రుది గా సమర్థు దెర్ప దవ లేద 2

చే ౧ రామదామ ద దూతన రావణ వివ
మ దు ను వానరు ద వేనస్మతమాద
సర్వం బులను విహా మి కు
మజల ప్ప గడి సమర్థు డి 2

ఇ కటి వానిని పీచా

క్కి యి గణతి ఎ లే సానాత్మ దవై
వ తం పాతే న రీ

వ తి ప్పరి దెరాల మాగతమయ్యెన్ 2

౩ గి విష్ణుకుల్యవరాక్రమ విమ తేజ
 యుక్తానువక్ర మోహరము దు
 నెదిరి ౭ వ గుణ్ణికః తెవ దుగల దు
 ర ఘాత ఖల కత దు కా ౬

౪ గి ట్ర వ్యా దుద్రె ద్రుల దు నెవ్వఁడునైన
 యుక్తా కీరు గావి ది ట్రుకు గ గ రె
 వ క్తిక కర! ట్రాము వారి దిన
 వారి రిక్తి - గలవాఁ డెగుద ల యి

౫ అవి నామవ వాకొన గత
 వివి దళ ధరు దు కోన వివృతాఁడై
 దను ను జూ క్రో రిది
 గొవిపోయి వది ఎ ద ము క్రూర నిలతిన్.

విభీషణు డు రావణునితో దూతను జ పరాదని
 చెప్పెను

౬ గి దను శేఖరు తము: క ధర్మవిదు డు
 విజ గుణ్ణికా డు విభీషణు డు
 లితినిట్లుల నన్నకు ప్లవగవదుని
 ద వ దగదని ధర్మకాస్త్ర ణ విధము

౭ వచ్చి యర్కము నెఱుగ
 దెచ్చిన న దెళుకుల దెలియఁగ తె వ్రవ
 వచ్చును దూత యవశ్యము
 మెచ్చది ధర్మ ణ దూత మృతునొపరి వన్.

౮ దూతను జ పరా దధిక
 దొవము విజ్ఞులు తేయరీనిన్

భృతి గర్భవా ద విజు

భృతి భర్తము దప్ప యిచ్చమై

నీ విరుద్ధ భరి వ

నెదిరు జ గ జూద రో మీ

క్రోతి దల ఎదుగుద

నారక ఎది వది వస్తునే

249

త గి ఎర్వ మెజీ న వా దివు శ్రువు మ

ఎ చారి గ నేర్పు శ్రువు మ

మ చిరైదల నాజీ గి నామమతివి

దూ ర వది గదన న్య గాదె?

244

గి ది గిదిది యి ర

గ్న యోజన ర్పితి వ నార మున్నవ్

రగ రు శిడి

త దిట్టు నార ము రిడి

240

లౌ ఎరీషణ మూ

గిది రోష ము ను ను షు దిట్లదియెవ్

చరు నారము

ర్పిసవీది వధార్థ విడిచిపెట్ట దగ్గ

246

పాపి ప్పక్తిము రు

నాది వనేదరు దుర్మదా ధువి

యా దగి ఎ దోషమై వి

నోదిది జ న గ వచ్చునాదె? నె

నే గ్గ విరుద్ధమరి

నీ వి దప్పనవాదనాదు? వి

పాప వశాత్తు దేయగు న్లే
ఎ గువి పీచి వది క తొ వ్వుగున్ 24

౪ ఆ ల విధియె డనె ద
గానవ! నైరుతొనయ్య దుష్కరుల్
వనవరు డి డన్ ఎరిపె
పాపపు త్తము బొనర్చిన
దున దునుమ గ వచ్చనగు
దూతగవచ్చిన నారణ వన్
వనవరు ౫ వరాది బుధ
వ ద్యులు మెచ్చరు ఎ వ్రీక్రియన్ 25

౫ ధర్మము లొ క ను కొలు
• డనోపవి శాస్త్రాదమున్
మర్మ విభేదన బున ఎ
మర్మ యున్ పెరివోవి బుద్ధియున్
చిర్మలమైన శౌర్యమును
విరరమానవ దుర్జయ త్త్వమున్
కర్మముగారి క్రో తి విటు
గట్టి వది చి వృథా యొనర్తువే? 26

తే గీ ర్వ శాస్త్రార్థ విజ్ఞాన సారమరివి
పామరుల బోలి దోష వివరు డ వగుచు
చేయ గూడని కార్య బు చేతువేవి
చదివినది యెల్ల విప్రుయో నముగాదె? 250

తే గీ ఎది ౫ ఎవమాత్రాన గుగువట్టి
ఎలమ దెట్టిదో యోచి చి ఎలుమయ్యు!

- క వి ని ఎవ వానివి కలనుదాకి
పోరనగు గాని క బొరిపున్నగునె? 251
- తే గి వ చరువి జ ఎతివయేవి వసధి దాటి
ఇ దురా గల వానరు దెవ డు గల డు?
దివిజల గూడి వచ్చిన దెవవినువి
జ వ మగు నారి దూతము చ వ దగడు! 252
- క యుద్ధప్రయో దవు నీవిటు
క్రద్ధుడవై బుద్ధిమూరి క్రో తిని జ ఎవ
యుద్ధమునకు రవికులజాల
ఎట్టముగావి గల ప్రబుద్ధు డు గల దే? 253
- క నీవిని జ ఎవ మనకే
మైనన లాభ బు గలదే? యానా ఎ
మానవి దుష్కర్తికి వో
దావవల్లకా ఇతేల లయోగ్ధ గన్! 254
- జడలెటు గడ పీరితివి
జడవ రియై ని ప్ప బోలు ఎక్కారెన్ విన్
దుర కుస నెదిరి చిన యీ
చెడ కావరు ఎవట్టి చెవట లనాజిన్ 255
- క యిటావలము కుది యో
ని యము కదిలేలపేయ శ్రీమయి వారిన్
తె తన గూర్చి గి విక య
ర్పి యము విజయ బు కాలుదెలల నెలు గన్ 256
- క బులుపైవ గూర్తు దైవన్
కలపోయ గ దూతః జ ఎ దగ దెప్పటిన్

- తే. గీ విష్ణుతుల్యో రాత్రము నివలతేః
 సమము శ్రావణద్రు మో సారమున దు
 నెదిరి ల్య గలట్టేనా దేవదగ య
 ర్పమాక బలక యును
- తే. గీ శ్రావణద్రు ద్రు దు నెవ్వరు నైవ
 రామున కీద గావించి తు గలదే
 పత్తిక భలో శ్రావణ బారి ది
 వాని రక్షి ఎ గలవా దేవది గురు
- క అని వాసుమ వాకొవ గనె
 విని దళ భరు యు కోవి వివృతాక్షి దై
 దిన శాల జూని త్రొలివి
 వారిపోయి వదిలె దళు శ్రార యిన్

వివీక్షణుడు రావణునితో దూతము జ పరాదని
 చెప్పుట

- తే. గీ దశజితయో యుద ధర్మవిదుడు
 విజయ గలట్టేనా యు వివీక్షణులు
 పరితెలియని వన్నక వ్లవగవరుని
 చ ఎ దగదని ధర్మశాస్త్ర మి విధము
- తే. పచ్చినకార్యము నెఱుగ
 దెచ్చిన ఎ దెకమిటుల దెలియ గ తెప్పన్
 వచ్చుని దూత యవశ్యము
 మెచ్చదు ధర్మ మి దూత మృతునొనరి వన్
- ఉ దూతముఁ జ పరా దధి
 దోషము విజ్ఞులు జేయరీఎనిన్

బి । అక గదాది విధ బున
పలికిన పీనికివి న గనై కల్య బున
పలుకుయె కాత్తుర్దొ
తులువల విడువ గ దగునె దొరి న ఎదన్ 202

వనదం ప వలమ్మన
నెవరేవి ప్రయ బు గాన పి తో న
అనలమ్మన దనాయి వ గ
మనవారల కాజుతు మామ్మలు పెచ్చన్ 203

ర అనలమ్మన తోక రగు గ
కవచరు దీక ద దిద్దవాల దిగుదున్
మనమున తోకి బుచు వడి
జుమదె చుమక వృక్షరయల గలియన్ 204

ఆ వె । దద్దవాల దైవ తరుదరుని గది
ప క్కమ ము నవ్వ వ్లవగిచయము
ఎగ్గచేత దాను జేసవవి కవ
మాన దుచు విక రు మనెడు గాత 205

ఆ వె । ఎదియె కగివ తక్ష క్షాక్ర తికిది ఎల్కి
వ క్తిములు ద దనువయల గా ది
వావరాధిమున వా మ్ము ముట్టి చి
విరమునెల్ల ద్రివి దో దకున్న 206

రాక్షసులుతో గాయచు ద వానుమ
యాలోది చుట

తే గి రజుదిరు లంక గడు వ్రాన్ బునా ది
ప్రయ దాయు వృద్ధులు; తేరి యొకట

వి తా జానుది కప్రవరు
తొక మట్టి వ గా నె చి తొడరి వారు

287

చ చిరిగిన గుడ్డపేరిల

ర్పి ఎవరుతో జాట్ల నా
వ చరణ్ణు డలిగి

వలము తె చి మహా దమ గ

సు తె చ దానవులు

లైలముగ దువ ము చి వాలమ

దు రిగిలి ఎవన్నా కిం

కాచెను ప్రాద్విక నయ్యురీలి

288

౧ ఎజ్జిబార గ మోము ఎక రు డ

ము రిగిల్చు దైలుల వ జూచి

ఎక్కా మి గిరి ర ప్పివిహెద

దము రి కట్టి రియ ద్రిరుయ

289

౨ ప్రాంగుది రి గిది

లాడి కనెడు ప్రాళ గట్టని

మా రు ముని తె చె గు

మామముచె దియరి ప్రా డిముల్

ఎరలు చి క్కిరి దు మ

బెద్దిగజా రు రాక్షసాళి నె

గోరిన న వారి కు మ

రా ముగా దరయ గ కాలము

290

౩ రాఫువు డ చ దలి చిన రాక్షా ద్రు
వ ఎనలైవ రా వు క తము

భగవగు గాననేను యిష్టున దు
ట్టడి యదవలనె రావలసికొలు . 271

తే A రావణుని గాన బున రాజసా
ల కలలో కన్ను ద్రిప్ప దంతురేవి
రాతివేల జాగ గా రావియట్టి
దుర్గి యిటుచిటిదొంగ జాతు 272

తే A అర్కశుక వార్షదాయ మునగుట
నేతలై ను నోర్తు పీమయము
నదునను పచ్చెడివానిలేదు
క్షిప్త వాతార్థ మేదైన అతివాద 273

శిష్ట విమ్మత్రాళ్య మతి
గావరమొప్పు గొమ్మిమ్మి వ
విష్టులనట్టులన్ వదిగ
వీడ్చిర వీడ్వ గొమ్మి తో
బెట్టి విమ్మ విమ్మ ప్రమ
బెట్టె మాత్రన ఏ వాదనే
సెట్టుమ దీర్తు రాక్షసుల
కీచు దల చివడెల్ల వడ్డియన్ 274

1 బనియలు మరుత్తనయి
దా దంతున నదుక రతో
దమవరుత్ వారివరు
కన్నిరి కొట్టిరి కుతెరులున్

శ్రవణముగ మ్రోగ న్నరివి

రరివ వీడుల వాడవాడల

దువగల గొ దుల ది కడు

దులము ద్రిప్పరి న్నమ బునన్ 21

తే. గీ. శ్రవణముగ దిటు విశాచదులు కన్ను
దీ కొవిటో యి యెల్ల ద్రిప్పరు ద
వాడ దల చివ చోటుల జూచుకొనుచు
టోవుచు దె యెబ్బలు బుగ వమున 21

తే. గీ. విధివిధిని ద్రిప్పరు వీరు వారు
దిద్రివరు దని యొప్పుచు వేము మారు
రివి యె బుగ దనుబాలు ద్రిప్పరు ద
పులు పృథ్వులు వారు జేరియె ది 27

తే. గీ. ప్లవగవరు వారు దూ ఎ బిరుదు మ ద
జూచి నప్పుడు రిహా ముదకము
మమ్ము రాళ్ళను విసిరి యమ్మారుతి వయ
వివిధరీతుల వాధల బెట్టుచు ద 21

ఉ మారుతి గా చె వ్పరి వి
మానములన్ వివిధాయుధ బులన్
వైరులు జూడరానివగు
ప్రా ములన్ బహు కత్తర బులన్
వారిద నిర్మల బులు న
స బును చాడెడి భూరిసౌధముల్
చారు వి ర్ణనువ్ వివిధ
భావములన్ రిరుదమృతాములన్ 97

- ౬ | కోకన గాలిచి రక్తంబు
 యీ చి రింట్ల మాయూ ర ద్రిప్ప
 న్నొకిం తు జరు జూదిన
 రాకానన ను జని ధరామత కడ న్ 280
- * ఎఱ్ఱదిమూరికోకి కను
 లెఱ్ఱ మన్నది విమ్మ జూచి గుత్
 గుత్తుని మున్ గది ది చరె
 కోమలి దానిని మా వికారయల్
 విఱ్ఱగ గట్టిత్రాళ్ళ విడి
 ఎ చు కోవ రానియట్టుల్
 చ్చొని కోకి గార్చి రది
 దొదికి మమ్మ! వసు ధరామతా! 281
- లే గి ఎరమ వల మూల ద్రిప్ప ర రమణి
 జూచివచ్చితి మాయమ్మ! ఎవత ను
 వారి మ్మని గాలిపీచి నిన్నె
 కా చినారము చివవమ్మ! ఎత్తకనూజ 282
- ఎరదెవి యగ్ని గోత్రుని బ్రాహ్మి చుట *
- ౮ గ్రామి రోర వాక్యములు
 గొప్పన పీమల సో న నే
 యారటమై ది భూమియిం
 యాత్మ దన చెడ ప్టి బ్బులర్
 దారుణ రో గన్నా బింబ
 కా మది గాల్చి గ కల్గిదిల్లి మ
 వ్వారిజనేత్ర వప్పాచిటు
 బ్రాహ్మణజేసె కమి ప కావమున్. 283

తే. గీ నేను తినేవ రెండ రానోని
 తిను తొనరి చియు దిన రానోని
 నె ఎంతకనై యు తి విక్కమేది
 వానుచు చ్చెనై యు దుమయ్య! వహ్నా! 28

క , ధీవి కు దైవ రామున
 కిమివాని యెడల రణమే కలదెనిన్
 ఈమాదుతికొ యనలు డ!
 ఎమ్మత చేని కా మిడఁ దు మి న్ 28

క పాతివ్రత్యము పదిలని
 నాతిని నేనగుచు రాజున దిను రామున్
 చేతస్సర జమున వి
 వ్యాకముగ ప్పరి కువ చు కాక త్కట్టు దెదన్ 28

తే. గీ నమ్మి నామెడ వెనరు గవ జుచుట
 న్యాయగునేని కూర్చి వైశ్వానరు డ!
 గాడ్చు ట్టిని వాసుమను గాల్చు డ
 చ్చెనై యు దుమయ్య! యానమయమ దు 28

తే. గీ ఆ ద మునియున్న నన్నద్రవరు దు
 కమలమిత్రుని యామ దు గాచనేని
 దు జములు నిక్కముగ నా దొల గునేని
 వహ్నా! వాసుమను చల్లనివా ర విగుము 28

అగ్ని చల్లనైవ దువకు వాసుమ కు
 దాకృర్యుఁ డు

తే. గీ ముమతిమిత మరమున వహ్నానిర్వి
 ప్రార్థనము య వాసుమ న్ని స్వల్పమైన

వెడి గలుగ గనీయక వితి శోత్రుఁ

డపై శీతలు డయ్యె నాయవ రమువ

289

తే. గీ ధర శీతాశకు మదికి న రము గలుగ
వీతి శోత్రు డ చల్లనై వెలు గ టాడ గె
వవన దును వీచె చల్లని పై రగాలి
తయదరుని వా మున వేడి తగులం డ

290

అ. పై మ రునున్నచుంటి మ రుచునే యు డ
కాలునున్నతో కాలకు డ
చల్లదనము నొ డ పామీరి యాకృర్య
ఏకితు డగున రామచ ద్రు దల చి।

291

అ. వె వన్నానాలమ దు ప్రజ్వరిల్లుచును డ
కాలదేరి? కాథ తలుగదెరి?
చూడ జూడ మిగుల చోడ్య బునై తోడె
రాల బు నేమిగా దల తు

292

చ వననిధి వర్తక బు గను

వట్టుతి రాము ప్రభావమేగదా!

కవినను మేలువేయ నను

క వ ఎముద్రు రు వగిరీ ద్రమున్

మవమున గోడురెల్ల బవ

మాన్యు డి రాము ప్రభావమేగదా!

అవలు రుపై శీతలు డ

నొటయు రామవిధు ప్రభావమే

293

క. రామప్రభావ గరిమన్

దూమితి దయ గనుట నని శ్రుత డ నొటన్

అమెది మోకాకమిద న
ప్రేమామృతము గాచి రనిదెత్తె బాన్ 294

అ తటవానిది నన్నిట
న లపాభ్యసప్త బాగా లనే
ని రట విర కునె' య జా
ల కును నా మువిరి చను కున్ 295

వాసమ కుడు గాల్చుట

క ఆది త ది మోద
కొరివి గిరి రమణ్ణు లన్నక వ కునర్
ట్టు కిరద్వారము
దమజులు జేవట్టిదాని కా శిర వెంన్ 296

అ ౧ ర్యతాదు దై యా పక మకు
క్షణి కాలమునా తన చును
కాయన జే కట్టి ట్టుల్లి
శిరొప న దెహులు బె చి మరల 297

అ ౨ శ్రీవక్తరి తెలి దె ల ద ప్ప రు
నెదరి నలుమూలల గిడు పెద్దదైన
అనుగొనియను గై కొని దమజముఖ్య
దమను ఎరినై ను ఎద్దై జాచి 298

అ ౩ శ్రీకాయు డి శోయజమిత్రుని
మార్కి పెరుచు వాసమ కు దవురు
ది జె తాన జేయ గా వలె
నిని గూర్చి ఎదల వరుకొనె నిలు 299

౪ తవి విని యెఱు గని విధమున
దనుజుల కిల్కిలి నష్టదాయక మగు నే
వనినైన చేయ గావలె
దెనటల తెలు యన బుద్ధి య గ వ యున్, 300

౪౦౧ విరివిరి వో వనమును
చలుదిలి రక్కసుల బుద్ధి ద గ్గ ద గన్
బరిహర్షితి వైస్యము న
గరమున వి మిగిలె ల కఁగార్చుట నాశున్, 301

తే. గీ. దుర్గమును నాశము జేసి విగ్రహి తు
నేవి నాశము బుధుల విచ్చిరట్లు
లగు దల ఎగ స్ఫులికార్క వే వన్న
దప్ప బఱుతు మ బు తప్పబర గ 302

౪ ఇత్తరి దావ గృహముల
మొత్తముగా వచ్చి శో మన తర్పి తున్
చిత్తకున వచ్చియుట
ఎత్తవము న చరి తు భయరహితమన్, 303

ఆ. వె. ఆది తల గ వాసుమ యవలిలి ల మి చి
పట్టణమున ల్ల మౌళుళి
వీ డి దిరిగె మి డ హేమముతో గూడిన
వారిడ బుమాడ్కి వనవగరిని 304

౨ వె. ఇ దివ డి మఱొ యి టికి దుము చు
నగ్గి బెట్టె ల కి పన్నియి డ్ల
ఇ ది పరుల జాచి మంటలు పురమెల్ల
వల్లకొన గ మి టి న టునిటుల 305

ఎగ్గ వాల్చువి గృహమున
 రిగిలెడి వాండు వెట్టిరగి చి వెన్
 రగి చె నువ్వొప్పుని
 దగు గృహమును కలి బూదియై గోవ గ్గ 800

ఆ వె రదయకె న విజడ వ్వుని య ది
 ని య వెట్టి వానుమ నిలువ ద
 ప ని యెల్ల గార్చి చూచి సారణయి ట
 పు వెట్టి ఎ ద్ర త్తు వాము 807

ఆ గ మ గ న జ ణ గారి న మారియ్
 వొక్కవాము ర త ఎవ్వనుచు ది
 గార్చి కార్చి ద ది ఎచ్చియ
 గృహము విడిచి మించు గృహము ను 808

వరు మను తోడ వచ్చాని వెలిగి బ
 రికికేటది ఎల్ల రగు నె
 వా గ్గ నె ము బాచి విచ్చిచి
 గా ప్పుని య టి ప్పు వెట్టి
 వ్రా ని ఎల్ల వచ్చా బాదిగ నె
 తోమని గృహ తో దారి
 వ టల గారే మత్తుని మ దిర
 మన నివ్వవెట్టి యావాసును ను

ఆ గ వ్రెప్పి గ ధ్వజగ్రంథెక్కని తద
 వాత్తుని యెక్కడ యెట్లకర
 దుని న విక భుగ గృహ
 ము గారక ఎదాది ముఖ్యులైన 809

తే ౧ వారి గృహముల విధవక వన్నా గార్ని
మణుల ముక్త ప్రవాహముల్ ము బ గరిం
వేగ జని రాక్షో ద్రువి వేగమువకు
విప్పురగిరి చి ర్వు ణ పీరు డేం 310

తే ౧ ప్రాయశాంతుల మహా వారిదమణు
గర్భవము య న జనా గర్భుల ది
ఎ క్తిరి భయ భయమున క్షణికిరిల్లి
వెలుగు వన్నా విజృంభి చి వెలు గ జొచ్చె 311

తే ౧ ప్రాయశాంతిని సద్భక్తి మై వన్నా రగుల
పాశున క కడై యు రె వగు దక్షులు
అసలు దవిలు దు నవ్వోన్మతమ మెల గి
మి చి వ పెడ నటు ల ము బలె 312

ఎ ఇట త ము బలు మి చిరి నె య గ
మ దిర ప్రాసాది మ ద ములు
ఎ దరోద్ధావముల్ భూష్యములై బోయె
ధ దాన ములు తెల్ల దద్దమయ్యె
వక్ష పై దూర్య ప్రవాహిం బులు
ఎర్పుడ బులు నెల్ల స మయ్యె
వ దిహింబులు వన్నా బడి కరిగి ఎం ది
యేరులు ధరణిపై కార జొచ్చె

తే ౧ యులువ కిటికిలును ద్వార ధ
బులును గా గలపెల్ల ఎములము కు
కారివ ౧ జాడ ల మ్మర బు
ద్రు ముమిగ గప్పదై దూషమాం 313

ఎ

దనుతాట రనయ స్థు ధ గుంకొనలేక
ప్రాణభయ బువల దగులై
ఎ విత్తల గూడి యనురా టు పేది
వైతాగముల ను డి వసుల గూల
దగ్ధకాయ ను దరణి గూలెట యిది
దలు దోప మెలుపు తీలరుదోరి
అగ్నిలో డి కలు ట్టి ఎద్దియిల్
వివిధ వర ములతో నెలు గలి

తే గీ:

మా పరావళాలియ మా పే
వకు డై ట్టి మా వానుమయ కుడి
త్రువరము గాల్చు యుద్ధుని చె గుదో
నిమిషము ఎ రు ఎ ల రస దవా నె

౨ గీ

వానమ పేటి ని న్నకాలాగ్నిలా
వల్కలయ బాబుకొని ల టుదె ల
గ్రమ వ నె కు కలాంబు
కరు మ వా ము గివ సావ ఎ

తే గీ:

మిలేనల ములులు ములె డి
తమల ది త గినిట్టి రజనిబు
అగ్నివి గాల గ్రాస్య క మయ్యె
శులల టా ము తీల్కి దగ్ధమయి ।

తే: గీ||

కమల ది యు డైల ననను జ్వల ట
నెరి గి రవికోట తే బు తిగి క
లక్ష్మలయ గల ధాని ప్రాప్తి డివెల
ఎగయ ట్టు నోచె కు ల ను

తే గీ॥ ఇ ధ్య క్షణాదు వ సవ సెగయు పోగలు
గ్రమ్మిన మేములు ల్ల బహుతి
గలిగి కృతై కనుల క్కొలమ దు
కవత ము గావ్వి చె కాటకరణి 318

క ॥ ఇ ద్రాగ్ని పరులు ల దుక
చ ద్ర తెరు ను ఎవన ప్రాకు లలో
రద్ర సమాదుల య దీ
వద్ర చు దొ ఎగావి వన య ద నె 319

తే గీ॥ దిమతలను యామహ విధాతి దలచి
వానరార్యకివి దాల్చి వచ్చెనొక్కా
లేక పై ఎవతేజ మీదీ క్రొ త
ఎ ముం ఎయ్యె నొ నొ దుం శ ఎ 320

తే గీ॥ దనుజు రీతి మలో కామ
కానులు గు యిలుగా ఎగుగూడి క ద
గణ రక్షా శోడ ర క్కునుల శోడ
అర మూ య శోడ వృక్షముల శోడ 321

తే గీ॥ పురము ర్పణ దద్దమై పోవుచు ద
ప్రాణరెల్లులు దీ (ఎరులదమ
సెద్దపెట్టుక వాపోవ కేదార్వ
ఎలు విక కె పురముక ఎలుదెనుల 322

క ॥ కవత క్కొ మవిద్దల
కవం ధ మి క ధ ఎ కల
మ ముఖము దలచి విన్నా
రిగం నొ దుకు అని రిపు దనము మీ 323

- తె. గి. వాసుమతో బు క నగ్ని శోత్ర
మల్లకొవ విరు దలు నగ్ని గారి
భద్ర మూవా బు షారివడి ఎరుగులెత్త
పురము కన్పటై దిగ్గ త్రిపురము ఘ్న 32
- తె. గి. గ్రా కులచు భీ చతుల భీభక్తమువయి
కోక ఎ తత్తై నట్టి సో మాక
కోడ గూడిన దైం తోడెన్పు
దట్టి భవు కోపాగ్ని నవది తోలి. 32
- క వనమెల్ల విరిచి దనుకల
వి ట్టి చియిను ల క త్తవతి
బొవరిచి త్రికూట శిఖర
బును తోరి వెలి కేవ వటోమణి త 95 398
- ఆ ౩ మ దుచు డ త మార్తా డ కరణి గ
గన్పెటై వాసుమ శిఖరి నైనను డ
చి దెవ మోది ధర్మ ధ్మ సా
త్యాదు చి దింది వార్షమవుదు 37
- క 1 స్వలలు మి టికి నెగయి గ
కరెరు వారి బుతోడి గుం గప్పటైన్
కాలాగ్నియా' యవ గను
తాలగ భీతిల్లె సూకమంఘము లెల్ల 329
- వనవర విరుచి కార్యము
మనము దలపోసి బు ఖలు మోసులు యశిల్
శునులు ని య్వులు వర్షగు
ను మ సావాసమడు చు వార్షి చి రొగిన్ 320
- తె. గి. పర్యతాగ్ని బు జెరివ ఎవనణి డ
రియి లా తోడి క డ్రు ప్రణామతద్రు

తేర నెమ్మనుడు దా గోరుడు ద
భూతం భూతి న తృప్తిఁ బొదియు దె । 990

క । ఇవగులు తేర దలచిన
మౌరవీరుడు వేగ వయన యి శో
కమము చి జిది శోచం
వనలము జల్లార్చుచు ద నట జవజయన్ 131

ద ఎవపజా తోకగార్చి రను
వార్త చెవి విడిచు భవార్థిలో
నవయుడు ను ర గా చగనె
వాతివిరాదరి భూమిజార చే
రువను గలట్టి యోనరమ
రోదన జేయ గ నేలనమ్మి దా
నవ్వరి మాచక్కజా దొ
నరైమ భక్తిము చి తమానుమి 132

అనివలికి మరలననె విలు
వనదరు వాంఠి దనుజనద్యులు కొల్పన్
వనదరవీరుడు రోష
ఋణ కను గార్చె చూడ భూమి నూన 133

త గి ఇ తిస ది మతొక యి త్తై దుముగుచు
వగ్గి తెట్టెం ది నల్పయెడిం
కొ మిగుల ద గుమిలిపోయెడి నదె
తనగదమ్మ నుల వియ్యదిం 134

త గి మేదిం గలట్టి చేడియ ల దిలు
పలు గమరిపోవ గాచువాడ

లేక ముప్పొసదూ యేడ్చుచ ను
 కురిసిపోవో గన గొనము దెవి/
 బుడలలు వె డి నగ
 యెవడి ముల మొలు గప్పుక వచ్చిన్
 ఎరెల్ల గాల్గోగ
 ఎదిమిం డి రక్కవ య బొగయి గనకే/
 ఎరమెల్ల గార్చి యప్పుడ
 కలు ర స్పాదు నుల రరణేమణి కె
 ఎరినూను కేక వార్తన
 ఎరజనములు ఎల వుణ్ణుచరిత్రా/

గి ననక డ కేమ మను వార్త చెవి డి గ
 పరమ న కౌముద బొ దె వసుమతిసుక
 అమృతమున గ్రోలినట్టుల నధికిముము
 కన నవించె మనము హర్షమొడ

వా ము తు ఎళా వి దద్దయయ్యె వి
 ఎరిన దుట

గాలివ ల కాపురమును
 గాలిర ప్రాకరములను మిలయి డన్
 గాలిగి నె డి ము య
 గాలగ పిడి చి వానవ కలధుల పెన్/

క మున ధయముం దోవ గ
 కనచేసర ఎవికి వగది ఎబో నిటుల్
 కనుజపురి ల గార్చితి
 కనటిలని నక నే దేవతి నిటుల్

క జలములచే కన్నీటి
 బలవలైక బుద్ధిబలమున కోసె
 నలమును జల్లార్చిన ని
 ర్మల వ్యాదయు దొడె శుభము శుభ
 దెన్నన్ 311

౧ కోముగలవాడెప్పుడ
 వాప దొరివడ డిగి
 సాక్షివాడు డిగురి
 కావన దొరుకెంత ద్రివి గురున్ 312

౧౧ ఇది ఎలు దగివదరయి గ
 నిద్రవయ్య గరాదిదయ నెఱుగెడు ప్రభు
 డిదియదియని యొచివ
 దదయక తనవోడు విచ్చినట్లుల బయ 313

౩ కమలం క్రోధి కాన
 శమియి ఎ యెసాడ ఎత్తురును దుని
 ర్పము కునుమి వటు కో
 ఎము విదవ దగుమ నయ దు వరికి వన్ 314

౩౧ గీ న్ను తగలేయనా నేవోవర్పరాని
 తప్ప ఎరి ల మ తగలవెట్లు
 వేలగు ల గల ఎత్తిదా
 బుద్ధి ది దో ద్మ దుర్బుద్ధియేమి 315

౪ పె ల ఎగల దయి ల ఎ సాద
 వాంప బడి ఎ విమిసేతు
 తెలియ బుల చే లు ప్రభుకార్య బు
 పాద దేనా ద పాద ద్రి 316

1 గీ. ఎవ్వార్యమున నై యాప్రయత్ని
మ తయును 'యె' తెనా? యద తయివి
దిబుల జెడిరిరి లక దనా కునవు
జన జాలను రక్ష వలె నై 847

2 ఎవరిది దాటి వచ్చి ని
వారిజనేత్రుని నతి జూచితిన్
ఎవరిధు దైని రామున
సాయమొనర్చ గల గార్చి వే
ఎవ రమైన ార్యమును
అరవమొ గ జేసినా రవి
కల వినివి రుదే మిగిలె
గాదాకా? దీవి ధరాధినేక న. 848

కా కిటల్ మూలముగ
కారి ము రాశము తెల వ ఎరి
ఎవ వచ్చుమయె నిది
కయ మి య ధైర లేదు నే
మాచిన గోటు లేదుగద
మ ది బెట్టక ల సర్వమున
వాచిక గార్చినా డ రియ
ఎ ఎన్ని ఎత్తి నె? ఎ నే? 849

3 ఎవరిది మి దిల దగ్గరి
బాడిద గా కునిర్చియు రొనే?
ఎమని పోషాడున్ వనక
లే ద్రుని చే తు రామ లక్ష్మణుల్

కోమరి వార్త యేమనిత

శ్రూరవు కర్మము వారి ది నే

నేమది చెప్పే నేర్తును ఎ

వా తురె? రాజువు లీడర తమర్

350

తే. గీ వసుమతీయిక దవాయి ఎ దీన వార్త

విన్నకోడనె రాము ర విగతశ్చ

దగుట తద్య యి శౌమిత్రి యిన్నకోడ

నసుపురి వాయ దునే? అక్కడి ట

351

తే. గీ దళరభాష్టా లీర్గర తరణియను

దళవితో పద్రిచరులెల్ల మృతులు గారె?

తరక క్రతుష్టులును వారి వ క్య ల త

ప్రాణములు వాయ దురే? అర్తవిప్య

352

తే. గీ ల న దవా చుకరి విష్కొళ చరిత

త కలద టిచు యోచి ఎ నైతి

దగ్ధ మొవరి చి యాత్రి రణవ క

జాలకు నెనలేవి యుక్యతి ఎలివనా డ.

353

తే. గీ ర్రిటిత బయ్యెను రి వ్వావ మివది

లక య్యు ర నేక కలేక

జన పుత్రిని రక్షి చాలియు ది

ద్రోవనైతిని నా ప్రోబుద్ధిచే

354

క సాని విర్యాక్య టి నే

కోపమున ధరా నూజ గోల్పోతిని నే

గాపాదనైతి మర్కట

దాపల్కము రాజు యి ఎప్పజ్జము కాగర్

355

వాసుమతుః కాదేవిని సగ్ని దవా శాలదవి
నిష్క్రుయ మది

వాసుమతు డిటుల వెమ క
మంస జి కప తెయి కు డ మోదకెల్లెన్
నిల చె గవీలుల్లిము
ని జాన స్వా మధి వార్షము జొ దె

తే గి మారుకొలు డ త విహృద్గీ దల చె
లారు నిర్వా గి నదు లేజమువి శాసు
రక్షిరయ యయి ల క నిరక్షితముగ
మ డి య మెన్నగా లెది ఉర్విలలో

357

తె గి గవ్వాచే వవ్వా దవా య వ డని చుట్లు
నదు కిల మున వెలు ధరణియకను
మూర్తి ల్ప గ నేర్చునే? పర నేర్పి
యవ వామన మ్ము రక్ష చుకొనదె?

358

తే గి రామచ ద్రుని మహామ ధరామర్త
వాలమను ల్పారని వవ్వా రామ
భద్రులమ్ములచే దేవ యి జోలి
కొ వ్వి ద్దాచి గ్రాము వార్షినితివి
ద్ధిమొసరి చు వని యనాధ్య ముగాదె?॥

359

తే గి నాళవము లేదివా డు ధన జయి డు
మారుతములు డు దెనినేన్ మాధ్వీయ
గయగు నాక డ డు జో మడవ
సావాని ను గ్రావచ ద్రు మహామ

360

అ వె అట్టి వతిని అగ్నిదివా చివ
దన్న వి తాదె? యులచూడ

దంటి యేడ దివాయి వ నచిది?

దిచు నచూచ నెగువది

361

తే గీ వివేకు మారతి చాంబులనగి విటుల
రాక్షసుల కైము నొనరిగులుకొనిన
అగ్నిగోమము కిరమెల్ల వల్లొనియె
నలవగా ధ్వికార్య మనాసుమ

362

తే గీ ధీ చేతస్కులగుదు అప్పుద్ధిలా
ఒక మూవాలు నికొక నవే
నిట్లుట్టుల యొత్త నెల్లదలేని
ధ్వనిలు చెలరేగిరిగువాల్ దులువలు

363

తే గీ కో బురుజులు ప్రాచీర గోపురములు
ద్వారదేశ బులుము వగూ దృష్టమైన
దృష్టమెవరి దృష్టమె దరింత
వి గా దోనె బూది నివ్వలము చుదికి

364

తే గీ బారణలు ఎదుర్క వివ్వార్థము చెప్పుల
కమలమును బోరి లోన గ సద్రిదరు
జ్ఞానికర్తావ్రాప చుదిదచి
పథవిమృత న నొగనూ నాని

365

బారణలు రిట్టుల
బాదణియరి కేవము ద బాదర్పి న
జ్ఞానమణిలని తెలుసు
కారము లేదని నమ్మెను గల్గె కని
లాచువి కె గ
సామరి తరిచి ని నాదీర్గమని

366

భూమినుత తానిబోవ

రా మనమ దున ది చి తద్ధియి ప్రతిఁ 36

వాసమ తుద మరల కాదీవిని దర్శి పుట

తే గి యనమై శ్రేగ జలరువాపరావేత్ర
పుద్గిరి వన నే కి నసావ్యక్షమూల
మున ఎఱతె చి కరములు పైదీర్చి నిర్చి
వయమతీసుతరిలు లెక్క ఎవనమరు దు 36

అ నాడు వ్యాఘ్రమునను పశిరాజు నిమగ్న టి
క్షేమముగ విడువన చుచు త
వరివిడివి వామమ జవ న దన గా ని
యనమైన నాని వననమూ 36

తే గి మాటిమాటికి వామమ తునై శ్రీ
జాచిరూప వహసాద్వి న జశీల
త వరి య చె ల్లన స్పృహ వారి
ములు నై ట్టి వ్యాఘ్రుల్ దుదరున 37

క తనహరుగ శ్రీరామన
నమా వాన సూ యు లు పని హనుమం
తుని తోడి రితె బలించి
తన దవరిన మ ముగదుర ద ముప్రసవ 37

తే గి త ద్రి వాసుని యి డు నేరావనై
గడియి యావూట రేవు ఎగ గ రాదె?
నీ విది పద్మపై నీ నిలుపుమయ్య
దు మె యి దొలగి పోన వ 37

తే గీ॥ యవమైపోయి చిన్న - వసవవయ!
వరల జాతుకా? దూవో? అరి? దీప
గచ్చుదా ను నేని దు ప్రతి ము డ
గల్గుదునా? లేదా? ను మే రిటి గి దా? 373

తే గీ॥ అన్న! మానవ తానా నశకు దీర్చు
మెదలవ జులైన నీ యెలుగు క్లు
వనరులు రామలక్ష్మణుల వనదిదాటి
వైరిదుర్భేద్య పురి రి జెర గలరె? 374

తే గీ॥ వీవును వీయ చ్యుయ నో
పావని! జగతియు గా వనవిధి దాటన్
ఎవరు దు ముట్టుడు
భూవలయమున దు గవళిత్రా తెలియన్ 375

తే గీ॥ ర గ్గి లి న వారి చి గ్రామునదగు
వన్ని గొ సోవ గల్గు వయద పీవ
అన్యోని రనాథ్య మిక్కర్య వ చు వమ్మి
యిచ్చానని వాసువ లి యిల్లిన దు 376

అ వె॥ శక్ర పైన ములను వారి గి దాన
నని పుం జు శరము దవా చి
విజయు డగుచు రాచవిరు దు నన్ గొనిపోవ
నకని కీర్తి వెలు నన్నిదె 377

అ వె॥ భ కుములేవివా దు జగ రాక్రతుకాలి
మైన యమ్మహాత్ము డగు రిగు
దెలు నేయ దిగ వామని తోయనా
అటు ియు ఎ నము వానమ! వీవు 378

తే ౧ ఆరవ బులై విన ను య దెచ్చు
వాక్యముల ల్కవికుల వవ శబ్ద
విని మృదుత్తుల వాసుమ కు దనెను ఎత్
-రిదిమ ా ప్ప వాక్య బు లోర్పుయర 378

బ సయ దనెల సమ్మ! బరి
క కులు క్రో కులు భట్ట బు లో
యగజ! తమ్మ గొల్వ దిన
కథ మాయ ది వె లోక వి
రాయము! రా లక్షణలు
వార్పిది దాట కర బు జొర్పి విన
రయమున గొ కుటోగలరు
రాక్షసులన్ రిమార్పి మైదిరీ! 380

ఆ వె ర కటో మణవి లయకాలయద్రవి
మర్పిలేని దకుల శ్త్ర ముల
వేల గూర్పి నిమ్మ రీతి శ్త్ర నో
యవ! ముప్పంద మ మమ్మ! 381

చ ర ది మేలు నిక దళ
క రళిల బరి వేల గూ గన
లజరుహాక్ష! లమి
శ్యమలై యొక గొది ను తె వా
యి ఎల్లా కా దవకు
గా వి గూర్పి రమూత్తము కు విన
గలి ఎ క నమ్మ నమ్మ! ర
క దనెల! మద ! జానకి! 282

అ వె క క విచ్చి దము జులమ గోప

నీడు కో ము నేర్పునట్టి

రామవి యు ల్లి రా డిలకు త

నృప్రిచరుల వల్లకాళి కొల్వ

383

ఎకాదేవి ఎ గొని వాసురు తు గు

ప్రయాణమై శోవుట

చ అది వసుధా హుజ వి

లా య్ దూరింబ గల్గ ఎరిగె నె

మృవమున వి రామవిధు

మా నె భూమి కున్ నమ గ్గుతుర్

విసయముమీర ర్చి యర్

వి ద దళాక్షు రామ డ్రు జా

దను ఎ పెమ్మనై వడిగి

దావె ఎ ప్ప మహా గిరి దమున్

384

క క్రకరా క్రతుసయ రి

కాక త్తెల్ల లాల్లి దా నిమసీతుగుణా

లోకేశ్వర నిగమాల్లి సు

ధాకిం గ్రామ! కవిదాక రామా

385

ఇది

గ్రామ చరితా కర్ణక

బ దర దము

ద్వితీయ భాగము ఎమా ము

గ్రామచ త్రాంపణ కష్ట

గ్రామ పు శోదం ప్రనివాస తీరము

క కర్నక

అజ్ఞాది రాక్ష వార దళక ర దర్శ
 నిర్మూలన రయివరా ట్రు రోజ భక్త
 తా విషవా వనదు ని విారతి తి
 వాయోస్పక గిళి బాసు వ వా నమామి 1

అమ కనక వర జ్వలి తావళాక్ష
 నిరసని విక వక్త్ర నిర్వరా న్ని
 టుతర ఘనగ్రాత సు డలా ప్పితా గ
 ర ల రవాల రామనా నమామి 2

వైగావేమూ కృష్ణాయా దళమ్యా మ దవాసరే
 తారాభాద్ర ప్రమాతాయ మ గళ శ్రీవానామతే 3
 రుణారస వార్ధా మ వలతాం ప్రయోయచి
 వానా మాత్యో వారాయ క గళ ప్రానామతే 4

దివ్యమ గళ దేవోంబి ఎతా ర ధరాయక
 వ్రా వర వరాయ వ గళ ప్రానామతే 5
 మ గ శ్లో ములు - సమామి

౧౦౮

శ్రీ ఎకాంక్షా నరక శత్రున్ని
హనుమత్పమే రామచంద్ర
పరవ్రాజ్ఞానమ

శ్రీరామ చరితా తర్గక

నుందర కాండము

తృతీయ భాగము

శ్రీమహాహృదయేశ్వర!
కోమల గాత్రా! క వృష్ణ భూతా!
శ్యామలవర! కుదా గా!
తామరసాక్ష! విరాది దైత్యధ్వ సా!

వామమ తు దరిష్టాద్రి నైకై

దాన గిరీ ద్ర మ నా వమీరసుతు
పర్వతశిఖర మ ప మి రి
దృతి సాద వ క్తుల సప్త మ
గట్టుకొన్నటుల గన్పట్టుదాని
శృ గ్రామ దున జేరిన ముఖా
వసమా? యన గ గన్పట్టుదాని
అనకిరణ మల గన్నుల బోరి మ
గన్పట్టు దాతువుల్ గల గుని

తే ౩ ఆర్యయశమున జేసిన యటు హె
 బలియ పాటుదేలులు కలుగుచు
 వినబడినైని ఎగి మను ధ్వని ఎ
 చిన్న పేజుల డియ్యదాని

1

దేవదారు దులదీచి మూర్ఖుల బా
 నా దైన ముని బోలి యొప్పుదాని
 పాశముల చేత విలప చునట్లుల
 ధనులకో గూడి జూలట్లుదాని
 కజగది భీషణ కెహయన గారి
 గదలెడి రవుల గియగుదాని
 బోగి ఎమూహా నులు లచే నానమలు
 గది శ్రుద్ధయైనటుల్ గ్రాబుదాని

తే ౪ మచు గుంక వెలికి గప్పి బడ
 ధీద్రుతు మును నిరోధించి దా
 వదు విల్చిన పోలిక నలరిదాని
 వీరవముల గొళ్ళన నెగడదాని

2

కాలాభ వీరద హరికలను గూడి
 యు వెడి కిరణులు లోదాని
 అల్పరి వెదు శక్తు లగుదు దానిని
 అతి మనోహరమునై ఎరుదాని
 యక్ష గ ధర్మ మహర్షి పన్నుగ న్న
 రాదులు చేసి వ నలరుదాని
 వృక్ష లతాదుల విలంబు దాని కే
 ఎరి పేలిత గ పోలి వరదదాని

క గ క డ మూల పలు ఋలు లుగదాని
వివిధ మృగజాల యి మున్నె న యుదాని
ఎర్ర ఎచ్చ లాచురి రోదాని
పడికరియి కి - క వ మున రిమున 3

తే గీ నామక వద ఘట్టనమున నయ ద్రియెల్ల
నట్లు విట్టల గదల మహా మలమె
మిన్నమట్ట గ గిరి రక పేదవి య
మా ఘట్టనమున నయ ద్రియెల్ల 4

వాన పురుగు పురలి ఎముదము లి ము ముది

అ ప ఆ మ రో శైల వ రో హామ దె
వానుమ చూచి యిమ్మహాముద్ర
నకు మేన జెచి యి గాది కావలి
గట్టు శీర నెచి ద మ మ

తే గీ మి డి తొగ వ గ వేగ పామరి యభవి
 పాది పదనమున మహాధర్మవి జని ప
 గిరివి క జ తూరిముల్ కెఱచి పారి
 వదితె తైల ని ధరజీపై కె క యుని

ఆ పానుమ మూరువేమువ వూరి చెట్లెల్ల
 తాత్రి కొఱ వజ్రధారదే
 గొట్టి యి యెట్లు గువారి న వా బులు
 స్త్రము దే-రికవక ది

వివాధా గుర్తింపజేయు వధులు
వీటి వ్యయము రెవేన్యూ

విషధర బలము ఎడవ మ ర
 మ దలెనుసామె కొ డచు ది
 యక్ష గ ధర్మ విద్యాధరాదులు వడి
 పర్యం బును ఎడి పాతిపోవ
 పది కూప డల దీర్చ వలయ బు ముప్పది
 యోజన బల పెత్తి శౌర్య మన్న

తే గి అగిరి ద్రు బు వానుచు తు యుగు తాకి
 దికి నిండికమయి ద్ర గి విక మైన
 శైలరాజ బు వేల సమమునియ్యె
 వనగతి గాడ్చుకొమరు డ వ చురమైన 8

తే గి బు ది తెగనర వీర సమీరనాని
 సభమువే మ్రి గజమవట్టు రుగ వాని
 డ దురు డాకనా యన జరెడువారి
 దినరదవి లోల్కి వి గి వేరె య వాని 9

తే గి విషవధమున జనుచు డ వేగిరిముగ
 యెడ బులు దాకుచు దొల గుచు డ
 బుగవేనినిఁ బోలి య క్కవరు తు
 ను వ గి దు గొల్పెడి తరతి దో 10

తే గి మాటిమాటికి శ్రేణుమర్ జాటురాగ
 బ్రహ్మ ద్రో కొనుగ నప్పవముతుఁడ
 గారిదధ్యాశముల బు చు గిది స వా
 దముల జేయుచును గగనమున జనియె 11

తే గి అసుర శ్రుతి పోయియొకరి వారిము జేసి
 అల్లకలముగ ర క వగడు ఎఱచి

- శ్రీమముగ నే గ మి యి పీడి చువారి
కన్నుల దోచె బిగవతిరణి వాసుమ 12
- తే గీ రావణుని ము ది దు యి వారాయ దు
జనకని జాతి ఎదని కణముల చె త
భక్తి బ్రహ్మిణి పాగవి రితగతిని
ఇనకులు జాడ వి గిం జనుచు వేడ్కి 13
- తే గీ పనధితో గల మైసాకపరిమము
జాకి ఎత్వరగతి వల్లెజాటి మ ది
విడచ దినట్టి జాతి బు విధము దోప
చనిచని వయోధిమీ ద తే రియతు మ 14
- తే గీ కడలి నారి గట్టు గల మహేంద్ర
రస్వ బులు దర్శి ది మదమె గ
హూద బు కేయ నా వాసులు ద
ది స్కరెల్లె శ్రీధర్వచక్ ఎ స్కరెల్లె 15
- అ వె అర నా మూస ది దాది వనేవ
రులు పని చుటోట రోప చూచి
పరవ హర్షమతిని వారి బు వాడి ది
ని వానాదములన చేపెమర 16
- తే గీ ఉదదికి నుదీచి దిక్కున నున్న ప్లవగు
ల గదాదులు బోయివ యా నే బు
దేవువార్తను దెచ్చులో? దేమియగునో?
కు చు దిగులొ దుగు డిం జింజులువిని 17
- వాసుమ కుని ఎ వానాదము కలుపుచి
బార్షి చుకు
- తే గీ అశ్రు మ్రామియి యు కు ని శ్శు
దలుగుదె చుచు వన్నవా డ ప నెటి గి

మిత్రుల దర్శనము చేసి బెల్ల
గార్లు విలసములుగా పుద్రివరులు 18

తే ౧ వాసుమతై నేరియి డి సయ్యవ రము
గ్గవము ల గవి కా బవ తు దనియె
కార మును స్పృహని వచ్చె కివర ము
ఉద్రి గారా ఎళుకు న గ లేడు 19

తే ౨ ఆ వి ర రధ్వని జ్ఞే యర్థవ గు
న నృదని యన విని వ రో త్తము లతి
హర్షమును బొ ది రనింజా నార్కటుల
విన విర గన ఎ రో మిమడి వ 20

తే ౩ చెట్టున చెట్టున దియు న్ద్రవన ది
గుడ్డి న గు లేయియ బ్బరాని
వార్షమున రమ్ము గానుమ తి వారివత
వేగింప వి ఎవరుల ఎలుకు కు డ 21

౨ ౧ వర్ష వా ర ల వ ములుల
నాయిమాల ల గరి వ చ కి
వాసుమ బొడి వి కరముల గట్టెమోడ్చి
కా ము ర నప్పుడా ఎవరు డ 22

* గానుమ డ వ దాన్రినై ది డ

అ వె అమ్మహే ద్రి యునై నిల న దిమలర
సులి నై నెలయె గట్టుల దు
అ గాదులు బా గ్రవార్ష శి కి
కా క ర లు నై సట్టి నేయు 23

తే గీ దీయాల ర బాల కౌసు బంగ
తెచ్చి వైదియ రిచ్చిరా నవ్వరీత్రు
రైన ఎవరికె వ్యక్త వర్తివరుల
కొ దయ రి యామృత గూరుకు ది

1

వాసుమ కుల దాని తాదేవివి
జారి రి కెప్పుడు

ఆ నె వనముకు య జా వ స్మృతి గురు
వృద్ధులై క వగ వీరవరుల
క గడున క్రొక్క యొ క యివి త
నామ వేదము కె ఎవర క్రింది

25

ఆ నె వాసుమ య నియిం న దయ గాది మ
కే ద్రవర ము బ దర
నై ఎవరి నొ క నులై ర
గారికొది చి వరుల

26

మ యో ఆరివిం కమ కి కుసారు
మూ కు నె నాన నె
నరవ నాధిని నిజ్యవరి మ
వసుకు జాచితి
అరుణుల వాది గవ ద్రువి
బుద్ధివిర్వి ఎరి ను
కరుణి దుర్బుధి వేసి ది
తా మొ దను కు కెడిక

27

మ యో జదియ గియెన వె క
న్నెయ్యె కరిరమున్

నడల దైర్యము కన్నదమ్ముల
 జాయవారగ నక్రమేర్
 వెడ ర్క-సమాళ పెట్టెడి
 వివిధ దుర్బర వేదవద్
 బడచు భూమి గప్ప దెహము
 మునుతీసుత యు దెడిర్

28

మ. ఆది పది గన జవానుకు
 డద్రిచరవరు ల కటన్
 మనము లరగ చూచివచ్చితి
 మహాజేసను మాటన్
 వనదరాళివి గొ దఱప్పుడు
 నాంముద్ పైకెత్తి శే
 లని దునాచిన నాది హర్షము
 లని వెలి క్రటి గన్

29

వ. కొదఱుదవ కి లభ్యుని
 కొదఱుదవ దెయి గ
 కొదఱేరి చర్మతాగ్రము
 కొదఱగ్గిరి ముడియున్
 క్రిదికిన్ వడి దుమి రుదా
 కీమ లేమి పోరిన్
 పొదూ ఎప్పుడేయి చివావవన్
 పొది రమిన్ దమున్
 రరల జనకము గవగొటి నది శే
 రి మకు దవి యూరక

30

డివమ న గడు రా జనేయు న

డిన్వడిన్ దిలకి చి యో

మావమ! తోయది నెట్టుదాటితి

వరయగా ఎదియామదర్

మనగ గల్గితిమి క్కు నీదగు

మనాత శే ా లములన్

31

౮౮౮ ఇలమువ దున విక్రవ బువ

వననటా! నీపాటివా

దిలసుగల్గెరు గోయవర్చితి

విట్టులన్ది రి ది నీ

౪౮ వుల గల రాజభక్తి

తైర్కమువ త్కు త న

కలుగు నాకర్క బు నావది

హవయరు డవు మాయతీ!

32

౮౮౯ భరణిజా మ దూరివర్చిన

భక్యతీవివి పావవి!

ఎరవెనాజ్ఞా డ వయ్యో! మాదగు

భాగ్యవశమువ నాకలో

దిరివి జూచితి క్కునేత్రు డ

దశరథాత్మజా డవదినా

విరివాతావము వీ డి మరీ తీ

ఏ వ గల డు ముఖ బుగన్

33

రల అమయ విటు బయక గ వ గడు
డ జూక్కిణ తొడ తర్
వ కర్మ ముఖల్ మ గోధది
పవ కాకు డి దాటుకు
నకడతను బాచుటయు రా
క్ష ల రా గు రావణన్
గనుట నాదిగ నైనదానివి
తివత ను డ వల్కగ్

౩౪

రల విన గ చేత క రచ ను డగ
వృద్ధ గల్ల నేయ
జని మారుది గ ది యడిగెవ
జన డా గు నీపెటర్
దినుజులమున గ బీ వచ్చుట
ధాతజీయత యెట్టులన్
మనగవేర్చెను కరిన కర్కశ
మానుషాళమ ల దునన్

౩౫

మత్తి రావణ రెటులు దువాయు ధ
రాను గొ పోడగా చివన్
పాపనీ! బీబిల ఎ జావతి
వర్కినట్టి నుడుల్ వడివ్
భూదిను దరిం ప లోవ గ
భూమిజా వృత్తా త మా
జ్ఞువిభ దరుగ డె వివరము
గా వచి ఎ వట దు విన.

౩౬

క అనితా వ తు దరగ గ
 విని హనుమ ప్రవార్షమరిని ఎఱికితి తిభ
 త్తవి మొక్కి ఎల్లె నిట్లు
 మనునెను మహా ద్రిశిలమును గారి పెనన్ 37

వానిమ తు ద అన రి రి బోయిచ్చి
 విధ వి యు రిపుల జె వ్వుడు

వనవిధి రాకు గ మి ట
 జనుడు ద గ జూడలేదె! శరవేగమునన్
 జను నా జ్ఞరరాశి
 గవ(రిదె మైనా వ మి వగ జడ్డముగవ్ 38

ఆ పె రాతి కడ్డమైన రావినే గిని విచ్చి
 కారిగా దిరి ని కు కడిగమ
 గుల గొట్టి నె చి ఎరికి శిర మి
 వారిమెచ్చి కొద లము పేర్కి 39

క గిరిశిఖర బాదెబ్బక
 విరిగి ధర్మాదివి గూల పెరిచి శో ద్రి
 కడుదె చి వర్ష యని ఎ
 త్వరగతి నన్దిరిచి మధుర స్కల రితెన్ 40

క అవిలసమారతి! వక
 జన స న్ ఎలు ద నేను వమరి! ఏ
 ఎని ద్రివిగుడు కమ్మన్
 ఒనములు మైనా మ ద్రి శరవిధి ను దున్ 41

ఆ పె వజ్రధారి తనదు వజ్రాయుధమున ఎ
 క్షముల నడుతుడు ద తైలము

- వేది శ్రావణి పలుకెత్తుచు డ నా
శ్రయ బు విచ్చె నట్టిరాజా 42
- అ వె వసు సాయమునన పలువేగమున వార్ధి
రుకొ టి ను టి వేవ యుగము
కాకువినుతు డవగుట విన్నద నీకెదియేని
శివైన మేలు చేయవలయు 43
- అ ౩ ధర్మచరు శేర బర్మతత్వరు దును
శ్రుతొలు మేటి విక్రము దు
ద్యుమతివ శ్య డలని యా మౌలమగుడ
వర్షమతివి యా దుకొన గ 44
- క పీఠావరి వ గ సాయ
బోకవర యింక వేచి యు టి నున్నన్
కాకుమి కార్మ బున
కై కడ పడి వేగుచు టి నని ఎన్ని వెనన్ 45
- అ వె శ్రీమదు టిమి టి బొడగని నుర యన్
కామక నన్న శేగ గ్రు గ
కన్నులు డ నేను వచ్చితి కార
వివరము వది వివర వదియు 46
- తే గీ॥ వక్త్రమున పె చి నన్ను గ వచ్చుచు డ
కాయమున పె చితివి నేను కడువడిగను
వక్త్రమున వె ల నన మి చురణి వదియు
పె చితిని కాయమును దాని మి చునబులి 47
- క ఇరువురమిటు తె చు తో
వరు గ దా నుర తె గ వక్త్ర బలి

రమున శశియోజనములు

ఎరికి చి కది చి ఎ వు ఎటువేముగన్

48

తే. గి శేన ఆ శుకమాత్ర బు శ్రుతి తివి
దూరి వత్త బు వెలికిని తెలి వేగ
మర గవి వవ్వ నది వను జూది లికె
మర యమదాన వచ్చితి మరలు ఎ ఎ

49

తే. గి రామకార్యముగ భరాలత వెద గ
వయగు వీడు తివ నరయు కొఱుకు
వచ్చినట్టిదాన వావరముల్ల! వీ
కగు శుభ య క పరయ గి వు

50

చ అని వయక గ మురలు

అట్లులె సమైక్యము చే

తన ముదాకు వత్తితి ము

ద బువి తెన్ను నేను వేగ మి

తిన దనదు డా నలు త

టూదన నాదగు వీడ తూచి వె

టినె ను లాగుకున్నటు ద్దు

ధ బుగ దోంగ నెమ్మన బువన్

51

ఉ కారణమేదియో తెలియ

గా కనమ దున విశ్వు య చి నే

వీరధియ దు జూడ వది

వీడిను లాగుదు యదె లి వ

జేర గ్రహస్య రక్తంబ న

జేయ వరాక్రమదుర్గ వర్ణి నా

చేరువ నున్నదావి వతి

శ్రీమదుద్ది 1 హారమాన వ, 52

అదివల గాచి విప్పి ఎరి

హా ము జేయుచు పెద్దగార్పుచువ

దెదరది గు దెతో ఎవియె

ఎరివ గుర్తుకు దెచ్చుపట్టులవ

కదల మోరి! ఎచ్చ పెన

కొరము దాలిచి యేగుచేడకో

కొడయది 1 లేక నొవ

గదె సతి ఎగ వోగిర విట 53

తే గీ ఆలి గొలి నకనకలాడువ

దొరికినా డవు తినుటకు తోక గల్గు

తిరువ 1 విన్న నేరిని 1 తి దక్కి

అనుగుదాచు యాచార మగుమనాకు 54

చ అనియట య్కర స్కరి

ట్టులె యియె దుగా యచు నే

నది తీరూ మూలమున

నానివోచిని 1 మున్నగా

తమవును పెచ య్కదియె

నామ గ్రక్తము తెచె గాచి తా

గమ గొవేరదయ్యె వన

కా మము తెచ గ నేర్తున చొగిన 55

క నేను క్రుణ్ణులమున నా
 పేను గదియ ది యొ విశేషములోకా
 దానవి కడివ వొచ్చి య
 మాన ప్రతి గు దె తెలికి వ ౨౪౬ 5

అ గు టి తెగయ నదియ మేల వయ కలా
 ారముగ తో కరయుగ య
 ప్రేలవైచుకొని గట్టిని తోచుది
 గూల నా ముంద్యకోటి బాది ౨౪౭

అ వె ఓలవరు మా ను దె పె నని చెప్ప
 కొమలు ది నేను ప్రావరతి
 వట్టె లచును య గ నామూర
 చుట్టి కవలితీర మ దు నున్న ౨౪౮

అ వె తిరిని ను తి న్న దు లోది
 క యనైవ దాని తిరితీ గ్రు కి
 న త తొరగ దు వ్రత వ్వివ్రతైన
 న తివొప్పు పేను గలది యుది ౨౪౯

క వి వికనవృత్తి నిచు క
 తుచె శ్రుదాన దురం యని చె
 తకు శేర దానివడి నే
 నొకబోయిన నొవ్వ డిని యురుగతి బోక ౨౫౦

క అరిగెడు వయూ ది విళా
 చరి తికిత వల్కె న్ని జయమును దిన్నెన్
 చెయు గలవా పెవ్వ డు
 తరుచరో లే దియ్య త దురం యని ౨౫౧

కం ఏవిదాది ఎల్లలకు లే
యని శురమ కంఠను పెదకి యిహులరాణిన్
నవనెరిన్దైతి రాణి
ఘనుగు న శుర గారి చి మెన్ 82

తే. గీ. క రాన గ ధను చిత్తమ దు
చి శా దును ను దెడ న క న
న చన మయ బుల్లె ప్రాన గోవి
రమల వి ఎల్లనట్టి యారా మె లే 83

అ. వె. న న దు గడువేద న నేన
కాచ్చియడ నాయగో వాటి
పెద్దదైన యొక్క వృక్ష శ కువ
కు ద కావిమీదను ది కేను. 84

న దృష్టసారి న వల్లె లకు దిలికి వ
దశివన బొ రి గాన దిమె
శ కుసావృక్ష య దె ని జూచితి
వరకర్ణిది పద్మ క్రశేత్ర
మును రావణు దెత్తకాని నెడ వన
మ దిరను జూచిపట్టి మనప
మును దార్చి దుమ్మచేత ని డియిప్పట్టి
తిరిపె ద్రులు గల్గి గ్గిసోయి

తే. గీ. వాడిగోర గ మును ము వానములని
శివాల బునె గోరును సా శిల్ప న
రక్కను చేలితో కు బ్రు కు మిగుల
పెరల గ దుదను ది కాదనమున. 85

ఆ గ ఓ టిజదను దార్పి యొకలెల్ల భూళి
గ వ మలివవసన రిలి యగుచు
ఉ నిదురలే కా త్పొడల చి దు
శాన్తి ముగ్ధి ముగ్ధ యృమతిని 78

తే గ వ క్తి దకు చేయి ప్రాణమలక
విరువ దలబోయి చున్నట్టి విమలమతివి
అననవరికమ భూమి నీ స్రుమ
మనకు గా చితి యున్నను ఎరి చె 87

తే గ రామల ద్రివి ఎరివి భరాకనాజ
జూరుదు ద గ నేను కి కుమమున రి
రావణు నివేళమ దు నాత్రు
నారహారా యును క్షణ గరి గల వి 88

ఆ వె వీరినా ది యెద్దెద్దె నాయ జు
చిన్నదిగ నొవర్చి చెట్టునుద
మదిగు జేసికొ మ కరుణానిను పత్ర
మలక గూరులు బి తెలియరా 91

తే గ రావణు ద త కనదు భార్యలనుగూడి
జగకవృత్తిక యున్న యావరము నొరగ
రావణునిదెవి భూజాత రావణు ని
ప్రసమలను యూరుదెగ జు ఎత్తరిము 70

తే గ జానావలగల విశ్వరిక్తమహా చి
కూరుదు ద గ గవి దైత్యక జలు
దిరి జేర నయ జుర దవిరినమది
నాల్గుదెల వి జూరుచు పళివనేత్ర 71

తే గీ శోకమున మునియు దాసుడతి జూచి
అరిన ఎ చి పున్ను కులీనిలి తమ్ము
అరిన బున గనుమచి కోరి య దు
లిగి పీత మూర్తివ క జూచి ।

తె గీ శ్రవమున న గన్పించి గౌరవి ఎ
దువేని నిం జ ఎ తినెదనేను
గడ ౨ మా ద్య రు ల ఎ కిడి నన్న
ఎని మహానాథి ధా జీత య యవియె

తే గీ దగరథేళ రుకోడల దాకంధికి
పత్మినగుడుని నన్నిట బయకరాని
విధముక గు ౨ గు వ్రీ దెల
రాక్షసాధమ! సావ మూరకను బోవె

క మువివేష బుమ గైకొని
గు దెచ్చెడి నా య నీవు నానాది కం
తన ది ము దిన నాదే
జని గు దువుదే' యమువి ఎద బ రు

ఆ పే ఎరి ఎరా వములు బాంబుల్పములు ధరా
రమణుకోడ బొల్పరాద విన్ను
రావ క ద్రు దెడ' రావజా! నీవేడి
అరిది దావ్యమునకునైవ తగవు ।

తే గీ శ్రువాక్య నటుల్ బుక క
చిలిచి రగిలెడి యనల బ గతిని కోఎ
కిలిక చేకమ్మై ఎడికిలిగి చి
జనుజన ల బోవ రాక్షసవిభు లు

ఆ వె అమర త లదరి హాసార బులు
 నలు వారిమ ది పెలువడి మొ
 వ మెజమా యోడి మ దోదరి యన గ
 బొడి నుదతి బతుజవతిని జాచి 78

తే గీ మలుమతినక జ గ వలదిది దు
 ప్పొలది కామలదికు దైర నాచి
 రాక్షసాదము దపతే ద్రు రావణు గని
 మధురవా క్కరి నారవి మ దరి చి 79

తే గీ మితములు వాల క లై శ్శ్రీ మృదుకవాక్య
 యల ని ప్రక జల్కుచు కలియబో
 లె దకోయిది సకతో వేగార్య
 మని ప్ర స్తుతి గావ చి య తిప్పరి 80

తే గీ యోగ్గోవిచన స క దుష్టరాక్ష
 నా నియతీ గోల్పెల వట్టి ఎరులు
 వా క్కరిను రావలెత్పిని య నామె
 లె క్కసేయనిదియ్యో వారికి డ్రా 81

అదిరి చియు బెదరి చియు
 గదిరి ఎ గలే భూమి వ్యవన ఎన్
 వ దకతు గు దను గన
 లద కలు వినివ చి ఎర్వ ముల ద్రున న్ 82

క విడిచి ఎయ్ పు ని రయు
 ఎదిమియరొ కట్టియు ప్పొ హి తుక లవని
 డి విడిచి గ తాన
 పొడమ గ దు కలులు పొంబారలుగ వ దిగన్ 83

క । విలప కుచు డ మోక్కతె
కల ని త్రిజటాబ్య లేది కన్నులరె తీన్
మిటముకొని తోడివారల
కలవిన దవి లే మెలగా నిట్లనియెన్ 8

క లన గక్షి డి
చే మునై నన్ తిన డి డి వనున్
మీ రున్ జనకజా న
శూరిచరిత్ర మ వధి మీ జరిగెరా! 1

నామునో ఎదు జాన
లేక బి వనన్ తరు మిలే దామెకి న్
దాకరది తికి ఎత్తుగు
నేని యులేక నామె విక గొల్వన వ్ 2

క జనకజుగు కుభమొవర్చెడి
జనవిలు లై ఎట్టి రామచ ద్రుని విజయ
వన మిది చెడి ఎప్పన్
మన గ తిని మన పాయములు ఎ ఖిటిలు 3

క గి శ్చిద్రపుని చేతిలో బడి దావగు డ
వనల రక్షి ఎ గ ది భూతనయ సాధ్య
త యొక్కతెయే గావి చే గాదు
ఎరులు యె తటివారైన తిరుమలారా! 4

క కావున న వచు డర మిలు
డి వనరు నాశ్రనేత్ర విన యిరాజన్
నేని తము ప్రార్థి తము
ఎవ య గలుగనీ నీమెయె త్రోడున్ 5

క ఎవ్వరె దు ఎమురోవల
నివ్వధమగు కలమగన నొ యెదికావ భయ
బవ్వదిక బము తొ దును
ఇవ్వసుమరియ ను గొల్వ విడ మలు దొల గున్ 80

అ వె త్రిజకు ఎల్కుచు డ విజ కు బుగ్గొ రా
ఘవుడక చు కవడు కలతెలు గు
విని బ్రహ్మచ్చి త్తమున సచే ల
వ చి జవ జాక రితె నిలుల 81

అ వె దనుకా కలార! శత్య బు బ్ర ఎ
కృములు మిమ్మునేను వనేత్తు
న చు బలు చు డ కావనాక్షివి
జూచిన త నేయ వార్ధి 82

అ వె మువిగివట్టి వదిలి జన విడి చు
మార్గ మెలుగొ మనూత గవి
మాటలాడొ ది మరకు ఎ డి య
జ్జ కువ క స్మృతి కథలు ఎలుక 83

లే గీ నేను శ్రేణ్డి ఎల్కు నీరొడి
జనకపుత్రి విని ఎ లజ వది
కొర వశ్రజ బలు ఎ చి వన్న
ఎన్నడవు' యేలచ్చితి' విట నీవు 94

లే గీ ఎల్లుదాటిలి వ బుది' బు నీ
జ్జుడవునితోడి ఎ గలక? డివి
నెల్లి వివరి ఎమన్న నేదిల స డి
రామదరిక బు సర్య బు టివి సుక 95

ఎ జన జీరామచ ద్రువి వెచ్చెలి
 కిరీతేక మగ్గివు దొ య
 కల జానికి నేను కడు ప్రతిపాక్రు డ
 వామచు అ డ వా డ నతివివ త్రి
 క్షణ్ణ దు డ వర్క యోధువు
 డనము రిక్ర విప్పరియు కొఱ
 ఎ రిగ వచ్చితి వ పె నీకొఱకిదె
 య గుళియ మని యామె కిచ్చి

తే గీ యు గరి యు వామి ది యుర్విజాత
 మి య వ డ వి వి త్తన నన్న
 రావ లక్ష్మి గుచ్చు యే ముగము
 అల్లి నిక జెల్తు వారిచె తి య నదినః

౨౪

ఎ రామ దే విమో ద్రు రావణు వధియ చి
 య వె బడెట్టు లనుకమేలు
 అవి గ్గ మెం కుహం ము లు
 గురీయమన రియ జ వ
 ఎ జీ నొ దీని యవ్వవానుక యిడి
 నిక లే వ్వియ నివృః చు
 ఎలికి వృత్తా క య బహవివం యగా
 శ్రీరామవిజౌః డె శ్రమవిజౌః

తే గీ న క యిచ్చటి ని క్క రవే
 ముగము య ను క దిని చి ముగుడ పాద
 ఎద్దముల ను మిల్లి ఎయ మైవ
 కనుమతీయ నాగ రితి నిలుల

౨౫

రకుణలవధ్య నేవీద వె
 ల దచ్చెల్లవ రాకుభద్రతో
 మవముగ ట్టు ట్టులు
 మారు ! అక్కుము పాప క్షణం
 ఇకను విడువచ్చునటు
 లెట్లు నై ఎ యవయ్య! నే
 మనియెద రెండు మానములు
 మ్రోసె ఎక్కడ ఎడి నిర్దరన్ 98

క ఆమీద రామర ద్రుడు
 సామీరీ! యిల వచ్చి పాధి భువది
 కేమయు ఎడగ తోరవి
 రామాదగ గారింథి విన ల్కొగదె 99

ఎ ఆవనిజ బామా సవి కనే
 ఎట్టిగరావి కొల ర్గి
 చేయ గి గలదారి డ చి మదిలోన
 కాచు ఎ వర కారము వ
 సెచి మామీదిల పెరి నకోరిన
 స టు న దున్నదాసవి కయ టు
 దనుజేశ్వరుని కెల ఎ తో నుదృటు
 డగు వానరి డొక్క డరుగదె చి

శ గి: వనముల్లవ పెకలి చి పాదీ
 నన్న వ్యాజు వివి య రాధితి డ
 కి కరుల చి ఎ వారె 99
 చ ర డర వారలు స్వరముగ 100

ఎ వచ్చి వన్న దాక ఎరిగె నొక్కటిగొని
 పెను దివేలమ దిని శీతమున
 వదియ చి వైష్ణవ ప్రాసాదము గని
 మీ చి దుమికి యామీద వగడ
 వన్న క మి నేమాదిదీయ దాని
 చే రాక్షసులను చితు గొట్టి
 మార్గర జ ఎ నేనూరకు డ ను ప్రా
 పాద మ నెల్ల ద్య మః శేవ

త గీ ఎ క్తి తరు నెవ వచ్చి ట్టి
 జ మమలివి గూడ మె వారి చి
 రాడగచ్చివ రక్క గు నెల్లె
 ఎరిగితే మోది ఎ క్తి వరికగలని 101

ల వె జ మమలి నిల్లు వారి చి నయ
 రముగ ఎరిగితే రాక్షసులను
 డ ఎకా ది మోరనత్తుల
 మ్యులరు నె దైత్యవిభ 102

త గీ రావణాసు న రణమునేయ
 కరలివచ్చిని మ త్రివ దుల నాడు
 చేతి ఎరిగిన వ కు చె త ము
 వ దానామ ము ఎ క్తివదినా దనిపె 103

త గీ న దానలను నె డ నమున
 దైత్యములతోడ వాతనార్ప ఎ వ్విరముగ
 వట్టి దనియెడి కొడు న మ్యులరబిదు
 నానావ మన కిని నె శకని దా 104

తే గీ ఆ ఋషి క్షేమి నయ న రమ్య
సాదముల జ్ఞ నేలను గ లా
గిరగర ద్రిప్య డవైచి విరిది కాళ్ల
చేయి ను చేరిపరిపాన పరు కొట్టి 106

తే గీ అఖి రనువుల బాయ గ నమితరో
మున దాన దివియ తన హుడు
విద్ర త్తనువాది నవాన యి
యధ్యమర్మకృతి మ హోగ్రుదిగుడు 108

తే గీ త త్రి హదె మున వాడి తరలి రాగ
వరిని వైస్యములను పావ తామస
ఎ త మ ముడి వ రాని
వా డిరయె ది మ్రహ్మద్ర ధ్వయ 107

తే గీ శ్మకానిగప్ప రాక్షయర్ గ్గము ర
కిట్టి విగియ చి రావణుడ వె డ
బెట్టుకొనిపోవ దైత్యునివి కోడ
నయె న పాప విట్టు లులంబభవ 105

తే గీ ఎల ర క వృత్తి? వేల రాక్ష
యలను జ ఎత్తి వని నేన భో జేసి
చేక వడ గంగ డి సాధి ఎత కొత్త
చేసిని ఎర్వమని పది చెప్పినా ద 109

తే గీ శరయితులై ల శీరా ద
ఎరకాద నెను మానుమను వానరు డ
నర్కమూని మ మ్మి యర్కక యన
తేవి దూ మ రావతి డిలి 110

తె గి వచ్చి-ద నత ర నన్ యకవపు
వ లన వీ వివివి ప కనమగుడు
ఎత్తి గర గ్రావ భద్రు ఎవి
దిక్క జ ర వీడు మేలై యనుమనె విలు 111

ఓ దర్మార్థ పాపము లో
మర్మ బాప వీ దెలు మది దల గె బటుల్
విర్మలప రి ఎనుమవి యా
దర్మము వర్ణలది రణి నయు డ దెలిపెన్ 112

ఎ మ్మి డవ బల గె పెడి యువ్యమా
యన దు నేన ర కమ శ్రేతు
తైన రాముని డ ఎ గుడి న్య బు
కాక ర్థు బు దు యి కరణి బలి
దల జా దెవ్వ దా నాద తరుణి గొ పోదె
వానివి జ ఎ వావత్తి దెగ
నీడు వాయ నేగోరితిని యన
వాని బు య ఎవి గొలిపెన్

తె గి నా మ గల పైర బు శిశువు
వ శతన కేమ యెతిగి చి వారిజు వ
జేయిము ఎవయమ దు నేజె శ్చకొర
అన జు గారు దు రావపు డబురె యని 11

తె గి అగ్నిపాక్షి వర దు శ్చేల బు
వారి నొకలో వాకమాక్కి బా ను రిమి
స్థివగ రాజ్యమప వస్తు ప్రసంగిపె
ఎక్కవిము డా దిజ్జ కలక 11

కాగితము పాఠము గ
వివరము వలె రాశి భూమి దే
మొదలగు పద్యము
వివరము మొదలగు పద్యము 115

తే. ౧ నా రామ కుల వనవరా
రావతా వీడు కలిపై రా మున పె
వీడు వైశ్యుని నెల్లను వి యి
బూర ని మున్నె విడుపుము హమియ న 110

త ౩ తెలియవే న గంభీర దెవ ల
మున్ను సాహాయ్య మె రి చి యొన్నరాని
వి యగు గొన్న వారి రీరవరుల
దైర్య సాహసముల వారి దిల బుకొమ్ము

౩ వే యొక్క అనుచుగా దొడవ
 పత్తివదలి రోదలు వెను
 గామె దివాలు గ్రుడ్డెక్కినాడే
 యొక్క భోవాని కరణి జూబు

118

చే. శ్రీ క్రూర రృతి నేయ గ గోదూర
దుష్టపథి సహసాని నౌక గల
కాకివా ? ఎచు న్న ర నాపతి
చ విసిరి యాత్తా సునీప త మురి. 119

౩ వై వారిలోననుండి ప్రాణి కుడ వి
 ఖిలు దు దురజవిరుద్ధ
 యైవచ్చి ఎరికె నన్నతోరి
 యీ జల నొదవు ద మచు

120

వాతకరులగు దూతలు

చెప్పి యట్లు చేయరలకును గావన్

వానివాదీర్చు దూతను

వాగు వి గూడ దురాధి తి 12

తె ము య భారము నొక్క వాతవరికు

ది వి జ గ బానరా దన వృద్ధిన

క గవై యై మె రి వ నగుకట్రు

అభిమ తిది రాజమ్య దళున ॥ 13

అ వె విజై వ మవి నీ నా దనవిని

నవణుడు విరిచి రాక్షసాళి

తో గార్చి రది మా కవి యాజ్ఞ

చేయ నడు నడు చె వేరి 12

అ వె జము నారి చేరలను చివిగోయన

కర్తవీరికలను నార్చి నాడు

నాలము ద్దీ వహ్నారకుల గ

నో మూ లెన్ జాట్టుముట్టే 12

తె గి గ్గమలచే నిధి వ తిర నన్ను

ఎడికిరి విగి రి నొందుడు నట్లునలుల

వాడును మహా తెరి గెడి నాలమట్టె

నాలుడు డ గ రాక్షసుల్ గ కుచేయ 125

తె గి కటి వాణి ఎరిని వరికి నుత్సాహ

ఎడి న దై క్క నలులు నట్లు

నద రి చుండును వాధి నయ్య నా

దను ఎరి మరలు దవిరిండు డ 126

అ. వె రాజ మాగ్గముల రాక్షస శేరి నే
వగములకు ధీ యు నాదు
తో గొల్పరుయుని గా మా జూ
విగరగును యి ఎలదలు డ 127

అ. వె ధూనబ్బి వోవ ము వచ్చి తిగి
బుద్ధిన్పొగ వారికి నొదనైన
కాయమును చిన్నదిగఁ బ్ర డి
కట్లు డ యల డి యుదించు 128

తే. గీ. సుమున పె చి ర్మకారిమ గు
జును దియను గై వొని దింజవలు
దంపు మదగి నె ప్పొ దా రెక
మ దునను చేరి యాగ్నియా యన గ 129

క మ రెక లా గొంముతో
పె డగు నిక్కాన పెదప ము య వ ట
మ దెరునట్లుల ర య
వి డైపి గ్గునా ముగ డ గాల్చు 130

తే. గీ. శ్రుతి నెల్ల విటు వచ్చా క సమగుడు
జనకనుర లార్చి నా న శయము గరిగె
ల గార్చితి గాని వేల గా
ధరతేనుక యుక్తకవారి దల ఎనైతి 131

క శురమెల్ల దగ్ధమైకది
పురిగార్చిత మంది టామి ప్పరి మాంస
పొరపడి కన్నొనరి చితి
పురమెల్ల గాల నె ను తితి యిప్పు? 132

చెలివిరి నాచార్య మిటు

న మటు పాటజే యే

వెలివిరి లెదట దు విం

ఎ చుట ఎ డ గ మ ట షారణుర్

ధరి నాచున ను కుట

ద విగ నా క్కరి ల్కా వెమ్మదిన

రిమ ప్రవార్ష మొ దిరి న

నాయము లేదివి ఘామి వ్యశన్

183

రే గి నారణి నా క్కను విన్న నారణమన

నిమ్మి య రిటు పొకటా

అన్ని గా త్రు య శీతలు దగుచేత

వ యు న కుష్టమై నేడు దనరుకు టి

194

తె గి మ చివా య గ మాయ టు

ప్పు లెదరు యమవిట్టి నారణమం

రిలుగ గలది కున టవి లచి మదిని

దు లమము వేడి మిగుల తో నైతి

186

రే గి ఆ నె రాణివిదేవి చె ల తిగి

యామె ల్కను బొ ది ప్రవార్షమతిని

రియవె ర్క నిర్జు ర్జమము నెక్కి

మిమ్ము జూచి గడి నడి మిటి న

188

నా గి ఇమ్మి గోధితి నాటిని నిక లేక

రణ వరుదైన నేయలగ్రహమ లిమి

త ము గల గ్రహమ వ ద్రు వ డికి

నశివయ నాచార్య మొనర్చినాడ

187

అ దర నా దము

సార్య బం ద్వి టి
నో ఎవరురాని అత నొక - ఎనన్
చే నార ద నగు
రముగ ల్పించి చిత్తపెల్లన్ 98

క జన మత గుర విధ
జన వివరము గది చి ధ త ద నడు
త్తనయి వానరయూర
బుని జాచి గు నమర బుద్ధి దెచ్చు 199

లే గి ఎ కిని జాచారిత్రవ దు
నా యి గల్గె నాక న్విధి ర
వసువతీమత లక్ష్మణవ ము తె
సార్యసాధన తెనాని కారి 110

తే గి. అర్కజని ప్రవ ఎనామెహెలు
వట్టి యుత్తరు లు ఎ ఎ గి
య దు గలదను రావణ జ్ఞీ ల
వతిని దెచ్చి యు చి ఎ ర్తియి దె 141

లే గి ర్వణ ల గాని దానిపట్టి
వర శాని ద వ వగదె
జన గాని మదావ ది
బ్రతికియిన్న ల రావణు ను 11

ల పె నక ఎనయైవ గీ గా రు దెని
కాల్పదేవిరీ గాల్ప గయ
ఎం ప్పాని వీరు దొ రాయి దె
ద ఎవిడిదె నా ఎనారే ద్రు 113

వాసుమనుజుడ తాదేవిని దోడ్కొనివచ్చి
సాముని దర్శించు అర్జునుని చెప్పుది

న జన మితా ప్రావమున
గుమలు జరుగు గలు మీ
వసుమను శయ బలిక
మాది మీరలను జనిచ్చి
న మిమ్మదేని దుష్టుడగ
మా శతోని వారిది
వాసుమనుడను
దినదిన నొగుటోప్పును 14

చే గి మీ రెండు నొంగి మీద కేసు
చెయిదానిని చూచి డిక్షిగ ని
దై యిటు విదగ్ధి చిట్టమె
నా విద్రుక్తున వానిమోక్ష 11

చే గి వసుమను శయ బలిక
దావ దురై ప్రతి దివ్యదుల నైన
దనుజులనెల్ల మే మీరు గెలుపు
ప్రొప్పు విదేయ వీరి 146

ఆ గి జది దావచ్చు చెరిచుట్ట
మదర ముగలక మొదిలె
వానకు దా గ్రహైశ్వము
నువొగి డది అడకది 147

చే గి ఆరుద్రులు ముఖారి ను గడుడ
క్రతు నీయ దావ ప్రామున వెనది

నన నీలులు మ దరవర్తక మ
నైవ వశయి ఎతు ర ధి యలు 148

ల వె కుడువరావి వారు నై డు ర ద్దివిడు డ
మనా యలు నారి మొక్కొన గ
యక్ష రాక్షసులను పక్షి వన్నగ దెవ
తలను కాన డ ర తగినా ర 149

తే గి అక్షరీ దెవతల వీరాక్షిణాలు ప్ల
న గముఖాలు నిమ్మబోధాగు రరయ
వీరివెదిరి గలవారు లేరు వీర
లమ్మకపాన య గావి చి నట్టివారు 150

తే గి అక్షరీ దెవతల ప్రతికై విరి చి
వీరికి వర య లా గము పోరుల
గరివి జయ గలిగిన వీరు దెవ ర
తలుగ దె దును బహు వరాక్రములు విరు 151

తే గి ఎవ్వరో యె దుకి క వీర లిడఱున్న
తాడుడు ప క్తి తరు న గరమున
నైవ్య వాత యగా ద్రు చి త రముగ
తిడలితో ము చ మేటి ల కాళర 152

తే గి క్క మొనరి చితిని ల క వహ్నికాల్పి
మోజదీరెను నాపేరు రాజమార
ము ను యెల్లిదల తాడు యుతు ర
పవలెవుద్రు ర వాసుమ తు ర దడు చు 153

చ. అతిసలులా రహద్యహం ద
 నా ది మ్మ ద లక్ష్మణుడు నీ
 కీ ని వ హా లాన్వితుడు
 కీకులతే దగు నర్కజ నే
 సతతము రామపాలితుడ
 మ్మెద్దు రాఘవు సాదవర్తమున్
 గతియిని కొల్పి దా రమ
 గాఢపద్ధతి యా జనేయు దన్.

162

తే. గీ. ఎఱుల చాఁచిరి ల నె దువిన్న
 రావ లక్ష్మణ హనుక తి దవి మార
 రామమలె మాయ్మో రాఘవాం
 వముల తిమక విఱుదు రావ లయి

163

నామవ కుండు షుల రాదెట్టితి
 దెల్పుదు

చ. రగ ఎరివరామటి య
 వారిలెఱి ఎదేవాల్ల దా
 శరభి పద బుల వ్వాదయి
 సార మ దున నిర్వి మ ఎర
 మడుగియి ట్టి చ దుదవి
 మాడ్కివి కా రిని కా శా
 రి మన బాద నా
 సాద మూలము

164

సప్పకు గా చి త
 వ్వాదయి మ ల కేళి

ఎడెడు బాధల రితి నేర్పరాని
కో మొక్కుచుడిగ రాగ్రుక్కమము. 157

తే గీ ఆచార వనమ్మన వడ్డురాత్మ
దైన రావణా బ్బయటమటిచి
అనరి దన బొడిగన ఎరిసిడి
తేది న బోరి యక్రగ్ధ బారకున్నె? 158

ఆ గె తెలు లేక తెరయతెరదగ నుడివి
మావరి వయియవని
రానుచి ద్రుమది విర తరంతును నిలి
ద్యావమ్మగురు దలచిన క 159

తే గీ ఒక్కనారిగ దుభాత్ర లిప్పెనయలు
గొగి పొరలుచు వచ్చు గుర్తాదయ
మెవని వనితు ఎర్రరామచ ద్రు
మమున దలచి పొగులు వరువ బాల. 160

తే గీ ఎత్తీక తరు దె క నిర్బ ధముగను
అనను బాధి చుచున్న నా తలరుబోతి
కనును బదిదాయె నామన మా
నోనాయ రామచ ద్రుని బుద్ధినిల్పి. 161

ఉ మా నయె టినిర తన
చుభ్య దరిచి కరిరమెలెదన్
నా నయెట్లు దుమ్ము త
పెట్టచర్త్ర విదెహాశ్రతి కా
మేసి యిట్టి యె టిజడ
ప్రే గ దైన్యము నొడు మోముతో

కోస రాజుగ ద్రుమదీ

గోరి ఎరుదు శోకమృదుయై

16

శ్రీ గోరి రాజుగ ననునతో కామదలచి

తరి బులు విలుచు నున్నతాగి

నవలచరితన ను నే వరనాథ

న పహ సాదవము క్రిదచి తనుదా

18

ల శ్రీ దిక్షదైత్య సారలోదరి

శయించి రామగ ద్రురాజ

బావ విగ్న ను ను ముతు బెదిగి నే

సర్వకలవి దూకి ను బరికి

18

౨ వె మనము మెన్నటల మాట్లాడి వమ్మిది

ఎవరముగ వదిచి నృత్తమెరి

రణివ శోకం బరణికోనై

బృహదు వదిల ప్రవాసుగ

19

శ్రీ గో మిగల శోకమును బొదె మేదినిక

భర్తయ రామ శెనలేని భక్తులదు

విత్తమామె రాచారవిరళ గౌర

ద మనస్సది రావణు నదచు యగుచు

18

శ్రీ గో శక్తివదనుని వరవ తవ వల ని

త దెచ్చుట తేన నళి చిహ్నియై

శేవరి విరుత్త మాత్రుడై భూవిభుడు

రామపుడు అపు రావణు రోమనదు

18

శ్రీ గో నా ముగినే కృపా గియో జనకజాత

రామద ద్రువియోగ భార ని చేసి

పాద్యమి రి చు పార య వగిది తమవు
శ్రేణతను తొ ద మిం ల గృహి తొచ్చె

168

తే గీ ఆమహాభాగ ఎరి దు ార్థవమున
ముని గియన్న దతి చు న జవరహా
ద గదాదింతో ర్మి యపరివార్య
మేదిపేయ గ దల తుకో య ననిన

169

అ గదు ద ఎతాదెవిని దోడ్కొనివచ్చుట
నమ్మతి చుట

తే గీ పవనుజాడ ఎల్కిసట్టి హ ఎల్కులెల్లె
న గదు దు విని హుది ది నదియె నిట్లు
దన జన య మి తోడి నా దళరదన
దునుచు నేనొ క్కడనె నాదును ద్రవ య

170

తే గీ ఆప్రముల దాల్చి ట్టి మీర దిలు నమ
గూడి ల కిళ వచ్చిన కొదవగలదె
అ జనాత్మజ దొక్కిదే యనిరపురిరి
లంకను దహి చి రా దె యేక లేక

171

క జనకకమాజన జూదియు
గున మామెను కొ దు బోక మాన చరిత్ర
జనకులు జేర బోకు
కమల ఎదు యుక్తముగను కింపదులారా

172

తే గీ వినుతిలెక్కిరవారలు విప్ర మమున
జనకజను జూది కొ బోక క్షౌద్రవృకద
న గనను జూదితివల సు బొ గెన మది
వలుక బోవుట చూడ నావ్య య గాదు

173

తే ౧

అంతున రాత్రిమమ న దు

దెవదా తై నను దీటురాం

భూవరయిన దు మనతోడ బోల్చి దగివ

నాడ నిచ్చిన దొక్క డ స్లవగులాం 174

అనుల వదిలని

అమరవరిగి చి యమరం ద యమ నా

రావణుని ఎ శ్రీని

తావ జదలాడి దెచ్చెదము శ్రీహనుగన్ 175

ల వె

తోడ మనము శ్రీరాముడె తకుఁ

నుఁ మేలు క వనము చేయఁ

గది కేమిగిలదు లదెల్ల నానుమంతు

దొడె చే వచ్చె మర్రిమెచ్చ 176

ల వె

వీరవరుల స్లవగవీరు దీమారుతి

చ యుఁ లేదె? ఎరికార్య

మును మునుపె వానుమ ముగియి చె గాన భూ

మిజను దెచ్చుటొ కె మిగిలిపోయె 177

తే ౧

భూవతసు వెంట కొది రమయ గవులవ

రామ సౌమిత్వలమ జాడ కేమ మొదిలె

శ కయే? దావను వారి చి

జన ను దెచ్చుటొ క్కరే ఎమదిత య 178

తాదెవిని యాచివర్చితివని శ్రాముతు చె వ్వుటయే

ఎముదితిమది జా బవ తుడు చె వ్వుట

ల వె

వారియాచి దీటు బిట్టచు ను డ గ

జా న తు డవియె ఎ యమితి 1

ప్లవగముఖ్య! విదు స్కల నే వి డి
తగనివివి ఏ ఏ దు ములు

19

తే గీ రామసుగ్రీం ఏరా నూజ
జూదిరమ్మని మనమిటు జడవద్ది
చెప్ప బ్బిదియో ఏ వేయనగుతే
అర్క బవి తిత్తి వమ్మగుమ గారే

180

తే గీ జనకజను దొ గిరి చిన చెరటి చెక్క
దెట్టెనైన నేజ పవేని వాని
రామిద గానది చు రామ దిన రె
వి దుకొయిన మేలన చు ద పట

181

అ: ప ప్రతివ బానోని అది చుటే గాని
త ప్పయెలు గుట్టె రరణిట బు
తనదుప్రతివ దీర్చుకొ జూచుచేరాని
ఎ జూది తు చు మోకాని

182

తే గీ వ్యర్థమగు గాని మనశ్రమ సార్థిశ్రమ
తృప్తి నొస గదు కాపెన రెలిం టుల
యే గూడవి అర్థం జేయ బూస
జేగుదము చెప్పిన క యాదేర్చి ఎదవ

183

తే గీ ఎకను బూచితి చుట చు తె వ్రాకాకె
మీదికారం బు అన చూమి ద ము
చేయ దిగినది జేమిచే క్షింకరా
కొజగునై ల కళేంకు చూడవి వి

184

తే గీ నా వరుడు ఎవరు ఎక వావ
రుదును రెప్పయిదు కని పలు క

వనస్పరాది వనదరములుకెల్ల
యారి వ క్కురి గ్రీవి జూచువెదర్క 185

పులు మరువన తొల్పురు

అ వె కోరి యవ్వహే ద్ర కదర మున స్పీడి
గగనపది పతిగి నిరయమున
వివిధ వృక్షములవ వివిధ లతా కు జ
మలలు గూడి మిగు మోదమెగు 186

తే ౧ వ దన ద్యాన వనమా యన గవోప్పు
మరువన ప చూచి యామర్కణములు
మర్కట గ్రోలచె చి నమ్మితిని దెల్పు
మరున గదిని గోరన త పతి యు 187

తే ౧ జా వ ప్పలుల దతి నమ్మతమన
మరియ ౪ వారు విదమగు
వనమునెల్లని తిరిగి లా ప ములోచి
మూ చ ముల దెనెల జాలిన క 188

తే ౧ మెక్కి న క్కురి విప్పమై మెల గరు ది
రవ్వర్థం మిమ్మత్తులై కయలు
ఇట్లు ధ్వు యని లేక నెట్లుమది
దోచువో యట్లు పేయ ౧ దొడ గిరవుడు 189

క కొ దలు గానము చేయ గ
కొ దలు వృక్ష మునచొ కొ దలు వర్కన్
కొ దలు చేయ తెట్టె
కొ దలు రుత్తన దుకొ దలు దుమున్ 190

క తరుణాను దీ కొ దణు
తరుణుడు దుముకుడు ద తరుగరి వంశాల్
తరుణుడు దీ క్రి ది
తరుణిగ న్ దుమి రవుదు వరమోత్పు తన్ 181

చ వి వి నవ్వు నొ క్కురు డ
పెట్టిగ కేకలు వేయు నొక్క రన్
కవనస్య వొక్కరు డ
క్ర ననే పడియున్న వానిపై
వొ నిని ద్రోయు నొక్కరు డ
వొక్కడు కేవె డు రోదిన ట నే
యొక డును నూర ర డు న
యొక ములై వ దుసాన ముక్తులై 192

తే గీ మరుగు గోవిందా డుగా వ ర్కదముల
నొక్క డను కాన న వ డు నిమ్మవముగ
న కలును బ్రాగి తృప్తలై యారభి చి
పత్రి యున్న పరి బురి పొడను 193

దధిములు ద కవుల వారి చుట

తే. గీ. విరివి ధ్వ ఎ బుజేయి వానరవరు డ
వీర్యవ తు డు వృద్ధు డు శౌర్యధన డు
దధిముఖ దనువా ర యామదువన బు
ధ్వ ము జేయ దగదన తరుదరాళి. 194

త గీ. ఎరకు యరి నాకవి విరువ వనము
ఎలుకవా యి బులను ఎర్కి ఫలమురేమి

దధిముల దద్దిరయల కొదము కొట్టి
కొదము ప్రతిమాయు గోరయ 1

1 వవరయ దయ దయ
జ్ఞవ వారి వారి లేది య
వ ము గాయ వాయుల

పాదముల విడదన్న ప్రారతన్
తనవులు సొక్క బాది మరి
ద తనకు బల గుర్తలేర తన్
తిలకవ గిర్దియన్ బది
భిమ్మ జే రి యుమ్మ ల్పినిన్. 1

అ వె. వదున్ గ్రోయవారి మాయల సొదగవి
భయములేదు మీకు వలసిని
త్రాగుదనిన విప్ప తారాసుకు రిమ్
వాసుమ చెప్ప బల విమ దని యన

ద. లయకు ద గదు య తమ
అట్ల వనా వ ప్ర స్నావమున్
బలముదాక్షిన్ జనక

జా న గా చిన దీరులొబడెన్
బలముధిక బుగా వ్లవగ
వయ్యలు కావలివారి మువ్తక
బు (బగుల గ గొట్టి మరి
నోవక తన్నిరి తిట్టి రిచ్చమై.

ఆ || కొదము లేవియ ద్రావ గ
కొదము మైవమ్మ వమియ గ్రావ్వివ వాన్

కు దరకా దము

కొదల మీద దమరి

దము పోలి చెట్టుకొవల పదమ్ 199

ఆ వె! మధువు పుట్టే వర్కం నివహి

బడల మరచి రెచ్చి గోరువ మ

ఎ వానాదములను వేయ ది ద గిరి

కూడునుండి రొకట కొ తమ ది! 200

తే గి! చేయ హడవి కార్యముల్ చేయుదు వరి

నవ్వును పుట్టుకును ది క్రొవ్వియున్న

వనరులచే తాటి వ విడి రెం

పొర బొచ్చిరి మధువన సా కాళి! 201

తే గి! ఎలుగిద మి దిడి చ దిగవార

లగఁ వనపాల మి బని వగ రువ

దధిముఖున కిట్లు తెప్ప రా త బికోడ

కీకముఖులు ఎల్లిన కీడ లెల్ల! 202

క వా ఎమ కువి వర లమున

వ చరల దముమ జేరి వనమెల్లన సా

దొవరి చి కాలువేతుల

తనవు వొవ్వ గ బొడివి తరిమిరి వమ్మున్! 203

క అరిఎటక రి ఎలు ర

విని దధిముఖ దముగుడె చి చి నవరాశిన్

వనమును వాదొవరి చెడి వా

రల గిని పెన్న టి వేగిరముగ దరుమన్ 204

అ గడు రు దధిముఖుని దమ్మది

అ వె దధిముఖు రు నిట్లు దాడిజేయ గ జూచి
వాసుమదాది ముఖ్యులైన కవులు
వారి దానివ త కారానుతు రు తప
మ దువచ్చెడి దధిముఖుని జూచి 205

అ వె కా చు చున్నెవ తలపోయకే వారి
నిది గుద్రోని పొడవ తొడలు మూఱ
నొప్పిట్ల న దు స్రవ మూర్చిల్లి
తెప్పరిల్లి వేగ తెలిచినా ది 206

అ వె తరవరాళి జూచి ద దమొ క్కిటి చేత
ట్టి తేనె ద్రాచినట్టి పుత్తు
వ న తమవు మరచి వ్యవహరి చెడి వారి
తరిమికరిమి కొట్టి త్వరితగతిని 207

క అధి౞ధిక క్రమ బున
దధిముఖు దాకవులను డి లప్ప చుక నా
మరువపము గాచు భృత్యులు
వృద్ధిల రాక్రములు తవడు వె నిగి రాగన్ 208

దధిముఖాది వరపాలకులు నిగ్రహితులై
కొ డున్నేర్లులు దెచ్చుట

ఎ వరతే ౨ వారల దము నొక్కచోగూడ
దధిముఖు దనె భృత్యతరిని జూచి
మన దము నేడు దివమణివ దను
చె తకే ట వేలు శ్రీరాగరిని

అ గదనములు లిట్లు వచ్చిరి డి
యెడలెఱు గిరి మున్న ము ద్రుగా
అర్కమూనితోడ న దు దె దోప
యని క్క విన్నతోడనె చుకడ

తే. గీ వీరివ దఱు జల చు విడువ దెవని
కాకర ద్ర వ డి చు దక్కినట్టి
మడువనను దీని ారలే దు మున్ను తైర
వనవరే ద్రు దు దీని గాఢ చు దు 209

తే. గీ॥ తేనె గ్రోలెడి యాళ పీడియన వన
మ తయును సా నిజేసన యట్టివారి
రవిజా దూరక విడుచునే వగవయం
ని దఱుచు చ వు ముగ్గివు డదయు డగుచు. 210

అ॥ పే దుష్ట బద్ధు లగుచు యొద్దిమున కన
తెల్ల విరిచి క్రతుని యొద్దిమున
కోపమొదవ జే పేరిడిని నిక
క్రతుక గ రు వీరు వాతులుగాక 211

* దధిమూది వససారములు ముగ్గివురితో
కవుల దుష్టెలు దెచ్చురి

క అనిలరికి దధిమూలుకు తవ
వన నిరదక్షకులొడ వ్విరి మిగ ని
గినితోవ వెగల రవిజ
డినకులుతో చు న్నచోటి తేగి కడ వ 212
ధరణిపయ వ్రాది రవి కు
చరణ మిరి పొ నిర్పి విన చుముగ దా

కరిములు హెచ్చిన కదిములు
రణి తు దిద్దెచూచి ద్వయము లితెన్ 213

ఇ దీమ దనైతి వేరి? మది
దెవికిఁగిరి కయ జులెడు నీ
మావ మ దున గలుగ
మర్మము నా స్వమయ్య! వా
యానతి ఎప్ప యెవరయ
అల్లరితో యరుగదే? మె దుగన్
తనియ లున్నవే? వనకు
తీరు వది వుము ఎత్తిర జుగన్ 214

ఆ వె కదిములు దు లేచి కరణి కమన
ఎలికె గిటుల క దు వాదెల్లె
తరువలే ద్ర! నీడు తాళ ఎ ద్రం కాం
మలను ఎ ది భద్రముగను యున్న 215

తే గి వనకు కేద గదాడులు సాదోయ
మీ దెయ వచ్చితి మిహారకసయ!
మడుపు గోరి వనాటు లున్న త్తులగుడు
నొడలులేనియక తిరుగాడురున్నవారు 216

తే గి|| వనము గాకెడిదిల బలు గిదముల
కాధ బెట్టి తెదరి చి వనమునెల్ల
ధ్య మొనరి వి ఎవన వచ్చెని నోద
మెలగ రున్నారు ఎ తోన కలితు లగుచు 217

ఆ వె కదిములు క రణి కళయిరితో విట్లు
విన్నగి కొమరు విన్న లక్ష్మ

జాడ తవడుచె నడ ముగ్ధివి
వకజాచి వాని యరిచి

218

అ. ౩. వనవరే ద్రాపి వనవరి
దేవచ్చె చిట ? నేమిసాపె
తెలియ నెప్పుడుగ్గు దీమ మలైనట్టి
రాగ్గరాక్షుడ బలికె చిట

219

నుగ్ధిరు లక్ష్మణునికో నామదాదులు
మదవక బున విహరి గట దెప్పుట

చ వినుము మమి తమాత! వివి
ఎడవర్వ మిక మాన్యమై
అనయము గాచుచు వన
వ దున గ గదు దాది వాగుల్
జన జ జాడ దక్షిణ ది
శ జవి ధ్వి బలాధ్య శ్లెయమ్
వివి నన గ తోరు
ద్రావి వన బును పాడురు గన్

220

అ. ౪. విప్పి వచ్చె విరి గర్వ జాడ
వకనుతము గనిన రణి దోచె
చూడ వ్వు ఎరు ల ర ది యారీతి
మధువు ద్రావ లరె? మధువమున

221

త. ౧. వసుమతిసుత జాచియే వచ్చియు దు
ర దునమ గాదు భ్రమే యామె గా ది
వచ్చియు దెడ తక్కిన వా రుల
తగది కొరక బు గద బది తరణి కళ్య

222

తే గీ ఆ గడుని జా లవ తుని హుధివత్క
మ డు నెర్రోరపట్టి కార్య య గంధె?
వవనజా య తోడువడిన చెప్పి గవలెనె?
చూచివచ్చిరి వీర భూమిక నజము 223

అ వె వవమనెన్లు ద్రు చి వనపాల ల దన్ని
మడువు గోలి యొడలు మరిచి లె
వ గదాదు య దీరన్న రాణువుదేవి
మనాజి జూచిరన్న మాట విజము 224

తే గీ ఆర్కజాది ఎక్కలమ విస్స యర్కకుయలు
రామ క్షృణు లతి ప్రహర్ష య మో ద
దధిముఖుని జూచి దుఃమతి వ దమ య వేద్య
బలికె ప్లవరుల తెప్ప ఎమ యు 225

స్మృతి య క శ్రిలగు త్వరగ రమ్మది
దధిముఖునిచే నార్త ఎటు

క చ దివ కార్యము జేస యొ
కి దుక న తోమె దవ నిటు మధ వనమున్
ద్రు చి మడుసావమున
వి చివ నికి జమి య వేడుకమీర 226

క అగవిక వ వడు కలవర!
వగ బావ ఎ చిసక్లు వనమున మ దన్
గుడువు వానమకె ప్రము ల
వగవరంతి ఎలిచి టుల నానుడి కమమి 227

అ వె వారి మాన గర్వ లవిల సవ వారి
కవయు దాది ప్రము కరుగరులను

- చూచువేడ్కి భూమిమత వార్తవిసు కా త
సున్నవార లి దు నిర్వికలు 228
- తే గీ కావ వేవేగ జని పిచ్చ కమ త్త
ములకు నాహుగా విన బుమయ !
వావరోత్తర ! యది ఎర్కి భాను రి
దదిముఖిని బంబ పొడగని దాళరయి 229
- తే గీ ఎడమిజే దుల తమవులు బుల రి చె
అవయవ బుల నాను వట్టెదోచె
గాన కనముల దెచ్చి నీకారణముల
దాళరథి ార్యము ఎలి దు తథ్యముగను 230
- తే గీ తరణిమకు ల్కులను విన్న దదిమిది ద
రిగరభాత్యజాల మ్రొక్కి తేరి గు
గగం ద్రు కిళివాదవ ను
భృతు లి హుడి ఎయి మై పెరముగ 231
- ఆ పే మధువన ను జేరి దిదిముగ దిచ్చు
తై తి దిగిర వారి కంపరులను
జా బె ల వనన భవా గదిలం
గని విసమ్రావమున కది చె 232
- క 1 మధు గ్రో చు మ ద గ
మద క సుం బు మి కమానునగ విన
వ్యధ గిరిగి రి దావి
చి కో ము మాయి డి క హవ్యలా నగుచి 233
- క వి కుముగ దదిమున దీయ
వ చరి ఎ యెద బిలికి పో

ఐను మాని వానిన దను

గని యిదియె విసమ్రథావ కలికు దగ నున్ 34

మగ్ని గు చెప్ప వ న వార్తలు దధిముఖ
ద గదాదు నే జెప్పుట

తే గీ దూలమునను డి వచ్చిర కారణమువ
దలికను పొ దినా దవు వాలినాన!
మధువును గ్రోలుమయ్య! నీమనసు తప్ప
బొ దువర ను వినునర్థబోరెవరును 295

తే గీ మాకు మవరాణ వగుటచే మరుగవ న
నకును శ్రుతు దవు మోద్య ఐనను స్థావ
రాధినై తిది క్షములు యి రవిమకునరు
జెప్పతివి మీరు యెస నే తలెల్ల 298

ఆ వె కో గి దయ్యె న్న కులజేరు మీ
రి దు జె నటి యెల్ల మల
కొక్క న తన చె న గదా! మిమ్ముల
త్వరగ యమవియె రరువరంబి 297

అంగదాడలు మగ్నివృక్షకకు బోవు

ఆ వె దధిముఖ దీద విధముగ న గడుతో ద
రికిన వాని వలు ల విది
కలు గ్రోలుకవము గల వాలినాను ద
స్లవగవరులతోడ రితి విల్లు 298

క వనసాలకు దను గుట
విని యి దిరి నెదె! మీరు పెదొయ్యదియో

విని ఎక శు తన

శు దాద మునుపె వనమ బోవ గ వలయి 93)

మనమి స్రు పే పచ్చురు

దివసుజీవ శ్మణ దెలి నే వశోద

వన శే వలయి నిప్పుదె

వనపరి కి నిన్నిరికి నవారిక 94) 940

శే గి వానర ప్రహర మిరు బర్కివలు

చేయుదు గాది మీ నే తెచ్చి ద

స్వ శుముగా లేయనేర్తునే వ్రహ్మ

దెల్పుచీ మియదీప్తులు దెలియ ది 95) 241

నే మునరా జయ్యున నిది

శే శు గ దెలి గలదు చె న్నయిట్టు

ముది గ్రాజన

శే ముది ద ముగాదె పుడి మీరల్ 96) 942

శే గి వారివ దని వాక్యము లాల చి

ఎరికి రిట్టు వ దరుల్ ఎవ శక్తి

పార్థివ శక్తి దీరితి ని య్య

ఒదిలు తెలియ వర్తి యు యుదాని 97) 243

శే వై నానదిని నెల్లి ఎని దైవ బుద్ధి

ద శేగ మేను లిరి శక్తు

శ్రు వార ము శా వల్ని ఎవె శ్రు

శా మిరి శువ శ నా మన 98) 244

వ బరు రిట్టులు య గ

వివి నాన దను శేగమి బుద్ధి

అవి చె కలుగ దగుకవి
విషయము ను బర్కి యా కవులవరులకన్ 21

ల వె అ రమయ కెగయ న గదు డ తితి
నకని పసునిరి చి రద్రవరులు
వానుమదాదు రి డ అరమయ మగు
వాల్లకలికదిత్తు గుదు జనిరి 21

శే ౧ అ బుద్ధావ ఎమమలై వట్టి ధ్వనుల
గగనము ప్రతిధ్వని ఎ గ కవన ము
లరిగి రతివేగమున బాంకరాశ్వుతాడు
దిర్కతు జాలి నువ్వుయట్టి యెడక 21

క రవిగుళేశా డచ్చుట
బువిజార దం చి ర చి తొగులును దన్
రవియాను డు ఎగ్రివు డు
ఎవినయమున బరికె నిట్లు క్కెరవుకోదన్ 24

ఎగ్రివు డు రామునకు దైర్యోత్తులు జెప్పట

ఉ భెదముమానుమి క మన
కీలము గాము వారిస దను
దాదిగ వ డియన్ గగన
మ దిన క్కెమె ఎచ్చుకున్నుట
దము గల్గెమి డ కీతి
ఎ దన జానకి జాచినా రిటర్
లేది కయ బ రవ
దెకము రాజున సమ్మోహదిన 21

చ గడువు గతి తెగావ భువి
 కవ్యను జూడక మ దురేవి యె
 వ్వం విటువచ్చియు డ డ డ
 వాకరున దను యాజ వ్యరమే?
 వడిగమ వచ్చు న గది డ
 వారికతేజా రు జేయిసట్టి
 దడిచిన వార్షచిహ్నములు
 ద డిగనున్నవి చూడు రామ! 250

తే గీ. కార్యమే కా యున్పుతో కలవరు దు
 వారిష్ట్రు డ వచ్చునే? వచ్చెనే
 వార్షము (ని డి కునే? యర చూడ
 చూచియు దురు క్తిలు భూని న విజము 251

క ఇనకజను చూడ దిన
 వనకుమ ధ్వని ను తేన వత్తరే? వచ్చున
 కనువులు మత్తెక్కెడునకు
 తవి మనన్ త్రాగిరాగ ద తురే? చూడన్ 252

క భూకవయ జూచిరవి వి
 భృతిగ వివ గలపు వలదు కలవరమి కన్
 మున కొ ల్యా
 వాకచర్మి కను కునము వాడకుడ వి కన్ 53

తే గీ. దు మును మీ మీ కోవగుము
 జేమముగి యుచూచిరి కీతి క దు
 వావ మయె చూచియు అ వో కుర్చివ వ !
 అ క్కరెవ్వరు కవాం దురేదు 254

దిగవ కిర న యటల్
నా చు తుని యయ్యత్సావా
బును బుద్ధి యు ప్పి వ
ముని వార్యముదీర్చుద్రు మువిజన వ ద్యా! 255

నా పవ జ్ఞా వ ర గదు
అనక వి సాధి ఎరగట్టివి గలవే?
జనకక త జూది యు దురు
మనమున గోరి బుమాసుమా గ్రామా! 256

అది రిణివ దిను ర ఘా
యాకు బలు కరుణమ్మున కా
వనవరివిరులు గ న
బున వట్టుకు న బాదముల య గన్ 257

తీ గీ న గానద బు విన్న ఎందరితోవి
ద్యువ తి దను రదిరి మొరి
లో నాది కలగు కుట్టున ర
కొ లేయుది జూచు నా క్షకోశ 258

తీ గీ వారిని దన ఎవర కెవరుకైన
గ్రుక్కను వారి మెల్ల తి కివలయు
రా గిన్నెలున్న రివ్వమైన
గిల బు దిగిరి కిక్క రయి దు! 259

అ రిది మునువ తు ర ధ
మొ బురస రామన ద్రి ప్రయమై
సె ము క్కగడగ వి
రిల క ఎ రి దాడుత తి యదన్ 260

క కనుగొనినతల కను
జనకజీవముగ నుండెను ముక్త్యై
జననికి మ్రొక్క భూమత
ఉపసాదివ్రతమువాడు దన గాఢాంబు 281

తే గీ ఆవిం గవు దాదీన యుక్త సమము
లైవ వాక్కులు చెంద నర్హులు
దాశరథి లిద్ది అతివాదదాయకు
లైవ లుకల తి మోహులైరి 282

జనకజను బూచి ముడును
హనుమతు దండె నిక్కయము హనుమ
దున గల్గి మున్ను లక్ష్మణ
దిన ర దివి ముల త్పిత్తలు బుడై 283

క పాపాన దృష్టోడుత
మహాదాన దమన వారు మారతి టాడన్
విహుమో ఎరప్పరముగ
మహావతి పొడగా చెల్లవగమ దను బాంబు 284

తే గీ ప్లవగము లు న దణు వువరే ద్రు
న మున్నుకు రొసరి బ నమ్రణాన
మునకు యువంబు న గలు ముదిత నావి
తయొక్క ప్రకృతివి తెచ్చి దొడగి 285

తే గీ రావణా శిర బున రాముడెవి
రాక్షసులమధ్య నిరర్థంబు
పది ము న పోలుకు యిరి
విశువి ద సేవి మది వి ను బు 286

తే A క దిరు దొ కొ క వ వధివిడ
యాదిగాగల వృత్తా త మ త రామ
ద ద్రున విన్నవి వ గ జన జాత
జీవముగ నున్నదని విన్న భూమిధర్త

తే A కలకల మల తొడగని జ్యోతసూ
యెరకున్నది నన్నామె యెటు నె
వివంశముగ జెప్పవలెనప్ప ల్లవగవరు
క్రక్కనున్నటి వానుమ తు వైపుచూచి

తే A వల్కమర వానమ తు దు వనజనేత్ర
ఎక యున్నట్టి దిశకును ఎకచరణ
ము కు మ్రొక్కి ర మలు మోడ్చి
వార్యక ఋగ రామ వాణ్యసాద
ము కె తన విర్చి మోడమ ర

హనుమ తు డ శ్రీ-మర తాదెవి స్థి
దెల్పుట

అ వె విన్నవి పరె చి వృద్ధివారన జూచి
నట్టి తెలుగు నెల్ల గుట్టుచే
చెప్ప దొడ విట్లు మచ ద్రు దు
త్రుదనర విన ఎల్లరులు

ఎ శ యోజ ఋ శరగిది ల ఎ రి
ఎతన వెద గె తొలి నంత
దక్షిణది ముద్రముదాటి యావరి
తీర ఋ రి నె దూరి క

రావణున అపహరణ వ గల లి
ప్రతిమ వీరు దిల్ల య నకు
కామ నున్న కర జాచిత
రాక్షసా గిలు గరి ర

తే గీ శక్తిమ గి కరవ భయం ద్వి య
జి ధి ముద్దియిప్పు మాత గి టి
జి టి జి టి ల్లి కి కు సా యుద్ధి జి టి
ఎడ గుర్చి డి య డి నానెల గ డి 711

తే గీ డి టై వీరు పై వి డ్ది ఎగిడి
రామరామా యు యి విర కర జి
కా విమ యుద్ధున్నట్టి కవి గ డి
శి రి క వ జి టి ము మగ వ డి 72

ఇ ౧ కి మ గాఢం బరి
మ దివ కి యు మామ
బుద్ధికి నమ్మ బును గల్గి పతి
వచ్చి రామ డి జి న బ
అట్టి ది వ నోరాడ మాట్లాడి
వివరి చి చెప్పితి విషయం
దిను ఎలవల ఎకతి జాళి మది
దిర గదుభక్తి పివరణముం

తే గీ ఎరిక మా నాని వియమయై నెల వేస
కరమయై డె చూచితివ నన్న
గుణకు యుమవె చిక్కినది దు
కా కి తను ము కి తిని తను నీ 73

4

శ్రీరావచరితము

గజపతి తర శ్రీరామనితో నజాదేవి శాస్త్రములఁ
తెల్పెట

మరి మామెరికె దిట్టల
నరసింహవ! వాయుమా! యరసవ దెల్ల
కొరివోవని రఘుల
వరువని వినిపి పుహయ్య! విహ విసరమున్ 271

వివ సత్తుగ మగ్రీవుడు
ముని సెప్పట్టి మలల మొక్కనువోని
ని వలి యదిక తన్వ
బుని దానినదీని రామఖానిని కిమ్మా! 275

శ్రుత త దు పీమణి
వోహరితియె చ్చి యుర్విజ రాహు!
మామణి వోగి చేరితి
భూమిజ మరి యన్లు రికె పోకరిం ప్రాని 279

అ వి గదాగమదు గమనం బట్టు
కరిగిపోయిన గాదివివు
మమకమిర నొక్కమణిల నుల్పఁ
వెటవే? వహర్మా బొట్టాజే 283

తే గి సీతజ బగు మాతామణివిని నఁ
బనిది దాని జాతుకు శ్రీయదే
నిన్నిశ్చయ విమ జానక ప్రదంబ
కోదగాని దేనిది వాక దుభయలను! 287

తే గి దవ విం చేత క్కివ దా నగుదు
మమదునిం మీద వేమా - మా గి గ

య

గడుచాటిన వ నని తిడమిచెని
కర్కూరు వినిగట్టు పుయి వానుమ 279

1 ఇమ్మ చూడమ కిని వ్వాదయేక ని
దెవి వచిల చె నాకోడ భావరే ద్రా
ఆహా గి మహాసాధియి మలదరిత
చెప్పది పెప్ప రి శ్రేయ 280

వానుమ చికి ఎట్టుల గోధి దాట గ
నేయిపాయమైకె నె బవ
రామచ ద్రు నేడి రాజీవద నే
మహా యె గివట్టిమణి 281

ప్రాము కు దెవి చూడవ కిని వాది
ద థి పుట

గానుమ తుని వదల మిరి
వివి కనె రవికులు దు ప్పత్తిజ వానుమ
తుని చే ఎస మణి
శవదొమ్మన శిర్సి శోకర్తి ద ఎన్ 282

స్మరి గా చగనే పు కి
న్నుల బు దు రామచ ద్రు దనియెన్
పు ఎరు గచ్చులు
గ్రన్న క శ్రీపు వాది కి గవ మదితోన్ 283

వద్య బస జూడ వా గ్య ముల్పొ గ
పాల తేనెడి గోవు గది శోదు

చివరది జూడ నివసా! పవనమున

రే మును భూమికన్య చెప్పె

మాప మెనకు ద ప్రేమకుర గి పెట్టి

కేశను దీని పుర దరుడ

క మా ములమును ద గ రెచ్చె

వామాశముగను భూవతి నిచ్చె

౮౩ మరీచి జూచి క మామను గవిట్లు

రిత్రి జూచెనట్లు దనరె మనము

అవనిజాతి కిరమున దుడిది గాన

అమె చివరది బ్రహ్మమయ్యె!

౯౩ దుప్పి వాన దావా దీర్చ గ

అరి నొస గినట్టివాని బోర్కి

తప్పి గొరినాచి తెలిస భూయతవారి

మని కేమియూమె లిరె వా మ!

౯౪ వానుమ నడిగి యిట్లు రిమజా లక్ష్మయ జూచి

రాము దివియె నెడరాకమాన

గన మణిని జూచి గలు రె/ ది ౪ బు

వెల క బ్రతుగ గడువు లెనదాట

౯౫ దొర దప్పనట్లే భావి ప గా వచ్చు

దిలివిడిది యి క క్త తు లా

లక్ష్మణా! యిది యి లెనము దలబోస

వగది రాంపు ద పలికె నిట్లు

2

౯౬ అవని రిడి నే మన జాలన క్కు!

అమెచ్చి క మెటి గి ము లా

జాల నచ్చట కయద రాక్షులవధ్య
భీతధృత్త యెటల్ విలు చె నాకా 289

తే. గీ. ఆ ఐదము గప్పవట్టి శిశు శ ర శ
దను ా ల బాటు రంసు వ్రాల్చి
నా రి దప్పన హేము గాక శో
క వృ మానుయైన హ దరజీ శ 289

ఆ ప ఎమిచెప్పె నానుమ! హమిజ నీశోద
లికివట్టి వరుల బలు మయ్య!
నీలవేణి వలు లాలకి చివమీ ద
బ్రతు గలు దును వద గమయ్య! 290
జనకజ యెవ నె విశో
వివి ౩ మట య మిగుల శేదవ తోడిక
తన ఎడిడి గ్రామమి
గని యక కొద గె వావచ క ఎవడల్ 291

హనువంతుడ గ్రామక కన్యకావముగా
నామి వృత్తా తము బెల్పుట

తే. గీ. చిత్రకూట యును ని ఎ బు చు రి
జరిగివట్టిది గుణకుగా జనకదాత
శరిత నాశోద గ్రామ! ఎ ాక్షి
విడురను ద గ జరిగిన దిది క్షిరీ ద్ర! 292

తే. గీ. కాకమె క్కుటి వేగ బా న్య కె
జేరి వృ మధ్య జీర గ్రామమ
విదుర లేవ గ కామె హనెలర తొదను
కూర్కువొ దితి వాం ద కోలరా 293

తే ౧ చెల మోరితా కరమరం
రత్నము ద్రవింపి రామచంద్ర
నిన్నులె గమన నిదురలేది
వైయి గారురత్నం గని దలక 2

తే ౧ రంజన బోరి బ్రోహ్మ జ్వరికమైన
నిన్ను నావె బొదిగని దిగురుబొణి
ఎవల యుత్పతి శైవీ వ్యధివున
చక్షులు గల సముద్ర
గోరి వైం య గొవెత్తుకొమనె బాదురి

ఆ వె జరిత దోడ చికియిచ్చిదిని
దన్తం నాగలెలు నాచి
వడియై గోళ్ళ రంజన మొగు
అమె నెట నుడ త్తెజాచి।

ఆ వె గోగ నా రయదు గణుకుగాంక్షలు
గాన వదియెదా న
ప్రతిని రెక్కలు సతిగతు రణధి
దే దర్శనోద దీని యెటె।

తే ౧ వినివ ద్రవ్యాప్త వగమవి వేగ వరియు
ప్రళయ కాలాన్ని బోరి జ్వరిల్లి
నాయ మునెట నుడ గది రుగదీని
తిరిగి శోకత్రయ బంప దీంకర్ణి

ఆ వె నాడు నాడ లే కడ నిపాదంబు
లాక్రయంబ గరుణ సమర ప ౧

అతి లీయమై యన్త వివధ తో
ద మ దాని దక్షిణాక్షి వెలి

29

అ ౩. విడువలేదే? గాని వివిధకా-! విభ
వార్కజాద కా మగ ను
నలి కీడు ఎడ- రి-క్షి సి-పా
పద్యము ను ఎ-? త్రు గోరి

30

ఆ కటి బల పన్ను
ద టి బహుశానేది యిరుగు పై-
ది తన వ్రతము విడువ ది
ద తయ-? తార్య ర-? మ-? మ-? దువ

31

అ పె రామ నెదురుకొ గ రాక్షసు దె
మన్నగు న ససురవరుల వేలి
మరలయ దు వేలి తా బ్లి దెక్క ద
రాము దేలి విడిచె? రావణు నిట

32

౦ నాయ దవరా-? బా
తొయిత్రేతున గలుగ తొడగదె? బాణ
వీరు దు మ య తా దె
ఈయన పు బ్రతికిపోవ విద్యనె? వీనిన్

క అప్పు వి జను గైకొని
ఎన్నతెలు ద మరది సామ్రాతి పనున్
గ్రన్ను గావ దదె? తో
అప్పు మ మ్మ-? దమ-? ట్టు-? రేమ-? దువ

౩. A తరణి వి సప్తలు సన్నదములి
రగ్ని-? యు వమావ-? యి-? మ

అది చి జాడ చ్చారు నగవరే ద్రా
ఎమి దురితి దొనర్చితో' పేమర దు 305

అ గీ ఎటుల రిగ్గ జలరుహేక్షణ! ఘాత్ర
నుల పీరు బెట్టు గా ది కేసు
మరల మరల న టి ఎ నానుతా! నత్య మ
పై నానబెట్టి ఎలుక కా ద 306

రాదెవిని గాహారార్చన విం బు వామమ తు దు
శ్రీరామవిను స్మరణ

అ గీ శ్మరణు రామర దు ది దు శ్మ
తొగ్గ విని శేయ దక్ష గ దెవుడ
రామభద్రు హుది రామానుజ దరి
దు బమన గృహ దె తోచుచు 307

అ గీ శ్రమల గొల్పి నాధి! విన దొంగి యి
రిష్టాల పెట్టి గిదా యి
ఎదురు నెయి మి రి తెల్వరు రాణి
వగవ నెమ్మ! కర శ్రే! 308

తే గీ రావిరిక్షం బ లోమన రాజ శ్రీకు
నా నిన్ నాదారి నాయవని ల క
నాది భక్తి మి నేతురు సా తేవి
రావణుని ద్రుచి నిన్ గొవిష్టావ గలరు 309

తే గీ భయము లేదమ్మ! రిక్తి క భద్రమగుత
దెనిగెడి గిన రాము డ దెవి! నిమ్మ
నాచినట్లు శ్రయమున జాడ గలుగు
నర్థ గుణుతును నాయవమ్మ! జనని! 310

క . ఆని ల్క నేను పన్గవి
జనకజ వల్లె జాచి చయ్యవ తన మా
ఎనదీర చె గువ గం
హనయాదామణివి దీ కరమమరత్తిన్ . 311

క . క్షరితగతివీయ గైకొని
కరములు చొడిచి మొక్కి క డేక్షణ న్
వరవర! నే రాదరి చిర
కరుణిమణి వన్న జాచి శ్లయ రిత్వ 312

ఆ. వె . నే ప్రయాణమగుట నెరిక గన్నాది క ట
దడిచి బెట్టి మాట శర ద గ
నేను బోదువాడి నెఱుమన భయ విహ్వా
లా గి యగుదు శోకమధిక మగుద 313

నకాదెవి న దెగ వా యములు వాసుమ తు రు
ర్రామునకు దెలుపుట

క . నామరదిమైన లక్ష్మణు
రామిక వలది దునైన శాశ్వతమణిన్
రాముని జూడ గ జను నీ
కేమవి తెల్పుదును వాసుమ! వాసవరిత్రన్ . 314

క . ఆచి పలికి న శోక
మృగ మమగ గ నెనుజాచి ముగుదగు వ దిన్
మనమున గు ద గనేలను
ఇనవ కజరాణి! ఎపు నెక్క గదమ్మా! 315

జయమున గొ పోయెద దిన
చువ కళా లుక్కు పెద మర్కటరాజు
గణపీయమైన కపవర
గణములు గల దోటికేసు కమనీయగుణాః 31

వాసుమతుడు తాదేవితో తనకు నైన
న రామము తెలుపుచు

ద. అరియట ల్కనెను వెను
ధాక్కన నల్గిని యా జనేయ! వీ
యనలమమైన దావా ల
మ య నే నెలు గ గ కేర్తు నై
కను ఎరువ ట జాల కల
న దివ! మున్ దళ ర న దివ!
యర గనువచ్చు నేమనదు
న గ వౌటమ నవ్యక క్రతన్. 31

తే గీ కాలదళ మ నారీ గరువ వలసె
నే దు రాజా వీరీడ చి మ్మముగను
వీవు వేసెను బోయి యా వీరగాస్త్ర
వంశజులు విద న్నాల్చి బయలమయ్యె! 31

ఆ వె శ్రీహనుగను బోయి వాని కాకులా
రామలక్ష్మణులూ రవియతునకు
ఎ త్రిముఖులకును మారుతీ నామ
మెలు జయ మయ్యె! తరువరే ద్ర. 31

1 ఈ గోప మ గార వమున
దాకరతి తిరిగి బేయ దగుమార్గమున

దీగారివి వీనే హ

దాళరథికి దెప్పమయ్య! యరము! 320

అ. వె రాక్షసా గడలు నిర రమ్మును దెట్టు
బాదలెల్ల రామభద్రుడు వివ
వివరముగను బిక్కి వనజా! దాడు బ
మనయ - యమయ్య! పిచ్చ 321

అ. వె ఎక బల్కె విటల గ్రామ! అనకజ
కోకవార్ధిమవి న్నిక్కుడు విట
దెప్పమనియవయ్య! తెలవ జీవ బు దె
గుణతులెల్ల దెరివకొ ది వచ్చ! 322

తే గి వీర నాయకు గ యట్టి నేత్రు చి
ని నేనును పాయమై నిత్రున చు
వన్మకముకోడ భూమిజ నన్ను చిది
చేయవల న కార్య బు తెప్పి విటల 323

క ఎనకు లా మ శ్రీరామ చు
దమిజావి రావణువి ద్రు చి దయక వమ్మన్
గొదిబోక గం యట్టుల
వానుమా! ఎలు గదయ్య! యా నికోడన్. 324

తే గి శక్రం బ వార్తయైవ కేరి మార!
యచ్చయు దినచో వి డు నె దునైన
విశ్రాంతి చిద సతి వెదలరాదె!
రే ఖయవి ఎ శ్రమ పెట్లె యామాయ 325

అ వె శు దరాగ్యురారి! మనవార నువారి
కొలుకువైన నోరుకొనవి దాన

జావకీయ స్మితావ బువను జేసె
సుఖము లదియనె బు మగుణధుర్య! 32

అ వె రివ్వ జోయి త విలువపు ప్రాణముల్
మరల విష వచ్చువరకు మండ
ప్రాణదప్ప వియోగ భార బువకు గు దు
నేను న తాళ విలువగలవె? 32

అ వె ఎవన నయి! నన్ను బాధి చుచున్నది
ఎ శయ బు దాది వివరముగ
తెలియ నేకు నా దీర్చి ఎ దేవా బు
శో మువ కు వ బాధ మయ్యె! 32E

క । భల్లూ తులు క్రోతులు
వెల్లువలుగ వనధిదాటు వెరవెయ్యది ఎ
శుల్ల ఎరోజాణలు ధా
వల్గులు లివార్చి దు వత్తురె క్రోవన్. 32

క గరుడు దను నీవు ఎవను దు
అది గరుడు వార్చి దక్కినవారల్
రియి నేర్తురే! యని
జరుదర! న శయము మర్తి దవిలెడు నా క్. 330

తే గీ॥ ఎవరాక్రమశాలిని ఎవకార్య
ము ను దీర్చ గ గల వ్రణ్ణ గరుగువా ద
వేమియోది వినిని వార్చి నెటుల దాటఁ
గరుగుడు రు దు దల తువు? కపవరేణ్య । 331

అ వె । శత్రుబాధను దపు పాది వనేర్తువు
యెట్లే కార్యమైన నెట్లులే న

దేనినైన జేయ దెరిసిన వాడవు

తెలుచిమయ్య! వీడుక యితరు

382

క

చననర నైనట్లు బాటో

చినకలు దలుదెచి దానవేర్వరు ననిలో

దునిమి తన ట్టణ బాస

కున వసు గొ పోవ కీర్తి తుదె వాసుమా! 33

అ వె

రామ తయముదేక రామ దు లేవని

దనురనాదు దనిల నైన నమ్ను

దొ గిరి చె తనదు దోర్బలకత్తివి

యిపు దుని ఎ రావలు విని

334

అ వె

నమ్ను గొ చు తోపు తెన్న గ ఎరియైన

మార్గముగ దోచు మా తేలు

దనురవిటువి దోలి యన్యరెలు గని

యటుల ఎ గ్రవా చు బనుదెక బ

335

1 గీ

తనదు దోర్బలకత్తి దగిన యటుల

విక్రమము బావునట్లు విగో కాలి

నైన వీగో యెనర్ప గ వాసువయ్య!

అర్జునుని జీ తనము సేయ నెయ .

336

గీ

యొక్తియొక్క మ వాళ ప్రయోజన

లైన వా గ్గరి విలసత నటి విటుల

దెవి ఎగ్గి దమము దీయులు ద

వానర్రోపు దతి విలవలు దత

337

1 గీ

కార్యములు దీర్చ దీనినై క బ బ

గట్టుకొనియున్నా ద యెరించిన

గ్రామము దీర్చ గలవాడు కల రక్షణకి
శక్తియు బలు యదుర్ వాంఛ ది 318

తె. గి. గ్రామము కి బుర్ గాయవేగు
ల ర యవ వాతావ మ దు నె దు
నైన బో గ గలవార లన్నివేరే!
ఎ దతో యిప్పువారమ్మ! యనబాచె క. 319

తె. గి. అమృతా-గురైన య య ద్రివరులు
పోయివచ్చిరి ఎలుమార్లు భూమిదుట్టు
బానిసని చె త ను ళ్లి గవరు ను
ఎలుపురున్నది జనసర్వముల నది జ. 320

తె. గి. ఎలుగల తె దిరో జప సర్వము ను
తక్కువ బు గలరా దు కరుచరులను
ఒక్క దును గానరా డమ్మ! యుర్విరాత!
ఆ దణును విశ్రమాది ల్లదివరులు. 321

తక్కువవారి వ యన
యొద్దికై గను బుదు దు నె వ్వుడనైన
విత్తము గ్రా గ్రామం
యెక్కో గల కృతే గలరు యునిచె లన్ 322

కం. చి తి ఎ వలదు దెవీ!
వ తి మూసురు త గ్రామం బేయి
క్కి యొ క్రమ ము ను నీ
చె తిను వ్రాలెదను ధ్ని శీత్రమె యింకన్. 323

ల. వి. రామ రక్షణులను రాజీనీయం
ఎలుమీ ద దేర్చి ప్రేమ దగర

కురుచు ద పెట్టు వి నీడు చె లు

శ్రద్ధవా దవమ్మ ఓతి శవాణ!

346

అ వె శరణి వ శరణు దశరథనూన ల

శ్రీమద్దనులను ఎమరవిజయ

లై నవారి కూరులై సెట్టివారిని

జాడ గలవు ల క ామ్మడు ద

345

క కర నామలు ద ఓ మలు

వారిమూర్తిని కా ముద ములై శరణార్థ

వారి కామల మూలు

కరి ద్విభుమైన కా రి గ్రాసెడివారల్

348

అ వె శ్రీమద్దనుల రి ర్షక వాను

వలను వి డి పెద్ద దమలు

గర్జన మనే సు ర యాదము వా

కాదిమలను వి క విన గలె

347

క క వనవాప్రత నియవము

విసకలజా దు వూర్తి శేన య దమతి శ

గొలిపి ప యయోధ్యా లిరి

వనము ల క్షాభిష్ట రగు జనయిత్ర

348

తెలి గి కప్పులొగ నిది జాడ గ వై తల్లి!

అగరు కుమ ము ముట్టి సని యు

సప్త వెత గు దురు ముల శిలి

కట్ట కురు దలగా యవనియ

349

గి గో వారిలో ముగ్గు జూచి నేను
ప్రయ వాక్తోలని ఇర్కి వయసు బావి
కోకి మెదరి చి క్రొక్కె విరుద్ధమతిని
వద్దియని వాయుగతిని నే వపజనేత్ర! 350

ఆ వె! వాసుమ యిరంగవిట్టు లారి చి రఘుత్తి
కో ముడిగి ఎవనబతుని జూచి
వార్ష మళిశయింబ నారి గవము తేవి
కొని మతి తె జ కజమఁ గనివటు! 351

క జనకాక్షణ మనోహర!
వాసుమత్యేవిత వదా! అరవింబాక్ష!
అనతిర కోకి వివాళా!
అనుమ రుతా వారి ఆగమలోలా! 352

కం గ్రామకృష్ణ రోదరః
దీరీ ని ప్రవివాను దెలిమి రవి తెన్
గ్రామచరి ము వీ
వారిజనమోదమైన ను దరకాక్షణ! 353

ఇది గ్రామ చరిత్ర తర్గల ను దరరా శము
నమాప్తం

గ్రామ కృష్ణ రోదర ప్రవివా
ప్రణీతము
గ్రామచ ద్రావ్య ముత్తు
క తర్క

- శ్లో॥ అ బాస దవ వీర బాసో శాస
శంక మహానార వ దె కాసయ ర 1
- శ్లో॥ ఆమిశ్మక మూర్తా డ గోష్పదీశ్వర పాగర
శృణోకృత రగ్రీవ మా జనేయ సమామ్యూ 2
- శ్లో॥ ఇ దీవరదక్షామ మి దుకోటి నిధాన
క దర్పకోటి లావణ్య వ దెహ రమున దగ 3
- శ్లో॥ ఓషి శే క్షుణ్ణోధిష్ఠి వామకో జానకినా
శరకో మారుతిర్య క్షమమ రము త్రిమ 4
- శ్లో॥ రామద ద్రో దయాశా ద్రో రమునీర వ్యూహం
లోచనాభ్యా స్పాపార షారాభ్యా మా విరూ య 5
- శ్లో॥ శ్వేతశుక్ల మూర్త్యా తయాలా రాజవ
సగ్రీవాది కవద్యై ర్మవోమధ్యై రమయై 6
- శ్లో॥ మ శ శో లే ద్రాయ మలావీయ గుణాకానే
క్రవర్తి తనూజాయ సార్వబౌమాయ మ 7
- శ్లో॥ వేద వేదా త వేద్యాయ మేష్వామల మూర్తయే
ఐ పా మోహన రూపాయ శ్చైవ్యోకాయ మ శ 8
- శ్లో॥ విశ్వామిత్రా తర గాయ మిథిలావగరీ శే
తాగ్భవా వరిపాకాయ శవ్యరూపాయ మ శ 9

- ౧౦౧ ఎ పుస్తకమున త బ్రాహ్మణి న్యూన ము
వ గాథి నాయ రామల ద్రామ గళ
- ౧౦౨ క త్తసాకే వాపా ను చిత్రకూట విహరితే
వ్యాయ ర్వ ఎమినా దీతోదాత్రాయమ గళ
- ౧౦౩ గొబ్బి తావ రావక్కా బాపాతానారో
వ్యాయ నదాభక్త్య సామజాంత్యమ గళ
- ౧౦౪ ద ంజ్యవాపాయ వి డితామరళ వే
గృధ్రరాయ భక్త్య ముక్తిదా హుమ గళ
- ౧౦౫ సాదర రీద్య ఎలమూలాభిలాష
కాలభ్యవతివారాం తోడ్యక్తయ మ గళ
- ౧౦౬ హాహమ మమో ను హరికావీర్వదాయనే
అలిమథి హుమ మహాదీరాయ మ గళ
- ౧౦౭ ప్రతే రి వీరాయి నీలం ఘట ఎ దవే
తరాక్ష రా ఎ రజదీరాయ మ గళ
- ౧౦౮ అనాద్య వగరీ ద్వియ ముఖిలక్తాయ ఎకయా
రాధిరా నాయ రామభద్రాయ మ గళ
- ౧౦౯ వివీక్ష ఎతే ప్రత్యా వికారీజ్జప్రదాయనే
వగ్రాణనాథాయ నారామాయ మ గళ
- మ గళగ్గోకములు—సమాప్తము

ఓ క ప్త

రఘు

౮ తాంశ్శత భరత శత్రుఘ్న
వాసమత్సమేతి

శ్రీరామ ద్ర రద్రాష్టాశ్శం

శ్రీరామ చరితా తరత

శ్రీరామ షట్టావిషేక ఘట్టము

౯ పావని నార్యమూర్త ఎనివ

సార్థివృథ గదా వత మ

గ్రీవ పేణ వాయునుత

శివ సమూహ మేతు దైది

గ్రీవుని ట్టణ మిర

శివ సమూహ మేతు దైది

రావణ హరి ది గుణ

రావణ స గూడి వే తన్

౧౦ మునిజన దేవ గణ ల

మ మ ను వ్రాహ్మణ మద మాతలి కొన్

తి ల్లికి నయోధ్య వది

నిదెన్ వ్రాత పొర ము ముక్క

౧౧ రాశరథి మ్రొక్కి మువ్వల ట్లర న

నాదివయ్యల తెలిమి నమ స్కరి

శ్రీ మే ధనవృద్ధ శిష్టు రాజ

ఎద్దమయ్యెమ షట్టావిషే మున

శ్రీరామ పట్టాభిషేక మహాత్మ్యము

త గీ శిష్టవరికు డి సగు వన్వర్తి డవుడు
విజన బృది నవాకు డై వెళరి ఎత్తి
- ఎమేకురి గ్రామర ద్రు దెచ్చి
రత్నమయసి నిర్వి శర దదన 4

త గీ అష్టరవిపులు శేసన యట్లు - శ్య
శుర - శారి వాచదెప్పే రు వత్తి
దును నుయ - డి గౌరము దను విజయు రు 5

త గీ ఎను శ్యామలము ర వురజ ము పెద్ద
గొప్పవి తోయములు కలకము వి ఎ
దర్శవిధి దవ్యం ద నాకయిమ ద
లిసి రభిషే మా రామద ద్రున ను 6

క ఎను లవరి నురులు యిత్తి
యకు కన్యలు ము త్రివయ్యలున సామ అల్
జనమానులైన రమవ
కువి నవిషేకి చిరవురు మరయిపో గన్ 7

అ వె దివివి మూగియున్న దివివిదు లోవధ
ర ముదేక వ 3 రామనసు
నార్ద నార్దనాద్వైతములై ఎలిషేక మొ
నర్పి రవవి గరి జన ము వొగడ 8

శక్రము డుకా సాకేకరామున
మి ఎత్తి తెచ్చి గొడుగు వొకటి

కిరీపేత బుగ్గిలు పెల్లది
 విచార బుగ్గిలు పీచె వళ
 ద్రవ కాళమో రామర బుగ్గిలు విధి
 వణుడు వీన రామర ద్రవసును
 మునుపు దవగ హేమమరికా ముత్యం
 వార బుగ్గిలు పెల్లది యర్కంబున

కే గీ: కిచ్చె గదవనా దప్ప దప్పరలును
 పాద వాడిగ దర్శన లలితమన
 ఉన్నములు వృక్షముల విరబుచె దరణి
 పైరులు పె కరువుల పె వర్షు 9

ల వె: బుగ్గిలు రామర దురదలతో గూడి
 వృక్ష దేవులను యవనిరుల
 కొంగె నూలుపేలు పె దినులు ల
 శ్వముల నొక వృక్షశతము విచ్చె 10

చే గీ: వనది ది క బుగ్గిలు ముప్పదియ మూది
 కోట్లు వాసులుగన కా కోట్లు దప్పది
 మునుపు బుగ్గిలు వృక్షముల భూమియిరుల
 కామ గ్రామిణీక మ గోత్రవమున 11

ం: రవిరక్త బోరి పెల్లది
 వనరక్త లను గట్టి వాణ్యమున దువ్
 భవనభారి గడిచిన
 విమల వార బుగ్గిలు వ రగతికి 12

ల వె: వ మతీక ద త వృక్ష వైద్యముల
 పొదిగి మున్న బాహుళ్యం ది

వారియకువ కొ గి నమమకీసుత ము
కా ల సరిమినిచ్చె ప్రమక మె గి 13

కాదె గివాపమ తు బాళా రి ము

అ నె పర క్షే త ప్రాణేశ్వరుని జాని
అకరియాణ్ణి పైవది గ్రహా ది
దివ పప్రము చు తీరి రె డి టి టు
షాళికో నొన గె వని జాన । 14

అ నె జిష్టమైన వారి కీయవో వికాదె
రావక ద్రు డీ సక బునిచ్చె
ఎవని కిత్తు డిది నెవడ ా ప్పుడ
దశనిగా ది త దవిరిమదిది । 15

క రామ తొ గినదని రిమ
రాముని వూదిరు బెఱ గ రామమజీత
రాముని జూచున మరి
దామ్యగము వై శి జాని పడి మోదముకర 16

అ కల మాన బెఱి గి
చయ్యెనె నిట్లనె రామచ ద్రు తో
వనరువానేత్రా విక్రవము
కాని ల మ పద్ధిక క్తి యె
వ్వని వరియ చెందో శక
నెప్పడ నీమది యి గూర్చె శ
జవనకు దైక విరువ కొ
గుము హరికము రా న దనా 17

చ ఇవకిలు డిట్లు ల్క గనె
యిటు విరావని భూమిజా య
జవిమకు జేర విల్చి వస
జారవిలోచను డిచ్చినట్టి పొ
పున నలారు హారమును
పుండున బున విచ్చె నీకా
నని కిరణాళి బోలనగు
నూతనకా తు నీక దానినిన్

18

అ వె చ ద్ర కిరణములకు మమైన తెల్లది
కా బిమ దాని కువరు డ
దాల్చిన క నొప్పె ధవళాశ్రవ యిక
వర్చక బుగ ప్రభల మిది

19

అ వె మనుజు కియ న క మై ద రీ ద్వివి
దు వారి కోరి లను దెలి
కామల నొస గి క కలలో వృదుల
వారి కిరణ కీకవరు ను

20

అ వె వత్సభూషణముల హామానముగ విచ్చె
సర్వకలను దెలి య దలు కు
అ క హానుమ జా వ కు దాదిగ గల
యద్రవరులు దానవాధి యిది

21

చే. గీ|| రజి వ కల దైర దాది వ క
పుష్కల బుగ వత్స విధానాదు
దుకొని పూజితులు కు వార్ష లిక
చిత్తలయి మ నె పు యికొనిరి

22

తే గీ॥ పసుమతీధవు దొంగిన పామతును
బొంది న్నవగుణ స్వస్థల బలకు బోవ
కర్కట దును శ్రీరాము పసుమతి గొవి
వేగ ఎక్కు ధేగె న్నతీ దనర 23

తే గీ॥ వారి విజ్ఞాక బలకు ధనమయి
వెయి దైవతమును రామవిభు దొంగ
న ప్రభు బువ న్నవభీషణు దు దావి
నీకరి చిరి కు బువ జేరెల క 24

తే గీ॥ శత్రు వార్త గ్రామపద్రు క క
రాజ్యమేలెను దురారాతి యగుచు
విశ్మయెను వ్యాస చెల్లెల యశము
ప్రజలు చిను రాముని పాలనమున 25

అ ॥ ధర్మవత్సలు ది ధర్మజా కను రామ
కడు దిబుమిది ట్టి నాచి
ఎరికె విజుల నుగణగద లక్షణ ధరా
పాలన బునయి వ యాచి 26

తే గీ॥ యౌవరాజ్యభీషక్తు క వయి ధరణిని
సేలనము నేయినెడ బాలు ఎ చుకొనుము
బుల్లు కన్న నా వృద్ధి నాకొనమముగ
నేల దగ దువు యదు విశోల రెవరు 27

అ ॥ అ విని వృణుడు క
యన్మకు రాముని గాది పక్క నో
యశుదర్శిన్ శైకలుతు
దిద్దు దుగవి భరి రాజ్య మే

యమపున నొడువర్తు డ బ్ర
 వార్షమతిన్ భరతున్ దరిత్రా
 లన యి విల్పమయ్య వర
 లక్షణలక్షితు నాడు యగ్రజాన్ 28

తే గీ పయినిట్లుల సౌమిత్రి ము ముతీర
 తాదర మన సరతుని యౌవరాజ్య
 ముదకు వధిల్ల గాది చి విసుతి గొన్న
 యజ్ఞమల తేనె వాణిపేయము లొనర్చె 29

క పదిలేల వ స్సర మలు
 పదిలముగా రాజ్యమేలె పది ాదులుగ రా
 వృథివిని వా కుమేధ మల
 వృథివీనతి చేనె నిచ్చి విరివిగ ధనముల్ 30

క సౌమిత్రి వాకు రయి
 రాము డు పారి చె వృథివి రాముని రాజ్య
 లేమని చె స్సర వత్తును
 తూమిని వ్రా మయ్యె టోయె సయ ముల్ 31

ఎ వైధు డు ని య వదిత లెఱు గరు
 వ్యాళ రోగాదుల త పుము లేదు
 ఆపదలని లేవు యగ్య విత్త మ
 లంహారి చెడిారి పులేరు
 వృద్ధులు బాబర ప్రేతకార్య ము
 ఎలుపు దుక్కుయ దు జరుగ వెఱుక
 ఒకరిపై మోకరికి న దదు వైర మ
 పచ్చిన రావపు క ప దొల గు

తే ౧ ఏర్పమును రి యి దిరి ధరణి తరులు
 సేదిని ప్రహరము న దె లేదునా న
 శోకిమెలు గదలెలు దాను కలు ది
 రాయపును పెన్నేలయే ధ్యే ప్రజా 32

అను దు అను దనుదును
 రాముని పరితె రామరాజు మన దు
 యెమూలనైన వివ రదు
 రామ ము లు లుగ వలు ధరాతల లెల్ల 33

తే ౨ వి యి యి లు లులర య విక్య లమ
 మరి వాని లు లునియి నన్ని పెడల
 అది న్న ధంబులున నా వృద్ధి దొరిది
 ఎల్లరి చియ యు దె ల్లమ గన 34

తే ౩ కామున కవ్య ద మేలు లు గురియి
 న్నర్య మును నొన గున ఎవను దెవుడ
 వర్ణములు అదిగి తిళో ప్రజలు శాస
 వరి లు వలు య దిరి ముధయందు 35

అ వె క్కవ్య కరాములను బులుగు వాలుగు
 వర్ణముల గలట్టి వారలెల్ల
 వి యి అన్ని గురు వెగదిరి ధార్మి
 లు గరి చి రవని ఎయిలె లులు 36

అ వె ఎదునొ యి వేం వక్యం బులు నేల
 ప్రాణ లుమకరి ప క్కలలు బు
 త్వ విక్రము ద ఎద్దర్మ నిరత రు
 రామవిమ ద శా ది రాజ్యరమ 37

వల్లభుడి *

ఎ కావ్యకి విరచి చి ప్ర టి చె శార్వము
అది కావ్య విని యార్జ మవని
ధన్య మాయించి ధీదము కీర్తి రమున
అవనిగలగు వి యాపవా య
ఎరియిం దీనిని జాయి సావ ఓలు
అత్రకాముల క) అత్రకలము
లభ్యములు వివరార్థ ౫ లో దుదు
ర్లగతి రామాభిషేచ ము విన్న

తే గి శక్తరాజమ్య జయి చి క శేలు
వస వరీకు డు ప్రావ వద్రు వి య
మరి ద్రమ విన్నను నవని జలు
వినిన ఎజవ తులగ దరి వెలుకొ కా 38

తే గి ఎప్పరిలు దళరథ ఎదులు మువ్వ
ము గు వ్రతు లు రిలు గువరులు
నెది రీరావిజుచే విన రి
వారిములు అలు సద్రయము 39

క ౧ కొవ్వ ప్రాము ర్
కానరముగ తె యి దు భరతు వలెన
అసౌమిక్రతులు ఎమి
త్రాసుదితి తోరె గ్గదలు ఎతు రెలిమి 40

౨ వె ఎవరి ఇట్టేనే నెట్టి క్లేశ మలు
గలుగురు ది గూడు కార్యములున
రావచరితైన రామాయ ము విన్న
వాడు ప్రతు నవని కర్షణ ము

కర్మకృతము కావ్య వార్ష మిది
మ రోషాదులు గలుగవట్టి
బుద్ధిచే నెవ ర క్రద్ధగా నిను వాని
దారిద్ర్య దుఃఖ దీరిపోవు
కష్టముల్ దొ గను కడ దూరిమేగివ
యవరము పొదు డయి గిలరు
మవ ద్రుని కృపారసమున జగి
రేరివెల్లె చేహర ల్లు

తే గీ క్రదధానులునై చిన్న ఒకరిదెవ
తిలును ప్రతు లగుదుర నడు గృహము
నడు నిక చి విష్ణుముల్ పొడ యెలు
భూములు గా తిలొ దును బోము యి

తే గీ ఘామివతి విన్న ఘామివెల్లె
రిరిగివట్టును రిదేశ మిగినట్టి
నాడు రామాయణము విన్నది లైన
అప్పువకులకు బుత్రులు కుట్టగిలరు

తే గీ అతి కరాకవమో యితిహాస మిద్ది
కదివీర హా సోక న రిహా
ములు దొలగు నాయువు గయగృధ్రి
గా తిచేహరు చిత్తదోషము వలెంబు

ఆ. ౩ బ్రాహ్మణశ్రమై హి వానివల్లను దీరి
 క్షత్రియు డ వివిధ కలుగవుత్ర
 లబ్ధి ఎకలమైవ ధైర్యవ్యమూలు భరా
 ధిని కలుగ దెచ్చి క్షత్ర భయము॥ 4౦

క రామాయణులు దివిస
 రాము డ ఎ ప్రతు డగును రాముడు గాడే
 బాహుదరు డగు విష్ణువు
 రాముడు ఎల్వేళ రు డ రాము డె విభు డన్ 41

క వృద్ధి బొ దు కలుగును
 వృద్ధియగున్ భవము భావ్యవృద్ధియు గలుగున్
 వృద్ధి కుగు శిష్యమును వ్ర
 ధ్దములొ బుగుణవయము ప్రింతు గలుగన్ 42

క ॥ కోరిక కార్య బలు నెర
 వేరును పశం బులైన విభవ బలు చే
 భారును నాయువు యశమును
 నారోగ్యము వృద్ధి బొ దు వలము దొం గున్ । 43

శే గీ. న వదల గో శున్నట్టి ఎక్కురులులు
 బ్రాహ్మణరాది వి శుమముల్ విడన ఎఱియి
 దరితమును దీని విన దిగు ఎర్వెఱియి
 మునున గల్గును ఓర్వముల్ దొల గిబోవు 44

క ఇది మునుజరిగిన చరితము
 మదివిర్పి ఎరి ఎ విన గ మ గళము లగన్

బొగ్గెడు దీనక విష్ణుని
సదమల మాహాత్య మవని చరితార్థమ గన్ 50

విన్నప రామాయణమును
విన్నది గ్రహించినను వివేచి చినఁ బా
నిన్నరి జేసె దేవ
తెన్నె యితోని లగుడు రెండు ధర్మతన్ 51

రామని చివ్యచరిత్రము
నెమానక తైల వ్రాయ నికరుల చేతన్
యేమర ను వ్రాయ చిన
ఱామిని సరితార్థములను బొ దెద రెండున్ 52

మును నీర్మికి రచి చిన
ఎను ను రామగరిక వివి భక్తి పువ
బున గల్గి గ్రహించు
దనము దు గ్రామ స్థులన రెండున్ 53

గ్రామని చరిత్ర మును
మొర భవారము రాటు కొరిక తోడన్
వారిమి వీర చన బుగ
నీరిం రచి నెన లేమ న జ్ఞన్ 54

రచి నా ధి బామా
నారామ విహరించు భది భీమా
దివిజయ సారథిభామా
వ్రాసు గుణభామ! పావన! రామా! 55

రావ ట్టాభిషేకము

843

క . రవి చ ద తారకిల వరె

మవన ప్రభాతిము య బొసలెడు నటుల

రవివ కా నీచరితము

వవిలో నిల్చి గడయ్య! ఎలా చరిత్రా! ।

లి

ఇది

రావ రిమన

శ్రీరావ ట్టాభిషేకము

నరక న తారమ్

శ్రీరామకృష్ణ పోదక గ్రనివా ప్రజము

శ్రీ నా రిష్టము సరక శ్రుతివానమ తృప్తే

రామద బ్రాహ్మణ ము

ఓ తమక

